CHRISTOPH
RANSMAYR

Cox
sau
Mersul timpului

CHRISTOPH RANSMAYR

COX
SAU
MERSUL TIMPULUI

Original: *Cox oder Der Lauf der Zeit* (2016)

Traducere din limba germană de:
DANILEA ŞTEFĂNESCU

virtual-project.eu

EDITURA
HUMANITAS
fiction

2018

1.

Hangzhou,
sosirea

Cox a ajuns pe teritoriu chinez cu vântul bătând slab în pânzele navei, în dimineaţa acelei zile de octombrie în care Qianlong, cel mai puternic bărbat al lumii şi Împăratul Chinei, poruncise să fie tăiate nasurile a douăzeci şi şapte de funcţionari fiscali şi neguţători cu hârtii de valoare.

Bancuri de ceaţă treceau în această blândă zi de toamnă peste apa lină a râului Qiantang, a cărui albie nisipoasă, pierzându-se în braţe laterale, fusese adâncită cu lopeţi şi coşărci de peste două sute de mii de condamnaţi la muncă silnică, pentru ca, după dorinţele Împăratului, să fie corectată o eroare a naturii, iar acest râu, făcut navigabil, să lege marea şi golful de la Hangzhou cu oraşul.

Pâlcurile de ceaţă se tot mişcau, ascunzând mereu nava celui care sosea de privirile masei de oameni adunaţi pe locul de execuţie situat chiar lângă port. Conform procesului-verbal al poliţiei, erau două mii o sută de spectatori, martori ai infailibilităţii şi dreptăţii Împăratului Qianlong, mulţi dintre ei îmbrăcaţi festiv, care aşteptau apariţia călăului sporovăind sau tăcând cu profund respect; ei vedeau cum velierul cu trei catarge se ivea plutind dintre ceţurile apei, apoi dispărea iar în pâclă şi cu fiecare nouă apariţie căpăta un aspect tot mai ameninţător. Ce mai vas!

Chiar şi unii dintre condamnaţii prinşi în lanţuri de stâlpi ridicară capetele, privind la barchentina care plutea fără zgomot, cu velele sale triunghiulare şi pătrate de-un albastru închis, în vreme ce oamenii îngrămădiţi în jurul eşafodului păreau să fi uitat că întreaga lor atenţie pe lumea aceasta li se cuvenea numai şi numai Împăratului şi îndeplinirii voinţei sale, îi era destinată numai Fiului Cerului, care împărţea orice interes şi orice privire doar după bunul-plac cu alţi oameni şi alte lucruri:

Nicio viitură, nicio erupţie vulcanică şi nicio zdruncinare a pământului, nici chiar eclipsarea Soarelui nu puteau justifica nici măcar un singur gând care să se abată, fără a i se fi îngăduit, de la strălucirea şi atotputernicia Împăratului şi să se îndrepte spre faptele lumii obişnuite.

Împăratul arătase prin adâncirea Qiantangului că voinţa lui putea să deplaseze un întreg oraş la mare şi să aducă marea până la grădinile şi parcurile din Hangzhou. De atunci încolo, vasele sosite erau duse de şuvoiul

mareelor ca o ofrandă a oceanului până la cheiurile şi antrepozitele oraşului, în timp ce râul, care-şi inversa direcţia de curgere odată cu alternanţa dintre flux şi reflux, putea să transporte flote întregi ca o oglindire a puterii imperiale.

Dar ce conta un atotputernic, ale cărui legi determinau orice mişcare a vieţii, cursul unui râu, liniile malului, chiar şi jocul ochilor şi gândurile cele mai intime, când un velier mare, nemaivăzut până atunci, luneca încoace peste apa neagră a Qiantangului care puţea de la laptele de var al tăbăcarilor? Iar Împăratul era invizibil. În schimb vasul nu era – sau era sustras privirilor de fiecare dată numai preţ de câteva bătăi ale inimii, înainte ca negura să-l slobozească din nou într-o realitate neîndoielnică.

•

În mulţimea strânsă la locul de execuţie, câţiva mandarini care se odihneau în litiere ori sub baldachine începuseră să-şi şoptească unul altuia zvonurile ultimelor zile – şuşoteli venite din nenumăratele cotloane ale Curţii despre sosirea iminentă a unui velier englezesc, încărcat cu maşinării şi ceasornice valoroase. Dar, oricare ar fi fost cel care şuşotea, acesta nu arăta niciodată înspre navă şi privea pe furiş în jur după fiecare frază, ca să verifice dacă nu cumva una dintre numeroasele urechi ale Împăratului auzea şi unul dintre numeroşii lui ochi vedea cum nişte supuşi îmbrăcaţi în haine lungi brodate sau în robe cu borduri de blană, al căror nume era uşor de aflat de către orice agent al poliţiei sau al serviciului secret, îşi făceau griji interzise în legătură cu ceea ce se întâmpla în această dimineaţă în conformitate cu voinţa supremă: cu certitudine, condamnaţii stăteau unde stăteau pentru că asta era voinţa Preaînaltului. Dar oare şi acest vas uriaş, ornamentat cu metal albastru, îşi menţinea într-adevăr conform voinţei *Lui* ruta spre unul dintre oraşele cele mai luxoase şi mai bogate ale Imperiului?

Qianlong, invizibil sau strălucind în aur roşiatic şi mătase, era omniprezent – un zeu. Dar cu toate că în aceste zile voia să-şi încheie în Hangzhou călătoria de inspecţie, pe care o făcea cu o suită de peste cinci mii de curteni prin şapte provincii, şi să se întoarcă la Beijing cu o flotă de treizeci şi cinci de corăbii pe *Marele Canal*, o cale navigabilă săpată numai pentru el, încă nu-l văzuseră în timpul vizitei sale nici un singur locuitor al oraşului şi niciunul dintre demnitarii cei mai mari. În definitiv, Împăratul nu trebuia să-şi obosească ochii la vederea mizeriilor vieţii cotidiene şi nici să-şi epuizeze vocea în discuţii sau discursuri. Ce era de văzut sau de spus vedeau sau spuneau supuşii pentru el. Iar el – el vedea tot, chiar şi cu ochii închişi, auzea tot, chiar şi când dormea.

Qianlong, Fiul Cerului şi Stăpânul Timpului, plutea în această dimineaţă, prins în vise febrile, sus peste turnurile şi acoperişurile din Hangzhou, păzit

de unităţi a câte o sută de războinici împlătoşaţi; plutea sus peste pâlcurile de ceaţă în mişcare, pe undeva între lanţurile de dealuri de-un verde profund, acolo unde aerul tomnatic era încărcat de arome dulci şi unde se culegea cel mai valoros ceai al Imperiului. Împăratul şedea ca un prunc într-un pat care se legăna prins de patru funii de mătase, ce atârnau de grinda lăcuită în roşu a cortului său fastuos şi erau întreţesute cu fire de purpură şi parfumate cu ulei de levănţică şi violete. Penele de privighetoare cusute de perdelele transparente ale patului suspendat fluturau din când în când alene în curentul de aer.

Alaiul imperial îşi întinsese corturile sale şi cortul de mătase al Preaînaltului atât de sus peste oraş, refuzând luxul palatelor goale din Hangzhou care aşteptau pregătite de săptămâni, întrucât Împăratul prefera uneori în călătoriile lui vântul şi efemeritatea unei fortăreţe din fâşii de stofa, şnururi şi fanioane în locul tuturor încăperilor şi zidurilor care puteau să adăpostească pericole ascunse sau să devină capcane întinse de conspiratori şi atentatori. Dacă priveai însă de pe înălţimea coamelor colinelor, aveai impresia că Qianlong îşi asedia în aceste zile unul dintre propriile-i oraşe.

Înconjurat de-un munte de hârtii reprezentând petiţii, verdicte, scrieri caligrafice şi poezii, de expertize, acuarele şi nenumărate documente încă legate şi pecetluite, pe care voia în această zi, aşa ca în oricare alta, să le citească şi avizeze, să le aprobe, admire sau respingă în orele dimineţii, zăcea cufundat în vise care tot goneau, din care sări brusc atunci când primul dintre cameriştii lui încercă să ferească un document preţios de convulsiile bolnavului de friguri şi să-i usuce fruntea leoarcă de sudoare cu o bucată de batist stropită cu esenţă de lotus.

Nu! Nu! Dispari! Qianlong, un bărbat de patruzeci şi doi de ani care părea aproape firav aşa cum zăcea între perne şi cearşafuri luxoase, se întoarse cu spatele ca un copil furios. Voia ca totul, inclusiv haosul de hârtii foşnitoare în care se tot răsucea, să rămână unde şi cum era. O mişcare abia perceptibilă, doar sugerată a degetului arătător fusese îndeajuns pentru a face ca mâinile servitorului să se retragă tresărind într-o poziţie rigidă, gata pentru a primi noi ordine.

Dar care dintre servitorii şi medicii prezenţi, înclinaţi în tăcere, cărora le era interzis sub pedeapsa cu moartea să scoată vreodată o vorbuliţă în afara cortului său despre febra ori vreo altă boală a Preaînaltului – şi care dintre soldaţii, parcă împietriţi în armurile lor purpurii, din garda de corp, care încercuia acest cort ca o platoşă ce respira nemişcată, ar fi cutezat să pună la îndoială că Împăratul, deşi lac de sudoare şi febril în patul său zburător, nu se afla chiar în acest moment, simultan! acolo jos, prezent în oraşul învăluit

în negură şi prezent chiar şi printre cei douăzeci şi şapte de şarlatani care-şi aşteptau mutilarea. Şi prezent şi afară, în apa neagră a bazinului portuar, în care acum o barchentină englezească îşi arunca zornăind lanţurile ancorei.

•

Ca şi cum acest zornăit, care amuţi mulţimea, ar fi fost semnul pentru apariţia lui, un bărbat uscăţiv, cu o coadă lungă până la cingătoare, se apropie fără o vorbă, încă înainte ca ancora să fi atins pământul solid şi ca lanţurile să se fi întins, de primul dintre cei douăzeci şi şapte de stâlpi: călăul. Se înclină scurt în faţa condamnatului care începu să geamă de spaimă, îi apăsă cu degetul mare de la mâna stângă vârful nasului în sus, puse cu dreapta la baza nasului un cuţit cu lama arcuită şi-l reteză prin osul nazal chiar până unde începea fruntea.

Printre urletele de durere, care se porniră concomitent cu izvorul de sânge ce ţâşnise dintr-un chip straniu de gol, semănând brusc cu un craniu de mort, şi care se amplificau din stâlp în stâlp – odată cu paşii următori făcuţi de călău, cu înclinările sale şi cu tăieturile mereu identic aplicate –, devenind în cele din urmă asurzitoare, se amestecau pe-alocuri râsete mai întâi de-abia perceptibile, apoi tot mai puternice:

Aceşti porci lacomi şi-au pierdut acum nu doar obrazul, ci în fine şi nasurile! Iar asta încă era o pedeapsă blândă, prea blândă, pentru faptul că vânduseră la bursele din Beijing şi Shanghai şi Hangzhou hârtii fără valoare şi încercaseră să acopere escrocheria cu fonduri rezultate din impozite, cu aurul Împăratului! În genunchi ar trebui să le mulţumească judecătorilor lor, căci după cum socoteau unii dintre cei care se adunaseră la eşafod şi râdeau acum ar fi trebuit să le fie tăiate şi sulele şi vârâte în fund, până ce li se ridica rahatul în rât. Era un act de mizericordie că sângele ţâşnea doar din mutrele lor turtite şi jegoase şi că numai nasurile le săreau peste scândurile eşafodului, ca fructele căzute din pom!

Doi câini zbârliţi care mergeau în spatele călăului amuşinau prada săltăreaţă, dar nu se atingeau de ea. Asta a făcut-o în schimb un stol de ciori care, la doar câteva ţipete şi respiraţii înainte ca ultimul dintre condamnaţi să-şi fi pierdut nasul, au coborât fâlfâind fără zgomot de pe acoperişurile unei pagode în formă de clopot şi au refuzat în final doar patru sau cinci nasuri din motive inexplicabile, lăsându-le să zacă acolo într-un model haotic făcut din urme de sânge. Oare Împăratul, oriunde s-ar fi aflat acum în invizibilitatea lui, simţea la fel ca martorii dreptăţii lui care priveau râzând şi… poate zâmbea?

De parcă zăngănitul lanţurilor ancorei şi urletele de durere ce i-au urmat în oraşul din vale l-ar fi eliberat definitiv din încâlcirea în visele sale, Fiul Cerului se înălţă, sus de tot între lanţurile dealurilor, din patul în care zăcea

cu febră şi care tot se mai legăna uşor de la impulsurile ultimelor sale spasme. Dar nici măcar cameristul care a îngenuncheat lângă acest pat plutitor nu a înţeles ce a mormăit Qianlong:

— A sosit deci? Englezul. A sosit?

•

Alister Cox, producător de ceasornice şi constructor de automate din Londra şi stăpânul a peste nouă sute de mecanici de precizie, giuvaergii, orfevrieri, aurari şi argintari, stătea la balustrada punţii velierului cu trei catarge *Sirius* şi murea de frig în pofida soarelui de dimineaţă care bătea şi se înălţase deja peste dealurile oraşului Hangzhou, făcând ca ceaţa de deasupra apei negre să se împrăştie.

Frig. Frig. *Fir-ar să fie.*

Sirius îi fusese singura locuinţă şi unicul refugiu ajuns de mult nesuferit în cele şapte luni ale unei călătorii pe o mare sfâşiată de furtuni, pornind de la Southampton, înaintând de-a lungul coastei africane contaminate de malarie, trecând de Capul Bunei Speranţe şi de porturile atinse de malarie ale Indiei şi Asiei de Sud-Est, până în golful acesta împuţit de la Hangzhou. Vasul suferise în timpul acestei călătorii două ruperi de catarg şi de ambele dăţi – întâi în faţa ţărmurilor Senegalului, apoi în curenţii haotici din apele Sumatrei – fusese în pericol să se scufunde împreună cu marfa preţioasă pe care o transporta.

Dar precum o arcă a lui Noe apărată de un Atotputernic şi plină cu animale metalice fabuloase – păuni cu coada desfăcută roată, forjaţi din argint şi aur şi încrustaţi cu giuvaere, leoparzi mecanici, maimuţe şi vulpi polare cu blană argintie, pescăruşi, privighetori şi cameleoni din tablă de cupru aurită, care puteau să-şi schimbe culorile de la roşul de rubin la verdele smarald cel mai închis – *Sirius* nu se scufundase; ci, după lucrări îndelungate de reparaţie pe nişte ţărmuri ostile, îşi ridicase din nou velele şi îşi urmase drumul spre o ţară promiţătoare, stăpânită de un Împărat-Zeu.

Cox, care până atunci nu călătorise încă niciodată pe mare, dezvoltase – în orele de noapte în care vuietul nu contenea, când nici măcar căpitanul nu mai credea că vasul său va rezista mai mult forţei valurilor care se spărgeau pe bord – un simptom ciudat cu care a reacţionat de atunci încolo la tot ce era înfricoşător şi ameninţător: începea să tremure de frig când era un pericol, chiar şi în arşiţa tropicală din Asia de Sud-Est sau din Indonezia. Cine era în apropierea lui uneori chiar auzea cum îi clănţăneau dinţii. Iar dacă murea de frig şi acum, la această oră însorită a dimineţii, era din cauza unei priviri aruncate prin acea lunetă cizelată cu fineţe, pe care, ca oaspete al Împăratului Chinei, voia să i-o ofere acestuia în dar la prima lui audienţă.

Echipajul de pe *Sirius* şi Cox, la fel cu ceilalţi, interpretaseră râsetele, urletele şi bătăile gongului care, datorită unei brize ce se ridicase peste apa lină, pătrundeau de la locul de execuţie până la bordurile vasului roase de moluşte, ca fiind vacarmul unei sărbători: Împăratul Chinei poruncise să fie sărbătorită sosirea celui mai înzestrat constructor de automate şi producător de ceasuri din lumea occidentală! Şi, într-adevăr, se înălţară şi rachete la cer, atât de orbitor de strălucitoare, încât nu păleau în faţa soarelui nici măcar dârele de fum în culorile curcubeului, care se întorceau spre zenit în spirale vertiginoase îndărătul luminilor ce ţâşneau din explozii. Dar privirea lui Cox prin lunetă nu descoperea un podium de orchestră împodobit cu coroane de flori şi nici stâlpi de drapel, ci douăzeci şi şapte de stâlpi pe un eşafod, dovedindu-i: asta nu era sărbătoare.

•

Cox îngheţă. Văzu din nou în faţa ochilor trimişii imperiali, doi bărbaţi cu cozi lungi şi o înfăţişare ciudat de simplă, deşi purtau straie de mătase şi lână strălucitoare, care îi transmiseseră invitaţia Împăratului Chinei, în acea toamnă nenorocită de acum doi ani, în care fiica sa, Abigail, soarele lui, steaua lui, o copilă de cinci ani, murise de tuse convulsivă.

Trimişii se apropiaseră de sicriul lui Abigail, căci Cox refuza să-şi întrerupă priveghiul şi să salute înalta vizită în camera de primire. Nu mâncase atunci de trei zile şi de-abia băuse puţin şi auzi ca de la mare depărtare vorbele trimişilor, traduse de un translator de la Compania Indiilor Orientale:

Maestrul Alister Cox este solicitat în numele Fiului Cerului şi Sublimului Împărat Qianlong să vină la Curtea din Beijing, spre a fi găzduit acolo ca primul om al lumii occidentale într-un *Oraş Interzis* şi spre a fauri pentru cel mai mare şi mai pasionat iubitor şi colecţionar de ceasuri şi automate nişte opere nemaivăzute, după planurile şi visurile Preaînaltului.

Trimişii crezuseră la început că în camera mortuară a lui Abigail, împodobită cu coroane şi ghirlande din trandafiri albi de Damasc şi luminată de pâlpâirea a zeci de lumânări albe, nu s-ar afla pe năsălie un copil mort, ci un înger mecanic, forjat din tinicheaua cea mai fină, pe un catafalc – cea mai nouă lucrare a constructorului de automate renumit în întreaga lume, un înger care, la o simplă apăsare de buton, putea să se ridice în orice clipă şi să deschidă ochii.

Cox încărcase pleoapele fetiţei lui cu safire albastre ce fuseseră gândite pentru o gaie roşie pe care i-o comandase ducele de Marlborough. Cu aripile de argint ale păsării acoperise braţele subţiri ale lui Abigail. Pe trupu-i sleit de febră şi tuse, înfăşurat într-o cămăşuţă de mort din atlas alb, până şi aripile unei păsări răpitoare sclipeau aidoma aripilor unui înger.

Cox avusese atunci senzaţia că pielea lui, propriile trăsături ale feţei lui erau ca din metal şi simţise temperatura lacrimilor şi curgerea lor lentă ca şi cum acestea ar fi fost pe o statuie în al cărei interior fără lumină zăcea el captiv; chiar atunci unul dintre cei doi trimişi îşi dădu seama de eroarea lui, căci văzu că în faţa lui era nu un automat, ci un copil mort. Se înclină adânc şi, în credinţa că respectă astfel legea unei culturi străine, se lăsă în genunchi în faţa cadavrului de copil.

•

În cei doi ani scurşi de atunci, Cox se gândise în fiecare oră a fiecărei zile la Abigail şi încetase să mai construiască ceasuri. Nu voia să mai confecţioneze nici o singură roată dinţată, niciun regulator, niciun pendul şi niciun balans la bancurile lui de lucru, dacă fiecare dintre aceste piese urma să servească numai măsurării unui timp ce zbura şi pe care nicio comoară din lume nu l-ar putea prelungi.

Cinci ani, numai cinci ani! din preaplinul eternităţii îi fuseseră hărăziţi lui Abigail. După ce micuţul ei coşciug a coborât în întunericul unui mormânt al cimitirului Highgate, el a pus să fie îndepărtate toate ceasurile, în afara unui singur mecanism enigmatic de orologerie, pe care l-a montat în locul unui înger de marmură sau al unui faun îndurerat, în piatra funerară a lui Abigail – toate ceasurile, până şi cadranul solar de pe latura sudică a casei lui de pe Shoe Lane[1].

Desenul construcţiei acestui ceas în jurul căruia după câteva luni se încolăciseră deja nişte iederă şi trandafiri, un desen pe care nu i-l arătase nici măcar lui Faye, urma să-l desfacă şi să-l întindă din nou abia pe bancul său de lucru din China – în căutarea unui mecanism care să se poată învârti mai mult şi tot mai mult, ieşind până la urmă chiar din timpul însuşi, afară în eternitate, aşa ca o insectă din înlănţuirea coconului ei. *Ceasul vieţii* lui Abigail numise Cox ornamentul funerar care rămânea neobservat, fiind camuflat, în funcţie de anotimp, de flori, frunze sau măceşi, de pe care voia să citească trecerea propriei lui vieţi şi s-o lege de odihna veşnică a lui Abigail.

În manufacturile lui din Liverpool, Londra şi Manchester erau produse cronometre şi alte instrumente ce măsurau şi indicau timpul, comandate de case domnitoare, societăţi armatoare sau amiralitatea regală, de către sute de ceasornicari şi mecanici de precizie, care puteau să dea unui cronometru chiar şi forma şi glasul unei mierle sau unei privighetori, ce intonau, în funcţie de ora amiezii, serii sau nopţii, diferite cântece. Însă după moartea lui Abigail asta s-a întâmplat mai ales sub supravegherea prietenului şi

[1] Shoe Lane – stradă din Londra (N. tr.).

asociatului său Jacob Merlin, care venise acum lângă el la balustrada punții. Așa ca acum, Jacob stătuse adesea alături de el la bord în cele șapte luni care trecuseră, parcă temându-se că va trebui să-l oprească pe Alister Cox, cel mai trist bărbat de pe lume, să-și caute pacea în adâncurile negre ale oceanului.

— Doar n-o să tragem la mal tocmai la *Execution Dock*? spuse Merlin, care ținea și el o lunetă în mână.

Cox văzuse numai o singură dată în viață cum fuseseră spânzurați pe *Execution Dock* la Tamisa trei pirați de niște funii deosebit de scurte, pentru ca înălțimea obișnuită de cădere la eșafod să nu le rupă gâtul, ci ei să se sufoce lent de la propria greutate. *Dansul piraților* numiseră spectatorii datul din picioare al celor care se zbăteau în zadar după aer; justiție regală.

Cox îngheță. Cele mai strălucitoare case ale Angliei și ale continentului își depuseseră în Shoe Lane comenzile în cele două decenii trecute, unele pentru a-și face singure daruri, altele – pentru a câștiga bunăvoința unor Curți mai puternice și de neînvins, cum ar fi cea a țarului rus. Dar se interesase vreodată vreunul dintre cei care primiseră daruri cine era creatorul ceasurilor și automatelor care îi fuseseră înmânate împreună cu rugămintea deblocării unei căi comerciale, solicitarea unor facilități vamale sau a altor privilegii?

Împăratul Chinei se interesase.

Când, după un timp de gândire de două luni, Cox acceptase invitația lui Qianlong și, ca semn al consimțământului său trimisese la Beijing desenul planului unui pescăruș, executat în tuș, nutrise speranța că o călătorie în China l-ar face eventual să se abată de la neînduplecarea timpului, pentru a construi din nou automate, poate chiar ceasornice: creații mecanice, care ar fi de fapt doar niște jucării – păuni, privighetori sau leoparzi, jucării sclipind de safire și rubine pentru Abigail.

După principii, miliardarii și suveranii Europei, oamenii cei mai bogați și mai nemiloși ai epocii lor, urma să se *joace* chiar și un Împărat, care se asemăna unui zeu, în sălile tronului său și în pavilioanele de audiență cu animalele fabuloase și păpușile unui înger care dormea în Highgate sub un pin plângător de Himalaya, așteptându-și învierea, și să își lumineze astfel împărăția cu un licăr de inocență infantilă.

2.

Da Yunhe,
calea navigabilă

Împăratul nu voia o jucărie.

Nici locuitorii satelor şi ai privilegiatelor *oraşe la apă* de pe malurile Da Yunheului, nici echipajele celor treizeci şi cinci de jonci care navigau şi vâsleau de nouă zile de la Hangzhou pe lângă câmpuri de orez, păduri de duzi şi de tec, în amonte spre Beijing, nu puteau să spună pe care dintre vasele acestei flote pompoase se afla Preaînaltul.

Joncile cu pânzele lor roşii ca sângele, pictate cu grupuri de stele şi cu dragoni aurii, prinse de catarge negre făcute dintr-o singură bucată, de-abia puteau fi deosebite între ele. Chiar şi numele lor trebuiau să rămână acoperite cu o pânză cerată roşie timp de săptămâni întregi, până ce funiile se izbeau de malurile din faţa Beijingului. Şi, într-un mod neprevăzut pentru un neiniţiat, succesiunea navelor se putea schimba, fără nici o singură comandă strigată, la orice oră din zi şi din noapte: atunci jonca a şaptesprezecea, să zicem, aluneca, trecând pe lângă zece jonci care navigau în faţa ei, şi lua locul celei de-a şaptea, în timp ce aceasta ajungea pe locul treizeci, iar a treizecea, la rândul ei, înainta cu douăzeci de poziţii şi prima sau a cincea sau a noua forma noul capăt şi tot aşa.

Niciun inamic care stătea la pândă, iscodind de undeva de pe malurile stâncoase, năpădite de vegetaţie sau de-un verde aparent paşnic, niciun atentator, niciun conspirator nu trebuiau să poată ghici vreodată asupra căreia dintre navele imperiale să-şi lanseze grenadele cu smoală, ghiulelele de piatră dogoritoare sau săgeţile fierbinţi, ba ei nu trebuiau nici măcar să poată intui dacă această flotă chiar îl transporta pe Cel divin sau dacă trecea prin faţa lor cu toate pânzele sus doar printr-o manevră grandioasă de diversiune.

La ce oră a zilei sau a nopţii era schimbată formaţiunea flotei într-o alternanţă continuă hotărau, cu semnale de foc sau semnalizări codificate făcute cu ajutorul pavilioanelor, ofiţerii gărzii imperiale postaţi pe toate joncile, o gardă despre care se spunea că îşi ţinea deja de o mie de ani ochii deschişi: pentru fiecare soldat al ei care dormea trebuia să vegheze o altă duzină.

Cox nu ştia dacă şi Împăratul era legănat în somn noapte de noapte de valurile negre ale Da Yunheului, Marele Canal care unea sudul Imperiului cu Beijingul şi cu nordul, sau dacă Qianlong nu gonea cumva deja de mult călare, sub protecţia unei unităţi de o sută de călăreţi în armură, mai iute decât orice velier fluvial, peste lanurile, luncile şi stepele lui.

Şapte săptămâni, poate ceva mai mult, în funcţie de vânt şi de escalele făcute pe parcurs, trebuia să dureze această călătorie pe apă, iar Qianlong rămăsese invizibil după plecarea din Hangzhou însoţită de ofrande – bani pentru spirite, confecţionaţi din hârtie roşie de orez. Invizibil chiar în timpul trecerii prin dreptul marilor oraşe riverane de pe ale căror ţărmuri mii de oameni salutau flota cu strigăte de bucurie; invizibil şi atunci când, pe platformele de lemn inundate ale calelor de lansare joncile erau trase în sus cu odgoane, într-un spectacol dramatic, peste o treaptă de cădere sau ecluză, de sute de bivoli care populau zonele mlăştinoase şi de-o întreagă armată de sclavi şi slugi – într-o muzică ce răsuna puternic, până-n depărtări, provenită de la *gongurile-ploii*[2], de la zurgălăi şi corni.

Joseph Kiang, un chinez Han născut la Shanghai şi botezat de un misionar portughez, care le fusese repartizat ca traducător oaspeţilor englezi, spunea că Împăratul nu se va arăta altfel decât se arată prima cădere de zăpadă, nu altfel decât o furtună cu grindină sau o zi dogoritoare de vară – oricine ştia că nu exista niciun an fără zăpadă, niciunul fără furtună şi arşiţă, dar *când* urmau să se producă aceste fenomene mereu aşteptate rămânea o probabilitate ascunsă în prognozele şi coloanele astrologice de cifre: un mister. Unii servitori şi eunuci, spunea Kiang, nu-l văzuseră nici măcar o singură dată pe Preaînaltul în cele două sau trei decenii ale vieţii lor la Curte. În definitiv, numai cineva care voia să se confrunte cu lumea lui, s-o impresioneze, să se compare ori să se măsoare cu ea trebuia să se arate.

În schimb Qianlong, spunea Kiang, poate să-şi petreacă în orice călătorie fluvială timpul dormind într-un pat suspendat sau într-un hamac împletit din părul duşmanilor săi, la bordul unui velier, în siguranţa că nicio diferenţă de nivel, niciun torent, niciun munte şi nici o distanţă, oricât de mare, nu i se opuneau. Specialiştii cei mai inventivi în construcţii hidrotehnice legaseră, la voinţa lui şi a dinastiei lui, timp de generaţii, Beijingul cu delta în care se varsă Lan Chang Jiang şi cu Hangzhou, făcând să se unească până şi curenţii opuşi ai afluenţilor, pâraielor şi izvoarelor, prin sisteme variate de ecluze, într-o singură cale navigabilă ce sclipea sub soare:

[2] Instrument care produce un sunet de o frumuseţe misterioasă: apa de ploaie picură înăuntrul lui şi dă naştere unui sunet de gong (N. tr.).

Patruzeci de metri lățime avea Da Yunhe, cel mai mare canal navigabil săpat vreodată de mâna omului, în anumite porțiuni era adânc de doisprezece metri și, de la Hangzhou până la Beijing, lung de aproape o mie două sute de mile. Nu se consemnase nicăieri câți robi, câți condamnați la muncă silnică și sclavi muriseră, de-a lungul secolelor de muncă la sapă în mâlul *Canalului Imperial*, de epuizare, de febră, de rănile și accidentările lor sau sub topoarele, săgețile și cuțitele clanurilor ce se răsculau. În orașele situate pe malul apei se spunea că erau o mie de morți pentru fiecare milă a Marelui Canal.

Pentru echipajele joncilor și cetele de ajutoare recrutate din satele și orașele de pe țărm, surmontarea fiecărei trepte de cădere era o sărbătoare. Cântatul lor gâfâit pe ritmul gongurilor, în timp ce trăgeau înhămați, se amesteca adesea cu țipetele ascuțite ale stolurilor de păsări de apă care întunecau cerul, de gâște gulerate, cocori, bâtlani, și dacă după ore de caznă o joncă aluneca în sfârșit din nou în apa lină a următoarei secțiuni de canal și spulbera acolo imaginea reflectată a norilor, toate cântecele de tracțiune se pierdeau în urale.

În serile în care și ultima navă a flotei surmontase o barieră, se aprindeau la mal focuri mari, pe care bucătari îmbrăcați în negru preparau acele o sută opt feluri de mâncare din care trebuia să se compună după legile Curții ospățul Preaînaltului. Însă din bucătăriile deschise, aburinde, ridicate pe mal nu i se serveau numai Celui divin bucatele împărătești, ci le erau oferite tuturor celor care participau la înaintarea flotei lui – acestui echipaj șapte feluri de mâncare din marele meniu, altuia nouă sau zece sau douăsprezece din cele o sută opt feluri –, în funcție de valoarea nutritivă și de dificultatea muncii prestate.

Cel divin voia ca supușii lui să se ospăteze cu el – cu el, Invizibilul –, la o masă comună, invizibilă și astfel să consume cu binecuvântarea lui fructele și darurile Imperiului. În timp ce bucatele se pătrundeau la foc în cazane, tigăi și se prăjeau pe frigare, bucătarii strigau deja prin portavocea din alamă toate ingredientele, iar în litanii lungi și numele mirodeniilor prețioase, făcând uneori chiar în versuri legături între timpul de preparare al unui ingredient, proprietățile lui și forțele împărătești, care edificau, ca pe-o reflectare a cerului, din materie primă și elemente nestăpânite aidoma dogorii unui foc pentru gătit, un Imperiu invincibil, ce-și hrănea supușii.

Chiar dacă Qianlong nu apărea niciodată la o masă sau la prelatele mari, întinse peste poienile de la mal, pe care erau așezate mâncărurile între făclii, cei ospătați interveneau, fie că erau îmbrăcați fastuos, fie că erau pe jumătate goi și cleioși de sudoare de la cât trudiseră în hamuri, cu coruri de strigăte în cântarea vorbită a bucătarilor.

•

Cox prefera în aceste seri să rămână la bord, odată chiar crezând că acele chiote cu rezonanţă marţială erau un fel de strigăte de luptă şi încercând zadarnic să descopere pregătiri de bătălie.

Fusese întâmpinat în Hangzhou, împreună cu Jacob Merlin şi cu doi asistenţi, un ceasornicar şi un mecanic de precizie din Dartrord şi Enfield, pe care îi luase cu el în cea mai mare călătorie a vieţii lui datorită iscusinţei lor deosebite şi ingeniozităţii lor, ca un vizitator princiar dintr-un Occident barbar. Celor patru englezi palizi, dintre care niciunul nu putea să înţeleagă, să vorbească sau să scrie limba Imperiului, le fuseseră dăruite covoare de mătase, veşminte luxoase, ceai alb în cutii de lac ornamentate cu miniaturi pictate şi obiecte din porţelan aproape transparent, considerat extrem de valoros în Anglia. Însă niciunul nu-l văzuse cu acest prilej pe Împărat sau măcar pe vreuna dintre gărzile lui de corp.

Preaînaltul, spusese Kiang, îşi ţinea cu toate acestea în fiecare ceas al zilei şi al nopţii mâna ocrotitoare asupra oaspeţilor săi. *Jucărie*. Kiang spusese într-adevăr jucărie, Împăratul nu voia o jucărie, atunci când i-a comunicat lui Cox că toate automatele, miezul scânteietor al încărcăturii lui Sirius, rămâneau desigur cel mai bine în cutiile lor şi în cuferele de piele în care fuseseră transportate, la bordul velierului cu trei catarge. Căci nimeni nu avea voie nici măcar să aprecieze aceste mecanisme, atât timp cât Împăratul însuşi încă nu-şi oprise primul ochii pe ele şi nu încuviinţase să fie contemplate de către alţii.

Preaînaltul are însă alte planuri cu oaspeţii săi, spusese Kiang; planuri mai măreţe. El nu vrea nici să cumpere, nici să facă schimb, nici să-şi mai lărgească parcul zoologic artificial, mecanic. Se săturase de mult de plăsmuiri din metal: două încărcături de navă, peste trei duzini de automate livrate din Anglia prin Compania Indiilor Orientale numai în ultimii cinci ani! Suficient, mai mult decât suficient. Nu, Împăratul vrea capul lor.

— Capul nostru? întrebase Cox încremenind.

Îl trecu un fior rece pe spinare. Brusc văzu din nou hidoasele relicve în faţa lui, pe un banc de lucru din Liverpool, un cap de mort pe care-l prelucrase, după îndelungi ezitări şi numai sub presiunea unor obligaţiuni scadente, pentru un conte irlandez ca piesă centrală a unei pendule. Era craniul fostului lord protector englez şi duşman de moarte al Irlandei, Oliver Cromwell. După ce ucisese mii şi mii de luptători irlandezi pentru independenţă, cu familiile lor cu tot, Cromwell, ce-i drept abia după moartea sa, căzuse el însuşi în dizgraţie, iar cadavrul său putrezit fusese exhumat din Westminster Abbey şi executat într-un act simbolic.

Craniul său fusese tras într-o țeapă și expus pe un coronament al zidului de la Westminster Hall. Cu muște lucioase bâzâind în jurul ei, mutra pocită se holba de-acolo peste capetele tuturor martorilor unei neînduplecări regești ce ajungea dincolo de moarte, până ce contele irlandez al cărui nume Cox nu avea să-l afle niciodată a pus să fie furat craniul și înălbit și l-a trimis într-un atelier secret, pentru a fi montat într-un mecanism de ceasornic care trebuia să înfățișeze în tactul minutelor mersul și decăderea de nestăvilit a stăpânirii englezești.

— Da, capul dumneavoastră, repetase Kiang și se înclinase în fața oaspetelui englez: capul dumneavoastră. Inventivitatea dumneavoastră, puterea dumneavoastră de imaginare, arta dumneavoastră, spre a crea mori pentru mersul timpului.

— Mori? întrebase Cox.

— Ceasuri, își corectase traducătorul greșeala și ridicase ambele mâini într-un gest prin care-și cerea scuze, *ceasuri*, automate, aparate de măsură, mașinării…

Astfel, după trei săptămâni în rada portului, care s-au scurs cu lucrări de reparație la greementul și la scheletul vasului, perturbate de ploi torențiale și vânturi puternice din est și sud-est, *Sirius* își continuase drumul, îndreptându-se spre Yokohama, cu tot cu efectivul său de vite strălucitoare din metale prețioase, care reprezenta aproape întreaga avere a lui *Cox & Co*. Dar după consternarea inițială și dezamăgirea în așteptarea afacerilor, Cox rămăsese cu Merlin și cele două ajutoare, Aram Lockwood și Balder Bradshaw, în Hangzhou în speranța să obțină eventual un câștig mai mare din îndeplinirea dorințelor încă misterioase ale Împăratului decât din vânzarea încărcăturii navei.

Figurile de metal care ședeau în perne de vată și piele de căprioară, acționate de cele mai fine angrenaje ascunse, având o grație și mobilitate ce fermecau orice privitor, puteau să-și desfacă aripile și la Yokohama sau în alt loc comercial aprobat de Compania Indiilor Orientale ori să dea din capetele lor argintii… și să găsească desigur cumpărători. Din misiunea lui *Sirius* stabilită de amiralitatea regală făcea parte, în definitiv, nu numai satisfacerea dorințelor nutrite de Împăratul Chinei, ci și cercetarea suplimentară a mărilor limitrofe ale Oceanului Pacific:

Peste doi ani, cel târziu în a doua toamnă care urma, *Sirius* avea să-și arunce din nou ancora la Hangzhou și să-i ia la bord pe Cox și însoțitorii lui, eventual ca oameni bogați.

Cine știe, încerca să-i liniștească Merlin pe cei doi asistenți din Dartrord și Enfield, care se simțeau nesiguri din cauza felului în care se desfășurase până acum călătoria de afaceri… cine știe, poate că maestrul Cox va reuși să

preschimbe durerea paralizantă pe care o resimţea din pricina morţii fiicei sale Abigail, precum un alchimist al tristeţii, în aur.

•

Într-adevăr, Cox văzu în săptămânile călătoriei cu flota multe care l-ar fi determinat în vremuri mai luminoase să petreacă în cabina lui tapetată în mătase nopţi întregi cu schiţele şi desenarea planurilor unor creaturi care se roteau sau băteau din aripi, care erau încrustate cu smaralde sau chihlimbar verde:

Perechi de bivoli înjugaţi trăgeau la car şi la plug peste câmpuri de orez şi lanuri pe malurile rodnice, uneori mărginite de pădurea seculară, ale acestui canal care de-abia se deosebea de un fluviu ce curge liniştit. Într-o zi însorită a sfârşitului de octombrie o procesiune ducea la apă, pornind de la zidurile şi turnurile de fortificaţie ale unui oraş riveran şi pocnind din steaguri, nişte elefanţi încărcaţi cu ofrande; aceste animale unse cu miere şi presărate cu seminţe de flori, sâmburi de pepene şi boabe de grâu făceau parte din ultima sută de elefanţi ai Chinei ameninţaţi cu dispariţia. Stoluri de păsări, atrase de miere, seminţe şi de sâmburii dulci, făceau ca elefanţii să pară nişte făpturi cu mii de aripi, care poate se vor ridica la cer chiar la următorul lor pas tropotit, împreună cu prinosul pe care-l transportau: coşuri pline cu fructe şi carne, arome, mirodenii şi coroane de flori.

Iar apoi, lungi şiruri de flamingo roz mărgineau ruta flotei sau o coloană fără sfârşit de sacagii cu găleţile lor care se balansau pe beţe de bambus îţi lăsa impresia că o colină riverană din pământ cărămiziu urma să fie pusă în mişcare de-un lanţ de oameni şi să fie făcută să înflorească printr-o rotaţie lentă, ce se supunea anotimpului… desfăşurări mecanice, mişcări programate, tablouri panoramice pentru cadrane, oriunde îşi îndrepta Cox privirea.

•

Dar când flota ajunse la Beijing în una dintre primele zile de îngheţ ale anului, urma să uite aceste imagini şi altele din călătoria lui pe De Yunhe, aşa ca pe-un vis care, dacă nu este consemnat în scris şi nu este reţinut de nici un cuvânt, păleşte la câteva minute după trezie. Tot ce avea să-i rămână în cele din urmă ca amintiri ale zilelor lui pe Marele Canal erau cele ale unei singure după-amiezi, ca şi cum călătoria de la Hangzhou în inima Imperiului ar fi durat efectiv numai această singură după-amiază. Iar amintirea se referea la apariţia fugitivă a unei fete. Sau era femeie? O femeie feciorelnică?

Era singura făptură feminină pe care o văzuse Cox pe jonci. Căci chiar dacă Kiang spunea că Împăratul era însoţit în această călătorie atât de una dintre soţiile lui, cât şi fără îndoială de trei sute dintre concubinele lui, chipul unei iubite şi cu atât mai mult al unei împărătese trebuia să fie apărat

de razele dăunătoare ale soarelui care accelerau mersul distrugător al timpului, iar în plus şi de toate privirile curioase sau chiar lacome. Femeile se odihneau sub punte sau citeau poezii, ferite prin paravane şi baldachine de toate privirile şi de soare, ascultau muzica interpretată de virtuozi la *gongul-norilor*[3] sau la *citera-lunii*[4] sau pur şi simplu ascultau liniştea şi întreaga muzică a păsărilor şi apei ascunsă în ea, se parfumau şi aşteptau, unele relaxate şi calme, altele temătoare şi pline de o repulsie secretă, să li se poruncească să meargă la patul Celui divin.

Ţărăncile, vânzătoarele de fructe sau spălătoresele de pe potecile şi punţile de la mal şi de pe câmpuri fuseseră până acum pentru Cox doar nişte făpturi asexuate, cu pălării conice largi din paie de orez, modele, eventual, pentru panorama unui ceas cu apă făcut din argint. Însă puţinele secunde în care putuse să vadă această fată treziră în el o amintire atât de arzătoare a lui Abigail şi a mamei ei, Faye, soţia lui, încât zile în şir rămase convins că numai o a doua întâlnire cu această femeie-copil la balustrada punţii i-ar alina durerea.

•

Faye nu mai rostise nicio vorbă de la moartea lui Abigail. Ea însăşi aproape copil, cu peste treizeci de ani mai tânără decât Cox, care se îndrăgostise de ea cu o pasiune mistuitoare, Faye se cufundase în muţenie la patul de moarte al primei şi unicei ei fiice, ca şi cum ar fi fost dintotdeauna numai umbra unui copil mult-dorit şi acum mort şi ar fi amuţit pe veci împreună cu el.

Faye nu a mai suportat patul comun, nu mai suporta nicio atingere, nu răspundea la nicio întrebare şi nici nu întreba nimic, nici măcar nu rostea numele lui Abigail, voia să fie singură când mânca, singură când tăia în grădină trandafirii de Bourbon, şi nu suporta să fie însoţită de nimeni, nici în plimbările ei lungi, care se asemănau cu nişte drumuri de refugiu, printr-un oraş în care zilnic dispăreau femei fără urmă – în bordeluri, în beciuri sau pur şi simplu în apele oarbe ale Tamisei.

Retragerea unei fiinţe pe care o iubea într-un chip atât de dureros, de care se legase atât de tare în cei şase ani ai vieţii lor comune zi de zi şi noapte de noapte, încât şi-a lăsat tot mai mult afacerile în mâinile lui Merlin, devenise pentru Cox o suferinţă cum nu mai cunoscuse niciodată.

Chiar dacă se mai agăţa de speranţa că, în întunericul unei nopţi din viitor, Faye ar respira calmă iarăşi lângă el, în braţele sale, ar respira calmă în timp ce el se trezea din acest vis sufocant – numai un vis, va fi fost numai

[3] *Yunluo*, instrument chinezesc de percuţie (N. tr.).
[4] *Yueqin*, instrument chinezesc de ciupit (N. tr.).

un vis –, totuşi invitaţia trimisului chinez îl şi întărea în credinţa că ar fi bine s-o lase pe Faye, eventual pe durata unei călătorii, în seama a ceea ce părea ea să considere că este unicul analgezic: singurătatea; o viaţă fără el.

Când a acceptat efectiv invitaţia după luni de cumpănire, a trebuit să-şi admită că în realitate nu mai suporta să vadă, dincolo de o prăpastie de netrecut, fiinţa cea mai demnă de dorit pe care o întâlnise în viaţa lui, să poată doar s-o vadă, dar nu s-o îmbrăţişeze, nu s-o atingă. Îşi imagina că, dacă o pornea la drum spre Beijing, firul acelei legături care-l unea trainic cu Faye se va întinde şi încorda tot mai mult şi va putea s-o tragă astfel treptat afară pe iubita mută, s-o tragă sus din adâncimi necuvântătoare, din fântâni negre sau de oriunde zăcea captivă şi pentru el inaccesibilă.

Printre pregătirile cele mai importante ale călătoriei lui spre China se număraseră, pe lângă organizarea unor comenzi şi lucrări pe termen lung ce urmau să fie executate în manufacturile lui din Liverpool, Manchester şi Londra, indicaţii precise despre cum şi unde să i se transmită vestea revenirii lui Faye şi să i se comunice primul cuvânt rostit de ea şi cu ce propoziţie întrebase de el. Şi lăsase scrisori sigilate în Shoe Lane. De aceste mărturii ale unui dor copleşitor, ale dorinţei lui şi ale speranţei lui imperturbabile urma să fie întâmpinată Faye, când un destin îmblânzit de rugăciuni sau ofrande în bani o va elibera din nou, lăsând-o să ajungă la iubirea lui.

•

Faye şi Abigail. Pe un vânt dezlănţuit flota înainta în ritm susţinut printr-o reţea de orezării întinsă până la orizont, de parcă ar fi târât un plug imens doar cu forţa velelor ei pe un teren rodnic, iar o manevră exactă la milimetru făcu ca o joncă să iasă din rând şi să ajungă mult înapoi, aproape în coada procesiunii de nave. Chiar în acel moment, se trezi brusc faţă-n faţă cu această fată: şedea la balustrada joncii care aluneca pe lângă el pentru a-şi lua locul în spate, şedea pur şi simplu acolo, cu braţele încrucişate sprijinite de balustradă… şi îl privea. În aceeaşi clipă se înălţă un val de amintiri, umbre, voci, sunete din apa neagră şi din verdele unduitor al orezului şi îl duse pe Cox în direcţie inversă decât acele ceasornicului, înapoi în timpul – înapoi într-un cenuşiu – în care ceea ce era pierdut redevenea prezent.

Era înfăşurată într-o mantie de albastrul mării, brodată cu frunze argintii de bambus, îşi ridicase părul negru cu ace din sticlă sau cristal de stâncă şi nu-şi coborî ochii atunci când Cox o văzu plutind atât de aproape pe lângă jonca lui, încât, dacă amândoi şi-ar fi întins acum… chiar acum braţele, vârfurile degetelor li s-ar fi atins…; nu: distanţa trebuie să fi fost mai mare, fusese cu siguranţă mai mare, dar ori de câte ori se gândi Cox ulterior la această întâlnire, femeia-copil se apropia mai mult de el; ajunsese atât de

aproape în cele din urmă, încât Cox era de părere că ar fi putut s-o îmbrăţişeze peste fâşiile de apă ce străluceau în soarele după-amiezii, curgând sub ei.

Numele avea să i-l afle însă abia în următoarea iarnă, bogată în zăpadă, şi depăşind toate barierele interdicţiilor sub ameninţarea morţii, care le apărau pe ea şi pe altele ca ea de orice atingere din partea unui străin. O chema An.

An i-a apărut deja în această primă clipă ca o întruchipare a lui Faye *şi* Abigail. Nu că ar fi semănat la înfăţişare cu fiica sau cu soţia lui, chiar dacă obrazul ei era îngust ca cel al unei europence şi ochii ei erau de acel verde luminos şi atât de atenţi precum ochii lui Faye şi ai lui Abigail; şi părul ei era la fel de negru. Însă legătura nu consta în culori sau forme, ci era vorba de privirea ei, de *felul* inconfundabil în care îl priveau aceşti ochi şi de cum păreau ei să reflecte o pânză umflată în vânt, malul şi întinderea câmpurilor care treceau alene pe lângă ei, ca şi cum această femeie ar fi trebuit doar să închidă ochii, pentru ca toate imaginile oglindite, lucrurile şi făpturile să dispară… Da, asta era, asta trebuie să fi fost: de parcă această privire ar fi originea la care ducea şi se raporta orice linie de perspectivă a lumii vizibile.

Cine putea să deschidă asemenea ochi putea să creeze sau să facă să dispară astfel ceea ce vedea. Dacă Împăratul Chinei emitea pretenţia de a fi aidoma unui zeu, atunci ceea ce a alunecat pe lângă Cox în această după-amiază a fost imaginea unei femei-copil care trezea totul la viaţă doar cu privirea ei şi putea să alunge totul din nou, făcându-l să piară – o făptură celestă ca *Tianhou*, acea zeiţă a Mării Chinei de Sud despre care auzise Cox în ultimele săptămâni ale călătoriei sale la bordul lui *Sirius*: o fată de pescar ajunsă nemuritoare, care putea să scufunde flote întregi sau să le apere de pieire şi putea face să înflorească până şi catarge de vapor gudronate.

Abigail îl privise aşa. Faye îl privise din verdele luminos al unor astfel de ochi şi făcuse din el, Alister Cox, cel mai faimos constructor de automate pe care-l produsese vreodată Anglia, doar prin insondabilitatea acestei priviri în care pigmenţii irisului sclipeau ca incluziunile din acele smaralde pe care le punea uneori ca ochi creaturilor sale mecanice – iubitul ei, bărbatul ei şi tatăl singurei ei fiice, mai mult chiar: făcuse din el creaţia ei. Fie că Faye îşi lăsa ochii în jos sau îşi întorcea privirea de la el, Cox se aflase mereu în pericolul de a pieri.

3.

Zijin Cheng,
Orașul de Purpură

Supus? Fusese Cox supus soției lui? Faye nu-i impusese niciodată voința ei și nu voise nimic de la el, cel puțin nimic din ceea ce poftea Cox noapte de noapte și ziua întreagă și oricând era împreună cu ea. Faye nu dorise ca el s-o sărute, nici s-o ia în brațe și nici să-i smulgă hainele de pe trup și s-o îngroape sub el așa cum își îngroapă un animal răpitor prada sub el… Și nu voise, nu voise niciodată, ca el să se zvârcolească peste ea gâfâind, până ce, copleșită de furie, durere și scârbă, simțea cum sămânța lui o atingea adânc în interiorul ei, cum lovea în ceea ce avea ea mai intim!, ca apoi să se târască afară ca o insectă diformă, apoasă, murdărindu-i coapsele și cearșaful.

Și totuși Faye îl admirase pe acest bărbat care o chinuia și care, după cum îi șoptea tot mereu, cerându-i iertare, o *adora*, îl admirase în mijlocul creaturilor sale mecanice sclipitoare și uneori chiar simțise ceva față de el, ceva pentru care nu cunoștea alt cuvânt decât iubire.

La trei zile după ce împlinise șaptesprezece ani, Faye devenise soția patronului tatălui ei, într-o capelă în care pâlpâiau sute de lumânări și care era inundată ca un vapor de un brizant din crizanteme albe, garoafe albe și trandafiri. Fiind cel mai mare dintre cei cinci copii ai unei țesătoare pioase și ai unui argintar olog din Liverpool, care era mândru că, deși infirm, își găsise de lucru la o manufactură a lui Cox & Co., nu a fost întrebată nici de părinți, nici de mire care era dorința ei, atunci când i s-a comunicat ziua căsătoriei ca ziua cea mai fericită a vieții ei de până atunci.

Încă de pe vremea când era doar un copilaș nesigur pe picioare în papuceii de paie, Cox o ridica uneori pe Faye sus-sus și o lăsa să cadă de la înălțimea brațelor lui întinse și prindea din nou râzând fetița care chiuia în acest zbor amuzant de câteva secunde și o strângea la piept și o pupa pe frunte. Cox o căuta mereu pe Faye atunci când trecea în manufactura lui din Liverpool pe lângă strungurile mecanicilor de precizie și argintarilor, punea întrebări, dădea instrucțiuni și se juca pe ici, pe colo cu copiii acelor muncitori care se bucurau de privilegiul de a avea voie să-și aducă iarna și familiile în atelierele încălzite cu ajutorul unor cuve cu cărbuni.

Chiar dacă mai târziu Faye de-abia și-a mai amintit de vreunul dintre aceste zboruri scurte în cădere liberă, i-a rămas totuși din acele vremuri

îndepărtate sentimentul vag că acest bărbat făcea posibil ceva ce de fapt era imposibil: zborul! zborul, de exemplu. Păsări de argint bătând din aripi, de exemplu. Metal care ciripea, care cânta. Material mort, trezit la viață.

După cununie, Faye se mutase în Shoe Lane din Londra, în camera cea mai luminoasă și mai luxoasă în care păşise vreodată, îşi vizitase în primul an de căsătorie de două ori părinții având un coş cu daruri din partea soțului ei şi plânsese de ambele dăți la masa de prânz, în timp ce mama ei îşi punea consolator mâna pe pumnul lui Faye încleştat în jurul lingurii, iar tatăl ei îi zicea că este o prințesă nerecunoscătoare. La naiba! Putea să existe oare pentru o fetişcană mucoasă din Liverpool un noroc mai mare decât acela de a fi transformată de un destin orb şi desigur mai mult decât doar milostiv în soția unui maestru ca Alister Cox?

Uneori Cox reuşea să-şi domolească pofta avidă după trupul soției lui feciorelnice şi îi explica – aşa ca, de pildă, într-o seară de toamnă, în care din bucățile mari de fag din şemineu săreau în lumina crepusculară a salonului stele căzătoare iar într-o carafă vinul roşu licărea precum granatul lichid – bătăile mecanice din aripi ale unei bufniţe cu voal executată din argint sterling. Atunci, într-adevăr, se putea întâmpla ca Faye să redevină un copil entuziast şi să-l admire pe acest bărbat aşa ca pe vremuri, la strungurile din Liverpool. Şi când, abia o oră mai târziu, auzea cum Cox se dezbrăca în întuneric gemând, pentru a se năpusti apoi la ea în pat, îşi şoptea în pernă ca pe-o formulă magică ceea ce auzise de la mama ei: o inimă bună. Un om bun. Are o inimă bună.

Naşterea lui Abigail încă în primul an de căsătorie a făcut-o chiar să spere o clipă într-o fericire ascunsă în viitor, a sperat în orice caz atâta timp cât o ruptură de perineu a apărat-o de lascivitatea bărbatului ei, mai ales că după însănătoşirea ei, care la un moment dat nu s-a mai putut nici amâna, nici camufla, s-a apropiat mai cu grijă de ea decât în nopțile dinaintea naşterii. Căci Cox a început să descopere lângă un leagăn din lemn de cireş, în care această minusculă fetiță prematură aproape că dispărea, un sentiment copleşitor, care părea mai intens decât poftele sale şi chiar mai puternic decât entuziasmul său pentru tot ce însemna mecanica. Şi astfel Abigail, prima şi unica lui fiică, pe care o iubea mai presus de orice, a aruncat o punte între Cox şi Faye, încă înainte să poată rosti o vorbă sau măcar numele părinților ei, o punte care, timp de cinci ani ai unei noi vieți comune, s-a întins peste o prăpastie – până ce tusea convulsivă a spulberat această legătură, iar Cox s-a rătăcit în durere, dorință şi disperare, în vreme ce Faye a amuțit parcă pe veci.

•

Când flota a ajuns la Beijing într-o zi senină şi geroasă de sfârşit de noiembrie, copacii desfrunziţi sclipeau pe drum, sub văluri de brumă, de la molul căptuşit cu brocart galben-auriu în interiorul celui mai mare oraş din lume. Într-o procesiune infinită de litiere, din care se înălţau sute de steaguri din mătase şi sute de suliţe, Preaînaltul era dus spre reşedinţa sa. În mod straniu, Cox avea să perceapă în această zi locul cel mai enigmatic al împărăţiei şi cel mai inaccesibil majorităţii supuşilor ca fiind atât de liniştitor, chiar aproape familiar, cum nu fusese niciun alt ţel al etapelor călătoriei sale de până acum: *Zijin Cheng*, Oraşul de Purpură al Împăratului. Oraşul Interzis.

Căci aceste întinderi imense între palate şi pavilioanele cu acoperişurile lor aurii, sub formă de cioc, construcţii cu o simetrie desăvârşită, care purtau nume atât de răsunătoare, traduse de Kiang, precum *Palatul Liniştii Pământeşti, Sala Atingerii Cerului cu Pământul, Sala Îngrijirii Inimii* sau *Pavilionul Sunetelor Voioase*, aceste drumuri măsurate cu cea mai mare precizie şi parcă trasate cu linealul, pe care orice locuitor trebuia, conform rangului său, să le urmeze atât de strict, de parcă s-ar fi mişcat pe o coală uriaşă cu tipare de croit, întinsă peste toate aceste curţi vaste – vai de cel care părăsea chiar şi numai cu un pas linia destinată lui! –, orele din zi şi din noapte indicate de ceasuri solare, de nisip şi de apă, la care trebuia să se intre într-un palat, o curte, o grădină sau la care trebuiau ele părăsite, şi aceste nenumărate ritualuri, exerciţii şi manevre enigmatice, stabilite după tabele astronomice, ale gărzii palatului – toate păreau să-l ajute chiar şi pe un rătăcit în sentimentele şi pasiunile sale cum era Cox să-şi regăsească drumul din haosul său înapoi într-o lume a ordinii incontestabile şi poate chiar într-un soi de pace.

Cu toate că în acest Oraş de Purpură o armată întreagă de sclavi şi servitori, printre ei fiind şi peste trei mii de eunuci nemulţumiţi cu soarta lor, puteau sluji drept martori că aici nu se deschidea în faţa oaspetelui englez niciun loc al păcii cereşti, niciunul al armoniei pământeşti, Cox percepu totuşi ziua sosirii lui aşa cum ar percepe-o cineva care şi-a atins ţelul.

Neliniştea chinuitoare care-l năpădise încă o dată când îşi părăsise în cele din urmă jonca şi pădurea de catarge, pentru a fi legănat în una dintre litierele Oraşului Interzis, s-a potolit tocmai atunci când a trebuit să-şi ia rămas-bun de la Merlin şi cele două ajutoare ale lui în Tian'an Men, Piaţa Păcii Cereşti, care părea ca un deşert din piatră, măturat şi golit de viaţa citadină şi chiar de praf:

Numai maestrul urma să se instaleze într-o casă de oaspeţi din Oraşul de Purpură. Pentru asistenţii lui era pregătită în schimb o casă în faţa zidurilor

de apărare înalte cât un turn, ce păreau colorate cu sânge. Numai maestrul Cox, spuse Kiang, urma să fie şi să rămână cât se poate de aproape de gândurile Preaînaltului şi să-şi petreacă şi nopţile sub acelaşi spaţiu ceresc precum Sublimul. Ajutoarele vor fi escortate de gardă în fiecare dimineaţă prin Poarta de Vest la locul de muncă al maestrului lor şi vor fi conduse înapoi seara de la bancurile de lucru la locul unde vor dormi.

— Ca nişte prizonieri? întrebă Merlin.

— Ca nişte oaspeţi cărora li se poartă de grijă, care sunt ocrotiţi şi foarte preţuiţi, spuse Kiang şi se înclină.

— Şi tu? se întoarse Merlin spre Cox.

— Eu vă aştept aici, spuse Cox, în fiecare zi. Ca la Liverpool. Ca la Londra. Ca întotdeauna.

•

În timp ce litiera lui trecea prin Poarta Păcii Cereşti şi apoi pe lângă trei şiruri formate de garda palatului de ambele părţi în onoarea lui în curtea exterioară şi era purtată acolo într-un spaţiu gol, alb şi răsunător, Cox se întreba dacă o va reîntâlni oare undeva între aceste ziduri de necucerit pe femeia-copil delicată ca sticla pe care o văzuse la balustradă plutind pe lângă el. Nu vorbise nici cu camarazii lui, nici cu Kiang despre întâlnirea pe apa Canalului Imperial, căci o intuiţie îl avertiza că ar putea fi primejdios chiar şi numai să-i fie dor să revadă o femeie din anturajul Împăratului. Dar tocmai în timp ce chipurile de piatră ale gărzii palatului lunecau în tăcere pe lângă litiera lui, amintirea acelei apariţii la balustrada punţii deveni de neînlăturat şi se împleti cu o senzaţie fugitivă de fericire, căci imaginea conţinea şi ceva din frumuseţea chipului lui Faye şi din farmecul lui Abigail… până ce privirea lui căzu pe armele gărzii, pe tăişurile negre ale săbiilor lor, ale securilor de luptă şi lăncilor, de care pendulau cozi de leopard, şi pe platoşele ornamentate cu flăcări şi fulgere din jad şi aur în aliaj cu cupru, şi Cox începu să tremure de frig.

Mai mult chiar decât fastul imperial al Reşedinţei de Purpură, care zăcea ca o insulă înconjurată de întinderi pavate, fără ţipenie de om pe ele, un loc tăcut al temerii şi veneraţiei în mijlocul unei metropole clocotitoare, îl entuziasmă pe Cox, când Kiang îl duse acolo în această zi de noiembrie, casa luxoasă de oaspeţi care urma să-i stea doar lui la dispoziţie şi atelierul construit alături: era o copie a atelierului său londonez! Un spaţiu foarte asemănător locului său de muncă din Shoe Lane. Pesemne că trimişii lui Qianlong făcuseră schiţe, poate chiar măsurători, în timp ce el zăcea îngenuncheat la catafalcul lui Abigail şi, în disperarea lui, îi lăsase pe cei doi să aştepte şi să tot aştepte. Acest loc nu putea să fi fost construit şi amenajat

decât după desenele lor. Va găsi aici şi patul lui şi al lui Faye? Catafalcul lui Abigail?

Copiat? Kiang îi spuse că nu ştia nimic. Şi, într-adevăr, restul casei avea, cu grădina sa de bambus şi un iaz de lotuşi împresurat de pietre acoperite cu muşchi, un aspect atât de străin şi de feeric, cum nici nu-şi putea imagina un vizitator englez că ar putea să arate mai frumos locuinţa lui ca oaspete al Împăratului Chinei.

— Şi camarazii mei? întrebă Cox. Cum locuiesc ei în afara zidurilor palatului? Şi cât de departe de-aici?

— În apropiere, spuse Kiang. Nu chiar la doi paşi, dar aproape. Iar de la casa lor lipsesc numai lotusul, numai iazul.

Însă Cox nu mai auzi aceste vorbe. Se reîntorsese în atelier, dintr-un salon tapetat în roşu închis, printr-o uşă lată, pictată cu scenele unei vânători de tigri, stătea lângă un strung şi se gândea la Abigail. Dacă nu se aştepta de la el ceva cu totul, cu totul altceva la acest banc de lucru, atunci voia să construiască aici pentru Abigail un automat nemaivăzut vreodată, un dragon care scuipa ceaţă de argint şi foc sau un melc mare cu cochilie, asemenea celui pe care îl văzuse aici ca statuie înaltă din bronz aurit pe un soclu al curţii exterioare.

Abigail adunase cochilii de melc sub tufişurile de trandafiri din Shoe Lane, le pictase şi le păstrase într-o casetă pe care i-o dăruise Faye ca lăditţă de comori. Da, el va pune un melc uriaş să se târască pe dalele de gresie şi pe pereţii palatului şi acesta va lăsa în urma sa o dâră din argint pur şi îi va uimi pe cei de la Curtea imperială nu mai puţin decât l-a uimit pe el faptul că Împăratul Chinei era invizibil.

Dar când în ziua următoare Kiang, însoţit de patru soldaţi şi de un eunuc, l-a condus pe oaspetele englez prin puţinele ulițe şi terase ale Oraşului Interzis care erau accesibile unui oaspete – asta mai cu seamă pentru a-i arăta nenumăratele linii care nu trebuiau călcate niciodată, absolut niciodată – şi Cox a aflat că singurul om care se putea mişca liber în această întortochere de linii invizibile era numai şi numai Împăratul, nu s-a mai gândit nici la melci, nici la dragoni şi nici la automate. Împăratul nu voia o jucărie. Dar un ceasornic? Poate un ceasornic. Altminteri de ce ar fi chemat un maestru din Anglia în Oraşul său de Purpură?

Cox credea că înţelege că aceste succesiuni de curţi imense şi arhitectură care se îmbucă strâns, de cursuri de apă artificiale, poduri plate de piatră şi terase aproape zburătoare, toate măsurate şi construite după legile şi proporţiile cerului înstelat, cuprindeau o viaţă la Curte reglementată până la nivel de bătăi de inimă, respiraţii şi îngenuncheri nu altfel decât cuprinde o carcasă cizelată mecanismul unui ceasornic. Iar la sfârşitul turului i s-a părut

că ceea ce văzuse era cu adevărat un mecanism gigant de orologerie din piatră, neţinut în mişcare de arcuri şi greutăţi, ci de o inimă invizibilă, o forţă atotprezentă fără de care nu numai acest mecanism, ci însuşi timpul se oprea: Qianlong.

Un ceas. Îi va oferi deci Împăratului un ceas, pe care-l va construi cu Merlin şi cei doi asistenţi în interiorul acestui palat şi al cărui mecanism de rotiţe îl va pune într-o cochilie de melc, într-un bârlog de dragon sau unul de tigru, iar materialul din care-l va executa va trebui să fie mai durabil decât mileniile; un animal indestructibil din platină, sticlă, aur şi oţel de Damasc, care nu doar măsoară, ci şi devorează timpul.

•

Pe cât de neliniştiţi, ba chiar temători îşi luaseră rămas-bun de la Cox Merlin şi camarazii săi în ziua despărţirii în faţa Porţii Păcii Cereşti, pe atât de entuziaşti se întoarseră în dimineaţa următoare, cu o escortă în platoşe de piele, la maestrul lor şi în atelierul lui încălzit de un şemineu mare şi o vatră emailată. Casa care le fusese atribuită părea, într-adevăr, să fie amenajată la fel de confortabil ca şi aceea a maestrului lor. De când venise gerul, şi acolo fuseseră instalate nişte cuve cu cărbuni de care se ocupau doi eunuci în fiecare dintre cele cinci camere de locuit; iar atelierul de aici, datorită unui cărbune de lemn care mocnea fără a scoate fum şi emana o mireasmă de nedescris, era mai plăcut decât fusese vreodată iarna la strungurile manufacturilor din Liverpool sau Londra.

Ah, da, maestrul avea un iaz cu lotuşi şi tufe de trandafiri într-o curte în care cântau păsări, însă casa camarazilor înconjura o curte de lumină decorată cu piese sculptate, în care susura o fântână. Niciunul dintre ei, nici măcar Merlin, nu trăise vreodată într-un atare lux.

— Aici trebuie doar să avem grijă, spuse Lockwood, argintarul, ca timpul să nu zboare atât de repede, încât visul fericit să treacă imediat din nou.

Iar Bradshaw, mecanicul de precizie şi al doilea asistent, a fost de acord cu prietenul său:

— Comparativ cu Anglia, aici este paradisul.

— A avut atât de prost grijă de voi Cox & Co.? întrebă Merlin şi îi întinse lui Cox un plan al oraşului pe care drumul zilnic la muncă, de la casa asistenţilor prin Poarta de Vest până la atelier, apărea ca o linie roşie şerpuită.

— Deci? V-a tratat atât de rău Cox & Co.?

Dar entuziasmul argintarului Aram Lockwood şi al mecanicului de precizie Balder Bradshaw părea să fi pierit deja. Cei doi s-au oprit din râs şi au privit ruşinaţi în jos, unde o coloană de furnici se căznea din răsputeri să

care în muşuroiul lor un fluture de noapte, care mai opunea doar o rezistenţă epuizată, lipsită de speranţă, şi să-l transforme în hrană.

Coloana de furnici trebuia să mai aibă un drum lung de parcurs, căci podeaua lăcuită era lucioasă ca oglinda şi nu vădea pe nicăieri o intrare în lumea de jos.

4.

Wan sui ye,
un Stăpân peste Cei Zece Mii de Ani

Zăpada a venit devreme în acest an şi a căzut în fulgi mari cât puiul dintr-un cer albastru, spre disperarea unor preoţi ai Oraşului de Purpură, care au văzut în asta un semn rău. Cu toate că astrologii de la Curte îi preziseseră Împăratului, pentru reprezentarea în aer liber a unei opere compuse de un prinţ care avea abia doisprezece ani, zile însorite, blânde, iar în grădinile palatului încă înfloreau trandafirii, într-o dimineaţă vântul se întoarse de la vest la nord. Apoi începu să cadă această zăpadă neliniştitoare. La început, fulgi răzleţi coborau parcă ameţiţi spre sol, ca nişte rătăciţi dintr-un anotimp îndepărtat, mai târziu s-au pornit să cadă tot mai des şi compact din azurul cerului, unindu-se în cele din urmă într-un viscol învârtejit prin care nu mai pătrundea nicio privire, în care dispărură străzi, pieţe, pavilioane şi palate.

Când, după nici măcar o oră, ninsoarea încetă iarăşi la fel de neaşteptat precum începuse, Oraşul Interzis zăcea sub un alb rece, în care nu păliseră numai toate culorile, ci şi vocile şi zgomotele păreau înăbuşite. Ce linişte, în care soarele apăru din nou peste acoperişurile înzăpezite ale palatelor făcând să sclipească cristalele de nea şi aurul acoperişurilor pe care curgea apa din zăpada ce se topea!

Abia după câteva săptămâni, şi doar ca un zvon străbătut de multe contraziceri, urma să se şuşotească în Oraşul Interzis şi în final chiar pe uliţele din Beijing că astrologii, da, astrologii! fuseseră cei care, vrând să pareze o infirmare ameninţătoare a prognozei lor favorabile a vremii, lansaseră rachete de foc de artificii umplute cu sare de argint, bombardând astfel o perdea de nori acumulată zile întregi în faţa înălţimilor lanţului muntos Shan. Sarea de argint împrăştiată sus pe cer peste vârfuri trebuia să deschidă pumnii norilor şi să determine ca ploaia, grindina, zăpada sau ce-or mai fi fost în ei să ropotească sau să răpăie sau să cadă departe de oraş şi, mai ales, departe de ochii Sublimului.

Dar ca şi cum ar fi fost atras de bubuitoarele fascicule de lumină ale artificiilor – imprimate palid pe cer în lumina zilei aidoma unor filigrane pe hârtie –, se ridicase la ecoul exploziilor reverberat de pereţii stâncoşi şi de prăpăstiile muntelui Shan un vânt în rafale, care a îndesit ninsorile sus deasupra solului şi le-a purtat până la petecul de cer ce se întindea peste

Orașul Interzis – slobozindu-și abia acolo în cele din urmă marfa cristalină și lăsând-o să cadă.

Înainte să se pornească vijelia, Cox văzuse chiar un curcubeu dublu peste acoperișurile Orașului de Purpură și crezuse că asistă, cu acest joc de lumini pe un cer fără nori, la un fenomen climatic limitat la această latitudine geografică a Beijingului, dar apoi se retrăsese la șemineul casei sale, în fața unui val de aer rece ca gheața care se deplasa rostogolindu-se înaintea vârtejurilor de nea. Când s-a înseninat din nou și a apărut un soare rece, Cox s-a dus afară și a admirat un oraș scânteietor, acoperișuri scânteietoare și curți scânteietoare, de-un alb orbitor, pe care nu se vedea încă nicio urmă.

•

În zilele următoare, Jacob Merlin, Aram Lockwood și Balder Bradshaw au apărut în fiecare dimineață, escortați de gardieni tăcuți, în casa maestrului lor ca să lucreze, iar seara erau însoțiți din nou înapoi, fără ca Cox să le fi răspuns vreodată la întrebările oare ce urmau să producă exact la bancurile lor în căldura aceea plăcută. Comorile și automatele sclipitoare care fuseseră transportate peste atâtea mii de mile marine din Anglia pentru Împăratul Chinei pluteau de mult, respinse și fără a fi fost văzute de cineva, la bordul lui *Sirius* în Marea Chinei de Sud și cel mai curând își puteau găsi cumpărători la Yokohama.

Zilele au rămas senine, dar au devenit vântoase și aerul era rece ca gheața. Împăratul, așa se spunea, interpretase zăpada ca semn că prințul compozitor trebuia să-și folosească auzul absolut spre a-și îmbunătăți în continuare opera și să amâne reprezentarea ei până la atingerea gradului cel mai înalt de perfecțiune… și poate că de aceea a renunțat pentru început la pedepsirea astrologilor. Aceștia nu s-au mai încumetat să facă alte pronosticuri și au rugat un mandarin, care purta ca semn al rangului său înalt doi leoparzi brodați în aur pe roba lui, în genunchi să aibă răbdare: pe un cer acoperit și în ceața nopții autumnale nu se puteau interpreta stelele.

În curțile umbrite zăpada se retrăgea încet. Din gurile de burlan cu figuri zoomorfe – reprezentând capete de dragon – de pe acoperișuri picura doar la orele prânzului apă din zăpada care se topea, iar gâlgâitul ei amuțea deja la începutul după-amiezii.

Materialele și instrumentele aduse în cufere de marinar cutii și lăzi pentru fabricarea de automate și ceasuri au fost stivuite și ordonate, după indicațiile lui Jacob Merlin, într-o lumină albă, aproape voioasă de iarnă, care pătrundea prin ferestrele atelierului, ca să fie gata pregătite pentru o comandă imperială, despre care Kiang însuși putea doar să presupună în ce ar consta. Căci din anturajul Sublimului tot nu venea niciun semn. Tăcerea adâncă ce-l înconjura pe Împărat părea să fi devenit și mai de nepătruns din

cauza fricii astrologilor, care se temeau că tot vor trebui să ispăşească odată pentru prognoza lor greşită.

Împăratului îi plăcea ca vremea să fie calmă, uscată şi senină, căci voia să asculte cântecul, corurile şi clinchetul orchestrelor în grădini, şi în orice caz sub cerul liber. Numai acolo putea, odată cu senzaţiile pe care i le dădea o operă, să contemple trecerea norilor şi putea, dacă orchestra şi vocile care cântau amuţeau timp de câteva tacturi, să audă sunetul vântului în frunzişul trandafirilor, şoaptele frunzelor de bambus, muzica simfonică a unei sălbăticii supuse voinţei creatoare a omului.

Dar din cauză că aşteptase prea mult să se instaleze starea vremii care corespundea preferinţelor lui, Împăratul îşi pierduse poate răbdarea, punând împrejurările inoportune în cârca cititorilor în stele. Nu era revoltător ca un Atotputernic, care iubea acalmia şi trecerea voioasă a norilor pe cer, să nu poată pur şi simplu să rupă cerul închis care apăsa peste reşedinţa lui şi să-i împrăştie zdrenţele în cele patru zări? Indignarea căuta însă nişte răspunzători, nişte vinovaţi. Astrologii se temeau.

•

Tot mai mult din ceea ce îndrăgea, desconsidera sau dispreţuia Sublimul le era transmis oaspeţilor englezi de către Joseph Kiang, care ducea mai departe bârfele curtenilor şi le traducea. Dar ceea ce se aştepta cu adevărat de la maestrul din Anglia părea să fie un mister chiar pentru colportorii cei mai guralivi de zvonuri. Pierduse Qianlong interesul pentru aptitudinile oaspeţilor lui englezi? Sau pur şi simplu îi uitase? În definitiv, Stăpânul Cerului şi al Pământului trebuia să poarte greutatea lumii prin epoci şi să chibzuiască în acelaşi timp la liste infinite de probleme şi putea astfel să piardă din memoria sa armate întregi.

Însă Cox nu dădea nicidecum impresia că ar fi neliniştit, ba el apărea în ochii camarazilor să-i ca fiind atât de sigur şi atât de lipsit de orice îndoieli, de parcă ar fi ştiut exact ce voia Qianlong de la el, de la ei toţi, şi ar fi aşteptat numai permisiunea să vorbească şi cu altcineva despre asta, nu numai cu sine însuşi: el chiar vorbea uneori cu el însuşi, chiar şoptea uneori de unul singur. Însă, când Merlin întreba: „Vorbeşti cu mine? Vorbeşti cu noi?", Cox nu răspundea. Când cei doi asistenţi se credeau neobservaţi şi privirile li se întâlneau, unul sau celălalt se bătea uşor la frunte: Ăsta a luat-o razna.

Iar Joseph Kiang nu pregeta pregătind oaspetele englez pentru audienţa iminentă la Împărat: îi arăta felul şi numărul îngenuncherilor impuse şi atingerea solului cu fruntea şi, pentru cazul în care audienţa ar avea loc în Palatul Armoniei Cereşti, unul dintre cele şapte pavilioane în care Împăratul primea supuşii, îi arăta cum să lege de genunchi cu curele din piele bucăţi de pâslă, pentru a fi protejat de frig şi de duritatea de fier a podelei.

Cox urma să poarte în aceste ore o robă lungă aşa cum are un mandarin şi astfel nici nu s-ar vedea nimic din bucăţile de pâslă, protejarea curentă practicată de fiecare supus de rang înalt, când trebuia să îngenuncheze. Şi nu cumva să poarte ceva galben!, îi spuse Kiang, nimic auriu, nimic care să poată chiar şi numai să amintească de culoarea care i se cuvenea doar Împăratului. În definitiv, şi soarele strălucea doar el singur în această culoare, şi nicio alta dintre planetele lui.

— Dar luna?

— Ah, chiar dacă luna stătea uneori pe cerul nopţii într-un licăr auriu, de fapt o împodobea doar reflexia soarelui care, aşa cum făcea şi Sublimul cu supuşii săi, îi împrumuta în orele cele mai întunecoase ceva din strălucirea lui.

Wan sui ye, îi spuse Kiang, era formula de adresare pe care trebuia s-o întrebuinţeze Cox când era în genunchi, dacă Împăratul avea să-i pună o întrebare. Aşa decisese Primul Cabinet al Curţii, competent pentru audienţe. *Wan sui ye*: Stăpânul Celor Zece Mii de Ani. Aşa îşi numeau şi cei trei mii de eunuci ai Oraşului de Purpură stăpânul: *Wan sui ye*, chiar dacă nu-l vedeau niciodată, *Wan sui ye*, chiar dacă doar vorbeau despre el sau visau despre îndurarea lui.

•

Cox îi puse pe asistenţii lui să facă roţi dinţate, opritoare şi platine din table vălţuite în Anglia şi să le taie în toate mărimile şi grosimile, îi puse să pilească, să taie cu ferăstrăul şi să şlefuiască…; orice avea să decurgă din audienţa iminentă, pe el nu-l va lua prin surprindere nicio comandă. Dar ajutoarele lui interpretară în tăcere arsenalul mereu sporit de piese componente ale celor mai diverse ceasuri în toate mărimile doar ca pe un semn că nici măcar maestrul nu ştia exact ce sarcini să îşi dea sieşi şi alor săi. Kiang îi îndemnă la răbdare: dorinţele şi gândurile Sublimului nu puteau fi descifrate nici de confidenţii săi cei mai apropiaţi, căci un stăpân previzibil putea deveni atât de lesne piesa de joc a unei intrigi sau conspiraţii!

— …Nu puteau fi descifrate nici de confidenţii săi cei mai apropiaţi? Are confidenţi? întrebă Merlin, în timp ce Cox îşi lăsă privirea să rătăcească peste o insulă de zăpadă din curte, care se vedea în faţa ferestrei de sud a atelierului; zăpada era imaculată.

— Sfătuitori, se corectă Kiang, sfătuitorii săi.

Pe vârful lumii nu era loc pentru confidenţi.

Cox se apropie de fereastră. Din umbra acelui zid îndărătul căruia se afla, conform uneia dintre explicaţiile lui Kiang, *Palatul Femeilor*, se desprinse un convoi de litiere, fiecare având forma unei bărci, unei gondole luxoase:

Douăsprezece, paisprezece, șaisprezece litiere numără Cox, o flotă scânteind ca aurul, care înaintau prin albul neatins al insulei de zăpadă, legănându-se în mâinile oamenilor care le trăgeau. Trăgătorii litierelor puteau fi recunoscuți după halatele lor pământii ca fiind eunuci. Cu toate că șirul de litiere se îndrepta în pas alergător prin curte și insula de zăpadă către una dintre acele porți apărate cu spini de aur care ducea în cartierele interioare ale Orașului de Purpură, convoiul n-o luă pe ruta directă și cea mai scurtă, ci descrise un arc, după o regulă cunoscută poate numai de eunucul din față, prin lumina orbitoare.

Posibil ca acest arc pe care-l trasară pașii eunucilor în zăpadă să fi fost unul dintre ocolurile stabilite de astrologi, pentru a evita capcanele unui demon invizibil. Dar posibil ca acest arc să fi fost numai un semn că drumul cel mai direct și aparent cel mai scurt în Orașul Interzis era de obicei unul spre pieire.

Partea din spate a convoiului de litiere se mai balansa încă în umbra zidului, în timp ce cea din față se mișca deja pe insula de zăpadă, când procesiunea se opri după un țipăt strident. Unul dintre oamenii care trăgeau litiera a patra se prăbușise. Îngenunchease acum în zăpadă, încovoiat, și își strângea coșul pieptului cu brațele, de parcă ar fi vrut să-și țină plămânii sau inima să nu explodeze, în timp ce litiera se lăsă într-o parte ca o barcă eșuată într-o poziție ușor oblică.

Cox se gândi mai întâi că omului îi venise să vomite din cauza efortului, căci fastul sclipitor al litierei cântărea cu siguranță mai mult decât orice pasager, dar apoi văzu că omul tușea, scuipând un șuvoi de sânge și încă unul și auzi, chiar dacă îndepărtat și nedeslușit, până și prin fereastra închisă a atelierului, zgomotul gâfâit, puternic ca un lătrat, în timp ce zăpada din fața celui căzut în genunchi se coloră în roșu, un roșu închis.

Apoi cel prăvălit căzu cu capul înainte, chiar în mijlocul urmei lăsate de sângele său, fără să-și descleștеze brațele, și rămase pe jos nemișcat, în poziția în care se prăbușise. Și convoiul gondolelor rămase locului, într-o nemișcare mută. Cărătorii primelor trei litiere și eunucul care deschidea drumul mai alergară câțiva pași, până ce lătratul tusei și o privire spre spate îi făcură și pe ei să încremenească.

Golul creat între partea scurtă din față și restul lung al convoiului păru să fi devenit din cauza desenului însângerat din zăpadă un spațiu al groazei, inaccesibil tuturor celor care veneau din spate. Căci care dintre cărătorii litierelor și care dintre pasagerii nevăzuți ar fi îndrăznit să comită nelegiuirea de a părăsi o rută măsurată și stabilită la milimetru, pentru a sări în ajutorul unui muribund?

•

Cu roate că Merlin, Kiang şi cei doi asistenţi, cufundaţi în discuţia lor, nici nu auziseră, nici nu văzuseră ce se petrecea în curtea vastă din faţa ferestrei atelierului, cel puţin Kiang văzuse pesemne ceva din incident reflectându-se în mina maestrului englez. Unul după altul, mai întâi Kiang, se apropiaseră de Cox la geam, ca martori tăcuţi, care văzură convoiul de litiere încremenit în zăpadă, cărătorul prăbuşit în desenul lăsat de sângele său, înţepenirea perplexă a flotei de gondole.

Cox însă era cu privirea lui deja mai departe, mult mai departe: rămăsese vrăjit la vederea unei mâini subţiri, ca de copil, care apăruse printre faldurile perdelei purpurii a unei litiere şi tocmai se pregătea să tragă această perdea la loc; o mână de femeie. Era a doua litieră dindărătul desenului însângerat. Poate că cea transportată voia doar să arunce o privire afară din confortul parfumat, crepuscular, în viaţa unui servitor scăldată în lumină orbitoare… şi văzu acum moartea lui. Dar poate că cealaltă mână a ei, încă invizibilă, era deja pe mânerul de fildeş, pentru a deschide trăsurica. Şi poate că va păşi afară în zăpada îngheţată şi îl va ajuta pe cel care zăcea nemişcat sau cel puţin va rupe vraja sub care se afla convoiul şi va chema ajutor.

Cox urmărise ciudat de impasibil incidentul în faţa ferestrei, nu altfel decât s-ar fi uitat la un spectacol care reprezenta pur şi simplu moartea unui cărător de litieră. Abia ceea ce-l izbi acum avea puterea realităţii. Această mână… Această mână şi ambele pietre, care adăugau articulaţiilor unui deget mijlociu şi inelar delicat lumini albe de o forţă de radiere şi o claritate diferite: una era poate un topaz alb, haşurat ca de ace argintii de rutil, cealaltă un diamant neşlefuit, care sclipea ca o bucată de zahăr montat în aur alb. Ce podoabă ciudată şi inconfundabilă! Cox, peste ale cărui bancuri de lucru trecuseră halde întregi de pietre preţioase, recunoscuse această licărire diferită deja pe Canalul Imperial, deja la balustrada joncii, şi era sigur că această mână nu putea să aparţină decât femeii, decât fetei care lunecase pe lângă el pe apa Da Yunheului şi îi amintise ca o făptură cu chip de Ianus de soţia sa amuţită şi de fiica sa pierdută. Oare această făptură, pe jumătate fiică, pe jumătate femeie dorită, va cobori acum efectiv din litieră şi se va apleca asupra celui nemişcat? Şi va simţi ea poate atunci privirea de la fereastra atelierului, privirea lui, şi, în timp ce îşi punea piciorul în zăpadă, se va întoarce spre el?

Iar apoi, ca şi cum într-adevăr se încheiase numai actul unei piese, o jaluzea pictată cu frunze de lotus se rostogoli fâşâind în faţa geamului şi înlocui imaginea iernatică de afară cu flori brodate, un pescăruş, stuf şi nori trecători: Joseph Kiang desfăcuse legătura care ţinea jaluzelele şi sustrăsese tuturor privirilor din atelier orice ar mai fi fost de văzut pe geam:

În Orașul Interzis, spuse Kiang, în orașul Sublimului, are voie să fie văzut, are voie să devină vizibil numai ceea ce legile Curții îngăduiau ochilor să vadă. Dar tot ce este neașteptat, tot ce este neprevăzut trebuie să rămână sustras privirilor unuia neimplicat, și mai cu seamă ale unui străin, până atunci când vizibilitatea îi va fi încuviințată de respectivii consilieri după voința Preaînaltului.

Și atenție! Atenție. S-a întâmplat ca priviri interzise să fi fost pedepsite cu orbirea chiar în ziua comiterii fărădelegii: cu o *foarfecă pentru gură-cască* ținută deschisă, înfiptă în ambii globi oculari, ale cărei lame puteau fi adaptate trăsăturilor feței oricărui supus al Imperiului. Sau cu o lamă de pumnal, incandescentă până la alb, trasă chiar pe lângă pupile, care făcea ca globul ocular să înceapă să fiarbă. Sau cu un pârâiaș de plumb topit, pe care călăul i-l turna unui gură-cască în orbitele ochilor ce se zgâiseră.

— Oamenii se prăbușesc în zăpadă, cad sub poverile lor, spuse Cox, oamenii mor. Este interzis să privești viața în acest oraș? Un servitor prăbușit să fie oare o privelițe interzisă?

Kiang îi răspunse că nu a putut să-și dea seama dacă cineva se prăbușise, nici ce se întâmplase acolo afară și nici cine era transportat în aceste litiere – dar ar fi mai bine ca oaspeții englezi să-l creadă: orice ar fi fost nu putea decât să le dăuneze ochilor.

•

Când Cox ridică jaluzelele în amurgul acestei zile, ajutoarele lui și Kiang îl părăsiseră deja, iar curtea zăcea din nou mare și goală în fața lui. Dispăruse până și insula de zăpadă, ca și cum cele întâmplate fie nu s-ar fi întâmplat niciodată, fie orice urmă și amintire a lor ar fi fost lichidate și făcute invizibile. Când, târziu în noapte, după încercarea zadarnică de a continua să scrie în jurnalul pe care voia să i-l citească într-o zi lui Faye, zăcea fără somn în perna lui cu model de stele, văzu cu ochii închiși iară și iară chipurile lui Faye și Abigail și figura fetei, a femeii de la balustradă, unindu-și trăsăturile, legănându-se în vânt și contopindu-se.

Wan sui ye: Stăpânul Celor Zece Mii de Ani. Ca pe o formulă magică rostită spre chipurile care treceau fugitiv prin fața lui, începu Cox să repete formula de adresare impusă. Kiang îi recomandase s-o exerseze și îi arătase, într-un soi de dans lent, cum trebuiau Cox și înșiși mandarinii cei mai puternici să îngenuncheze în fața Sublimului, să atingă solul cu fruntea, să se ridice și – de trei ori la rând – să îngenuncheze din nou, spre a simți pe frunte timp de trei respirații podeaua rece, praful în care putea Sublimul să transforme, măcinând mărunt, tot și pe oricine nu corespundea imaginii lui.

Wan sui ye. Cox șoptise mai întâi numele Stăpânului Celor Zece Mii de Ani, apoi, simțindu-se tot mai obosit, continuase doar să-l gândească, nu

altfel decât făcea în copilărie când nu putea dormi şi număra mut rândunele care goneau în spirale rapide pe-un cer pe care aproape că-l visa deja… Şi se crezu sus, sus de tot pe un cer de-un alb orbitor şi plin de rândunele, când simţi deodată o mână pe umăr. Era Kiang. Era întuneric şi frig. Vatra se stinsese. În ferestrele dormitorului său sclipeau stele pe care nu le mai văzuse niciodată. Era o dimineaţă foarte timpurie, negru-noptatică.

Wan sui ye.

— Treziţi-vă, maestre, spuse Kiang, şi repetă, când cel buimac de somn îi întoarse spatele, riscând să se cufunde înapoi într-un vis. Treziţi-vă, maestre Cox, Stăpânul Celor Zece Mii de Ani vrea să vă vadă.

5.

Shijian,
un om

Acum se legăna el însuşi într-o litieră prin întuneric. Cox şedea lângă Kiang într-un spaţiu îngust tapisat cu mătase, ca şi cum convoiul de gondole din ziua precedentă l-ar fi urmărit într-un arc lung prin zăpadă şi curţi goale până-n visele lui, spre a-l ajunge acolo în sfârşit, a-l prelua şi a-l purta înapoi în realitatea acestei dimineţi negre. Cuprinzându-l frisoanele, simţi cum îl invada ceva, devenind neîncetat mai mare, ceva ce era desigur frica. În definitiv, una era doar să ştie despre puterea unui om care dispunea de viaţă şi moarte, fără a putea fi vreodată împiedicat de o obiecţie – şi alta să apară înaintea acestui om şi să cadă în genunchi în faţa lui.

Ciudat, la Londra, în discursurile trimişilor însoţite de plecăciuni şi gesturi elegante, *Împăratul Chinei* fusese o imagine strălucitoare, chiar magnetică şi la urma urmei seducătoare. Acum această imagine se preschimba într-una a unui atotputernic invizibil, la discreţia voinţei şi capriciilor căruia se afla el; a unui despot entuziasmat de ceasuri şi automate, care putea să-l omoare cu o singură vorbă, ba chiar cu un simplu semn, al cărui sens Cox l-ar fi înţeles probabil abia când ar fi dus la îndeplinire.

Durase câteva clipe până ce Cox îşi revenise, după ce-l trezise Kiang din buimăceala somnului, şi realizase, în dormitorul luminat doar de un lampion galben-şofran, că acum se va întâmpla cu adevărat lucrul pentru care navigase jumătate de glob şi pe care-l aşteptaseră el şi însoţitorii săi încă mult timp în van chiar şi după ce ajunseseră la ţinta călătoriei lor:

Un bărbat care se evidenţia drept *Stăpânul Lumii, Sublimul, Preaînaltul şi Stăpânul Celor Zece Mii de Ani* şi atâtea alte nenumărate titluri şi nume, înălţându-se sus de tot peste restul omenirii, îi va comunica o dorinţă, pe care fie o putea îndeplini, fie nu va reuşi – şi atunci putea eventual să moară. Căci ceea ce dorea un Stăpân al Lumii şi Stăpân al Orizonturilor putea să fie doar o poruncă ce nu suferea nici ezitare, nici eşuare.

Cox încercă să tragă deoparte perdeaua litierei. Kiang nu-l opri. Însă materialul întreţesut cu fire de argint era gros ca un covor şi fixat de rama uşii cu nişte cuie de tapiţerie ale căror capete reprezentau tigri sau leoparzi. Această perdea, făcând imposibil ca cel transportat să fie văzut, dar şi ca el

să vadă încotro ducea drumul, s-ar fi putut eventual smulge sau tăia cu ceva efort, dar nu putea fi deschisă fără a face uz de forţă.

— Unde suntem duşi? întrebă Cox şi aşteptă să audă numele unuia dintre acele pavilioane de audienţă al căror fast îi fusese deja descris de Kiang cu un entuziasm respectuos.

— Unde? răspunse Kiang. Doar ştiţi unde. Suntem duşi la El.

Kiang transformase împreună cu un însoţitor pe care Cox nu-l văzuse încă dormitorul oaspetelui englez într-o garderobă şi pe oaspetele Împăratului într-un mandarin: iată, această robă roşie preţioasă cu bordură albă de blană şi mâneci albe, căzute trebuia s-o îmbrace Cox şi să încalţe cizme din mătase încrustată cu aerolite din lună. Părul i-a fost pieptănat cât mai spre spate cu ajutorul unui ulei parfumat – astfel se putea cel puţin presupune, fie că se şedea, fie că se stătea vizavi de el, o coadă care îi cădea pe spinare. Gâtul lui, mâinile lui au fost parfumate, iar genunchii, echipaţi cu bucăţi de pâslă şi curele de piele împotriva podelei de piatră rece şi tare a unei săli de audienţă, al cărei nume aveau să-l afle şi cărătorii litierei abia când le va fi şoptit drept ţinta lor de către un ofiţer al escortei însoţitoare. Pe pieptul şi spatele robei lui Cox erau cusute materiale brodate artistic, care înfăţişau doi fazani argintii luându-şi zborul.

Împăratul, spusese Kiang, nu voia să-şi plictisească ochii la vederea îmbrăcăminţii europene care, chiar dacă era la modă şi scumpă, tot nu acoperea decât nuditatea ridicolă a unui om alb şi arăta în cel mai bun caz condiţiile materiale ale unui bărbat costumat care altminteri era lipsit de importanţă.

Roba unui mandarin, în schimb, reflecta, nu altfel decât halatul maro al unui eunuc, un rang şi un rol care-i fuseseră atribuite unui om nu numai în societatea şi epoca lui sau în Oraşul Interzis, ci în univers. Şi faptul că el, Cox, avea să fie înveşmântat în roba cu fazani argintii a unui funcţionar înalt la Curte, spre a apărea în ochii Împăratului ca demnitar, era un semn de indulgenţă şi clemenţă. Căci Stăpânul Celor Zece Mii de Ani îl înalţă astfel şi îl trage pe oaspetele său mai aproape de tronul lui.

Era oare doar din cauza răcorii dimineţii sau din cauza distanţei – ce se diminua cu fiecare pas al cărătorilor litierei – de un atotputernic care putea să azvârle un supus cu o singură mişcare din mână o sută de ranguri sociale mai sus, dar şi să pună să fie strivit de cizmele gărzii lui sau tăiat în bucăţi de securile lor de luptă? În orice caz, Cox începu să tremure când îşi retrase mâna de la perdeaua bătută în cuie a litierei duble: dacă era corect ce spusese ieri Kiang în faţa ferestrei atelierului, atunci el şi camarazii săi văzuseră în curte în faţa acestei ferestre ceva ce nu se cuvenea ochilor lor şi pentru care orice locuitor al Oraşului de Purpură putea să fie orbit. Dacă nu

era dus la o audienţă, ci la o judecată care, ca în atâtea locuri ale acestei lumi în care erau dispuse pedepsele cele mai grele, îşi executa sentinţele întotdeauna dimineaţa devreme şi foarte devreme, la o oră a zilei cât mai îndepărtată de viaţa cotidiană a oamenilor, o oră care de-abia se putea distinge de noapte? Trădase oare Kiang fărădelegea unei priviri interzise, pentru a ajunge astfel chiar el cu un pas mai aproape de lumina tronului?

Cox nu ştia dacă înaintea sau îndărătul lui mai erau transportate şi alte litiere prin întuneric. Cordonul de soldaţi care îi încercuiseră pe el şi pe Kiang şi mai degrabă îi înghesuiseră decât conduseseră din vestibul până la litieră, şi care alergau probabil şi ei pe lângă litieră, fusese atât de compact, încât în spatele umerilor în armură şi peste coifurile cu pene nu se putuse vedea nimic în afara tenebrelor acestei dimineţi. Litiera îi înghiţise ca un animal care licărea în tăcere şi fugea acum prin noapte, ghiftuit cu prada sa. Afară, peste paşii cărătorilor se auzeau doar cizmele gărzii şi uneori clinchetul ca o melodie ciudată al armelor sau platoşelor lor.

— O mare clemenţă, repetă Kiang, dar suna el însuşi oarecum confuz, chiar temător, aşa cum Cox nu-l cunoştea încă pe acest bărbat care nu rămăsese până acum dator în nicio situaţie cu un sfat sau o explicaţie.

Îl întrebă pe Joseph Kiang dacă-l văzuse pe Împărat deja faţă-n faţă, din apropiere.

Kiang părea a fi preocupat cu altceva sau se făcea pur şi simplu că nu aude întrebarea lui Cox.

— Kiang, l-aţi văzut vreodată pe Împărat faţă-n faţă?

Dar Kiang tăcu.

•

— În genunchi! În genunchi, maestre Cox, pentru numele Cerului, în genunchi! au fost primele cuvinte pe care le-a auzit Cox câteva minute mai târziu de la însoţitorul lui.

La porunca şuşotită a unui soldat, litiera a fost lăsată jos, în faţa unui portal slab luminat, lăcuit în roşu închis, în care erau intarsiate în aur două semne grafice de înălţimea unui stat de om. De parcă în acest loc toate mişcările ar trebui puse într-o concordanţă precisă între ele, canaturile gravate cu inscripţii ale porţii au început să basculeze spre interior, cu un uşor suspin, exact în secunda în care un eunuc a deschis portiera litierei şi simultan, cu mâna încă pe mânerul portierei şi cu braţul întins, s-a înclinat adânc în faţa lui Kiang, care a păşit îndată sub copertina pavilionului şi i-a făcut semn lui Cox să vină la el.

Sala care, în lumina pâlpâitoare, sclipea de la aur, luciul lacului şi mătase, dând în acelaşi timp impresia că e straniu de goală, şi se întindea în faţa lor

dincolo de pragul portalului deschis, având nişte dimensiuni care îi păreau imense lui Cox, nu putea în mod evident să servească decât unui singur scop:

Tronul care nu se afla în capăt, ci undeva dincolo de mijlocul sălii, trebuia să fie înconjurat de un spaţiu mare ce inspira de-a dreptul frică, o depărtare cu strălucire metalică pe care trebuia s-o străbată oricine voia să se apropie de acest loc. Războinicii împlătoşaţi care stăteau ca nişte umbre cu coifuri şi pene, nemişcaţi ca statuile, de-a lungul pereţilor împodobiţi cu goblenuri încrustate cu inscripţii, puteau să aibă astfel la dispoziţie atât de mult spaţiu şi mult, mult timp, ca să oprească chiar şi în ultima clipă pe oricine se apropia de Atotputernic, de la un atac sinucigaş, de la o mişcare greşită sau chiar şi numai de la un singur cuvânt greşit, şi ca să-l îngroape sub armurile lor.

•

— În genunchi! În genunchi, maestre Cox!

Kiang îşi şopti, ba îşi suflă porunca aproape implorator, în timp ce el însuşi căzu deja în genunchi. Înainte să apuce Cox să-l imite şi să se lase şi el în genunchi, să se încline adânc, adânc, atingând cu fruntea podeaua, să se pună din nou în genunchi şi, în succesiunea întreită stabilită, să se ridice din nou şi să cadă iar în genunchi, pentru a auzi în fine, în genunchi fiind, glasul slab, de-abia perceptibil al celui mai puternic bărbat al lumii, al unui zeu – el privi spre tronul care încă era departe. Un covor lat de mătase, albastru închis ca noaptea, care trebuia să reprezinte – printr-un model fin ţesut înfăţişând valuri, creste spumoase şi reflexe de lumină – un fluviu sau şanţul cu apă al unei fortăreţe de necucerit, separa locul îngenuncherilor de locul Preaînaltului. Dar tronul era gol:

Ciudat de jos, înălţat numai cu trei trepte netede, acesta stătea într-un aur strălucitor în mijlocul fluviului ţesut pe covor. Braţele late, tapiţate se terminau în capete de dragon care păreau să scuipe lumină din gâtlejurile larg deschise. Spătarul era format din trupuri de dragon din jad verde, încolăcite unul în altul. Totuşi într-un mod enigmatic de modest, poate pentru că era la numai trei trepte peste acea podea pe care păşea şi un supus, acest semn al puterii absolute nu se înălţa spre tavan, ci stătea pur şi simplu acolo.

În genunchi! Tăcut şi cu inima bătându-i nebuneşte, Cox îngenunche acum lângă Kiang, la o distanţă precis măsurată, în faţa tronului gol. Umbrele lăsate pe perete de gardieni căzură lungi în sala goală. Numai aburii groşi ai mirodeniilor ce se înălţau din capitelurile a patru coloane dimprejurul tronului şi se împrăştiau în fluxurile lente ale curenţilor de aer împreună cu umbrele agitate ale războinicilor se mişcau în această tăcere.

Iar acum, Cox auzi un glas despre care a fost din primul moment convins că astfel suna glasul Împăratului. Şi de-abia putu, în ciuda inimii care o luase la galop, să-şi înăbuşe un zâmbet incredul – străduindu-se din răsputeri să ascundă acest zâmbet în faţa tronului gol –, o grimasă, când Kiang îi traduse cuvintele Împăratului în această licărire misterioasă şi în mijlocul luxului rafinat, compus mai cu seamă din reflexe blânde de lumină şi apărându-i lui Cox atât de străin precum strălucirea unui lăcaş de cult pe o planetă îndepărtată:

O banalitate de o superficialitate cum ar fi putut auzi la fel de bine la tejgheaua unei cârciumi dintr-un port pe Tamisa, o vorbă goală, dar care fusese indubitabil rostită de această voce din lumina crepusculară îndepărtată, dincolo de un paravan pe care un caligraf îl pictase cu eleganţă şi măiestrie, tot cu semne grafice: *Ce repede trece timpul*.

Ce repede trece timpul!

Oare cel mai renumit ceasornicar şi constructor de automate din Occident străbătuse o jumătate de glob şi apoi navigase pe un fluviu artificial, pus de milioane de sclavi într-o albie nouă, în susul apei până la Beijing şi aşteptase timp de o toamnă întreagă, la o Curte care era pentru cea mai mare parte a locuitorilor Vestului doar un zvon fabulos, un cuvânt din partea Împăratului Chinei, pentru a auzi acum în genunchi în faţa unui tron gol o astfel de platitudine?

Însă între pauze diferit de lungi, care de-abia îi lăsau lui Kiang răgazul să traducă, glasul din spatele paravanului tot continua şi continua să vorbească încet, în vreme ce Joseph Kiang asculta încordat şi căuta termeni cu care să poată fi transpuse vorbele Sublimului în limba unui barbar. Ce repede trece timpul, traducea Kiang rapid între două intervale aparent neregulate de tăcere, pe care Împăratul i le lăsa pentru munca sa de transformare:

— Ce repede trece timpul, spunea, ba chiar şoptea Împăratul în anumite pasaje ale discursului său din lumina crepusculară, şi dacă el se târăşte, se opreşte, zboară sau ne copleşeşte în alta dintre nenumăratele lui viteze – asta de noi depinde, de momentele vieţii noastre împletite între ele ca verigile unui lanţ.

Nu ar putea condamnatul la moarte, căruia i se pierd în zbor ultimele ore ale vieţii, să-şi petreacă, să-şi irosească tocmai aceste ore în tihnă sau într-un plictis moţăit, cu libelule roind în jurul lui, într-o grădină la malul văratic al unui râu, dacă nu s-ar fi făcut culpabil?

Şi copilul căruia i se poate extinde întru eternitate chiar şi unul singur dintre primii săi ani şi care visează la un mers mai rapid al timpului ce-l aduce mai aproape de presupusele libertăţi acordate de părinţi trebuie să constate cum minutele unei după-amiezi încep deodată să gonească,

întrucât pe înserate îl ameninţă o pedeapsă pe care tatăl i-o va aplica după ce se întoarce acasă.

Apoi, doi îndrăgostiţi speră la sfârşitul nopţii că a fost numai cântul unei privighetori cel care i-a trezit din somnul uşor în care căzuseră în urma plăcerii – numai privighetoarea şi nu chemarea din zori a ciocârliei. Şi totuşi se pare că tocmai iubirea îi înalţă pe doi oameni departe peste toate ceasurile, într-o împărăţie în care timpul nu se scurge, ci seacă.

Şi pentru cel care se dedă în totalitate fantasmelor sale, propriilor sale plăsmuiri, entuziasmului său, soarele poate să răsară şi să apună din nou, fără ca el să-i remarce mersul.

Dar chiar dacă un om se leagănă în credinţa nemărginită… – în acest loc Kiang a fost cel care a făcut o pauză lungă, de parcă s-ar fi temut până şi să repete cuvintele Împăratului –… chiar dacă un om se leagănă în credinţa de a fi stăpân peste timp, acesta tot începe, cu fiecare an ce trece din viaţa lui, să curgă mai repede, în vreme ce atâtea altele îi devin mai inerte şi mai lente. Nici nu şi-a adunat bine pe cei dragi în jurul lui pentru a petrece cu ei o zi de sărbătoare, că s-a şi scurs încă un an, şi el începe treptat să se asemene cu condamnatul care îşi aşteaptă ziua execuţiei…

Shijian, shijian sau un cuvânt care suna similar i se păru lui Cox că aude iar şi iar în această cuvântare monotonă, care amintea de o predică. *Shijian*, spunea glasul din spatele paravanului. *Timp*, spuse, traduse Kiang, timpul, mersul timpului, timpul măsurabil: *shijian*.

Dar Cox abia de-i mai asculta acum pe cei doi. Se simţea somnolent în prezenţa invizibilă a celui mai puternic bărbat al lumii din pricina sunetului a două limbi, şi totuşi era complet treaz în sinea lui:

•

Timp. Timp! Cerule mare. Această predică nu lua sfârşit. Zorii zilei. Cu ochii îndreptaţi ţintă spre tronul gol, Cox simţi mai degrabă decât văzu primul licăr al luminii de dimineaţă, care făcu ca vastitatea – ce încă mai curgea într-un întuneric nemărginit – a sălii să se diminueze încet. Mai întâi de-abia sesizabil, atenţia lui cedase odată cu creşterea intensităţii luminii. Atenţia lui! Împăratul Chinei îi vorbea iar Kiang îi traducea cu un efort respectuos, chiar temător, dar pentru Cox atât glasul dindărătul paravanului, cât şi cuvintele lui Kiang şi revărsatul zorilor erau doar ceva ce se petrecea colateral, căci oaspetele englez era vrăjit de un sentiment de triumf:

El *ştia* ce gândea Qianlong, ştia ce va spune Qianlong, ştia ce voia de la el Împăratul Chinei, încă înainte ca acesta s-o rostească şi Kiang să-i poată traduce dorinţa. Era de parcă Cox ar fi simţit în mâinile lui încordarea firelor cu care erau dirijate mişcările unei marionete ascunse în spatele

paravanului şi în spatele pretenţiei atotputerniciei. Şi, cine ştie, poate că în spatele acestui paravan pompos plin de semne grafice chiar şedea doar un automat, în a cărui mecanică şi în ale cărui mişcări se putea transpune după plac Alister Cox, cel mai mare constructor de automate din lume.

Din cauza duratei traducerilor poticnite ale lui Kiang se făcu acum într-adevăr lumină în sala tronului. În ciuda bucăţilor de pâslă pe care le purta în jurul genunchilor, ascunse de faldurile mari ale robei de mandarin, Cox simţea cât de rece era podeaua.

Kiang tot mai vorbea când Cox îşi dădu seama, după umbrele şi zgomotele dindărătul paravanului, că Sublimul se retrăsese, lăsându-l pe traducător să formuleze singur voinţa lui, o sarcină dată oaspetelui englez.

Cox era tentat să-i spună lui Kiang că nu avea de ce să se mai ostenească foarte tare, căci ştia deja ce voia de la el Împăratul, aşa că Kiang îi putea povesti restul şi în atelier, dar cei doi îngenuncheaţi trebuiau să aştepte un semn care le îngăduia să se ridice şi, tot într-o plecăciune adâncă în faţa tronului gol, să părăsească mergând cu spatele sala prin spaţiul ei vast, scăldat acum în lumina dimineţii. Iar acest semn – erau trei sau patru cuvinte ale unui maestru de ceremonii invizibil şi el în spatele umbrelor gărzii pe care Kiang nu le-a tradus – i-a eliberat abia după o tăcere care a durat minute în şir pe cei îngenuncheaţi, aflaţi deja de mult în chinuri.

•

Aşa de simplu era. Era într-adevăr totul aşa de simplu? Împăratul voia ca el, Cox, să-i construiască ceasornice pentru timpurile zburătoare, târâtoare sau încremenite ale vieţii omeneşti; maşinării care să indice, conform timpului perceput de un îndrăgostit, de un copil, de un condamnat şi de alţi oameni, captivi la marginea prăpastiei sau în coliviile existenţei lor sau plutind peste norii fericirii lor, circuitul orelor sau al zilelor… ritmul schimbător al timpului.

Iar acest tempo – asta o ştia la fel ca şi Cox orice ucenic în ceasornicărie –, acest mers lent sau rapid al orelor era doar o chestiune de câteva roţi dinţate în plus sau în minus, o chestiune de lungimi de pendul, de opritoare, de piese mecanice de construcţie, pe care orice mecanic mai bun putea să le asambleze într-un mecanism de orologerie.

Cu roţi din alamă de mărimi şi cantităţi diferite putea fi făcut să zboare orice timp – sau să meargă în ritm de melc… cel puţin în interiorul unui mecanism de ceasornic. Şi oricine realiza o astfel de lucrare, care urma să fie finisată la strung ca să se rotească în vitezele corespunzătoare situaţiilor celor mai variate ale vieţii, putea să se erijeze cu angrenajul său – da, ca un păpuşar cu sforile sale peste viaţa aparentă a marionetelor – în stăpân peste timp şi să-l facă să zboare ori să se oprească.

Dar erau oare dorinţele unui Împărat chiar atât de uşor de îndeplinit? Erau gândurile sale atât de uşor de citit, chiar dacă îşi ascundea aspectul exterior în spatele unui paravan plin de cuvinte pictate pe el?

Deşi Cox începuse să se îndoiască deja de presupunerea lui, când fu dus înapoi împreună cu Kiang de către cărătorii litierei în locuinţa lui şi la bancul lui de lucru şi Kiang doar îi confirmă ceea ce înţelesese deja în timpul audienţei, până la urmă rămase totuşi cu convingerea că el, Alister Cox, putea citi gândurile Împăratului Chinei ca pe gândurile unui bărbat simplu – cel puţin atunci când acest bărbat vorbea despre mersul timpului şi despre ceasuri.

Dar Cox ştia şi că această cunoaştere era cea mai mare comoară de care dispusese vreodată şi că trebuia s-o păzească de Kiang şi chiar şi de asociaţii lui, ca pe un secret indicibil, dacă voia să se întoarcă vreodată la Londra, pentru a-i dezvălui acolo lui Faye, soţia lui amuţită, iubită în van, că şi Împăratul Chinei aidoma unui zeu… era doar un om.

6.

Haizi,
corabia de argint

Dacă atotputernicul Qianlong voia să măsoare ritmul timpului prin diferitele episoade ale vieții omenești și dorea în acest sens ceasuri adecvate, fără a-i porunci oaspetelui său englez cu ce timp și ce ceas să-și înceapă munca – cel pentru îndrăgostiți? pentru muribunzi? sau pentru un copil? –, atunci Cox nu trebuia să stea pe gânduri ce lucrare urma să iasă în prima lui iarnă petrecută în Orașul de Purpură din mâinile lui și ale ajutoarelor lui.

Primul semn grafic chinezesc pe care a învățat Cox să-l audă, să-l scrie și să-l pronunțe înainte de nenumărate alte semne și pe care în cele din urmă ar fi putut, chiar sărind speriat dintr-un vis, să-l picteze oricând pe o tablă sau să-l scrie ca gravură moale cu degetul său pe o pernă, în zăpadă ori în nisip – a fost *Haizi*.

Deși la început ușor neîndemânatic, însă în cele din urmă verificat cu o apreciere favorabilă de Kiang, Cox a scris deja după două ore de instruire semnul cu tuș pe o coală mare de hârtie de orez, pe care a prins-o ulterior pe perete deasupra bancului de lucru: Haizi. Asta însemna *copil*. Copilul.

Haizi. Atotputernicul îi lăsase lui alegerea.

Nici el, nici altcineva care a avut voie să pună vreodată piciorul în Orașul Interzis, spuse Kiang, n-au pomenit ca Împăratul să nu fi făcut singur o alegere, ci s-o fi lăsat în seama altuia, care pe deasupra era un oaspete străin la Curte, un oaspete care putea să dispară din nou într-o zi, sustrăgându-se astfel oricărei răspunderi.

— Dar dacă cineva și-așa vrea totul, spuse Cox, *totul*, nu este inteligent din partea lui să lase începutul acestuia în seama celui care îi va pune cândva acest tot la picioare?

— Dacă ați putea înțelege această Curte și semnele și limbajele ei, maestre Cox, spuse Kiang, ați recunoaște că vă înșelați. Faptul că Stăpânul Celor Zece Mii de Ani și al tuturor deciziilor v-a lăsat o alegere, orice alegere, este un mister pe care doar un zeu îl poate descifra.

Dar deja Cox nu mai spunea nimic.

•

Copilul; timpul unui copil: Cox îi va construi deci Împăratului ca prim exemplu pentru mersul variat al timpului un ceasornic care putea să facă palpabile şi să măsoare alunecarea unduitoare, susurul care creştea şi scădea, salturile, prăbuşirile, zborurile planate şi chiar oprirea timpului vieţii unui copil. Dar faptul că, făcând aceasta, se va gândi numai la un singur copil, care se odihneşte dincolo de toate spaţiile şi timpurile, şi astfel va ridica amintirea fetei sale Abigail chiar şi deasupra unui stăpân care poruncea peste cei zece mii de ani, trebuia să devină unul dintre numeroasele secrete pe care Alister Cox avea să le păstreze în timpul petrecut de el în Oraşul Interzis.

De la începutul subit al iernii şi convoiul litierelor, în care femeia-copil plutise pentru a doua oară pe lângă Cox, nu mai ninsese. Curţile zăceau golaşe, pătate ici-colo de câteva resturi de zăpadă, sub un cer adesea fără nori. Figurile groteşti ale animalelor reprezentate pe gurile de jgheab arătau în unele dimineţi zbârlite de la brumă.

La strungurile englezilor în schimb se făcea uneori atât de toropitor de cald, încât Cox lăsa să meargă doar una dintre cele trei vetre. Atât de confortabil nu lucraseră nici maestrul, nici ajutoarele sale vreodată la o comandă: aur alb, platină, argint, plumb, safire albastre, granate, rubine… Orice avea nevoie pentru fantezia lui ca nestemate, metale şi alte materiale Cox trecea într-o cantitate ce nu trebuia argumentată mai îndeaproape pe o listă pe care i-o dădea lui Kiang pentru a fi procurate – şi totul i se aducea cu plecăciuni uneori în câteva ore, iar cel târziu în una din următoarele zile.

Ca şi cum în acest oraş chiar şi cele mai preţioase materii prime şi materiale ar fi zăcut gata pregătite în halde inepuizabile pentru ceasornicari şi constructori de automate, fiece dorinţă a maestrului englez era împlinită, fără ca să fie inoportunat nici măcar cu o singură întrebare în legătură cu motivul unei comenzi. Chiar dacă era cuvântul Împăratului cel care poruncea neîntârziat împlinirea oricărei dorinţe, furnizorii se comportau de parcă ar fi fost aici şi puterea maestrului englez care era capabilă să scoată ca prin farmec din neant orice comoară. Însă Qianlong nu le transmitea englezilor nici salutări, nici solii şi nu sugera prin vreun gest nici măcar posibilitatea unei vizite.

— Acest Împărat vrea să vadă numai creaţii încheiate – presupuse Jacob Merlin într-o dimineaţă strălucitoare, în care praful mişcat de căldura vetrei descria spirale termice în lumina care cădea pe el –, numai creaţii încheiate, nu construcţii brute, nu etape intermediare, nu procesul de desfăşurare a muncii.

Nimic, nicio operă, niciun lucru, le spunea Kiang, nu trebuia să atragă asupră-şi privirea Preaînaltului înainte de a fi desăvârşite. Căci această privire înnobila, aurea. Iar aurirea se cuvenea numai desăvârşitului.

•

În săptămânile următoare, după multe desene şi discuţii respinse şi luate de la cap, începu în atelierul oaspeţilor englezi construirea unei jonci albe, ornamentată cu două vele din mătase cerată.

Merlin, Lockwood şi Bradshaw, toţi trei obişnuiţi de mulţi ani cu schiţele şi proiectele extraordinare ale maestrului lor, dădură doar aprobator din cap, când Cox le prezentă planurile lui. Până la sfârşitul iernii, cel târziu în primăvara următoare, acest model al unei jonci executat din aur alb, platină, argint sterling şi oţel periat, având catarge dintr-o singură bucată şi derivoare, urma să devină un *ceas de vânt*, care indica mersul timpului unui copil: un vehicul în jurul căruia se jucau valuri împletite din sârmă de argint şi din plumb, ale căror culori metalice trebuiau să amintească de nuanţele zăpezii, fierului, ceţei, norilor cirus, pufului păsărilor şi ale hârtiei nescrise sau pur şi simplu ale inocenţei. Un vehicul aproape monocrom, nefiind împreună cu greementul său mai mare decât o pernă pentru cap şi semănând în stilul de construcţie cu acele şalande pe care le văzuse Cox în voiajul lor comun lunecând pe râurile şi lacurile Chinei şi dând uneori senzaţia că plutesc.

Nici în viaţa pierzându-se în zbor a lui Abigail nu existase în definitiv nimic care să fi stârnit mai uşor atenţia şi entuziasmul ei decât vederea velierilor de pe Tamisa, în jurul cărora roiau pescăruşii.

— Le arată cum să facă! Le arată cum să facă! chiuise Abigail văzând stolurile de pescăruşi care se roteau ţipând strident în jurul navelor, avizi după resturile de peşte.

Abigail, Abigail a lui, fusese convinsă că aceste păsări voiau cu orice preţ să le demonstreze corăbierilor cum să procedeze: să înainteze purtaţi ca pe aripi cu pânzele în bătaia vântului, să alunece peste apa neagră, ba chiar să se înalţe şi să zboare.

Iar încărcătura acestui model urma să fie compusă din coşuri scânteietoare şi lădiţe minuscule, pachete sclipitoare, cufere de marinar şi bocceluţe. Oare în aşteptările sau speranţele unui copil nu fiecare zi devenea o zi în care se împărţeau daruri? Ce de bogăţii, ce de surprize şi ce de minuni făcute de figuri din basm şi spirite bune sau ameninţătoare puteau să apară în decursul unei singure astfel de zile şi unei singure nopţi în universul unui copil!

Acest timp al surprizelor şi minunilor şi al descoperirilor bune, rele sau înfricoşătoare trebuia să fie reprezentat acum în toate nuanţele de alb şi

argintiu prin încărcătura unui model de vas. Căci pachetele cu marfa, butoaiele şi lăzile aveau să se deschidă atât în succesiunea calculului occidental al timpului, cât şi a celui chinezesc, ale căror ore se scurgeau în lungimi de vară şi iarnă diferite, prin uşiţe şi căpăcele în balamale şi arcuri micuţe, şi aveau să reveleze pentru o clipă senzaţiile trecerii orelor: sculpturi minuscule, cu multe culori în mijlocul întregii monocromii, din bucăţele de lemn lăcuite, pietre preţioase în culori vii, piele sau hârtie de orez creponată – păuni, dragoni şi spiriduşi, războinici şi dansatoare învârtindu-se, demoni, fauni şi îngeri, toţi legaţi între ei cu ajutorul unei mecanici complexe şi acţionaţi numai de ritmul vântului, curentului de aer sau pur şi simplu al respiraţiei.

Căci ca singură sursă de energie ce urma să pună în mişcare angrenajul ascuns sub punte, să deschidă şi să închidă din nou pachete, coşuri şi butoaie vor servi cele două vele de mătase, un greement care putea să prindă chiar şi cel mai blând curent de aer şi cea mai uşoară briză în suprafaţa velelor sale cerate, să le transforme în energie cinetică şi s-o transmită printr-o undă asupra mecanismului de ceasornic al joncii. Dacă nu se mişca nicio adiere şi nu-şi umfla niciun admirator al acestui automat obrajii pentru a sufla în pânze, lucrarea stătea pe loc, ba chiar timpul stătea pe loc.

Alternanţa imprevizibilă dintre statul pe loc şi un mers domol sau în goană trebuia să fie produsă doar de jocul curenţilor de aer şi al vârtejurilor de vânt şi să se schimbe în variantele sale de ritm şi intensitate în funcţie de mersul timpului la un copil:

Cât de iute se scurgea acest timp în aşteptarea unei pedepse din partea tatălui când se întorcea acasă şi cum zburau orele acelea până ce tatăl apărea în uşă. (Cox încă îşi amintea cu uimire că cel care menţionase acest exemplu fusese chiar Împăratul. De cine să fi fost vreodată pedepsit acest atotputernic? Doar nici măcar propriul lui tată nu ar fi îndrăznit, având în vedere credinţa în valabilitatea atemporală a legilor dinastiei, să ridice mâna împotriva unui urmaş la tron.) Cât de încet, chiar încet până la a se opri în loc, se târa timpul într-o oră de şcoală şi cât de repede, precum căderea unei pietricele, trecuse minutul în care nişte dulciuri se topeau pe limbă…

Aceste comparaţii şi altele asemănătoare erau tot ce le spuse Cox asociaţilor să-i despre ideea unui ceas de vânt, înainte să le întoarcă spatele şi să privească din nou pe fereastră la curtea goală, pe care nu se vedea nicio urmă.

Merlin zâmbi: un ceasornic legat cu haosul ca jucărie de copil… ăsta era maestrul aşa cum îl cunoştea el din Anglia. Asta era Cox. Şi acest lucru era, ca aproape fiecare dintre automatele pe care le inventase Cox în trecut, şi puţin

nebunesc, căci în definitiv această comoară trebuia fie să stea sub cerul liber, unde s-o atingă vântul cu adierile sau rafalele lui, fie în cercul servitorilor şi sclavilor, care să umfle cu respiraţia lor pânzele joncii, amintind astfel şi că unui copil nu trebuia doar să-i fie dăruită viaţa, ci şi să-i fie păstrată.

•

Chiar dacă în primele săptămâni de muncă la corabia de argint (aşa cum numeau lucrarea cu acordul maestrului lor când se aflau la strunguri) Bradshaw şi Lockwood şi-au văzut răsturnate cele mai multe strădanii ale vieţii lor de până acum de ceasornicari, în care fusese întotdeauna vorba de a transpune intervalele măsurării timpului pe cât se poate de precis în paşi mecanici regulaţi, exacţi la secundă, treptat a început să le placă ce se înfiripa şi începea să crească sub mâinile lor în crepusculul zilelor de iarnă. Şi nu numai Cox se gândea la fiica lui atunci când proiecta, de pildă, din ceramică fiinţe fabuloase minuscule, coroniţe şi capete de şarpe lăcuite, punându-le în lăzi şi coşuri argintate, cu care să fie încărcată corabia de argint, ci şi asociaţii lui ridicau acum adesea punţi lungi, uneori melancolice, spre patrie, punţi întinse de dorul lor, şi tăiau cu ferăstrăul, prelucrau cu ciocanul şi pileau de parcă ar fi vrut să pregătească o surpriză în vederea iminentei serbări de Crăciun, pentru care nu exista un cuvânt în Oraşul Interzis.

Lockwood povestea despre cei doi fii ai lui, Samuel şi David, cum se luau deseori la bătaie care dintre ei să tragă funia clopotelor la vecernie într-o capelă din vecinătate, pentru ca mai târziu să se culce din nou în acelaşi pat, strângându-se în braţe.

Bradshaw vorbea entuziast despre cele trei fete ale lui şi glasurile lor fermecătoare, atunci când cântau împreună cântece de Tallis şi Purcell, şi despre băiatul lui talentat care putea deja la vârsta de cinci ani, cu ajutorul unei bare de echilibru la ale cărei capete pendulau două găleţi goale de lemn, să meargă pe o sârmă; *să danseze*, spunea Bradshaw, să danseze.

Numai Jacob Merlin nu participa la astfel de evocări. Soţia lui, Sarah, murise în timpul lăuziei, iar Zoe, singura lui fată care supravieţuise cu greu, se oprise din creştere încă înainte să înveţe să citească şi să scrie, de parcă dragostea şi forţa mamei ei moarte ar mai fi ajuns doar pentru a o călăuzi în primii ani printr-o lume întunecată. Zoe era pitică şi trăia acum ascunsă într-o gospodărie ţărănească, cu familia fratelui lui Merlin, la două zile de drum de Manchester.

Însoţit de zgomotul muncii la strung ca de un soi de larmă produsă de gânduri sau amintiri, care-l purta înapoi în încăperile liniştite ale casei lui de pe Shoe Lane sau în halele manufacturilor lui, Cox şedea iar şi iar, în primele săptămâni după ce începuseră să lucreze, la acea fereastră de la care

urmărise procesiunea litierelor şi văzuse murind cărătorul care scuipase sânge… şi mâna acelei femei-copil care îl umplea de un dor misterios.

Dar, oricât de mult şi-ar fi dorit ca spaţiul gol al curţii care se întindea în faţa lui să se anime, indiferent dacă ar fi fost spectacolul unei ceremonii imperiale sau cel al morţii – curtea rămânea părăsită; ea chiar dispăru, când în cele din urmă căzu zăpada, şi iar zăpadă, şi iar zăpadă care nu se mai topea, într-un alb ce putea să preia în decursul unei zile de iarnă, ca o ironie la adresa monocromiei corăbiei de argint, culoarea cerului, care nu se putea destrăma, culoarea norilor şi chiar a fumului gri ca fierul, ce sufla în văluri din acoperişurile în formă de cioc ale pavilioanelor şi palatelor prin spaţiul pustiu.

•

De oaspeţii englezi avea grijă o servitorime tăcută, care alterna permanent, şi ei erau aprovizionaţi cu tot ce cereau. Locuinţele şi încăperile lor de lucru erau încălzite, podelele erau măturate, iar săptămânal erau frecate cu perii de vreascuri şi cu o leşie care mirosea a levănţică; toate rufele li se spălau la intervale atât de scurte de timp cum nu se practica în Anglia. Viaţa determinată de nenumărate reguli şi legi a Oraşului de Purpură le rămânea însă, în ciuda apropierii lor spaţiale de atotputernicie, străină, uneori ameninţătoare.

Ei nu aveau acces nicăieri, în afara locurilor în care munceau, mâncau şi dormeau. Nu erau invitaţi la niciuna dintre serbările şi ceremoniile al căror zgomot – zurgălăi, timpane, fluiere de bambus şi cântece stridente, care sunau straniu de jeluitor – trecea dincolo de acoperişuri, curţi şi ziduri, pătrunzând tot mereu chiar şi sub fasciculele de lumină ale focurilor de artificii, până în spaţiile izolate în care locuiau ei. Oriunde mergeau, erau însoţiţi de santinele personale recrutate din rândul gărzii, iar Kiang le traducea protejaţilor lui din tot ceea ce auzeau sau li se striga sau uneori doar li se şoptea, în piaţă sau pe străduţe, numai ceea ce aveau voie să audă conform unor porunci pe care ei nu le puteau descifra.

În expediţiile lor ocazionale în interiorul Beijingului, spaţiile vaste şi adesea pustii ale zonei palatului rămâneau în urma lor, datorită unei învălmăşeli pestriţe de şiruri de case, uliţe înguste şi pieţe umplute de voci şi chipuri; cu toate acestea, era de parcă străjile gărzii care îi însoţeau ar înconjura un spaţiu impenetrabil, o bulă desprinsă din intangibilitatea imperială, o bulă care îi cuprindea şi cu care ei se puteau, ce-i drept, mişca încoace şi încolo, ea neputând fi însă de fapt penetrată de nicio privire, niciun gest, nicio vorbă.

Fuck, spuse Jacob Merlin, viaţa lor aici se petrecea de parcă ar tropoti acum ei înşişi cu toţii ca nişte figuri mecanice, acţionate de rotile dinţate

invizibile ale unui automat, ca nişte ornamente care respiră ale unei maşinării controlate şi dirijate de nişte mecanici ale căror obiceiuri corespundeau celor ale unei alte stele; de neînţeles.

— Ce tot spui acolo? întrebă Balder Bradshaw. Mecanici? O altă stea?

— A băut prea mult vin de orez, spuse Lockwood, curând vine Crăciunul. Vorbeşte de stele. Aiurează.

— *Fuck you*, spuse Merlin.

Cox tăcu. Atotputernicul lui angajator părea, cu fiecare pas al muncii care făcea să devină mai vizibilă şi mai palpabilă corabia de argint, dispărut în depărtări tot mai mari, ca şi cum ar fi vrut doar să testeze arta producătorilor englezi de ceasuri, bogăţia lor de idei şi aptitudinile lor tehnice, iar acum nu ar mai fi interesat nici de evoluţia, nici de rezultatul străduniilor lor.

Nu i se păruse şi lui Abigail uneori prea lung dansul sfârâitor al titirezului de fildeş? Îl făcea să se învârtă dându-i un uşor bobârnac, apoi pur şi simplu se îndrepta spre o altă jucărie şi era deja la următorul joc când titirezul se răsturnase undeva dincolo de raza atenţiei ei sau, gonit de pisică, dispăruse într-un ungher întunecat.

Nici Kiang nu ştia dacă Împăratul urmărea progresul lucrărilor la corabia neguroasă. Nici el nu avea voie, în definitiv, să-şi transmită relatările decât unui mandarin, care consemna cele auzite şi le comunica mai sus, de unde erau comunicate încă o dată şi încă o dată mai departe, eventual arhivate şi în cele din urmă uitate. Cât de insistenţi, ba chiar supărător de stăruitori fuseseră în schimb la Londra şi Manchester mesagerii înalţilor aristocraţi care îi comandaseră diferite lucrări, când apăreau, uneori chiar ei înşişi, săptămânal, iar în situaţii speciale chiar zilnic în ateliere, pentru a se asigura că maestrul nu dădea cumva prioritate unui rival influent şi executa mai întâi comanda aceluia!

Aici însă: linişte. Nicio întrebare. Niciun mesager. Nicio vizită de gelozie. Nicio vizită deloc.

Nu obţineau vesti sau măcar un semn din cercul Împăratului nici Cox, nici Kiang, în care oaspeţii englezi începură să nu se mai încreadă, suspectându-l în secret că în ciuda zelului său amical nu era o persoană de încredere, ci în realitate un spion aflat în însărcinarea serviciilor secrete.

Şi astfel a părut mai întâi ca o explicaţie pentru tăcerea şi indiferenţa lui când primul mesaj care a pătruns la bancurile de lucru din zonele tabu ale Oraşului de Purpură a fost un zvon alarmant:

Atotputernicul s-ar afla pe patul de suferinţă şi ar fi tratat împotriva sfatului medicilor lui personali de tămăduitori tibetani, de şamani mânjiţi cu funingine, ale căror formule magice, horcăieli şi băuturi amare făceau

eventual dintr-o suferinţă un spectacol halucinant, dar nu puteau niciodată s-o aline ori s-o vindece.

— Un zvon, spuse Kiang, numai un zvon din Pavilionul Păcii Cereşti.

Dar având în vedere cât de şovăitor şi pe ce ton a rostit Kiang cuvintele „patul de suferinţă” şi le-a repetat apoi aproape bâlbâindu-se la întrebarea îngrijorată a lui Merlin, Cox a presupus că adevărata traducere era: patul de moarte.

Stăpânul Celor Zece Mii de Ani, atotputernicul Qianlong, care voia să măsoare mersul vieţii omeneşti în vitezele ei alternante, din patul lăuziei până în coşciug, de la cuibul dragostei până la eşafod, poate că îşi pierduse în febră sau într-o conjuraţie puterea asupra mileniilor, şi va părăsi lumea stăpânită de el deja în zilele, eventual în orele ce urmau, ba era posibil chiar să lupte în acest moment fără scăpare împotriva timpului, dintr-un pat luxos şi în umbra gărzii sale, care nu-l putea ţine şi nu-l mai putea apăra.

7.

Lingchi,
o pedepsire

Numai un zvon…, fusese într-adevăr numai un zvon, o minciună!, că Inatacabilul, Invincibilul suferea de febră sau de o altă slăbiciune sau chiar se lupta pentru viaţă.

Suveranul peste timp – se spunea într-o circulară compusă de mandarinii lui şi care, înainte de a fi distribuită, a fost citită curtenilor veniţi în rânduri largi, de sus de pe treptele Pavilionului Armoniei Pământeşti şi comunicată în traducerea lui Kiang şi oaspeţilor englezi –, Stăpânul Celor Zece Mii de Ani reacţionase cu lăcrimarea şi injectarea ochilor într-o uşoară criză alergică la sporii unor ciuperci din platoul tibetan. Din această cauză nu a putut nici să citească, nici să compună documente, şi nici vreuna dintre poeziile lui aducătoare de fericire, cu recitarea cărora împodobea liniştea orelor foarte timpurii ale dimineţii. Doi tămăduitori tibetani eliberaseră Stăpânul Orizonturilor în decursul unei singure după-amiezi de indispoziţiile sale supărătoare, dar inofensive, cu o fiertură din aloe, seminţe de trandafir sălbatic măcinate şi iarba-ploii – cu o licoare al cărei mod de preparare va fi afişat spre binele poporului în următoarele zile pe Poarta de Nord a Oraşului de Purpură.

Deci Împăratul era sănătos. El scria, citea, râdea şi şoptea sau cânta poeziile lui în calmul orelor dimineţii, iar judecătorii săi infailibili îi condamnaseră la moarte pe autorii zvonului, doi medici geloşi de la Curte. Aceştia cutezaseră a se îndoi de hotărârea stăpânului lor suprem care voia să trateze o suferinţă provenită din Tibet tot de către tibetani.

Celor doi medici, chirurg unul, specialist de ochi celălalt, li se dovedise prin interogarea a noua martori că susţinuseră în cel puţin două conferinţe că aceşti şamani din Lhasa ar trimite cu surle şi trâmbiţe până şi pe-un nemuritor la groapă şi că fie îl vor orbi pe Împărat cu fiertura lor tulbure şi extractele lor puturoase, fie îi vor face vreun alt rău incurabil. Ba chiar afirmaseră: Preaînaltul se lăsase ademenit cu vorbe dulci de nişte şarlatani barbari. Ca şi cum Sublimul ar fi putut fi înşelat precum clientela ocazională a celui mai apropiat târg.

Tribunalul Curţii ajunsese deja după trei ore de dezbateri la un verdict şi la stabilirea cuantumului pedepsei: mincinoşii urmau să îndure lingchi,

adică moartea târâtă, în prima zi după sărbătoarea Marii Zăpezi. Fiecare era prins în lanţuri de un stâlp faţă în faţă cu celălalt şi trebuia să asiste pas cu pas la tortura care avea să i se aplice şi lui în clipa următoare:

Mai întâi călăul le va tăia cu un foarfece sfârcul stâng, apoi cel drept, apoi cu un cuţit tot pieptul, apoi fibrele muşchilor picioarelor, mai întâi ale coapselor, apoi ale gambelor, fiecare tăietură în fâşii subţiri, până ce oasele se vor vedea lucind prin sângele care curgea. Apoi urma să cadă şi carnea braţelor şi antebraţelor ca un rumeguş însângerat, până ce mincinoşii aveau să semene cu nişte schelete din care picurau, în urletele lor, carne şi sânge, cu nişte fantome în care fuseseră transformaţi nu de călău, ci doar de minciunile lor.

Şi abia după ce fiecare din cei doi condamnaţi vedea chinurile celuilalt pe care apoi le suferea imediat şi el, da, după ce vedea şi suferea şi el tot ce se putea vedea şi suferi, fără ca din asta să moară… abia după aceea urma să li se înţepe şi scoată ochii cu un dorn de fier înmuiat în acid clorhidric, pentru ca restul jalnic al vieţii lor să dispară în cel mai adânc întuneric.

După scurgerea unui număr de ore stabilit de lege ca termen şi măsurat de picăturile unui ceas de apă, călăul nu va separa capetele blestemaţilor cu o sabie de trunchi, ci cu cuţitul folosit de el până atunci şi le va trage craniile în ţeapă. Acestea vor fi implântate timp de douăzeci şi una de zile şi nopţi pe fântâna din care ţâşnea apă din faţa porţilor Bursei, ca avertisment pentru toţi mincinoşii, dar şi pentru acei neguţători cu hârtii de valoare care speculaseră deja o schimbare a puterii şi săltaseră preţurile la orez, ceai şi cereale prin cumpărări de mărfuri pentru stocaj.

Ţestele în jurul cărora zburau păsări de hoit şi bâzâiau muşte trezite din somnul hibernal trebuiau să le amintească tuturor celor care se pretau, la bursă, în bănci şi în casele de comerţ, la nişte afaceri dubioase şi ostile faţă de popor că următorul loc de aterizare a unei ciori care îşi va înfige ciocul în orbita goală a unui ochi putea să fie propriul cap.

Pentru ca urletele de durere ale condamnaţilor să nu deranjeze liniştea blândă a Oraşului de Purpură, pe care zăpada o făcea şi mai adâncă – şi acest lucru li se vesti curtenilor precum şi oaspeţilor englezi –, pedeapsa urma să fie executată departe de palatele Oraşului de Purpură, pe o platformă cu faima teribilă de *baricadă a demonilor*. Pe această platformă ardeau în vremuri agitate focuri de sacrificiu şi de semnalizare, a căror lumină pâlpâitoare trebuia să ţină departe de centrul lumii spiritele rele şi umbrele distrugătoare.

Curţii imperiale şi tuturor cercurilor de funcţionari, militari şi aristocraţi care o înconjurau li se recomanda, e-adevărat, să asiste la spectacolul dreptăţii, dar aceasta numai în convingerea că nu trebuiau să li se trezească

în amintire abia prin urletul de durere îndatorirea de supunere absolută şi consecinţele chinuitoare ale oricărei opoziţii. Oricui trăia în apropierea cea mai mare de atotputernicie trebuia să-i ajungă simpla citire cu voce tare a verdictului, pentru a-l face să fie cu băgare de seamă faţă de vigilenţa şi omniprezenţa Împăratului. În cele din urmă mureau chiar şi cele mai pătrunzătoare strigăte de durere odată cu ultimele bătăi de inimă ale condamnatului. Însă textul unei sentinţe imperiale rămânea. Fiecare dintre semnele sale grafice o revela.

Ajuns la atelierul englezilor, documentul care semăna cu o realizare caligrafică excepţională fu citit de un Kiang îngenuncheat, mai întâi în original cu voce tare şi abia după aceea tradus în engleză auditorilor perplecşi; pentru o clipă, gălăgia lucrului, şi aşa înăbuşită, ce provenea numai de la meşteşugul de mecanică fină, păru să scadă şi mai mult, şi nu plană niciun dubiu că motivul pentru diminuarea bruscă a zgomotului era aici, ca şi în orice alt loc al Imperiului în care erau anunţate voinţa şi legea Invincibilului, frica.

Din acel ceas, constructorii joncii au început să vorbească despre cazul celor doi medici disperaţi numai când Kiang nu era prin preajmă – dar chiar şi atunci, şi fără să fi căzut de acord asupra acestui lucru, într-un dialect neclar, pe care parcă-l mestecau şi despre care presupuneau că traducătorul lor îl putea înţelege doar având îndoieli asupra fiecărui cuvânt pe care îl auzea sau nu-l putea pricepe deloc.

— Numai pentru că unul nu-şi ţine fleanca, întrebă Lockwood, trebuie să fie măcelărit?

— Ar fi mai blânde pedepsele în cazul nostru pentru o gură slobodă? întrebă Bradshaw. Şi ce se-ntâmplă dacă frumosul nostru ceas de vânt nu îndeplineşte aşteptările şi corăbioara de argint se scufundă? Ne regăsim atunci şi noi pe stâlpi? Cu totul la discreţia unui măcelar?

— Păi la discreţia cui? spuse Merlin chicotind, iar din craniile noastre se fac ceasuri cu cuc. Din orbitele ochilor noştri sar la fiecare oră fixă petarde, la orele de masă scuipăm stele din floricele de orez, iar la miezul nopţii beteală.

— Taci din gură, spuse Cox, Jacob, taci din gură.

•

Jonca progresase deja mult. Din câteva coşuri, lăzi şi butoaie de argint ale încărcăturii ei de jucărie se înălţau deja spirite trezite la viaţă de roţile dinţate, zburau rândunele forjate din tablă de argint şi animale fabuloase din jad, iar pânzele se umflau sub respiraţia îmbibată cu vin de orez a lui Aram Lockwood, cel mai rezistent la băutură şi mai puternic dintre oaspeţii

englezi, când Kiang păşi deodată în atelier cu un mesaj din partea Marelui Secretariat al Sublimului:

Lucrul la ceasul de vânt trebuie întrerupt, doar întrerupt, nu oprit, dar să fie lăsat deocamdată deoparte în folosul unui alt ceasornic.

Qianlong nu văzuse încă nici o singură dată minunea acestei jonci şi a angrenajului ei, în orice caz nu cu propriii ochi, dar era cu siguranţă mai bine informat prin raporturile lui Kiang sau ale unui alt observator atent din rândul soldaţilor despre fiecare detaliu decât ar fi putut fi vreodată un simplu vizitator al atelierului. Qianlong poate că urma şi recomandările unor consilieri invizibili sau o inspiraţie a lui sau doar indiciile unui vis… oricare ar fi fost motivul, cert e că Stăpânul Celor Zece Mii de Ani părea deodată mai stringent interesat de viteza derulării zilelor şi orelor la sfârşitul vieţii decât de perioadele de viaţă ale unui copil:

Un ceasornic pentru cei sortiţi morţii, pentru cei aflaţi în agonie, spuse Kiang, asta să proiecteze şi să construiască acum Cox, un aparat de măsurare a timpului pentru cei condamnaţi la moarte şi pentru toţi cei care îşi cunoşteau data morţii, care vedeau venind inevitabil sfârşitul vieţii lor şi nu se mai puteau alina cu speranţa unui soi de nemurire extensibilă, provizorie, cu care se amăgeau majoritatea oamenilor în legătură cu caracterul limitat al existentei lor.

Nu putea oare să se mintă pe sine chiar şi un om bolnav pe moarte şi să spere la o minune care i-ar permite încă o dată accesul în lume şi în prelungirea unei vieţi cu care era familiarizat? Însă pe cel condamnat la moarte de un judecător împuternicit de Împărat nu-l mai puteau alina niciun fel de dubii legate de ultimul său ceas. Acela vedea sfârşitul şi deci viitorul într-un mod atât de neîndoielnic precum altminteri doar un zeu.

Maestrul Cox, spuse Kiang, se va bucura de privilegiul de a-şi aduna material ilustrativ pentru noua sa operă în anticamera morţii, în acea închisoare în care medicii iresponsabili îşi aşteptau călăii. I se îngăduie să stea de vorbă cu amândoi, să-i asculte, să se intereseze de viaţa şi de vina lor şi să tragă de aici concluziile necesare pentru planul construcţiei unui mecanism de ceasornic. I se acordau în acest sens două vizite a câte trei ore în temniţa de la bariera demonilor.

Nu are nevoie de aceste vizite, spuse Cox, în definitiv şi la Londra erau spânzuraţi, decapitaţi, arşi şi înecaţi oameni şi trebuiau să îndure cum se scurgea timpul până la ultima lor tortură. El cunoaşte prea bine neînduplecarea legilor, spre a-şi imagina, şi fără a sta la taifas cu un om disperat, timpul vieţii care trecea în zbor înainte de executarea unei sentinţe capitale.

Cox a înţeles ceva greşit, spuse Kiang, iar înţelegerile greşite ar putea deveni periculoase în orice moment al vieţii; această vizită nu a fost o propunere a Sublimului, nu o simplă dorinţă, ci voinţa lui.

Cu două zile înainte de începerea execuţiei stabilite pentru orele dimineţii, Cox şi Kiang au fost escortaţi de patru soldaţi care alergau zornăind pe lângă litiera lor la temniţa de la bariera demonilor. Spectacolul schilodirii putea să dureze apoi de dimineaţă până seara şi astfel să le prezinte, odată cu lăsarea amurgului, acelor martori şi gură-cască adunaţi la locul dreptăţii cum pierea, până şi pe cer, lumina vieţii unui vinovat.

În această construcţie crenelată, care strălucea în roşul de purpură al Oraşului Interzis, părea să existe o armată de soldaţi şi paznici, dar niciun prizonier în afara celor doi condamnaţi. Într-un gang lung, întunecat chiar şi în această însorită zi rece, care ducea la acea temniţă fără geamuri în care cei doi condamnaţi fuseseră prinşi în lanţuri de pereţi de piatră, domnea o linişte de moarte.

În ciuda a trei torţe care au fost aprinse de un gardian umil împreună cu câteva beţişoare parfumate care să ajute împotriva putorii, lui Cox îi trebui o clipă spre a-i distinge unul de altul pe cei înlănţuiţi: chipul plin de cruste de la sânge şi murdărie sau vărsătură al celui mai tânăr de chipul plin de cruste de sânge şi murdărie al celuilalt, mult mai în vârstă.

Cel tânăr începu să plângă cu sughiţuri când paznicul lumină întunericul cu torţele sale, crezând că Cox şi Kiang şi gardienii care-i însoţeau erau deja călăii lui care voiau să-l târască la locul de execuţie. Cel mai în vârstă privea fix paiele negre pe care zăcea nemişcat.

Paznicul băgă două dintre torţe în nişte găuri din podeaua de piatră în care probabil că se vârau ancore de lanţuri dacă erau întemniţaţi mai mulţi, şi le spuse prizonierilor ceva pe un ton surprinzător de prietenos. Au fost două, trei propoziţii scurte care nu puteau să însemne decât că acum li se vor pune întrebări la care trebuiau să răspundă. Kiang nu traduse vorbele paznicului.

Cox era copleşit de sentimente de milă, scârbă şi revoltă.

— Adu-le apă, îi spuse paznicului, să-şi spele faţa, vreau să le văd feţele.

Se simţea neajutorat, de parcă lanţurile i-ar fi cuprins lui gleznele, şi îi veneau lacrimile.

Kiang traduse.

Paznicul se supuse.

Însă întemniţaţii, în loc să se spele cum li se poruncise, băură avizi, morţi de sete cum erau, din străchinile aduse. Când paznicul îi puse la punct pe un ton schimbat brusc şi vru să-i smulgă celui mai tânăr strachina din mână, Cox îi spuse lui Kiang mai tare decât i se adresase vreodată:

— Porcul ăsta să-i lase în pace, să-i lase să bea!

Kiang traduse.

Paznicul se supuse.

Doar de blidele pline cu orez aduse de paznic la cererea lui Cox nu se atinse niciunul. Cel mai tânăr încercă, ce-i drept, să întindă mâna după ele, dar trebui în mod vizibil să lupte cu greaţa la gândul să-şi umple cu orez gura spartă de instrumentele de tortură sau bătăi şi avu nevoie de câteva clipe pentru a-şi înăbuşi senzaţia de vomă care îl cuprinse, făcându-l să se înfioare.

— Care sunt întrebările dumneavoastră?

Kiang se sprijini de uşa deschisă a celulei, pentru a micşora cu o undă de curent de aer duhoarea străbătută de fum.

Însă Cox se gândea la strălucirea metalică şi la pânzele de mătase cerată, uşoare ca puful, ale joncii, corăbioara lui Abigail, la care acum nu mai era voie să se continue lucrul… în favoarea unui ceas care trebuia să măsoare segmentul final, chinuitor al unei vieţi mizerabile, şi tăcu. Nu avea întrebări.

— Trebuie să-i întrebaţi ceva, spuse Kiang.

Dar Cox nu avea întrebări.

Drept urmare, Kiang le vorbi condamnaţilor şi îi traduse lui Cox frază cu frază că voise să ştie de la cei doi dacă zilele în acest întuneric, ultimele zile ale vieţii lor, se scurgeau mai repede decât cele ale trecutului lor încărcat de vinovăţie. Oare timpul în această temniţă şi în aşteptarea executării unei sentinţe judecătoreşti imperiale începea să treacă într-adevăr mai repede? Ce apărea aici jos drept ritmul timpului?

— Şi? întrebă Cox, privind chipurile prizonierilor, cel acum din nou cu stăpânire de sine şi curăţat ăl mai tânărului şi chipul neschimbat, ca împietrit, ăl mai vârstnicului. Şi? Ce au spus?

Vorbiseră ambii.

— Bătrânul spune că aici nu mai există timp sau, dacă există, el stă pe loc. Iar tânărul că zilele gonesc fără ca să se simtă ceva din asta.

Cum poate să gonească ceva, spuse Kiang, cum poate să gonească ceva, l-am întrebat, fără ca să se simtă ceva din asta. Iar el zice că este ca pentru unul care cade la o adâncime foarte mare în interiorul unei lăzi bătute în cuie, cade şi cade, fără a se opri vreodată şi îl face pe cel pironit acolo să creadă că nu ar mai exista niciun fund, că nu au existat niciodată vreun fund şi nici vreo cădere, ci întotdeauna numai o îngustime împuţită, sufocantă şi bezna vuitoare.

•

Nici a doua dintre cele două vizite poruncite de Împărat în ziua următoare – o zi în care zăpada deasă cădea în fulgi apoşi, făcând gangul

lung, răsunător spre temniță să fie și mai întunecat și apăsător – nu a fost, cel puțin pentru paznic și pentru gardieni, foarte diferită de prima: Kiang și englezul întrebau, întemnițații răspundeau.

Dar de fapt nici acum Cox nu puse nicio întrebare, ci începu, după o lungă tăcere, îndemnat de Kiang și ca într-un monolog, să le povestească celor doi despre soția sa mută și fiica sa, le povesti despre scânteierea Tamisei ce sclipea în ciuda gunoaielor și cadavrelor care pluteau pe ea, a spărturilor de lemn, a obiectelor putrezite duse de ape, a fecalelor și a tuturor porcăriilor pe care cel mai mare fluviu al Angliei le cără pe lângă zidurile și palatele Londrei parcă în batjocura și în amintirea prostiei puterii; Tamisa sclipea în lumina soarelui și a lunii.

Povesti apoi despre cruzimea regilor Angliei, care puneau să le fie înjunghiate sau decapitate chiar și rudele și iubitele, povesti despre vanitatea barbară a marii nobilimi, care credea că plutește în înălțimi strălucitoare, în timp ce în realitate doar tropăia printr-o cloacă… și povesti, și tot povesti, pentru a protesta în acest mod împotriva voinței unui Împărat care voia să-i poruncească – să-i poruncească! – să întrebe.

El, Alister Cox, nu le-ar pune acestor nefericiți nicio întrebare ca să le folosească răspunsurile pentru planul construirii unui ceasornic, nu, niciodată. Ceasurile, automatele erau parabole și intuiții luminoase, scânteietoare ale eternității, nu erau nici rigle de măsurat disperarea, nici casete muzicale ridicole ale pieirii.

Kiang, singurul care înțelegea că englezul se juca cu viața lui, nu traducea niciun cuvânt al acestor povestiri, ci le punea, când Cox făcea o pauză, prizonierilor întrebări care corespundeau în lungime și intonație informațiilor lui Cox despre Anglia: întrebă de durata orelor de nesomn, de veșnicia unei nopți nedormite a celor prinși în lanțuri, de viteza cu care viața dinainte, petrecută în onoare și demnitate, dar pierdută acum printr-o condamnare la moarte, se ducea tot mai departe în inaccesibil și dispărea.

Întemnițații începură într-adevăr să șoptească la unele dintre întrebările lui, căzură chiar în monologuri monotone, până ce Kiang îi întrerupse, fără să traducă niciun cuvânt, ci le puse celor doi în gură propriul lui text, spre a nu încălca succesiunea de întrebări și răspunsuri poruncită pentru această vizită. Căci de fapt, nici cei doi sortiți morții nu dădeau răspunsuri, la fel cum nici Cox nu punea întrebări, ci cereau bâiguind îndurare și, încurajați de darurile de orez și apă pretinse de Cox pentru ei și aduse de paznic în silă, rugau să li se dea pansamente pentru rănile de pe urma torturii și implorau ajutor pentru familiile lor care erau private acum de susținătorii lor.

Cel mai vârstnic mai șoptea la un moment dat doar nume, fără cuvinte, fără propoziții, doar nume, despre care Kiang înțelese că erau numele celor

dragi lui, al soţiei, al copiilor, precum şi ale spiritelor milostive care să-i fie alături în ziua caznelor. Cox nu pricepea nicio iotă din toate astea.

În acest loc puturos, luminat până şi într-o zi însorită numai de torţe, în care data şi ora morţii erau hotărâte atât de neîndoielnic ca un fenomen ceresc calculat de astronomi şi în care nu mai exista vreo speranţă pentru o întindere oricât de mică a timpului, oamenii păreau – fie că erau în lanţuri precum condamnaţii, în armuri sclipitoare precum gardienii sau în materiale fine precum Kiang şi englezul – părăsiţi de tot şi de toate, iar fiecare, orice ar fi spus sau ar fi crezut că înţelege, era singur.

8.

Wan li Chang Cheng,
zidul

În ziua execuţiei celor doi medici de Curte, o linişte paşnică plutea peste Oraşul Interzis. Nu ajungeau la reşedinţa Nemuritorului nicio bătaie de gong, niciun sunet de suferinţă şi niciuna dintre miile de voci din mulţimea imensă ce se îmbulzea îngheţând în jurul eşafodului şi însoţea fiecare mişcare a călăului cu un geamăt prelung în cor, uneori şi cu un ţipăt de încurajare şi chiar cu râsete. Orice se petrecea la locul de execuţie sau în noianul de spectatori, peste ale căror capete ridicate eşafodul părea să plutească, ba chiar să lunece lin ca o plută peste adâncimile mării – Sala Armoniei Supreme, Palatul Liniştii Pământeşti şi cu ele lăcaşurile cele mai luxoase ale atotputerniciei imperiale au rămas cufundate întreaga zi într-o tăcere rece, întreruptă doar din când în când de sunetul scos de câte o pasăre.

Ca şi cum moartea lentă a condamnaţilor care se îndoiseră de nemurirea Împăratului – moarte ce se tot întinse peste orele dimineţii, orele amiezii, orele după-amiezii – şi toate chinurile suferite pe eşafod, care atingeau limitele puterii omeneşti de imaginare, ar fi fost doar un spectacol inofensiv, spre prânz începu să ningă.

Zăpada se învârtejea prin străzile de procesiune rămase acum goale ale Oraşului de Purpură şi peste acele arii părăsite ale reşedinţei care erau rezervate numai celor mai înalţi demnitari; ea înlocui grămăjoarele de curând căzute sau transformate în apă de pe coronamentele zidurilor şi de pe crengile străvechilor pini-umbrelă, camuflă cu alb proaspăt coifurile şi platoşele gărzii, nivelă reliefurile şirurilor aurii de ţiglă de pe acoperişurile pagodelor şi preschimbă florile ultimilor trandafiri, învelite de grădinarii lor cu văluri de mătase împotriva gerului, în capete cristaline, fără chip.

Când în timpul după-amiezii se înteţi vântul, vârtejurile de nea se uniră în steaguri lungi, încâlcite, care fluturau fără sunet pe coamele acoperişurilor şi la gurile de jgheab îngheţate, punând şi acolo stăpânire pe toate culorile şi formele, ca şi cum nu numai locul de execuţie, ci şi ungherele şi uliţele cele mai tăinuite ale unui oraş care încălca în aceste ore toate principiile milostiveniei ar fi trebuit ascunse.

Mulţi spectatori voluntari ai execuţiei, chiar şi unii mandarini şi martori oficiali ai torturii renunţaseră să se mai ducă la culcare după jocurile de artificii şi euforia dansurilor din ajun ale sărbătorii Marii Zăpezi, ci se îndreptaseră dis-de-dimineaţă direct de la reuniunile lor festive răspândite prin toate districtele Beijingului spre locul de execuţie, pentru a vedea acolo, unii dintre ei încă beţi şi orbiţi de strălucirea nenumăratelor buchete de scântei şi văluri de lumină care cădeau aidoma unor picături de ploaie din cerul noptatic, ce aspecte înspăimântătoare putea să ia celălalt sfârşit al oricărei festivităţi şi entuziasmări, acela care ducea jos până în tenebrele morţii.

— S-o ştergem? întrebă Balder Bradshaw puţin înaintea pauzei de prânz în atelierul pe care-l întunecaseră vârtejurile de fulgi. Să n-o ştergem pur şi simplu, înainte să fim şi noi prinşi aici în lanţuri de stâlpi, tăiaţi în fâşii şi să ni se vâre dornuri de fier în ochi, pentru că ceasornicele noastre nu bat după ritmul cine ştie cărui curtean slugarnic?

— S-o ştergem unde? spuse Lockwood, pe noapte şi ceaţă de-a dreptul peste ogoare spre Shanghai? Deghizaţi ca nişte curtene într-o litieră până la următorul post de control sau poate pe corăbioara noastră de argint pe Marele Canal în sus?

— Ţi-e dor de justiţia londoneză, Balder? întrebă Merlin. Preferi manevrele de aterizare ale ciorilor pe capul unui spânzurat care pendulează în vânt pe malul Tamisei faţă de corbii spânzurătorilor din Beijing? Nu a fost spânzurat unul dintre verii tăi pentru că se răzvrătise? Pe când aici? Aici se înclină în faţa ta eunucii, ba chiar şi soldaţii îmbrăcaţi în armură. Aici ţi se lustruiesc pantofii, ţi se scrobesc cămăşile, ţi se încălzeşte atelierul, ba chiar şi dormitorul şi ţi se pun în pat pietre fierbinţi împotriva pielii de găină!

Camarazii lui Cox stăteau de vorbă mai tare ca de obicei în această zi a calmului zăpezii, dar Kiang nu a auzit niciun cuvânt. I se poruncise – nu a vrut să spună nici mai târziu dacă de instituţia lui sau de o autoritate care trona peste ea – să vină la locul de execuţie, pentru a le putea relata ulterior oaspeţilor englezi despre neîndurarea cu care oricine tulbura pacea Împăratului era expulzat nu numai din cel mai mare şi mai strălucitor oraş de pe pământ, ci chiar de pe lume.

Săptămânile în care iarna era în toi trecură, fără ca împărăţia lui Qianlong să ţină chiar şi în cea mai mică măsură seamă de naşterea unui Dumnezeu ce avusese loc într-o ţară prăfuită, sfântă sau de începutul unui nou an într-un Undeva cenuşiu. Merlin încercă să-i înveţe cu ajutorul lui Kiang pe bucătarii casei de oaspeţi reţeta unui *plum pudding*; fără succes. Niciunul dintre bucătari nu voia să creadă că procedeul descris ar duce la un rezultat

comestibil. Le ofereau în schimb englezilor bezele din fructe de lici şi din mango uscat şi ras şi din albuşul bătut spumă al ouălor de prepeliţă.

Cox începu să deseneze proiectul unui ceasornic care să înfăţişeze şi să măsoare după dorinţa împărătească zborul lin, într-o viteză nebună sau încremenit al timpului în ultimele intervale, zile şi ore ale unei vieţi omeneşti.

— Chestia asta arată ca un peisaj de Crăciun în faţa zidurilor de la Betleem, ca o iesle – spuse Bradshaw, când Cox le arătă o primă schiţă desenată în cărbune a carcasei ceasului –, aici mai lipsesc doar steaua, păstorii şi cei trei magi de la Răsărit.

— Asta nu e Betleem, spuse Merlin, ăsta e Marele Zid al lui Qianlong; Zidul Chinezesc.

Schiţa arăta modelul unui segment întinzându-se pe cinci turnuri pentru focuri de semnalizare ale acelui zid de apărare lung de aproape cinci mii de mile marine, unind munţi, deşerturi, lacuri şi alte bariere, la care dinastiile domnitoare tot construiseră timp de veacuri, pentru a cuprinde şi a recuprinde contururile care se micşorau şi apoi creşteau iar ale imperiilor lor şi a-şi apăra puterea de năvala hordelor barbare:

Modelul Marelui Zid care urma să devină carcasa preţioasă a noului ceas – ale cărui detalii, circumvalaţii, jgheaburi în zid prin care se turna smoală clocotită luau în desenele lui Cox pe zi ce trecea forme tot mai plastice – nu numai că semăna însă, în ochii lui Kiang, primul observator critic, cu o reproducere fragmentară a celei mai mari construcţii a omenirii, pe care niciunul dintre oaspeţii englezi n-o văzuse altfel decât pe tablouri, acuarele şi carpete de perete, ci un ceas în această carcasă, spuse Kiang, putea să fie la fel de bine interpretat de un funcţionar suspicios ca o batjocorire a Marelui Zid – şi să fie pedepsit ca atare.

Wan li chang cheng – zidul inimaginabil de mare numea Kiang zidul împăraţilor, căci *Wan li* nu însemna numai zece mii de *li*, ci *li* era şi semnul pentru infinit. Un zid lung de zece mii de *li* era deci de zece mii de ori inimaginabil de lung. Dinastiile Qin şi Han, Wei, Zhou, Tang, Liao şi Ming construiseră în toate direcţiile la acest zid de apărare, fără a ajunge vreodată la un sfârşit. Căci *Marele Dragon*, cum şerpuia zidul prin imaginaţiile poporului, scotea cu limba-i de foc aburi groşi şi mase de nori din apele Mării Galbene, iar la o depărtare de mii de mile biciuia cu coada lui dunele desertului Gobi în vârtejuri de nisip…

Iar un model auriu-roşcat al acestei minuni a lumii, spuse Kiang, să ascundă acum mecanismul unui ceasornic care nu măsura durata, nu măsura infinitatea puterii imperiale pentru protecţia căreia se înălţa acest zid la cer, ci ritmul unui timp ce se risipea ca fumul, se volatiliza, timpul care

îi mai rămânea unui condamnat la moarte sau unui muribund, unuia lipsit de apărare, care nu stăpânea această lume, ci era pe cale s-o părăsească pentru totdeauna?

Cât mai lipsea oare de la o astfel de interpretare până la învinuirea că oaspeții englezi voiau să ia în batjocură acest zid de apărare cu o jucărie care ticăia, o jucărie! al cărei material de construcție mai și strălucea pe deasupra în culoarea ce i se cuvenea numai Împăratului?

Asta e interpretarea ta, spuse Merlin – și o ponegrire: un bărbat mai inteligent decât traducătorul ar recunoaște cu ușurință că maestrul Cox se înclina cu această operă în fața gazdei sale. Iar în ceea ce privea culoarea aurului… oare acest ceasornic nu-i era destinat Împăratului? Ce strălucire i s-ar potrivi deci mai bine dacă nu cea a aurului, chiar dacă el îi bătea ora unui muribund sau unui condamnat la moarte?

•

Spre uimirea asistenților lui, Cox nu i-a trimis la începutul lunii februarie, după ce a executat planurile de construcție în tuș și le-a copiat cu mâna lui, la bancurile de lucru, ca să măsoare, să taie cu ferăstrăul, să polizeze material prețios pentru construirea unui zid chinezesc redus la dimensiunile unui ceas de masă. În schimb, i-a pus să macine ghimbir, cuișoare și praf de rădăcină de galangal în castroane de porțelan, cardamom, lemn roșu de santal, șofran, anis stelat, levănțică și talaș din lemn de cedru, ambră și tot felul de alte mirodenii pe care le procura Kiang în saci de in și cutii din șpan pe care caligrafii notaseră conținutul, plante uscate sau presate în forme grotești, pentru care nu existau nume în engleză.

— Suntem deci acum mecanici de precizie sau spițeri? întrebă Bradshaw și încercă să adopte un ton mai vesel; culegători de ierburi sau constructori de automate?

— Fără comanda noastră suntem în acest oraș și în această țară niște nimeni, spuse Cox.

Ierburile arse cenușă urmau să devină inima, sufletul noului mecanism de ceasornic, zgura unei văpăi care se insinua fără oprire prin ultimele ore ale vieții, preschimbând tot ce era material, ba chiar și timpul, în pulbere.

Semnele grafice ale lui Kiang, cu care scrise un raport către instituția sa, informând-o asupra progreselor recente ale maestrului englez, se refereau înainte de toate la rezultatul care va undui peste crenelurile și turnurile de fortificație ale zidului în miniatură: *Xunkao* și *Yanyun* și *Meiyan* – fum, fum de cărbune, dâre de fum… Maestrul din Anglia voia să construiască un ceas de foc, pentru a face să ardă în angrenajul lui timpul.

Cox încă mai lucra la calculele de materiale pentru Marele său Zid, la listarea fiecărei uncii de aur și a fiecărui rubin și briliant care urma să

refracte în această operă de sute de ori lumina zilei şi lumina lumânărilor şi să le facă să sclipească în ochii unui privitor. Dar, în timp ce lucra la asta, Cox voia ca asociaţii lui să frământe mai întâi, conform reţetelor seculare pentru esenţele parfumate şi mirodeniile care învăluiau aici în câte o zi întregi palate în dâre albastre, un aluat din ierburile pisate, din gumă arabică şi praful măcinat din cărbunele lemnelor tropice şi să formeze din acesta bile şi biluţe de mărimile cele mai diferite.

Acest combustibil trebuia să cadă, cu densităţi alternante, din pâlnii ascunse în interiorul ceasului, peste înclinaţiile şi circumvalaţiile diferite ale coronamentului zidului, în nişte tigăi încinse şi acolo să ardă – eliberând aromele cele mai diverse, de la putoarea bătrâneţii şi mirosul sudorii reci de frică, până la miresmele florilor şi la numeroasele parfumuri ale amintirii – până ce devenea cenuşa a cărei masă urma să pună în fine acest ceas în mişcare.

Corespunzător numărului turnurilor pentru focuri de semnalizare trebuiau să existe cinci tigăi încinse, iar cenuşa căzând prin găuri în fundul tigăii pe nişte cântare de precizie ce măsurau până şi greutatea unui fir de păr făcea ca talerele cântarului acţionate de arbori de antrenare să se răstoarne, dând astfel impulsul decisiv unei roţi dinţate mai mari sau mai mici a mecanismului.

Conform procesului de ardere ce se derula cu viteze diferite, uneori gonind, alteori înaintând ca melcul, şi căruia îi era supusă producţia de cenuşă, fum şi arome înmiresmate, anoste sau înţepătoare, acest ceas avea să-şi schimbe şi mersul: într-o succesiune imprevizibilă, să meargă o dată mai încet, apoi din nou mai repede şi uneori chiar să se oprească o clipă, în timp ce fumul din turnurile de fortificaţie îi învăluia cercurile orelor în ceaţă albă…

Căci pentru cel care zăcea pe patul de moarte, spunea Cox – era într-o dimineaţă în care lumina şi căldura te făceau să simţi sfârşitul apropiat al iernii, iar din curtea din faţa atelierului se auzea o mierlă –, pentru cel care-şi aştepta călăul sau lupta împotriva fricii de moarte undeva pe un câmp de bătălie ori infinit de departe de orice ajutor posibil în pustietatea unui deşert, pentru acela nu mai exista niciun mers al timpului; pentru acela mai existau doar sărituri, prăbuşiri de la o treaptă a pieirii la alta, sărituri, prăbuşiri, poate şi zboruri planate, care puteau face dintr-un secundar un minutar sau un orar, în vreme ce cu douăzeci sau o sută de respiraţii mai târziu, printr-o mişcare a orarului, se scurgeau răstimpuri percepute din nou ca zile şi săptămâni… sau toate acele ceasornicului încremeneau brusc pe toate planurile într-o intuire a eternităţii.

— Să fie ăsta un ceas? întrebă Bradshaw.

— Încă o jucărie, spuse Lockwood.

— Şi prin ce, întrebă Merlin, s-ar deosebi un ceasornic, acţionat de o cenuşă care cade, de corăbioara noastră din argint acţionată de respiraţie sau vânt? Prin ce s-ar deosebi un ceas pentru copii care licăreşte de aceste mirodenii roşu-aurii ale morţii?

— Prin ce se deosebeşte orice ceas de un altul, spuse Cox: prin privitor, prin acela care încearcă să-şi citească de pe el timpul său şi restul vieţii sale.

— Atunci am putea face să navigheze corăbioara noastră de argint la fel de bine printr-o celulă a morţii sau prin aerul stricat al unei camere mortuare… şi să punem acest ziduleţ de aur aici unui nou-născut la leagăn, spuse Merlin. Mersul timpului doar nu se arată pe scalele unor asemenea automate pentru un muribund altfel decât pentru un nou-născut, pentru care acest mers de-abia a început.

— Nu numai mame, ci şi nou-născuţii lor mor uneori în patul de lăuzie, spuse Cox. Orice construim – un mecanism de ceasornic, o maşinărie – poate să facă vizibil numai conţinutul propriului nostru cap, în cel mai bun caz şi dorinţele posesorului său ori ale unui angajator.

— Şi asta să fie tot? întrebă Merlin.

— Asta-i tot, spuse Cox.

•

În timp ce Cox îi descria în ziua următoare lui Kiang încă o dată planul construcţiei în toate detaliile, pentru ca traducătorul şi mijlocitorul să poată transmite mai departe măsurători şi liste către instituţia sa şi furnizorii ei, camarazii aveau pe alocuri impresia că Kiang nu consemna materialele necesare, ci numai lucrurile care-i treceau prin cap în timpul explicaţiilor pe care i le dădea Cox. Părea să asculte ca un străin neimplicat atunci când îşi aşternea pe hârtie trăsăturile de penel, fără o legătură perceptibilă cu ceea ce-i spunea Cox despre modul de funcţionare al ceasului dogoritor. Chipul lui a căpătat o expresie atentă, chiar speriată abia când Cox a solicitat să meargă cât mai curând posibil împreună cu Merlin la Jinshanling la Marele Zid, pentru a vedea în fine acest zid de apărare care trebuia să reziste chiar şi timpului, cu propriii ochi şi a-l desena înainte de a stabili definitiv aspectul şi forma ceasului dogoritor.

— Muntele Yan, prin care trece acest segment de zid, este zonă militară închisă, spuse Kiang.

— Sunt eu spion? întrebă Cox.

— Asta e oricine vede ce nu este destinat ochilor lui, spuse Kiang, căci, chiar dacă nu cu intenţie, tot va vorbi într-un moment necugetat în faţa unor nechemaţi despre ceea ce a auzit sau a văzut.

— Un spion, spuse Cox; şi cum se numeşte un om care vrea să mă oprească să împlinesc voinţa Împăratului? Munca mea necesită să privesc Marele Zid.

Ceasul trebuia să se asemene în fiecare detaliu cu acel segment de zid care putea fi văzut pe un covor de mătase în salonul pentru ceai al casei de oaspeţi, segmentul – aşa îi explicase chiar Kiang cu săptămâni în urmă reprezentarea de pe covor – dintre Simatai şi Jinshanling. Acolo zidul se ridica peste povârnişuri spre coame şi vârfuri de munte, iar din înălţimi, adesea din nori, cobora din nou la fel de abrupt într-o sălbăticie stâncoasă, de-un verde închis.

•

După solicitarea lui Cox, Kiang nu a mai apărut timp de două zile în atelier. Când, în dimineaţa celei de-a treia zile, a bătut pe la ora prânzului la uşă, cu un bagaj mic şi însoţit de şase cavalerişti înarmaţi până-n dinţi, Cox s-a gândit că va fi arestat.

Călăreţii se asemănau mai degrabă cu nişte luptători care plecau într-o bătălie decât cu acei gardieni de care erau zilnic escortaţi englezii, şi purtau cu ei greutăţi mari: lănci, arcuri, tolbe de piele umplute până la refuz cu săgeţi şi ornamentate cu cochilii, pumnale, săbii şi muschete mari, decorate cu modele din baga. (Un arcaş, urma să audă Merlin câteva ore mai târziu explicaţia unuia dintre aceşti călăreţi, un arcaş era încă, ce-i drept, mai rapid în luptă şi ucidea mai mult decât un muşchetar, care trebuia să-şi încarce şi umple gura ţevii cu praf şi cu vergea de puşcă, să ţină glonţul de plumb în gură gata pregătit şi să-l scuipe în ţeava armei, înainte să poată împuşca. Dar sperietura unei împuşcături trase de aproape de tot şi groaza din cauza rănii pe care un proiectil putea s-o producă în pieptul şi capul unui duşman erau mai mari chiar decât efectul unei săgeţi mortale, silenţioase.)

Înconjurat de aceşti războinici muţi, Kiang spuse aproape solemn că dorinţa maestrului urma să fie îndeplinită. Adusese aici cai înşeuaţi, acoperiţi cu pături de blană pentru Merlin şi Cox; Bradshaw şi Lockwood aveau să rămână în oraş şi să aştepte la bancurile lor de lucru întoarcerea celor doi.

Nu, pentru o trăsură nu exista nicio bandă de circulaţie prin zăpada topită a acestei primăveri în pădurile străbătute doar de potecile înguste ale patrulelor de frontieră dinspre partea de zid de la Jinshanling. De aceea vor călări şaptezeci, optzeci de mile până în muntele Yan. Patru sau cinci zile de drum putea să necesite explorarea Marelui Zid, în funcţie de cât de mult timp şi din câte unghiuri voia Cox să contemple minunea acestei construcţii care ajungea atât de adânc în trecut şi atât de departe în viitor. Companionii rămaşi în oraş trebuiau, în schimb, să facă în aceste zile şi după indicaţiile lui

Cox bile, sute şi sute de bile de toate mărimile din aluatul de mirodenii învelit în pânze cerate, producând astfel un combustibil ce va dura decenii pentru acţionarea unui ceas care arăta viaţa ce se risipea ca fumul.

Pentru alte pregătiri nu rămânea timp. Doar fusese dorinţa lui Cox să vadă cu propriii ochi Marele Dragon, spre a configura după modelul acestuia un automat. Iar Curtea aprobase acest plan. Deci trebuiau s-o pornească la drum. În acest moment. Căci indiferent ce solicita un om la Curtea Sublimului… dacă i se acorda ce ceruse, atunci dorinţa lui se transforma într-un ordin care trebuia urmat fără întârziere.

Doar o oră mai târziu, nouă călăreţi treceau prin Poarta de Nord a Oraşului de Purpură ieşind în labirintul de uliţe al Beijingului şi apoi mai departe, în ţinuturi adânc înzăpezite. Cox nu vedea niciuna dintre numeroasele priviri care urmăreau plecarea lor, acoperite de perdelele şi obloanele de la ferestre. Nu mai şezuse în şa de mult şi îi venea greu să-şi amintească de poziţia corpului care menaja coloana vertebrală şi bazinul unui călăreţ mergând câteva zile în şir la trap. Animalul se tot prăbuşea din cauza troienirilor provocate de rafalele de vânt şi îi venea să-l arunce din şa pe călăreţul care îi ameninţa echilibrul. Nici Merlin nu se descurca mai bine.

— Nu există vreo stradă pe-aici? îl întrebă pe Kiang.

— Asta e strada, spuse Kiang.

Drumul călare nu permitea să-ţi laşi privirea să rătăcească prin ţinutul alb, în care păduri de bambus trosneau şi îţi făceau semne cu steaguri de zăpadă; nu aveai cum s-o laşi să rătăcească pe lanţurile line de dealuri şi pe gospodăriile şi cătunele împrăştiate ici-colo. Un curier care aducea un cal de schimb ce scotea aburi le-a încrucişat drumul şi a crezut că cei doi străini, flancaţi de şase războinici şi de un civil încotoşmănat, erau prizonieri, aşa că a întrebat ce delict comiseseră. Chiar dacă Cox şi Merlin erau înfăşuraţi în paltoane de blană şi pături şi purtau măşti de piele pe faţă împotriva vântului vijelios, recunoscuse după statura lor şi poziţia nesigură că erau *chang bizi*, nasuri lungi; poate că fuseseră prinşi în zona interzisă?

Un arcaş îi explică rânjind:

— Delictul lor? Prostia, singurul lor delict este prostia: ăştia, în loc să stea în faţa focului la supă şi vin, vor să ajungă prin zăpada adâncă la Marele Zid.

— Ce spune? întrebă Merlin.

— Nimic, răspunse Kiang. Salută.

•

La sfârşitul după-amiezii de-abia străbătuseră o treime din acea porţiune aflată între Oraşul Interzis şi primul loc din care puteai zări zidul. Un cărbunar care spărgea lemne pentru iarnă într-o pădurice de pini a încercat, văzând călăreţii înarmaţi care veneau spre el pe înserate, s-o ia la fugă, însă

nu a reuşit; după câteva cuvinte liniştitoare ale lui Kiang, i-a lăsat recalcitrant să se adăpostească în casa lui şi s-a dus cu familia lui formată din şapte membri să petreacă noaptea într-o magazie înnegrită de funingine.

Când acel călăreţ care îl împiedicase cu o bandulă să fugă l-a tot îmbiat, după deşeuarea cailor, să bea dintr-o sticlă de piele plină cu rachiu de orez, cărbunarul a început să cânte cu glas strident, în ciuda situaţiei îngrijorătoare în care se afla. Dar a doua zi dimineaţă, după un rămas-bun fără cuvinte, se prăbuşi în zăpadă plângând şi cu braţele ridicate: unul dintre arcaşi se prefăcu că vrea să răpească fiica adolescentă a gazdei, trase fata, care îi întinsese o traistă cu pâine, sus la el în şa şi o porni în goană, într-un nor de zăpadă.

Când îl ajunse ceata puţin după aceea din urmă, dădu din nou râzând drumul fetei care tremura scăldată în lacrimi; aceasta o luă la fugă înapoi, mai întâi în papuci, dar după câţiva paşi doar în ciorapi, prin zăpada adâncă şi udă, spre casa tatălui ei.

În tot acest timp Kiang tăcea. Cox fusese şi el indus în eroare de gestul brutal al luptătorului şi o văzuse pe Abigail, fetiţa lui răpită de moarte, zăcând de-a curmezişul în faţa şeii călăreţului. Protestase ţipând, dar nu ştiuse să spună cuvinte şi ameninţări pentru indignarea sa pe care răpitorul să le fi putut înţelege sau care să-l fi determinat să renunţe la ceva sau să facă ceva… şi, da, în ciuda amintirii violente, dureroase a lui Abigail, fusese prea fricos, prea slab pentru a împiedica gestul acelei brute.

Dar, la naiba, de ce nu intervenise Kiang? De ce asistase tăcut la tot?

— Cine nu se teme de aceşti războinici, spuse Kiang, nu-i cunoaşte.

•

În ziua următoare pe la prânz, după o noapte rece petrecută în cele două corturi cărate de caii de povară, Marele Dragon apăru atât de subit dintre lanţuri de munţi, coame şi vârfuri stâncoase, înconjurat de păduri care gemeau sub povara zăpezii, încât Cox remarcă minunea abia după o exclamaţie entuziastă a lui Merlin. Străbătuseră anevoie o pantă plină de grohotiş şi ajunseseră la o coamă de deal presărată ici-colo cu pini şi duzi, când zidul împăraţilor se ivi ca o ghirlandă dusă de vânt şi rămasă agăţată de vârfuri şi creste, cu crenelurile şi turnurile sale pentru focuri de alarmă:

Zidul separa o regiune muntoasă pustie, nelocuită, de o altă regiune muntoasă pustie, nelocuită, şi înainta într-o perspectivă aproape agreabilă, devenind tot mai zvelt, ba chiar delicat, într-o infinitate nebuloasă; îşi schimba odată cu trecerea peste o spinare de deal direcţia, pentru a o lua după încă o cotire iarăşi pe linia ideală a constructorilor şi generalilor dispăruţi de mult, şi trăgea cu sine un lanţ de turnuri, care se micşorau de la

dimensiunea unor construcţii ameninţătoare de apărare până ajungeau nişte puncte neclare.

Nici unul dintre călăreţi nu dăduse vreun semnal de oprire, dar toţi au rămas deodată pe loc ca la comandă, cufundaţi în contemplarea unei fortăreţe care, inserată într-o sălbăticie fără niciun drum, o sălbăticie aparent neatinsă, nu fusese cucerită nici o singură dată pe parcursul veacurilor.

— Asta e… începu Merlin o propoziţie, pe care o întrerupse deja după primele silabe, căci era o încercare zadarnică de a descrie ce stârnea în el acest monument imens, aflat în mijlocul unui peisaj de iarnă pustiu, în plin dezgheţ.

În murmurul şi gâlgâitul apei provenite din topirea zăpezii păsărelele începuseră să cânte. Aidoma acestui zid de apărare, şi glasurile lor păreau să ducă în nemărginit, de parcă un înmiit cânt ademenitor, cu care urmau să fie apărate teritorii sau să fie avertizaţi atacatorii, ar fi format sunetul şi glasul zidului însuşi şi ar fi ajuns la fel de departe ca şi succesiunea fugară a turnurilor şi crenelurilor lui.

Straniu era că după un mers atât de istovitor, întrerupt doar de două nopţi scurte, aproape fără somn, oprirea pe această spinare de colină pentru a privi în tăcere părea deodată să fie ţinta călătoriei lor. Un grănicer sau un culegător de lemne care i-ar fi observat de departe pe cei nouă călăreţi şi caii lor de povară ar fi putut să creadă că grupul era un monument, o statuie în memoria unei bătălii la graniţă sau în cinstea unor apărători victorioşi ori căzuţi în luptă ai Imperiului. Niciunul dintre războinici nu a coborât de pe cal. Cox şi Merlin au preferat şi ei, cu toate că îi durea spatele, să rămână în şeile învelite în blană în loc să descalece pe un pământ de pădure îmbibat cu apa de la topirea zăpezilor, unde găseai cu greu un loc uscat de popas.

Kiang arătă cu braţul drept spre est şi spuse: Jinshanling, apoi cu cel stâng spre vest: Simatai. Ajunseseră.

Undeva în şirul acestor nenumărate turnuri de fortificaţie, aşezate pe dealuri, coame şi creste, trebuia să se afle şi grupul acelor cinci bastioane al căror model urma să devină carcasa de aur a unui ceasornic pentru Împărat.

Deci încotro de aici? Spre vale şi de acolo spre următoarea coamă care abia se deosebea de cea de-aici, şi tot aşa mai departe?

Dar încă înainte să poată decide sau măcar cumpăni Cox dacă să caute într-adevăr aceste cinci turnuri fortificate şi să urmărească astfel eventual numai fantezia unui peisagist, dacă să facă uz de privilegiul lui şi să păşească pe coronamentul zidului ori să se mulţumească cu priveliştea lui grandioasă – unul dintre caii celor înarmaţi, un jugan bălţat, se ridică nechezând pe picioarele din spate, aşa încât călăreţul care privea pierdut în depărtare sau

poate moţăia nu apucă suficient de repede să-şi menţină echilibrul şi căzu zornăind în zăpadă.

Faptul că toate armele cu care era echipat şi dotat acest bărbat, plus scutul, coiful şi platoşa nu îl putuseră feri să cadă după o mişcare bruscă a animalului său era pentru Cox o întrerupere atât de ciudată a repaosului în care se cufundase în reverie, încât îşi înăbuşi doar cu greu spasmul unui râs. Disimulă ceea ce ieşea din gâtlejul său ca pe-o uşoară tuse şi îşi drese glasul. Abia după aceea văzu vergeaua săgeţii: săgeata cu pene, care strălucea de parcă ar fi fost lăcuită, înfiptă adânc în grumazul calului, apărea deja din mijlocul sângelui care ţâşnea.

•

Cu ce firesc care amintea de derulările mecanice, acţionate de roţile dinţate, se petrecu ceea ce urmă acestui atac!

Cu uşurinţa şi viteza unui vârtej de frunze mânate de vânt, călăreţii au format la ordinele date cu voce joasă un cerc îngust în jurul celor trei protejaţi ai lor şi al camaradului prăbuşit, care, în ciuda armurii sale şi a greutăţii armelor, a sărit pe un cal de povară şi, când a ajuns să şadă pe samar, pusese deja o săgeată la coarda arcului său. Unul pe care-l numiseră întotdeauna doar *Ke* în timpul călătoriei, însetatul, singurul nume din grup care îi devenise familiar lui Cox datorită scurtimii lui, se arătă în această clipă pentru prima dată ca fiind comandantul şi le spuse celor trei protejaţi să se aplece cât puteau de tare peste greabănul animalelor lor, pentru a nu fi ţinta altor săgeţi.

Animalul rănit a fost scos afară din cerc şi nu mai era acum mult mai mult decât un scut de apărare ce sufla din greu, care se tot înălţa, încercând cu capul aruncat spre spate să scape de caninul dureros, de colţul mistreţului sau de ciocul din grumazul său; părea că dansează în jurul cercului de călăreţi ca un spiriduş de mlaştină şi poate că în felul acesta deranja în fixarea ţintei sale un arcaş sau un lăncier care pândea din ascunzătoarea lui.

Nu se auzea nimic altceva decât cum sufla din greu animalul lovit de săgeată şi speriat. Însă niciun strigăt, niciun urlet al unor duşmani invizibili şi niciun cuvânt al apărătorilor ale căror săgeţi şi lănci intarsiate erau direcţionate din cercul lor îngust spre toate punctele cardinale, în care se afla însă numai pădure montană neagră sub platoşe de zăpadă ce se topeau. Terenul pădurii nu avea urme străine.

Cox, aplecat adânc în şa, avea sub ochii lui doar o bucată cât un lat de palmă din pătura de blană. Nici după unul sau două minute lungi nu a îndrăznit să ridice capul; nu vedea nimic, nu auzea nimic de la Merlin, nimic nici de la Kiang şi apărătorii lui, vedea numai această blană, şi se întrebă deodată ce animal o fi încălzit ea odinioară şi când şi în ce împrejurări fusese

omorât acest animal: la vânătoare? într-un abator? Cox simţea mirosul unor arome de grăsime şi fum şi lână udă şi brusc începu să se micşoreze intrând în această blană care arăta ca nişte muşchi de pădure păroşi – intra într-un cuib mare ce devenea tot mai confortabil, un refugiu din lână, în care putea să se ascundă, să devină invizibil şi care, întrucât totul ceda în faţa acestui refugiu, totul se potrivea perfect şi se dădea înapoi înaintea oricărei presiuni, nu putea fi distrus, făcând astfel invulnerabil pe oricine se încredinţa protecţiei lui.

Atât de cald, atât de sigur şi totodată tulburat se simţise şi în braţele mamei lui, când îl ridica la ea şi îl legăna, iar el îşi ascundea capul în una dintre acele eşarfe de blană cu care şi-a ferit ceafa de curent până la sfârşitul vieţii. Chiar şi o singură adiere rece care o atingea la gât putea să-i provoace zile întregi de chin, în care o durere groaznică de cap o făcea prizoniera unei camere întunecate, cu jaluzelele negre trase. O singură rază de lumină era pentru ea în acele zile ca un ac, ca un cuţit.

Numai răsuflarea caldă a fiului ei care, de-abia perceptibilă, ajungea la ea până şi prin eşarfa de blană, îi putea alina această durere şi făcea ca greutatea copilului care plângea uneori din cauza suferinţei misterioase a mamei lui să devină până la urmă atât de uşoară, ba chiar să se contopească cu propriul ei trup, de parcă ea tocmai ar fi conceput această făptură care suferea cu ea.

•

Aplecat peste greabănul calului, Cox aluneca în amintirea lui, în vreme ce respiraţia lui care era împinsă înapoi spre el din blană îi încălzea faţa. I-o încălzea. Nu trebuia oare să-i fie frig, ca întotdeauna când îl speria ceva din lumea care era dincolo de copilăria lui?

Nu-i era frig. Zăcea într-o oboseală tihnită la gâtul protejat de blană al mamei lui, când simţi pe umăr mâna lui Merlin şi îşi ridică fata din blană; era blana tăbăcită a unei cămile.

Cât timp trecuse de la fuga lui în braţele mamei?

Merlin şi Kiang se îndreptaseră din nou în şa, înconjuraţi de nişte luptători furioşi care priveau în toate direcţiile, indicând cu săgeţile lor, doi dintre ei şi cu muschetele lor, ba ici, ba colo. Cu mirosul de blană încă în nări, Cox se înălţă şi el în şa.

•

Nimic nu se întâmplase. Nimic altceva. Şi nimic mai mult nu s-a mai întâmplat. O săgeată. Asta a fost tot. Arcaşul care îşi îndreptase arma împotriva războinicilor Împăratului rămăsese de nevăzut şi fie aparţinea unei hoarde superioare, care se putea răzvrăti chiar şi contra constructorului unui zid infinit de mare… fie era atât de singur cu mânia şi

neputinţa sa, încât tot ce era capabil să facă trebuia să rămână doar un gest, un semn ridicol, iar triumful său consta doar în aceea de a fi trezit cel puţin pentru câteva clipe atenţia unor luptători imperiali şi de a fi demonstrat astfel că umilinţa şi supunerea în genunchi nu erau unicele atitudini cu care puteau fi întâmpinaţi slujitorii unui nemuritor.

Desigur, hoţii de drumul mare atacau probabil cu o indiferenţă asemănătoare faţă de lege, dar aici – după ce văzuseră războinicii înarmaţi până-n dinţi şi poate că dezamăgiţi în speranţa lor într-o pradă uşoară – s-ar fi zis că protestaseră cu o săgeată împotriva propriei inferiorităţi. Ah, dar această săgeată era poate numai cea rătăcită a unui vânător, a vreunui om chinuit de foame care acum, încremenit de frică undeva în desişul pădurii, spera că furioşii nu îl vor descoperi, pentru a-l face să ispăşească fatala lui greşeală cu singura pedeapsă care putea să urmeze unui astfel de atac, o moarte în chinuri.

Când cercul cailor începu, cu atâtea întrebări roind în jurul lui, să se lărgească treptat şi apoi să se dizolve, a fost cel puţin clar că nu vor mai putea privi Marele Zid într-un chip care să egaleze în calm şi profunzime contemplarea absorbită, tăcută dinaintea atacului venit din ascunzătoare. Căci de acum înainte orice privire trebuia să fie tulburată de o extremă vigilenţă şi stare de alarmă şi deci nu mai putea să-i ofere lui Cox modele pentru carcasa ceasului său dogoritor care să întreacă primele lui desene executate după un covor de perete.

Ke, acum fără îndoială comandantul grupului, oricum nu a mai emis alte reflecţii. În definitiv, sarcina lui consta în primul rând în a-i aduce pe oaspeţi, indiferent ce mai voiau ei să vadă în această excursie neroadă, teferi înapoi în Oraşul de Purpură. Dacă el permitea primejduirea vieţii lor, atunci şi propria-i viaţă era în pericol, chiar dacă ar fi supravieţuit numai el singur următorului atac. Această coamă de deal plină de pini care parcă ar fi împodobit-o cu pene, de unde Marele Dragon se vedea în întreaga-i pompă şi invincibilitate, urma să devină punctul de cotitură. De aici, decise Ke fără a se sfătui cu Kiang, toate drumurile trebuiau să ducă înapoi în protecţia Oraşului de Purpură.

Când luptătorul care se prăbuşise puse pe unul dintre caii de povară şaua juganului său nimerit de săgeată, strânse centura plină de sânge şi vru să aplice cu sabia lovitura de graţie singurei victime a atacului, epuizată de salturile sale disperate, Ke clătină din cap. Şi astfel, juganul, rămas fără şa şi harnaşament, mai merse greoi un timp în spatele călăreţilor care se îndreptau spre vale, se tot prăbuşea, slăbit de la pierderea de sânge, se ridica anevoie şi cădea din nou, până ce dispăru cândva îndărătul unui turn de stâncă.

Kiang încercă să le traducă englezilor presupunerile celor șase războinici cu privire la acea unică lovitură de săgeată, până ce observă că nici Merlin, nici Cox nu-l ascultau cu prea mult interes. Cox mai era încă lângă Marele Zid și ar mai fi rămas pesemne încă mult timp la picioarele lui:

Faptul că, tocmai în umbra unui zid de apărare care trebuia să ferească progresul și luxul unei civilizații imperiale de pustiirile dinăuntru și din afară ale barbariei, o singură săgeată era suficientă pentru a duce la retragerea forțată a unui grup de călăreți imperiali, preschimba acest zid inimaginabil de lung într-o urmă de cenușă care se întindea până la orizont, risipindu-se sub rafalele de vânt specifice anotimpului în vârtejuri cenușii de fulgi.

9.

An,
iubita

Ca şi cum călăreţii înjosiţi de o săgeată ar fi adus din expediţia lor la Marele Zid o pradă preţioasă în ciuda acestei umiliri, au fost însoţiţi pe drumul lor de întoarcere în inima Imperiului de un vânt de primăvară, adiind continuu plin de arome. Aerul de-a lungul traseului care, pe cât se apropiau mai mult de ţinta călătoriei lor, ducea tot mai rar peste limbi de zăpadă, iar apoi doar peste câmpuri mlăştinoase şi poieni decolorate de iarnă, era îmbibat cu miresmele, sunetele şi glasurile inegalabile ale primăverii:

Până şi pe ulițele de la periferia Beijingului, în care canalele de scurgere cărau cu viteză fecale şi gunoaie fetide de la apa provenită din topirea zăpezilor, mirosea pe deasupra întregii împuțiciuni a mușchi proaspăt, pământ de pădure şi stânci lustruite de la atâta apă care le clătiseră. În entuziasmul ei că iarna se sfârşea, *Turdus mandarinus*, mierla chinezească, a cărei schiță Cox o cunoştea dintr-un atlas ce arăta modele de păsări pentru ceasuri de jucărie, imita un canon de sunete ale vieţii care străbăteau prin ferestrele deschise – ţipătul unui sugar, cântatul unui cazan de apă sau suspinul succesiunilor de tonuri ale unui fluier de bambus, pe care un şcolar anonim le repeta cu disperare, fiindu-i frică de loviturile de baston ale dascălului său… Văluri de fum care se ridicau din vasele de ofrandă ale templelor acopereau milostiv mucegaiul negru, petele de apă şi locurile amintind de ciupiturile de vărsat de pe tencuiala putrezită a caselor acelor supuşi care nu aveau norocul de a fi luminaţi şi încălziţi de strălucirea Curţii.

Când grupul a ajuns la casa de oaspeţi a asociaţilor maestrului, împresurată de o grădină spaţioasă, caii au zdrobit în pământul negru, moale zeci de mlădiţe care tocmai se pregăteau să încolţească; dar supremaţia vieţii care se grăbea să iasă în lumina soarelui era atât de mare în aceste ore, încât nici măcar urmele de copite ale cailor de luptă lăsate în straturile de flori nu erau mult mai mult decât nişte amintiri neputincioase ale forţei de distrugere, nu mai ameninţătoare decât o singură săgeată trasă asupra lungimii infinite a Marelui Zid.

Călăreţii i-au predat deja în faţa porţii casei pe protejaţii lor unor gardieni plictisiţi şi au dispărut fără un cuvânt şi la fel de brusc precum se iviseră cu

zile în urmă la reşedinţa maestrului, într-un anotimp ce părea că trecuse de mult.

Bradshaw şi Lockwood, care ieşiseră din casă pentru a-i saluta, având în mâini două cuve în care nişte bile fumegânde, proaspăt rulate şi dogoritoare eliberau încolăcindu-se în mişcări de dans arome de levănţică şi zambilă, priviră admirativ în urma călăreţilor: aceştia plecară la pas, părând una cu platoşele, scuturile şi caii lor. La coifuri le flutura vâlvătaia unor mănunchiuri de pene în culorile sângerii ale Oraşului de Purpură, iar pe păturile şeilor garnisite cu fâşii de blană de tigru se legănau picături mari cât policarul de chihlimbar, în care rezistaseră timpului insecte cuprinse înăuntru cu milioane de ani în urmă – păianjeni argintii, muşte-de-voal, chiar şi scorpioni, surprinşi de un pârâiaş de răşină care curgea târându-se spre ei şi apoi i-a înconjurat, iar astfel au fost eliberaţi poate asemănător Stăpânului Celor Zece Mii de Ani de mersul timpului ce devora tot.

Pe frâiele şi harnaşamentul războinicilor care se îndepărtau de ei sclipeau flăcări tăiate din granat ca semn că acest stăpân în al cărui nume îşi croiau drum prin grădini sau câmpuri de luptă nu avea putere numai asupra timpului, ci şi asupra focului, asupra luminii soarelui şi stelelor care trăgea afară din întuneric încetişor, cu grijă şi într-un mod irezistibil întreaga viaţă ce dormita ascunsă în tenebrele pământului, cu puzderia ei de culori şi forme.

— De ce nu luăm unul dintre aceşti războinici ca prototip pentru a construi un ceas de jucărie după modelul lui? întrebă Bradshaw; o păpuşă-erou care se înclină în faţa anotimpurilor, indicând cu penele de la coif intensitatea vântului şi bătând orele cu sabia şi scutul?

— Războinicii nu trăiesc suficient de mult ca să fie potriviţi pentru a măsura timpul, iar în tropăielile prin noroi ale potcoavelor unui cal de luptă, o podoabă de cap rămâne neclintită chiar sub rafale de vânt, spuse Merlin, în timp ce un eunuc, stând în patru labe, îi ştergea pământul de pe cizme cu mantia lui maro unsuroasă.

•

Cox lăsă în următoarele zile strălucitoare de primăvară turnurile aurii de fortificaţie, zidul, întreaga carcasă a ceasornicului său dogoritor aşa cum erau, fără a face schimbări, de parcă ar fi anticipat cu această formă ceea ce urma să vadă în realitate şi doar ar fi verificat cu drumul său la Marele Zid dacă reprezentarea sa corespundea în toate detaliile situaţiei propriu-zise. Însă, în timp ce Lockwood şi Bradshaw au avut voie să se oprească în sfârşit din producerea combustibilului aromatic pentru acest ceas şi să se dedice din nou împreună cu Merlin părţilor lui mecanice, maestrul părea să-şi fi pierdut interesul fată de noua lucrare:

Sigur, problemele tehnice erau rezolvate, planurile de construcţie erau gata pregătite în tuş pentru executarea mecanicii de precizie, iar Cox tot mai dădea în fiecare dimineaţă indicaţii, examina, corecta, lăuda – însă pentru restul zilei de muncă se retrăgea mereu într-un colţ mai întunecat al atelierului, îndărătul unui paravan din lemn de cireş, format din nouă panouri, pictat cu frunze de bambus. Jonca de argint, care putea naviga prin timp, prin nemurirea unui copil, ferită cu bucăţi de mătase de praf şi curent, aştepta acolo avizul Sublimului, privirea admirativă sau dezamăgită a Împăratului. Şi în spatele acestui paravan, ascuns într-un vârtej de frunze pictate care îi reuşiseră unui pictor anonim al Curţii într-o asemănare atât de izbitoare cu realitatea, încât Merlin afirma că putea să audă în acest frunziş şuşotitul vântului, Cox începu să facă fără ajutorul camarazilor să-i corecturi şi completări la corabia de argint terminată:

Făcu schimbări la caseta arcurilor, înlocui opritorul ancorei şi mecanismul de ajustare a mersului ceasului prin elemente de construcţie de o asemenea precizie, de parcă ar fi trebuit să execute un cronograf astronomic, ba chiar montă încă un angrenaj multiplicator de turaţie pentru un al doilea mecanism, ascuns sub punte, şi tăie în cele din urmă limbi pentru tonalităţi diferite şi cilindri pentru o cutiuţă muzicală a ceasornicului care să redea melodiile a trei cântece pentru copii despre soare (Cox nu ştia alte cântece pentru copii).

Nu se construise încă niciodată în istoria automatelor şi a ceasornicelor o maşinărie muzicală ca aceasta. Chiar şi camarazii lui ridicau uimiţi capul când îl auzeau pe maestru fredonând în spatele frunzişului său pictat şi distingeau, dinspre strungul său, succesiuni metalice de sunete care semănau în tonalitate exact cu melodia fredonată.

Jonca, acum exclusiv jucăria lui Abigail, urma să aibă conform voinţei creatorului ei şi o voce, iar în cala ei un al doilea mecanism de ceasornic, care nu depindea de vântul din pânze, ci putea fi întors trăgând de lanţul plin de verigi fine al unei ancore ce strălucea la parapet, şi el măsura o cu totul altă trecere a timpului decât cea a unui copil: orele, zilele şi anii proiectantului şi constructorului ei.

Această lucrare secretă ar fi legat propriul timp al lui Cox de cel al copilului său, cel puţin atâta vreme cât respiraţia unui privitor sau simplul curent de aer umfla velele joncii. Oare ceea ce considerase el odinioară a fi viaţa şi fericirea lui nu se oprise odată cu moartea fiicei lui şi cu amuţirea soţiei sale, aşa ca un ceas a cărui rezervă de mers se epuizase?

Aşa cum ceasul de sub punte putea fi pus din nou în mişcare trăgându-se de lanţul ancorei, şi Cox se trezea în fiecare zi din nou la o viaţă mai bună abia atunci când îl atingea, când îl umplea un gând la Abigail şi Faye – şi îl

făcea să urmeze mecanic un proiect, un plan, o comandă imperială şi să meargă mai departe oră după oră, să respire, să vorbească, să tacă…

Dar totul în el se oprea din nou dacă dorul de persoanele cele mai dragi lui, dor ce nu putea fi potolit, îl arunca într-o stare de tristeţe pură, în care nu mai putea să gândească, nu mai putea nici să-şi amintească, ci doar să adoarmă epuizat, pentru a porni, paralizat şi gonit în egală măsură de vise confuze, în căutarea vană a locurilor nostalgiei lui.

Abia trezirea din somn şi un prim gând dedicat chipului, ochilor, râsului sau lacrimilor lui Abigail reuşeau să-l facă să-şi pună ceasul în mişcare, luând minuscula ancoră strălucitoare între degetul mare şi arătător, trăgând de lanţ până ce se întindea şi umplând, după ce respira adânc, pânzele joncii cu un suspin:

Acum cele două lucrări mergeau din nou în acelaşi timp, nu sincronic, dar într-un spaţiu temporal care le unea. Iar lucrarea lui Abigail, pusă în mişcare de curentul de aer sau de răsuflarea omenească, poate că se va roti mai departe şi tot mai departe, în jurul unei axe a timpului sălăşluind în iubire, chiar şi atunci când propriul său mecanism de sub punte va fi ajuns să se oprească demult şi neobservat de nimeni.

•

Cox era acum în sfârşit singur cu jucăria lui Abigail şi putea atribui fiecărui sunet al gândurilor sale, fiecărei culori şi intensităţi a luminii gândurilor sale un arc, o roată dinţată, un briliant sau un rubin. Împăratul Chinei dăduse comanda unui ceas şi poate că, în multitudinea lucrurilor care îl înconjurau, uitase deja lucrarea, înainte să fi aruncat măcar o privire asupra ei, şi astfel o pusese înapoi în mâinile maestrului. Ceea ce se născuse dintr-un capriciu împărătesc şi din posibilităţile unui imperiu aparent fără limite fusese transformat de Cox într-un vehicul sclipitor al amintirii lui, care dispărea seară de seară din nou sub o capă de mătase, întrucât cel ce poseda totul, cel care stăpânea totul nu emitea nicio pretenţie asupra lui.

Când Cox ieşea din spatele paravanului său, asociaţilor lui li se părea pentru prima dată după mult timp că este mulţumit, uneori chiar vesel, aşa cum rareori îl văzuseră. Jonca, atâta lucru înţeleseseră şi ei, navigase în mod evident afară din câmpul vizual al Împăratului, căruia, din cauza numeroaselor urme de sânge pe care domnia lui le lăsa ici-colo, îi deveniseră mai importante un ceasornic pentru cei sortiţi morţii şi sfârşitul unei vieţi omeneşti decât începutul său copilăresc.

De ce să se mai sinchisească un stăpân divinizat ca nemuritor de acest început, când puterea lui prindea rădăcini pe câmpuri de luptă, pe locuri de execuţie şi peste tot unde numai sfârşitul avea importanţă şi unde se

infiltrau sângele şi viaţa supuşilor, ale subordonaţilor, precum şi ale celor care nu i se închinau?

Împăratul îi copleşise pe oaspeţii săi englezi cu aur alb, platină, aur în aliaj cu cupru, argint, briliante şi rubine şi orice altceva ceruseră ei ca material de lucru, iar ei, încă neobişnuiţi cu un astfel de prinos, se gândiseră că din acest aflux de obiecte preţioase se iveşte îndatorirea de a munci cu toate forţele la îndeplinirea unei dorinţe supreme. Pesemne că scăpaseră din vedere că unul care poseda tot putea să uite pur şi simplu şi ceea ce era cel mai preţios, fără să-i lipsească ceva, ba că uneori i se întâmpla să uite chiar şi timpul care trecea irecuperabil până şi pentru un nemuritor.

•

Când zilele au devenit calde, iar la orele prânzului câteodată chiar fierbinţi şi pline de praf, Cox şi-a întrerupt munca, ţinută secretă şi de camarazii săi, la al doilea ceasornic ascuns în joncă şi a început să se dedice conţinutului încărcăturii ale cărei capace se deschideau şi se închideau cu ajutorul unor arcuri de oţel fine cât un fir de păr ce făceau să se ridice brusc din butoaie şi lăzi animale fabuloase şi demoni minusculi spre a indica orele şi zilele.

El înlocui fantome şi demoni ameninţători cu iele şi zâne pe care le confecţionă din tablă de argint periată, sudă de umerii lor delicaţi aripi, nimburi din aur alb forjat şi puse ca împrejurul vârfului catargului principal să se învârtă constelaţii din safir albastru ca în jurul polului ceresc; acordă astfel mecanica mersului timpului unui copil cu mişcarea astrelor. Căci atunci când Abigail se plictisea, nu se oprea în definitiv numai timpul, ci şi mersul stelelor, soarele părea prins în cuie de firmament, iar luna părea să fi îngheţat şi să se fi lipit de întunecimea nopţii.

Ştiind că ceasul lui dogoritor era pe mâini bune la asociaţii săi, se putea consacra acum în taină lui Abigail şi, datorită paravanului, era chiar sustras privirilor lui Kiang. Fiecare adiere, fiecare suflare care pătrundeau în vela principală a joncii, care îi puneau mecanica în mişcare şi o făceau să producă sunete erau un joc ce ar fi făcut-o fericită sau cel puţin să râdă pe fetiţa lui pierdută dincolo de timp şi spaţiu.

Cox chiar avea uneori impresia că percepe acest râs când vela se umfla sub suflarea lui, distingea ceea ce aparent amuţise pentru totdeauna, şi atunci, cufundat în visuri, devenea preţ de câteva clipe atât de vesel, încât camarazii lui îl auzeau râzând din pădurea lui de bambus pictată, în spatele paravanului care îl ferea de priviri. În schimb, faţă de ei maestrul devenise tot mai tăcut. Până şi Merlin număra tot mai multe zile în care Cox nu-i adresase nici măcar lui un cuvânt care să fie altceva decât probleme şi indicaţii tehnice pentru înaintarea construcţiei ceasornicului dogoritor.

Cât timp, se întrebau cei trei asociaţi într-unul dintre drumurile lor de întoarcere de la atelier prin Poarta de Vest spre casa de oaspeţi şi grădina ei care era deja toată în floare, cât timp putea să stea singur cu amintirile sale în ascunzătoarea lui de bambus chiar şi un maestru precum Cox? Cox, care trăise mereu cât se poate de alert şi de atent în prezentul său şi îşi luase ideile şi inspiraţia nu numai din vis şi tristeţe, ci şi din contactul cu oameni vii şi cu nenumăratele sunete, culori, zgomote şi forme ale lumii vii.

Suspecta oare Cox, când se îndeletnicea exclusiv cu jonca de argint, că obiectul acesta, în ciuda tuturor strădaniilor şi a muncii de luni de zile, nu era încă desăvârşit, destul de artistic şi ingenios pentru un om-zeu? Dar şi această lucrare va fi cândva încheiată, aşa ca orice automat şi orice ceas ale căror proiecte le adusese la îndeplinire până acum maestrul la bancurile de lucru de aici sau din Liverpool, Manchester şi Londra… şi cel târziu atunci va reveni şi el din muţenia lui în colectivitatea lor. Chiar dacă după tot ce suferise nimic nu mai putea fi cum a fost, nimeni nu ştia mai bine ca el că timpul nici nu se putea întoarce, nici nu putea fi oprit.

— Lasă-l, spuse Bradshaw, când Merlin se întoarse încă o dată dezamăgit din pădurea de bambus după o încercare nereuşită de a purta o discuţie cu taciturnul Cox. Trebuie pur şi simplu să-l lăsăm; lasă-l.

Era într-una dintre zilele ploioase de vară timpurie ale Festivalului Bărcilor-Dragon, în care se organizau – în amintirea destinului unui poet care-şi găsise cu aproape două mii de ani în urmă, din disperare că fusese exilat, moartea în apă – regate de bărci, iar pescarii aruncau în apă biluţe din orez amestecat cu clei, precum şi ouă condimentate şi vărsau în valuri vin, ca să îmbuneze sau să îmbete peştii răpitori şi alte vietăţi lacome care populau adâncurile, şi astfel să le împiedice să devoreze cadavrul înecatului.

Qu Yuan, nefericitul poet, zăcea din vremea Statelor Combatante[5] şi din ziua sinuciderii lui cu o piatră legată de gât pe fundul fluviului Miluo Jiang din provincia Hunan, şi în ochii săi deschişi de atâtea veacuri se oglindea în unduirea valurilor cerul, prin ai cărui munţi de nori lunecau în timpul întrecerilor flote sângerii de bărci-dragon în zilele de festival.

Şi Kiang era agitat şi nu putea spune de ce în a treia zi a acestui festival, în care se auzeau chiar şi peste zidurile invincibile ale Oraşului Interzis muzică şi explozii de bucurie din toate părţile, soldaţii au început dis-de-dimineaţă

[5] După o lungă consolidare politică, din sutele de state pe care le număra China – unele dintre ele fiind doar cât un sat sau un fort – au rămas în cele din urmă doar şapte state importante până la finele secolului al V-lea î.Cr. Perioada în care aceste câteva state au luptat între ele este cunoscută sub numele de Perioada Statelor Combatante (476-221 î.Cr.). Ca şi în cazul altor sărbători chinezeşti, de originea Festivalului Bărcilor-Dragon sunt legate multe legende. Dintre acestea, cel mai profund înrădăcinată în cultura chineză este cea a poetului Qu Yuan (cca. 340-278 î.Cr.) (N. tr.).

să înconjoare casa maestrului englez; paznici muţi cu chipuri parcă împietrite, care s-au adunat pe parcursul dimineţii formând un cordon atât de strâns, încât oricine căuta din orice direcţie să intre în această casă trebuia să treacă de un cerc împătrit format din oameni înarmaţi până-n dinţi şi stând umăr la umăr.

Oricine ar fi fost cel care trebuia să fie păzit de acest cerc… acela voia poate să controleze – aşa cum făceau uneori încă în zorii zilei mandarinii însoţiţi de poliţie şi soldaţi în multe pavilioane şi palate ale Oraşului Interzis – dacă ceea ce se petrecea în ungherele cele mai ascunse şi întunecate ale refugiilor în camere corespundea voinţei Preaînaltului. Singura sugestie pe care o avea Kiang era că în atelierul oaspeţilor englezi trebuia spus şi făcut în aceste momente numai şi numai ceea ce se aştepta din locul suprem de la cei care locuiau aici.

Cox, trezit de mărşăluirea gardienilor, de vocile lor şi de scârţâitul paşilor lor pe pietriş, urmărise cu frisoane din spatele jaluzelelor formarea cercului, dar când camarazii lui au venit la lucru, cordonul s-a deschis prompt şi i-a lăsat pe ceasornicarii uimiţi să treacă în linişte. Câţiva dintre luptători stăteau atât de aproape de ferestrele atelierului, încât umbrele lor atingeau strungurile. Poate că ăsta nu era un control, ci se forma şi acum o escortă care să-l mai ducă o dată pe Cox la Marele Zid, ca să poată recunoaşte şi corecta la carcasa ceasornicului dogoritor erori comunicate de Kiang autorităţii sau detalii ce nu puteau fi divulgate?

Orice îi aşteaptă, le spuse Kiang, oaspeţii să-i urmeze pur şi simplu sfatul, să evite geamurile şi să se întoarcă la munca lor. Şi iată-i stând acum ascultători în faţa pieselor pe care le prelucrau – chiar şi Cox era pentru prima oară după mult timp iarăşi împreună cu camarazii săi: dăduse deoparte unelte, şpanuri provenite din pilit şi elemente sclipitoare de construcţie de pe locul unde era plasată jonca de argint, curăţase strungul, aruncase bucata de mătase peste corabia care părea impecabilă, îşi părăsise pădurea de bambus şi se apucase să lustruiască la bancul comun de lucru, fără alte explicaţii, una dintre tigăile încinse pentru ceasul de foc cu un amestec din nisip migrator şi sare de mare măcinată ca un praf fin.

Aplecaţi în tăcere peste ceea ce executau, nici oaspeţii englezi, nici Kiang nu au văzut cele cinci litiere strălucind în roşu şi aur, purtată fiecare de opt eunuci, în faţa cărora cordonul gardienilor s-a mai despărţit încă o dată, pentru a se închide din nou în urma lor.

Lockwood care citea din Biblie seară de seară în şoaptă, dar uneori şi atât de tare şi de poticnit, încât Bradshaw sau Merlin îl punea la punct şi îl ameninţa că-i astupă clanţa cu piele de lustruit, şi-ar fi amintit poate la vederea lor de Marea Roşie, ale cărei ape s-au despărţit în faţa lui Moise şi a

israeliților lui, pentru a lăsa poporul ales să treacă printre ziduri de apă înalte cât un turn, ca pe pământ uscat, călcând peste stele de mare, scoici și corali… Însă și Lockwood se prefăcea, în așteptarea plină de teamă a unui control din locul suprem, că este complet absorbit în realizarea mecanică a unei fantezii imperiale care putea să-l îmbogățească pe fiecare din acest atelier, dar și să-l arunce într-unul dintre numeroasele abisuri ale dizgrației și, în cazul cel mai rău, să-l omoare.

Și apoi acest râs! Producătorii de ceasornice și traducătorul lor, paznicii, demnitarii aflați în litiere, chiar și mierlele care tocmai se certaseră pe acoperișurile sub formă de cioc sau slăviseră prin cânt teritorii noi s-au oprit brusc într-o tăcere în care se auzea numai acest râs – un râs limpede, intonat parcă dintr-o bucurie sau o entuziasmare pură, copilărească.

Apoi, ușa lată spre atelier fu deschisă cu o izbitură bruscă de doi oameni înarmați, urmați de un bărbat slab, îmbrăcat în mătase verde, cu obrajii supți, care purta pe piept un cocor brodat în argint. Englezii ridicară capetele și îi văzură în lumina orbitoare a soarelui curții pe soldați îngenunchind, văzură strălucirea litierelor, văzură steaguri, lănci și un baldachin care semăna cu niște aripi de dragon desfăcute, într-o uliță formată din mai multe rânduri de luptători care ba îngenuncheau, ba se ridicau, și-l văzură în cele din urmă pe bărbatul care râdea acompaniat de femei, auziră râsul Împăratului: Qianlong, Stăpânul Lumii, ieși din soare în umbră, trecu pragul și se îndreptă spre ei.

— În genunchi, șopti Kiang, care se lăsase deja în jos și atingea pământul cu fruntea brobonită de sudoare.

Dar oaspeții englezi nu părură să-l audă, erau ca înlemniți, vrăjiți de fastul care îi înconjura.

Qianlong purta o robă brodată cu gheare de dragon și fâșii de nori de-un albastru azur, țesută din mătase purpurie și fire de aur, și râdea la fiecare cuvânt pe care i-l striga câte una dintre femeile de lângă el, poate ca parte dintr-un joc de cuvinte sau o ghicitoare. Și curtenele îmbrăcate aproape la fel de pompos râdeau atât de relaxat, de parcă nu l-ar fi însoțit pe Împăratul Chinei, ci un iubit, un prieten, chiar un frate, în orice caz un bărbat vesel, foarte bine dispus, de care trebuia să se teamă eventual vreun dușman îndepărtat, fără trăsături distincte ale chipului, dar nu o ființă din apropierea lui.

Soldații așteptau afară în soare, dar inelul încercuirii lor era atât de strâns în jurul casei, încât desigur că i-ar fi putut sări în ajutor Stăpânului Celor Zece Mii de Ani într-o clipită.

Într-adevăr, Qianlong intrase în locuința maestrului englez fără gardă de corp, râzând și însoțit numai de cinci dintre cele peste trei mii de concubine

ale lui, a căror misiune în viaţă consta în a-şi îngriji frumuseţea ca pe averea cea mai de preţ, pentru a-i transforma bărbatului care râdea, împreună cu cele patruzeci şi una de soţii, Oraşul Interzis, pentru nişte ore sau chiar nopţi întregi, într-un paradis pământesc.

Cât de mic de statură era Supremul. El, care trebuia să întreacă până şi uriaşii, abia de era cu un cap mai înalt decât femeile lui; se apropie acum de Kiang cel îngenuncheat şi năduşit şi îi porunci pe un ton care se revărsă în final şi el în râs să-i traducă maestrului englez acel cuvânt care tocmai circula în cercul concubinelor din gură-n gură: jocul consta în mod evident în aceea de a găsi cât se poate de repede cel mai mare număr posibil de rime la un cuvânt, un nume sau un concept pe care Împăratul îl arunca cercului care râdea.

Kiang era singurul din încăpere care îngenunchease. Cox, Merlin, Bradshaw, Lockwood, toţi stăteau în uimirea lor ca înşurubaţi la bancul lor de lucru, ca şi cum nu ar fi putut înţelege că era într-adevăr în conformitate cu legea să cazi în genunchi în faţa unui om care râdea, preocupat de jocuri de cuvinte, şi să atingi podeaua cu fruntea. Oare voioşia şi respectul cel mai profund nu erau atât de diametral opuse, încât trebuia să fie o greşeală fatală să asociezi aceste două atitudini, o greşeală la fel de dezastruoasă precum ar fi să vrei să stingi un incendiu cu ulei sau cu un polonic plin de argint viu?

Când râdea Stăpânul Lumii, nu trebuiau întregi continente să se alăture râsului său, indiferent dacă din genunchi ori din picioare, şi cu toată forţa? Dar poate că era o jignire de neiertat faţă de Sublim până şi să zâmbeşti fără permisiunea lui. Niciun mandarin, niciun maestru de ceremonii nu dădea vreo îndrumare, şi Kiang a îngenuncheat lac de sudoare şi mut în faţa Împăratului şi a iubitelor lui.

Femeile s-au îndreptat şi ele spre traducător, de parcă acum ar fi fost rândul lui să vină cu un cuvânt nou în jocul lor. Kiang nu îndrăzni să răspundă la una dintre privirile pe care le simţea ca pe o ploaie de jăratic pe pielea lui. Şi apoi, în fine, rosti cuvântul pe care Împăratul îi poruncise să-l traducă, dar îl spuse atât de încet, încât una dintre femei trase uşor, aproape delicat de coada lui lungă cât o cingătoare ca de şnurul unor clopoţei şi îl încurajă chicotind să spună mai tare da, mai tare! – ceea ce tocmai şoptise, şi să repete. Aşa încât Kiang şopti din nou cuvântul englezesc care era pentru Împăratul şi iubitele lui doar un sunet străin, iar pentru oaspeţi, deşi inteligibil, era complet enigmatic: *rege-maimuţoi*.

— Încă o dată, chicoti concubina, încă o dată!

— *Rege-maimuţoi*, repetă Kiang şi privi pe lângă Qianlong undeva în gol, ca şi cum tocmai şi-ar fi rostit cu acest cuvânt condamnarea la moarte.

Cea mai tânără, însă fără îndoială cea mai elegantă dintre cele cinci însoțitoare, îmbrăcată toată în mătase din același albastru azur ca fâșiile de nori de pe roba roșu-aurie a Împăratului, încercă să imite traducerea englezească a lui Kiang. Dădu silabelor un ritm nemaiauzit și totodată cuvântului un răsunet atât de exotic, încât trei dintre englezi râseră. Numai Cox rămase neclintit, încremenit, căci cea care rostise cuvântul pe un ton atât de cântat și era acum atinsă gingaș pe obraz de Împărat, ca și cum vibrația, plenitudinea, chiar temperatura cuvântului străin ar fi putut să mai fie pipăite pe trăsăturile feței ei… era fata care lunecase pe lângă el pe Marele Canal, era fata din convoiul de litiere în zăpada însângerată, era frumusețea cea mai îndepărtată care ajunsese vreodată în câmpul lui vizual, luminoasă, strălucitoare, inaccesibilă.

Își amintea această fată, își amintea această femeie, în trăsăturile căreia el credea că intuiește ca într-o oglindă aburită grația lui Abigail și a lui Faye deopotrivă… își amintea această prințesă – Cox încă nu cunoștea bine situația și nu putea să vadă în aceste femei decât prințese –, își amintea această frumusețe feerică de întâlnirea lor într-o zi de toamnă în mijlocul Marelui Canal? Îl recunoștea ea pe oaspetele englez al Împăratului acum, când rămăsese înlemnit?

Privirea ei l-a atins, i-a atins pe camarazii lui și a părut să perceapă cu o agerime încordată tot ceea ce era de văzut în razele ample de soare care pătrundeau prin ușa deschisă, dar imediat trecu ușor mai departe, de parcă ar fi existat un interval de timp prevăzut, calculat exact, care revenea în egală măsură tuturor obiectelor și făpturilor atenției ei: trecu deci peste Cox și grupul încremenit al camarazilor de la bancul de lucru, peste turnurile aurii de fortificație ale ceasului de foc pe care Lockwood tocmai îl umpluse cu cenușă de lemn pentru a verifica precizia brațelor de balanță sub tigăile încinse… și se opri în cele din urmă ca o pală de vânt în frunzele de bambus ale paravanului, spre care ea arătă acum. Gestul ei era fără echivoc:

Acolo, ce este acolo în spate?

Kiang nu auzise încă niciun cuvânt care i-ar fi îngăduit să se ridice, așa că se târî în patru labe spre paravan, ca și cum ar fi urmat un ordin dat numai lui, până ce una dintre femei îi strigă să se ridice și să se miște ca un om, nu ca un cățel buimac de somn. Așadar, se ridică în sfârșit și trase paravanul într-o parte, însă rămase lângă el într-o plecăciune adâncă, pentru a fi gata să intervină dacă ceea ce făcuse el acum vizibil nu corespundea așteptărilor: un obiect. Un obiect ascuns sub o capă de mătase, care aștepta să fie dezvăluit. Kiang nu putea să vadă chipul Împăratului din poziția lui de înclinare adâncă, dar simțea că Qianlong voia să vadă tot ce se ascundea de el, și trase vălul de pe corabia de argint.

•

Exclamările, vorbele şi sunetele de încântare care au urmat acestei dezveliri nu aveau o tonalitate mai puţin străină decât traducerea cântată a lui *rege-maimuţoi*. Chiar Împăratul deschise uşor gura, şi pentru o clipă păru că vrea să intervină în corul entuziast al concubinelor lui, însă rămase tăcut, se duse lângă joncă şi îi făcu semn lui Cox să vină mai aproape. Acesta era cât pe ce să se împiedice, căci voia să meargă şi, în stingherealа lui, să se şi încline adânc în acelaşi timp. Ştia că cei câţiva paşi spre corabia de argint l-ar aduce atât de aproape de frumoasa de pe Marele Canal cum nu se putuse apropia încă niciodată în viaţa de până acum de vreo imagine de vis.

Femeile, fetele se înghesuiau toate acum lângă opera minunată, iar Cox simţi cum halatul lui de lucru, pe care luceau şpanuri argintii şi aurii, se atinse de faldurile albastre ale robei de mătase a prinţesei lui şi percepu această atingere ca şi cum ar fi fost direct pe pielea lui goală, care i se făcu aspră sub cămaşă.

Bănui că acest fior de plăcere trebuia să se reflecte acum chiar şi pe chipul lui şi să devină vizibil pentru fiecare din încăpere, până şi pentru Împărat. Curtenele se uitară într-adevăr la el şi începură să râdă, însă nu pentru că pe maestrul englez îl trecuseră fiorii – nu observase nimeni că halatul lui atinsese o rochie –, ci pentru că, din motive inexplicabile, se făcuse roşu la faţă, roşise ca un băieţel prins în timp ce încălca o interdicţie.

Cum?

Cox nu ascultase.

Cu toate că în prezenţa Sublimului atenţia maximă, chiar abnegaţia erau cuvânt de lege, Cox nu ascultase. Cineva, în mod evident, îi spusese ceva. Un glas bărbătesc i se adresase de undeva.

Fusese glasul lui Merlin? Glasul lui Kiang? Al Împăratului?

Una dintre curtene chicoti mai tare decât celelalte. Dar cea a cărei rochie tot îi mai atingea halatul nu se uita la el. Privirea ei rătăcitoare părea să se fi oprit asupra corăbiei de argint.

— Să-i prezinţi Stăpânului Celor Zece Mii de Ani această corabie, repetă Kiang, nu mai tare, dar mai insistent decât înainte. Să-i arăţi Stăpânului Celor Zece Mii de Ani cum măsoară această joncă timpul şi îl brăzdează.

•

Când începu Cox să vorbească, se auzi pe sine grăind ca într-un vis cu ochii deschişi. Femeile, asociaţii lui, Kiang, Supremul, toţi se micşorară, da, se micşorară în timp ce el vorbea, la fel de rapid şi căpătând o dimensiune asemănător de mică cu aceea în care îşi găsise el siguranţa la Marele Zid, în blana deasă a păturii de pe şa, în faţa atacului arcaşului. Toţi din această cameră, în portul şi adăpostul joncii, deveniră figurine de joc, pasageri ai

unui vas argintiu de jucărie care îi aparţinea lui Abigail şi pe care el, maestrul Cox cel mare cât un soldat de plumb, preluase comanda:

Ridică deci vela şi o strânse din nou cu o porţiune de una-două terţarole, pentru a reduce suprafaţa velei expuse vântului, ca să arate cu ce uşurinţă se puteau executa toate manevrele. Aruncă ancora, o ridică, fără să atragă desigur atenţia asupra celei de-a doua ei funcţii, aceea de a întoarce ceasul ascuns sub punte. Învârti de timonă şi puse safranul cârmei să treacă prin toate unghiurile de incidenţă, deschise bocaporţii şi lăsă ielele, zânele şi spiritele protectoare să iasă din cutii, coşuri şi lăzi, trase adânc aer în piept, devenind el însuşi vântul care sufla în pânze şi punea în mişcare mecanismul ceasornicului, mersul copilăriei. Saborduri se deschiseră cu zgomot, scoţând la vedere ţevi de tun din aur alb, din ale căror guri căscate picura după angrenarea unor delicate rotiţe nişte praf de chihlimbar, care producea – ca sclipiri albe – o senzaţie de valuri înspumate pe marea de lemn a bancului de lucru.

Acum bătu şi Împăratul din palme, iar pe degetele lui nu scânteia nici un singur inel, zâmbi şi îi spuse lui Kiang să le traducă englezilor: vasul amiral al lui Zhengtong! Vasul amiral al lui Zhengtong a apărut din nou la suprafaţa apei.

Abia în seara acestei zile de început de primăvară, mult după ce Qianlong şi femeile lui, soldaţii din faţa casei, mandarinii, secretarii şi eunucii care aşteptaseră cu toţii îngrijoraţi dispăruseră din nou ca o fantasmă în a cărei apariţie nu putea să creadă nimeni – Stăpânul Celor Zece Mii de Ani la bancul de lucru al englezilor! –, avea Kiang să le explice oaspeţilor englezi exclamarea Sublimului:

Zhengtong, un împărat din dinastia Ming urâtă deja de strămoşii lui Qianlong, pusese cu secole în urmă, atunci când ajunsese la apogeul puterii sale, să fie incendiată flota lui uriaşă care domina mările lumii şi să se scufunde nave gigantice, cuirasate, pe fiecare intrând până la şase sute de navigatori sub arme, întrucât era convins că strălucirea Chinei devenise atât de orbitoare şi se extinsese atât de mult, încât restul lumii, atras de această lumină, va veni în pelerinaj la tronul din Oraşul Interzis, va plăti tribut şi i se va supune. La ce mai era atunci nevoie de lupte navale, călătorii pe mare, expediţii de cercetare?

Desigur că existau – şi asta avea să zică Kiang în această seară după întrebările neîncrezătoare pe care i le puse Cox –, desigur că mai existau şi alte voci: flota fusese incendiată şi scufundată pentru că atunci steaua lui Zhengtong era deja în declin, împărăţia în decădere şi fluxul monetar pentru această flotă invincibilă era secat. Însă povestea despre strălucire şi splendoare, despre credinţa în supremaţia, ba chiar invincibilitatea Chinei

fusese la urma urmei cea mai tare istorie dintre toate, drept care, încă secole în şir după prăbuşirea dinastiei Ming, triumfase peste toate celelalte interpretări, transformând vasul amiral în simbolul unei puteri care nu putea fi distrusă decât de voinţa Împăratului, însă de niciun duşman de pe această lume.

Vasul amiral al lui Zhengtong. Cox a trebuit să se stăpânească pentru a nu da curs unui impuls brusc de a cădea în braţele Împăratului, de a atinge Împăratul!, când Qianlong apucă deodată cu ambele mâini jonca, o ridică şi suflă scurt în pânzele ei moi, se întoarse spre una dintre concubine şi îi puse corabia de argint la piept, ca pe un sugar care strălucea de la refracţia luminilor nenumăratelor nestemate; nu ca cineva care voia să facă un dar, ci ca unul care avea nevoie doar de o mână supusă, o slujnică, o servitoare. Adică: femeia asta să ducă jucăria. Totuşi, această înmânare păru să imprime un semn de gelozie, de amărăciune pe minele fardate în alb şi pudrate cu făină de aur ale celorlalte femei: de ce ea? de ce nu eu?

Numai pe chipul fetei, al prinţesei de pe Marele Canal, i se păru lui Cox că intuieşte un zâmbet aproape batjocoritor. Căci femeia desemnată să ţină vasul era în mod vizibil atât de uimită de gestul Împăratului, încât trebui să facă rapid un pas într-o parte pentru a nu-şi pierde echilibrul sub greutatea comorii. Şi încă o dată simţi Cox, de teamă ca opera lui să nu cadă zăngănind pe jos şi să fie avariată, ba chiar distrusă, impulsul de a sări în ajutor curtenei şi a o sprijini.

Kiang, care recunoscu pericolul în care ajungea protejatul lui dacă atingea o fiinţă asupra trupului căreia numai Împăratul avea drept, îl trase pe Cox atât de tare de halat, încât şpanuri metalice începură să curgă din cute şi posibilitatea oricărui contact cu mătasea frumoasei de la Marele Canal dispăru.

Iar apoi jonca de argint pluti, navigă realmente ca un vas amiral în braţele curtenei înaintea Supremului şi a iubitelor sale: din lumina slabă, haşurată de fâşiile de soare, a atelierului, afară, în lumina orbitoare a amiezii, ea se legănă cu velele umflate de adierea verii sub privirile mandarinilor, ale gărzii şi ale tuturor supuşilor care aşteptau tăcuţi, îndreptându-se spre grădinile de distracţie ale Pavilionului Femeilor – o navă lansată, a cărei încărcătură se compunea exclusiv din timpul unui copil şi care transporta, ascuns sub punte şi legat cu roţile dinţate ale nemuririi infantile, un al doilea ceas afară, în fluxul timpului: inima mecanică a constructorului său.

•

Însă oricât de imposibil de uitat era acest vehicul scânteietor care lăsă acum încetişor, într-o procesiune bogată în culori, îndărătul său şantierul naval şi dispăru pentru totdeauna din ochii englezilor – în amintirea

curtenilor rămase mai cu seamă evenimentul nemaiauzit, chiar scandalos al acestei zile: își uitase oare Supremul într-adevăr legile propriei dinastii, când păşise fără garda sa, fără mandarinii, secretarii şi eunucii săi, doar însoţit – nu şi protejat – de cinci concubine, cinci târfe!, în casa oaspeţilor englezi, se expusese acolo fără apărare unor ochi străini şi unor urechi străine şi se înhăitase cu meşteşugarii dintr-un Occident barbar?

În schimb, amintirile lui Cox aveau să păstreze numai decoruri care păleau rapid, senzaţii de o efemeritate eterică, imponderabile, ce nu erau nimic faţă de sunetul curat al unui nume pe care-l află de la Kiang încă în seara aceleiaşi zile, când nu a putut să mai tacă, ci a trebuit să întrebe:

An. Numele fetei era An. An fusese cea pe care o văzuse în mijlocul Marelui Canal şi în zăpada însângerată din fata ferestrelor atelierului.

— Dar o prinţesă? spuse Kiang. Prinţesă? Nu-i prinţesă. După rangul ei este o damă de Curte, o concubină, nimic altceva, una dintre multe altele.

Însă în nicio pălăvrăgeală, asta urma să afle Cox tot în această seară, în nicio pălăvrăgeală şi în niciun zvon din Oraşul Interzis nu plana nici cel mai mic dubiu că Sublimul, Stăpânul Orizonturilor, ar fi iubit vreo altă femeie mai mult decât pe ea, care s-ar putea să se lepede într-o zi de toate semnele condiţiei ei prezente şi să se transforme într-o împărătească. Şi niciun dubiu că oricine se apropia prea mult de această iubire urma să se dezintegreze în pulbere ori să fie sfârtecat de consecinţele fărădelegii lui.

Căci pentru orice bărbat care nu putea spune despre sine că este Împăratul Chinei, An era o stea la ani-lumină depărtare, care apărea pe firmament şi dispărea din nou după legile unei mecanici cereşti de neînţeles.

10.

Lixia,
începutul verii

Din provincia Gansu străbătută de apele fluviului Huang He s-a anunţat că rebelii musulmani s-au răsculat: mii de supuşi ai Sublimului fuseseră alungaţi din satele şi oraşele lor şi acum se refugiau. Însă, în timp ce rebelii ridicau piramide din cranii la malul Fluviului Galben din sute de capete tăiate ale călăreţilor imperiali şi prefăceau în numele lui Allah oraşe întregi în cimitire, Curtea începu să se ocupe cu arsenale, garderobă, colecţii de artă şi depozite de pregătirile pentru mutarea sa din Beijing la reşedinţa de vară din Jehol.

Invincibilul voia să petreacă încă o vară în aerul curat, revigorant al munţilor de la marginea Mongoliei şi să mărească acolo colecţia acelor poezii cu a căror consemnare caligrafică îşi începea fiecare zi, mult înainte de răsăritul soarelui. Trei mii şase sute optzeci şi şapte de poezii au numărat în aceste zile cei doi cronicari responsabili cu statisticile personale ale Împăratului.

Odată cu veştile despre rebeliunea din Gansu, un călăreţ din ţinutul Kham, din estul Tibetului, ajunse în Oraşul Interzis şi relată, ca singur supravieţuitor şi zguduit tot mereu de un plâns spasmodic, că nişte rebeli din Kham retezaseră unei echipe de topografi imperiali mâinile şi picioarele şi mâncaseră maţele din burţile deschise cu săbiile, pentru a-i azvârli ca hrană porcilor în faţa ochilor celor mutilaţi care încă mai trăiau; totuşi nici măcar această ştire nu reuşi nici să tulbure, nici să împiedice pregătirile Curţii.

(Astfel de veşti şi altele asemănătoare erau răspândite, ce-i drept, numai în şoaptă şi doar în cercurile pecetluite ale armatei şi serviciului secret, căci mandarinii puneau să-i fie tăiată limba sau să i se toarne dintr-un polonic de oţel cu cioc fier lichid pe gât oricărui guraliv care submina încrederea în invincibilitatea lui Qianlong şi ducea vorbele din cercurile oficialilor care deţineau secretul, în stradă.)

Nu, orice zvonuri şi relatări ale situaţiei din zonele îndepărtate ale Imperiului său ar fi circulat… bucuria anticipată a Împăratului legată de aerul limpede al Mongoliei şi al ţinutului natal manciurian al străbunilor lui nu putea fi tulburată. De rebelii din cine ştie ce sălbăticie barbară să se

ocupe generalii lui, până ce avea să le poruncească el să lase comanda din nou în mâinile lui. Căci drumul Împăratului pe timpul verii era de nestăvilit, aşa precum era însuşi anotimpul:

Qianlong lua decizii despre echipare, colecţii de artă şi ceasuri, garderobă, covoare şi cărţi, mai cu seamă ceasuri şi cărţi, care urmau să fie transportate în procesiunea fără sfârşit a coloanei de mutare împărţită în nouăsprezece sectoare; în acest timp, sfătuitorii săi cei mai apropiaţi îl auzeau mereu extaziindu-se cu gândul la verdele smarald al văilor şi la coamele line ale colinelor înconjurate de glasuri de păsărele şi la apa clară a râului care, încălzit de izvoare vulcanice fierbinţi, trezea în oricine se scălda în el o amintire fericită, tăcută a vremurilor când, plutind încă la adăpost în lichidul amniotic, auzea orice zgomot al lumii înăbuşit, ca pe-o muzică paşnică, prin trupul mamei sale.

Qianlong, nu numai suprem conducător de oşti şi poet, dar şi cel mai mare constructor al Imperiului său, pusese să se ridice în Jehol, la malurile râului, pentru amuzamentul lui estival, zeci de temple şi palate, care dezvăluiau toate împreună ceva mai strălucitor, mai măreţ decât omul. Şi născocise nume pentru toate construcţiile ridicate doar după planurile lui şi scrisese versuri despre visurile sale devenite arhitectură, în timp ce stătea în zori de zi în pat peste scrierile sale caligrafice, ba mai mult, făcuse poeme din înseşi construcţiile respective, preschimbând lemn şi piatră în poezie, ca de exemplu:

Pavilionul pentru Ascultarea Cascadei,
Podul Vântului prin Pini,
Poarta de Nori spre Aurora,
Templul Spiritului Florilor sau
Pavilionul pentru Mulţumirea Ţinuturilor Îndepărtate…

Nu existau în Jehol niciun turn, niciun zid şi nicio poartă care să nu fi fost proiectate, hotărâte în toate dimensiunile şi denumite de fantezia înfloritoare a Împăratului.

Astfel, interpreţii voinţei împărăteşti aveau uneori impresia că Qianlong voia să se retragă pe timp de vară nu numai în ţinutul natal al străbunilor săi, ci şi înăuntrul conştiinţei lui, ale cărei bogăţie şi diversitate incomensurabilă se transformau la Jehol în arhitectură. Întărit ca după un somn liniştit, întreţesut de vise senine, putea să revină astfel la toamnă în Oraşul Interzis şi să împrospăteze aerul din inima Imperiului cu brize înviorătoare din Manciuria lui.

La malurile unor iazuri, le povestea Kiang entuziast despre ţinta călătoriei lor oaspeţilor englezi în zilele în care se tot împacheta, erau iazuri atât de iscusit făcute, încât le puteai confunda cu ape naturale. Pe malurile lor cloceau peste o sută de specii de păsări. Trilurile lor făceau să pară mai adâncă, mai paşnică tăcerea dimineţii elogiată în poeme împărăteşti. Iar când se pornea vântul de seară şi stârnea un freamăt melodios în coroanele dumbrăvilor de pini plantate în jurul palatelor, era de parcă orice cânt al păsărelelor, chiar şi loviturile de ciocan şi lătratul unor câini furioşi sau speriaţi se uneau într-un vuiet armonios al universului, pe mai multe voci, şi într-o pace care nu putea fi perturbată de nimic.

•

Curtea se asemănă în săptămânile în care se pregătea plecarea cu un stup de albine, uneori şi cu bastionul unui roi de furnici tăietoare-de-frunze, ce făcea ca poverile cele mai incredibile să se clatine pe capetele lucrătorilor tăcuţi:

Curţile care altminteri zăceau tăcute, măturate şi goale în soare, erau acum pline de o îmbulzeală care se tot deplasa încolo şi încoace, dar de fapt tot mereu de-a lungul unor linii ale drumului strict prevăzute; o îmbulzeală de cărători de greutăţi şi litiere, îmblânzitori de animale, rândaşi, ciobani şi cameriști încărcaţi cu saci cu haine şi cutii cu servicii de ceai din cele mai fine, instructori de gimnastică, dar şi alt personal, mai misterios, care transporta în cufere şi în cutii de piele telescoape şi microscoape ale unor opticieni olandezi şi italieni, precum şi alte aparate despre a căror utilizare în convoi se putea doar da cu presupusul.

Convoiul urma să cuprindă patru mii cinci sute de oameni călare, pe jos sau ca pasageri în litiere ori în trăsuri lăcuite în roşu şi aurite, un alai care, de la distanţă, cum ar fi de la observatoarele şi turnurile de pază de pe coamele colinelor din jurul Beijingului, se deosebea greu de o expediţie militară şi care, din cauza aviditătii sale, nu era mai puţin temut în aşezările omeneşti de-a lungul traseului decât un duşman lacom de pradă.

Şi ceasornicarii, şi constructorii de automate aveau să plece pe timpul verii împreună cu cei de la Curte. Căci, la urma urmei, truda la ceasuri trebuia continuată în apropierea binevoitoare a Împăratului, şi nu în îndepărtata capitală, în care îi putea împiedica să lucreze cine ştie ce perturbare neprevăzută, o lipsă de material sau vreo intrigă xenofobă a furnizorilor. În definitiv, mulţi dintre funcţionarii rămaşi acasă clătinau din cap din cauza privilegiilor oaspeţilor englezi: nu încercaseră deja în zadar până şi unii principi, ba chiar şi regi europeni să-şi plătească o primire în Oraşul Interzis? Iar acum nişte meşteşugari, care nu erau în stare să pronunţe fără greşeală niciun cuvânt al limbii ţării, se plimbau zi de zi între

locuinţa lor şi atelierul maestrului lor, ca şi cum centrul Imperiului ar fi fost un loc de joacă în care te puteai duce şi pe care-l puteai din nou părăsi după bunul-plac…

Avangarda procesiunii estivale se puse în mişcare într-o dimineaţă cu zăpuşeală, sub nişte nori de praf care se deplasau doar alene prin aleile fără vânt, în timp ce verigile ei gândite ca sectoare de încheiere încă erau preocupate să aşeze obiecte foarte fine din porţelan, figuri delicate de sticlă şi vaze pictate reprezentând visele Împăratului, în lăzi de transport căptuşite cu puf şi cu bumbac. Fiecare sector trebuia să formeze avangarda pentru cel care îi urma, pregătind astfel rând pe rând ceea ce avea să funcţioneze atât de lin în ceasul sosirii celor care veneau în spate, de parcă nu ar fi existat niciodată o întrerupere pe timp de iarnă.

Jehol zăcuse luni de zile într-un soi de moţăială, în care, în afara sistemelor vitale ale complexului palatal, toate funcţiunile fuseseră lăsate în repaus – nu din motive de economie, ci din cauză că Qianlong, cel mai mare arhitect şi constructor de pe pământ, era convins că şi clădirile, palatele, chiar templele aveau nevoie de faze de odihnă, aşa cum orice organism are nevoie de perioade de linişte şi vis, în care nu trebuiau să se audă paşi şi glasuri omeneşti prin săli, pe coridoare, în grădini, iar în canalele de scurgere avea voie să susure numai apă limpede de ploaie sau de la topirea zăpezilor.

•

Cu două zile înainte să-i vină în fine rândul să pornească la drum acelui sector care urma să-i ducă la Jehol şi pe oaspeţii englezi cu uneltele, cu materialele lor şi cu ceasul dogoritor aproape terminat, Cox şi Merlin au fost rugaţi de Kiang fără altă explicaţie să-l însoţească. O litieră cu perdelele trase îi duse într-o curte în care Cox nu intrase până atunci şi a cărei depărtare de casa lui a putut s-o aprecieze numai aproximativ: litiera s-a legănat cel mult zece minute până să ajungă acolo. Liniştea prin care se mişca te făcea să presupui că nu părăsise Oraşul Interzis, dar jaluzelele pictate cu flori de iasomie şi de dragon nu se puteau deschide.

— Nimeni, în afară de puţine persoane autorizate, spuse Kiang când un gardian deschise uşa litierei în pragul unui pavilion lung, slab luminat, nimeni nu trebuie să poată reţine drumul spre acele locuri în care Stăpânul Celor Zece Mii de Ani păstrează lucrurile lui îndrăgite.

— Lucrurile lui îndrăgite? Comori? întrebă Merlin.

— Dragostea Împăratului transformă într-un giuvaer până şi o frunză uscată care dănţuieşte căzând din coroana unui copac şi devine, într-o băltoacă ce oglindeşte cerul, pluta de salvare mânată de vânt pentru un gândac gata să se înece, spuse Kiang.

Cu toate că Cox şi Merlin auziseră deja cu ani în urmă la Londra zvonuri fabuloase despre pasiunea lui Qianlong pentru ceasuri şi toate tipurile de cronometre şi alte instrumente ce măsurau şi indicau timpul, iar Cox & Co. se număra de aproape la fel de mulţi ani printre furnizorii acestei pasiuni, cei doi au fost copleşiţi de ceea ce au văzut acum în lumina crepusculară a pavilionului:

Ceasuri de masă, ceasuri pendulă de perete, ceasuri pendulă de podea, ceasuri de apă, ceasuri de nisip, ceasuri solare forjate şi cizelate chiar din tablă aurită, care, luminate de o roată de făclii acum stinse, puteau să *imite* timpul scurs într-o zi solară în toate anotimpurile – sute şi sute de lucrări mecanice care, plasate pe podeste sau sub clopote de sticlă şi în vitrine, prezentau un fel de muzeu al timpului măsurat, în care fuseseră colecţionate şi maşinării al căror mod de funcţionare nici maeştri precum Cox şi Merlin nu erau capabili decât să-l intuiască.

Şi adânc în această încăpere care ticăia, zumzăia, susura de la roţi dinţate, arcuri şi pendule, în lumina unor lampioane care făceau ca fiecare din aceste comori să pară a se afla pe plute de lumină sau insule de lumină, Cox descoperi şi acel con, înalt de peste trei metri, care licărea; pe plăcile lui superioare, care se suprapuneau, devenind tot mai mici şi mai preţioase în partea de sus, se roteau în vârf sute de figurine, bivoli din jad, procesiuni de cărăuşi, muncitori, ţărani pe câmpuri argintii de orez, slugi, prinţese şi soldaţi în jurul unui tron gol, complet gol, un tron de jad încrustat cu briliante, sclipind ca rouă, peste care pluteau stele şi planete înşirate pe sârme de aur subţiri cât firul de păr, îndoite ca nişte elipse; un soare roşu-auriu şi o lună din sidef şi argint şi, într-o bogăţie de diamante, opale şi safire, constelaţiile emisferei nordice, ale căror mişcări aparente făceau vizibil, conform unei lucrări ce imita mecanica cerească secundă după secundă, zi după zi şi an după an, mersul timpului. Ceasul astronomic!

Cox se întoarse spre Merlin, dar acesta era la fel de vrăjit la vederea acestei opere, care se asemuia mai degrabă unui scrin, unui sanctuar decât unui instrument de măsură. Ceasul astronomic. Cox participase şi el, în timpul primilor lui ani de maestru, spre uimirea vechilor lui dascăli, în Manchester, la construirea acestei minuni, care fusese realizată la comanda Companiei Indiilor Orientale în manufactura *Brookstone & Pommeroy* ca dar pentru Curtea imperială a Chinei din partea societăţilor comerciale englezeşti care se străduiau continuu să obţină noi pieţe.

Acest altar al timpului avea greutatea unui cal şi adusese – cu nenumăratele sale complicaţii, miile de ore de lucru şi materialele costisitoare – Brookstone & Pommeroy în pragul ruinei, căci Compania

Indiilor Orientale stăruise inflexibil să se respecte devizele de costuri şi termenele de livrare.

Alister Cox preluase în cele din urmă manufactura de la proprietarii ei disperaţi, David Brookstone şi Josua Pommeroy, cu credite cu dobândă mare de la două bănci londoneze, înlocuise numele ei bogat în tradiţie în ciuda tuturor reţinerilor creditorilor cu Cox & Co., fondând astfel nucleul propriei lui afaceri care a crescut rapid la Manchester, Liverpool şi Londra.

Poate că Jacob Merlin va deveni într-o zi acel „Co". care apărea în numele manufacturii… Într-o zi. Deocamdată, Merlin era doar unul dintre cei peste nouă sute de ceasornicari, giuvaergii şi mecanici de precizie englezi care-şi vindeau aptitudinile zi de zi maestrului Alister Cox. Din lumina crepusculară a pavilionului se înălţa, aşadar, un monument din propria istorie a lui Cox: ceasul astronomic pentru Împăratul Chinei, admirat şi slăvit în toată Anglia, chiar de entuziaşti care nu-l văzuseră niciodată.

•

Zvonurile care au circulat în jurul acestei opere minunate în anii în care a fost construită, poveşti despre incomensurabilitatea bogăţiei unui suveran din dinastia Qing venerat ca un zeu, despre ceremonii la Curte care durau zile întregi, ba chiar săptămâni, într-un oraş interzis poporului, ritualuri mai măreţe decât orice spectacol de operă… fuseseră incredibile; ba câteodată chiar atât de fantastice, încât Cox, cel interesat mai cu seamă de provocările tehnice, se îndoise uneori dacă acest Împărat şi Curtea sa care plutea pe norii unor resurse inepuizabile chiar existau sau Compania Indiilor Orientale inventase această figură care se asemăna cu un zeu, spre a justifica imensele costuri pentru un cadou publicitar sau de mituire în slujba propriilor sale interese de afaceri.

— Două duzini de paznici, şopti Kiang, se îndeletnicesc exclusiv, sub supravegherea unui gardian special, familiar cu toate cerinţele tehnice, să întoarcă ceasurile în acest pavilion după un plan exact şi să le lase din nou să se oprească după un timp de funcţionare stabilit de astronomi.

Iar acum, oamenii îmbrăcaţi în halate de lucru albastre ca oţelul aveau sarcina, care se repeta în fiecare an, să împacheteze în mătase căptuşită cu vată şi puf, în vederea transportului la Jehol, selecţia – pe care o făcea Împăratul – de ceasuri care se schimba an de an; oricum, pentru vara ce urma era vorba de peste o sută de lucrări. În definitiv, Împăratul voia să vadă şi la Jehol, dincolo de urmărirea proceselor naturale, cum ar fi înflorirea şi veştejirea, alternanţa dintre lumină, amurg şi întuneric sau lungimea umbrelor, mai cu seamă ceasornicele sale îndrăgite, iar în melodiile, zgomotele şi sunetele lor mecanice voia să şi *audă* – cum trecea timpul.

De când ajunsese ceasul astronomic din Manchester în Oraşul Interzis, nu trecuse nicio vară în care să nu fi fost cărat la Jehol într-o litieră confecţionată special pentru el, purtată de treizeci de bărbaţi, şi pe urmă înapoi la Beijing la sfârşitul verii.

— Ce risipă ar fi însă, spuse Kiang, să-l ai la dispoziţie pe unul dintre constructorii acestei minuni şi să nu recurgi la sfatul lui despre cum să fie transportată această comoară cu cea mai mare precauţie posibilă pe o distanţă de peste o sută cincizeci de mile.

Nu fusese nicio îndoială că pentru aceasta intra în discuţie numai o litieră, numai pasul omenesc precaut, însă dezmembrarea parţială pentru transport şi reconstruirea apoi la Jehol făcuseră în trecut ca până şi cei mai capabili mecanici de precizie să treacă prin spaime de moarte, căci fiecare dintre ei ştia că acela care atingea chiar şi cea mai mică rotiţă a acestui ceas astronomic răspundea de el cu viaţa.

Şapte sute de figurine din douăzeci şi unul de feluri diferite de metale, cristale şi esenţe de lemn, din agat, chihlimbar şi jad şlefuite, îşi amintea Cox, fuseseră folosite atunci la această lucrare, în plus două sute de animale – cai, păsări, cămile, elefanţi –, nouăzeci de pomi minusculi, sculptaţi din toate varietăţile chinezeşti de lemn, căderi de apă, cascade şi pâraie de munte brodate din perle provenite din scoicile râurilor… şi apoi acest firmament din diamante şi safire, înşirate pe sârme de aur şi formând o boltă peste tron! Dar pe urmă toate personajele acestui peisaj al lumii şi tot decorul lui trebuiseră să mai fie confecţionate şi livrate într-o a doua versiune, interşanjabilă cu prima – o dată ca părţi componente ale unei Curţi occidentale, stăpânite de un împărat european, o a doua oară ca părţi componente ale unei Curţi imperiale chinezeşti, deasupra căreia se rotea, ce-i drept, un cer cu stele şi cu planete după aceeaşi lege a mişcării, având însă ore ale zilei şi ale nopţii de o lungime diferită:

Aşa putea stăpânul acestui ceasornic să se joace cu imperiile ca un copil şi să pună pe tron pe cine voia şi oricând voia, să boteze până şi stelele, să le facă să răsară şi să cadă din nou după capriciile lui. Nimeni din lumea occidentală, în afară de Brookstone & Pommeroy, nu ar fi putut să construiască vreodată o operă ca aceasta, se menţiona în scrisoarea Companiei Indiilor Orientale către Coroana engleză. Cox păstra o copie a ei printre actele lui oficiale ca amintire tainică a faptului că spiritul şi măiestria care puseseră acest ceas în mişcare nu fuseseră ale dascălilor lui din Manchester, ci în primul rând ale lui proprii.

Şi acum, această lucrare minunată, care îl ţinuse pe Cox în anii construirii ei adesea zile şi nopţi întregi departe de iubita sa Faye şi îl făcuse să rateze într-o seară de iarnă chiar şi naşterea lui Abigail, stătea în lumina

crepusculară a pavilionului în faţa lui şi trebuia pregătită de drum de Merlin şi de el, aşa cum a murmurat Kiang plin de respect ca într-o biserică sau un templu: pregătită să fie purtată de treizeci dintre eunucii cei mai puternici din Oraşul Interzis la Jehol.

•

În dimineaţa plecării, după patru zile de muncă epuizantă la ceasul astronomic, care a fost în final dezmembrat şi depozitat în două duzini de cutii şi casete, a început să plouă cu găleata. Încă din primele ore după ce au părăsit Oraşul Interzis, cărătorii litierelor au început să intre până la glezne în mocirlă la unele întretăieri de drumuri care fuseseră călcate în picioare şi brăzdate de segmentele convoiului ajunse acolo înaintea lor.

Merlin şi Cox străbătuseră adesea în Anglia porţiuni mari de drum călare şi preferau şi acum să fie pe cal decât într-o litieră, în care se auzeau mai cu seamă cântatul monoton şi gâfâitul cărătorilor, însă Lockwood şi Bradshaw au stat acum pentru prima oară într-o şa. Onoarea neaşteptată care li se făcea astfel lor, oameni de rând, s-a transformat însă curând în chin: până spre sfârşitul după-amiezii aveau deja amândoi răni de la călărit. Au fost ajutaţi să coboare din şa, apoi li s-au dat nişte locuri destul de comode într-o căruţă cu coviltir trasă de şase bivoli, care era încărcată cu covoare rulate în pânză cerată şi cu vaze stivuite în lăzi. Căci nici măcar Kiang nu a îndrăznit să întrebe în atmosfera de nervozitate care domnea din cauza ploii neîncetate şi a noroiului dacă vreunul dintre curteni voia să primească un englez în litiera lui încăpătoare, fastuoasă.

Şapte zile trebuia să dureze călătoria la Jehol conform aşteptărilor mandarinilor, cel mult şapte; şi trebuia să stea mereu gata pregătită o coloană de cărători de rezervă, căci nu existase încă niciun convoi pe timp de vară în care să nu fi murit de epuizare câţiva eunuci sub poverile preţioase pe care trebuiau să le ducă fără a scoate un sunet de lamentare sau de efort.

Dacă aceşti cărători cântau în ploaia torenţială, în timp ce sângele le zvâcnea în vene de la atâta efort, o făceau mai ales din cauză că, în aceste *cântece de tracţiune*, gâfâitul şi respiratul greu care erau interzise se puteau camufla nepedepsite ca fiind refrene sau începutul unei strofe.

În a cincea zi de drum, ploaia încetă şi spre seara celei de-a şasea zile, dintre dealuri şi coamele înălţimilor dens împădurite care se tot rostogoleau în zare, ceaţa începu să se ridice – nişte văluri fluturând şi unduindu-se deasupra unui râu încălzit de forţe vulcanice, din care se înălţară acoperişurile pagodelor şi turnurile îndepărtate ale Jeholului; atunci caravana de ceasuri se opri locului.

Toate cântecele, chiar şi gâfâitul cărătorilor amuţiră. Conducătorul caravanei, un manciurian corpolent, care răsărea în zilele trecute la cea mai mică poticnire a mişcării ca un demon atotprezent şi despre care Kiang ştia că se bucura de favoarea Preaînaltului ca niciun alt funcţionar al Curţii, poruncise oprirea şi îl pusese pe vestitorul lui să urle în tăcerea care se lăsase:

— Această privelişte! Această privelişte este răsplata cea mai preţioasă care despăgubeşte orice pelerin şi drumeţ spre Jehol pentru osteneala îndurată!

Ce-i drept, cărătorii poverilor şi litierelor păreau să aprecieze mai mult rachiul de orez care li se turnă din damigene mari la porunca manciurianului gras, în timp ce-l punea pe vestitorul lui să strige că Jehol era dovada că Stăpânul Celor Zece Mii de Ani putea să mai înnobileze până şi opera zeilor.

Călătorii să-şi înalţe privirea, să asculte aici! Toţi să-şi înalte privirea ca să contemple lucirea iazurilor care oglindesc cerul limpede precum cristalul, străbătut doar de miresmele florilor şi de zborul zburdalnic al păsărilor jucăuşe. Să admire trecerea norilor şi vălurile de ceaţă şi dârele subţiri ca nişte pene ale norilor cirus, aceşti mesageri ai stelelor!

Înainte de a-şi ridica din nou poverile pentru a face cu evlavie ultima mie de paşi care-i mai despărţea de Jehol şi splendoarea lui, să asculte susurul apei şi al pădurilor de pini, toţi!, să-şi înalţe toţi privirea şi să asculte cu atenţie, dacă nu voiau să-şi piardă urechile şi capul pe un butuc de execuţie la râul cel fierbinte.

Să asculte cu atenţie! Să asculte muzica vântului în crengile coniferelor şi în valuri, muzica acestui paradis creat de Stăpânul Celor Zece Mii de Ani, în care se stingeau orice zgomot confuz de voci şi orice larmă vană a acestei lumi blestemate.

11.

Aishi,
pierderea

Balder Bradshaw, al nouălea născut dintre cei unsprezece copii ai turnătorului de cositor Tyler Bradshaw şi ai soţiei sale Aelfthryd în comitatul Lancashire, a murit la vârsta de douăzeci şi nouă de ani în faţa paradisului.

Încercase anevoie întreaga zi să guste din nou privilegiul călăritului şi să se ţină drept în şa, în ciuda rănilor prin frecare care de-abia i se vindecaseră când mersese în zilele trecute cu căruţa trasă de bivoli. Cox şi Merlin, care călăriseră în ziua morţii sale ba în faţa lui, ba lângă el, încercaseră din când în când să-i corecteze poziţia, când manciurianul dădu deodată semnalul de oprire, întrucât contemplarea Jeholului îndepărtat, învăluit în neguri, ar fi un lucru mai frumos decât tot ce văzuse caravana în drumul parcurs de ea până acum spre vară: Să asculte! Caravana să se oprească şi să asculte cu atenţie. Manciurianul îşi duse palmele goale pâlnie la urechi şi făcu semn convoiului să-l imite.

Nimeni nu a putut spune mai târziu cu certitudine de ce calul lui Bradshaw, un jugan tibetan musculos, s-a cabrat brusc nechezând şi a pornit-o într-un galop nebun. Câţiva dintre cărătorii litierelor au susţinut că ar fi văzut un animal mic cu blană, o vulpe, poate chiar un pui de lup, strecurându-se iute printre copitele calului. Alţii erau convinşi că pur şi simplu îl înţepaseră câteva streche din acelea mari într-un loc în care juganul era rănit la sânge căci îl frecase chinga şeii, şi îi provocaseră o durere acută; doar era vremea strechelor, care înnebuneau în aceste săptămâni vitele de pe păşuni şi caii de tracţiune.

Singurul care cunoştea probabil adevărul tăcea: un sacagiu care potolea pe drum setea celor mai valoroase animale cu apă din nişte burdufuri de piele pe care le ducea cu o cobiliţă şi tocmai voise să adape calul lui Bradshaw. Dar nici el nu ar fi putut decât să presupună că ceea ce văzuse dusese la moartea englezului protejat de Sublim şi se temea să vorbească fără a fi întrebat. Cine era protejat de Stăpânul Celor Zece Mii de Ani nu putea, nu avea voie să moară.

Fusese vântul. O pală de vânt cuprinsese din spate coada lungă, negru-maronie a calului, o ridicase şi o desfăcuse formând pentru o clipă un

evantai întunecat, păros, care era mai mare decât călăreţul obosit. Acesta a simţit doar curentul de aer, fără să vadă însă ceva din fantoma de la spatele lui. Doar sacagiul şi calul, care simţi în nări mirosul apei ce plescăia în burdufurile de piele şi se întoarse spre cărătorul ei, văzură cum această apariţie stranie se înalţă brusc în spatele lui Bradshaw, devenind mare şi ameninţătoare. Juganul necheză de spaimă, se ridică pe picioarele dinapoi şi încercă să scape de pericol cu un salt în galop.

Bradshaw, cufundat în contemplarea oraşului învăluit în negurile apei râului şi simţindu-se pesemne uşurat de oprirea care îi întrerupea preţ de o clipă lupta pentru echilibru, a fost în orice caz aruncat din şa, însă nu s-a prăbuşit pe pământul acoperit de muşchi, ci a fost târât după cal, cu cizma stângă prinsă în scăriţa şeii, pe o distanţă de cel puţin o treime de milă a acestei goane prin natura sălbatică. Probabil că undeva, pe acest drum al groazei, se lovise cu tâmpla stângă atât de nefast şi violent de o piatră sau de trunchiul unui copac retezat în timpul unei furtuni de mult uitate, încât era deja mort când trei soldaţi călare ajunseră într-un sfârşit juganul din urmă şi îl făcură să se oprească.

•

Bradshaw avea să fie ultimul dintre cei trei morţi din caravana de ceasuri pe care drumul spre Jehol nu-i dusese până la urmă la reşedinţa de vară a Împăratului, înconjurată de cântecele privighetorilor şi mierlelor, ci în moarte. Dar pe când celelalte două victime – un ajutor de cărăuş strivit de atelajul său pe un pod de piatră şi un cărător de litieră mort de epuizare – au făcut ca procesiunea să se oprească atât de puţin timp şi au fost îngropate într-o pauză atât de scurtă, încât nici măcar animalele nu au putut fi adăpate, acum, după o învălmăşeală nervoasă şi câteva încercări zadarnice ale celor doi medici personali ai manciurianului de a-l aduce la viaţă pe englez, toată caravana a rămas în continuare pe loc. Unul dintre englezi, oaspete şi protejat al Sublimului, murise.

Cu toate că Jehol, cu turnurile, acoperişurile sale sub formă de cioc, templele şi colinele sale încununate de pavilioane, părea să plutească peste bancurile de ceaţă la o aruncătură de băţ şi s-ar fi putut cu siguranţă ajunge la el în mai puţin de două ore, manciurianul porunci ca tabăra să fie aşezată la locul nenorocirii. Căci după legile Curţii trebuiau să înceteze timp de o zi orice mişcare şi orice muncă, nu era voie să se continue drumul, nu se putea merge cu niciun vehicul, nici în marş şi nici nu se putea naviga, dacă murise un om care se afla, ca oaspete al Atotputernicului, sub protecţia şi în anturajul lui:

Atelajele trebuiau scoase din jug, litierele trebuiau părăsite şi aşezate în şiruri lungi una lângă alta, iar cămilele şi caii, deşeuaţi. Chiar şi navele din

largul mării trebuiau după această lege să arunce ancora sau, în caz de vreme rea, să ia terţarola, păstrând doar acea pânză care era indispensabilă pentru a ţine prora contra valurilor care se sparg pe bord: dacă moartea cerea viaţa unui om aflat sub protecţia Împăratului, şi restul vieţii trebuia să se oprească pentru o zi.

Când au fost aprinse la amurg primele focuri pentru gătit şi, la scurt timp, au venit soli din Jehol ca să se intereseze de ce nu intra caravana în oraş, Balder Bradshaw zăcea deja înfăşurat în mătase cenuşie pe un catafalc în faţa unei stânci de granit, care urma să domine din dimineaţa următoare mormântul său. Manciurianul dispusese, împotriva vocilor englezilor care voiau să-l ducă pe camaradul lor la Jehol şi să-l înmormânteze acolo, ca cel căzut să fie îngropat la locul nenorocirii lui, în umbra acestui turn de stâncă, împăcând astfel demonii: călăreţul căzut trebuie să ţină tovărăşie spiritelor care au contribuit la moartea lui până ce le va fi istorisit povestea lui şi îi va face să-i cunoască viaţa atât de bine, încât îi vor da drumul în pace, într-o lume unde nu mai existau nici timp, nici ţeluri.

Aram Lockwood încercă în van să-şi ascundă lacrimile îndărătul mâinilor împreunate, când îngenunche aproape trei ore la catafalcul lui Bradshaw, murmurând rugăciuni şi invocări ininteligibile şi pentru camarazii lui. Când Cox îl convinse în cele din urmă să se ducă totuşi la culcuşul lui – manciurianul devenise deja suspicios din cauza formulelor magice, eventual ameninţătoare pentru caravană, şoptite printre lacrimi –, Lockwood spuse că fără Balder această aventură blestemată în China sau Mongolia, sau oriunde or fi ajuns, nu mai valora nimic, absolut nimic. Această călătorie nefericită nu mai era decât o pedeapsă. Voia acasă.

Jacob Merlin, care discutase iar şi iar detalii tehnice încă la bancurile de lucru din Liverpool, Manchester şi Londra atât cu Bradshaw, cât şi cu Lockwood, cei mai talentaţi mecanici de precizie, ceasornicari şi giuvaergii de la Cox & Co., în convorbiri de ore întregi, deşi încă mai confunda prenumele celor doi, tăcu în această seară. Stătuse în tăcere în faţa cadavrului însângerat al lui Bradshaw, privise în tăcere cum era spălat mortul şi înfăşurat în mătase cenuşie de eunuci, îşi tot muşca buza de jos până la sânge, iar acum şedea în tăcere în faţa catafalcului.

Numai Alister Cox se comportă în aşa fel de parcă ar fi putut şi în necazul şi dezorientarea lui să-şi îndeplinească rolul de maestru al misiunii engleze. Îl ascultă pe Kiang aparent nemişcat în timp ce acesta îi traduse intenţiile şi deciziile manciurianului, îşi puse braţul în jurul umerilor lui Lockwood şi încercă să-l consoleze spunându-i că vor continua să lucreze împreună la o nouă operă, egală ca valoare cu ceasul astronomic, care va fi dedicată numai memoriei lui Balder Bradshaw, un monument pentru Balder; iar în taină se

ruşină totuşi când îşi dădu seama, răsuflând uşurat, că Bradshaw era singurul dintre asociaţii lui pe care îl putea înlocui fără mare efort. Dacă nenorocirea s-ar fi abătut asupra lui Merlin sau Lockwood… Cox nu ar fi fost capabil, fără iscusinţele deosebite ale oricăruia din cei doi, să termine ceasul dogoritor la care lucrul înaintase deja mult.

Desigur, Balder fusese un mecanic şi giuvaergiu înzestrat, dar ceea ce ştiuse el ştiau să facă şi Merlin şi Lockwood şi însuşi Cox. În schimb, de neînlocuit era talentul lui Merlin ca inventator al unor sisteme de antrenare ale ceasornicelor – sisteme de pendulare, motoare de apă, vânt şi nisip…; şi, dacă mai exista un virtuoz al tuturor formelor de joc ale balansului ceasurilor, al inimii care ticăie, care zbârnâie sau care goneşte tăcut a unor mecanisme de orologerie uşor manipulabile, atunci acesta era, în afara lui însuşi, Aram Lockwood.

Cei trei maeştri ai breslei lor, care stăteau acum de priveghi la catafalcul celui de-al patrulea, mai erau capabili împreună să transforme în mecanică dorinţele, chiar visurile unui împărat, întrucât fiecare dintre ei, în oricare fază a construcţiei, putea să facă şi treaba lui Bradshaw. Fără Merlin sau Lockwood, în schimb, ar fi putut să se aştepte însuşi Împăratul Chinei în cel mai bun caz la o operă care nu întrecea pe niciuna dintre numeroasele lucrări transportate de caravană la Jehol în casete şi lăzi capitonate.

Deşi Cox se simţea uşurat că unul dintre meseriaşii lui cei mai buni putea fi înlocuit, suporta cu greu să-l ştie pe Bradshaw acum mort, la fel de inaccesibil precum Abigail – şi deci egal fetiţei lui. Nimeni! Nimeni nu avea voie să fie acolo unde era Abigail. Abigail, îngerul lui, care îl va însoţi până la sfârşitul propriei vieţi, era de neînlocuit, era neasemuită şi era unică, oriunde o fi dus-o moartea smulgând-o de lângă el. Nicio fiinţă omenească din trecut şi niciuna din viitor nu avea cum să fie vreodată atât de iubită şi de regretată… iar acum el era la fel de mort ca ea.

•

Îngroparea lui Bradshaw în dimineaţa următoare avu loc aproape în treacăt, şi unui observator obiectiv i s-ar fi părut că face parte din plecarea generală la drum – se demontau corturi, se pregăteau din nou animalele de tracţiune, se îndepărta cu perii din păr de jder praful de pe litiere adunat în ajun, se înjugau bivolii, se înăbuşea cu pământ şi nisip ultima văpaie a focului pentru gătit ca măsură de precauţie împotriva incendiilor de păduri… şi era pus un străin înfăşurat în fâşii de mătase la umbra unei stânci ascuţite în formă de ac într-o groapă care, din cauza foamei de nepotolit a lupilor mongoli, fusese săpată mai adânc decât se practica de obicei în călătorii.

Cox se îndoia că manciurianul chiar se gândise şi la asta când stabilise locul mormântului – dar în lumina soarelui de dimineaţă care se înălţa rapid tot mai sus se văzu că umbra stâncii lângă care zăcea îngropat Bradshaw avea de acum încolo, în cursul unei zile, aidoma acului unui ceas solar, să alunece peste acest mormânt, să dispară, să revină în fiecare dimineaţă şi să-l lase astfel pe Balder să se odihnească în interiorul unui ceas căruia însăşi mecanica cerească îi imprima ritmul.

În timp ce trei hamali umpleau groapa cu pământ, nisip şi cenuşa provenind din arderea unor beţe parfumate groase cât un braţ şi puneau pe moviliţa mormântului, la indicaţiile lui Merlin, pietre plate, lustruite de râul fierbinte, ajutoarele de cărăuşi au prins şi au fixat bine încărcăturile, s-au căţărat pe caprele trăsurilor care aveau hamuri din piele de bivol şi le-au aşezat în formaţie. Numai cei trei englezi şi Kiang urmăreau pasiv şi tăcut munca groparilor, de parcă învierea camaradului lor sau propria viaţă ar fi depins de fiecare dintre manevrele executate la groapă. Când a fost pusă ultima piatră peste locul de odihnă veşnică, manciurianul a dat semnalul plecării.

Cărătorii litierelor au început un cântec de tracţiune, care avea peste o sută de strofe pe care probabil n-aveau să le cânte toate în această zi: în faţa lor se afla etapa cea mai scurtă a drumului spre Jehol. Acoperişurile aurii ale pagodelor oraşului sclipeau atât de aproape şi atât de promiţător în soare, încât trebuia să se poată ajunge la ele încă înainte de amiază. Doar imediat deasupra malurilor umbrite ale râului mai treceau ca un fum neguri răzleţe. În contracurentul leneş al apei de la mal se legănau covoare din frunzişul toamnei trecute. Ziua urma să devină caniculară, cu un cer fără nori.

Provenea oare strălucirea apropiatului oraş din faptul că Sublimul locuia deja în el şi prezenţa lui făcea să fluture în vânt flamuri şi steguleţe şi îi obliga pe locuitorii oraşului să-şi măture străzile şi uliţele, să perie uşile şi porţile cu leşie de cenuşă şi să cureţe canalele şi heleşteiele cu nuferi de toate gunoaiele şi obiectele aduse de ape? Unele dintre acoperişurile aurite sclipeau de parcă meseriaşii tocmai ar fi terminat de pus ultimele şindrile, ar fi demontat schelele şi ar fi stat acum în stradă cufundaţi în contemplarea operei lor ireproşabile. Din depărtare se auzeau bătăile inconfundabile de gong care însoţeau schimbarea gărzii. Oare Împăratul chiar ajunsese deja în palatul lui de vară?

Nici din caravană, nici din armata de slujitori, eunuci şi funcţionari care au întâmpinat în această zi convoiul nu putea sau nu voia vreunul să dea vreo lămurire:

Împăratul decidea mereu singur când trebuia un mandarin să-i poruncească unui vestitor să se ducă pe platforma acelui Pavilion al

Acalmiei vopsit cu grafit şi să anunţe de mai multe ori, în repetări rostite pe un ton cântat, sacerdotal, că odată cu sosirea Soarelui Imperiului a început vara.

Doar Sublimul stabilea când voia să fie vizibil şi când invizibil, când conferea cu adevărat strălucire unui oraş prin prezenţa lui şi când această strălucire era doar o palidă lucire şi nu însemna mult mai mult decât că orice loc al acestei lumi trebuia să fie la orice oră pregătit să-l primească pe Atotputernic, dacă nu voia să se expună pericolului de a se nărui în pulbere şi cenuşă.

Voinţa împărătească era împlinită, fără ca Sublimul să trebuiască să pună piciorul în vreunul din aceste locuri: convoiul, odată ajuns, se destrămă în decursul câtorva minute, dispăru în palatele Jeholului sau în clădirile administrative decorate ca palate, în grajduri şi printre iazuri şi poduri, prin pieţe păzite de dragoni din piatră şi pavilioane deschise. Apoi oraşul se cufundă din nou într-o pace învăluită de o arşiţă parcă vibrândă, în care nu se auzea nicio voce omenească. În două locuri foarte îndepărtate unul de celălalt hămăiau câini şi era evident că nu se puteau linişti din cauză că sosise convoiul. Păsări cântau. Cântau în orice direcţie s-ar fi îndreptat un proaspăt venit. Numărul cântăreţilor trebuia să fie imens.

Treizeci de palate poruncise Qianlong să fie construite la râul fierbinte, justificând unul dintre nenumăratele lui titluri, atunci când, în calitatea lui de Cel mai Mare Arhitect şi Constructor sub Aştri, continuase să consolideze, reînnoise şi făcuse invincibile această reşedinţă a lui, precum şi altele, împodobindu-le în acelaşi timp cu grădini, locuri de joacă şi parcuri ca-n poveşti. Încă niciun european nu văzuse paradisul de la Jehol. Cox şi camarazii săi erau poate primii, fără s-o bănuiască: doar niciunul dintre ei nu avea cunoştinţe diplomatice, şi nici măcar administratorii reşedinţei nu puteau spune dacă Sublimul primise aici vreodată trimişi sau invitaţi secreţi din Occident.

Englezilor şi traducătorului lor le fusese repartizat de către un funcţionar al palatului, pe care şi Kiang îl putea înţelege doar cu greu, un pavilion spaţios ca locuinţă şi loc de muncă. Kiang traduse tot poticnindu-se că această construcţie fusese terminată abia în primăvara trecută şi adăpostise până acum numai spirite bune, dar nu şi oameni.

Dormitoarele şi camerele de zi erau pictate complet în albastru, două saloane pentru ceai în roşu închis, atelierul şi o baie de aburi acţionată de energie vulcanică, în alb: culorile aerului, ale norilor, focului şi apei trebuiau să binecuvânteze şi să stimuleze lucrul la tot ce se execută aici.

Ca o insulă ședea pavilionul în mijlocul unui heleșteu cu lotuși peste care treceau patru podețe delicate de lemn, iar la ora sosirii lor două lebede negre se luptau acolo între ele.

12.

Jehol,
la râul fierbinte

În pădurile Jeholului pline de glasuri de păsări, spuse Kiang, în timp ce ajuta oaspeţii englezi să aşeze bagajele şi instrumentele, cloceau peste o sută de specii de păsări imortalizate în colecţiile de acuarele ale reşedinţei de vară, printre ele păsări cântătoare, care puteau, cu cântecele lor de dragoste şi de marcare a teritoriului, să acopere aproape orice zgomot omenesc sau cel puţin să-l înnobileze. Râul încălzit de izvoare fierbinţi alimenta, conform planurilor, visurilor şi fanteziilor Împăratului, lacuri artificiale de-un verde închis, aşezate în acest ţinut cântător; brăzdat de miresme, polen de flori şi de jocul zburdalnic al zborului păsărilor, în apa lacurilor trebuia să se oglindească cerul, adică universul care, la porunca voinţei imperiale, coborâse pe pământ.

Dar în aerul limpede de la Jehol, spuse Kiang şi culese cu vârful degetului mare şi arătător câteva şurubele de argint căzute pe jos din cutia din şpan, de parcă ar fi vrut să imite o pasăre ciugulind, în aerul limpede de la Jehol nu se filtrau şi nu se spălau doar praful şi larma lunilor de vară, ci mai ales eforturile stăpânirii, veninul puterii, al intrigilor şi al tribunalelor penale năprasnice care înecau orice încălcare a legii în valuri de sânge. La Jehol nu existau nici judecători, nici călăi. Căci niciun om împotriva căruia se pronunţase vreodată în Oraşul Interzis o reclamaţie sau plângere nu avea voie să intre în această reşedinţă în care vara domnea, întreruptă doar de ocazionale expediţii de vânătoare, o pace voioasă, proclamată din nou an de an.

— Numai supuşii cei mai umili au voie să-şi petreacă vara la Jehol? întrebă Merlin. Şedea deja la acea fereastră în faţa căreia voia să-şi tragă masa de lucru, pentru a putea savura, dincolo de florile de lotus plutitoare, priveliştea şirului munţilor acoperiţi de pini, atunci când îşi ridica ochii de la piesa pe care o lucra. Numai cei mai supuşi, cei mai docili? Nu cumva asta însemna şi că locuitorii acestui oraş erau formaţi din vasali slugarnici, slujitori proşti ca noaptea şi mai cu seamă intriganţi foarte rafinaţi care ştiau cum să-şi camufleze adevăratele intenţii mai bine decât oricare dintre curtenii care îi concurau?

— Un oaspete trebuie să fie atent și în Jehol la ce spune și ce gândește, răspunse Kiang, vorbind deodată mai încet, căci și aici, la fel ca în Orașul Interzis, pereții au ochi și urechi. Chiar și mimica unui suspect este citită, interpretată și arhivată pentru a fi folosită într-un proces-verbal de observație.

— Doar o întrebare, spuse Merlin, a fost doar o întrebare.

Dar Kiang se îndreptase deja din nou spre o etajeră pe care trebuiau înșirate zeci de cutii cu șuruburi argintate și aurite de mărimi diferite, până la unele minuscule, apoi arcuri și știfturi de oțel… și tăcu.

•

În primele șapte zile în paradis, oaspeții englezi au fost ocupați cu montarea și reglarea ceasului astronomic.

Cei care păziseră până acum lucrarea, un maestru din Beijing desfigurat de arsuri și calfele lui supuse, urmăreau ba cu îndoială, ba cu uimire și admirație manevrele englezilor, neîntrerupte de nicio ezitare: așa și doar așa, le spuse Kiang, să se ocupe și ei pe viitor de întreținerea acestei opere.

Ca și cum această muncă ar fi fost doar o parte a unui ritual de deschidere plănuit încă din Orașul Interzis, după încheierea montării, în a opta zi, s-a anunțat în *Piața Corurilor Cicadelor* sosirea Sublimului – și deci începutul verii.

Când își făcea Împăratul intrarea solemnă în Orașul Interzis sau în oricare dintre reședințele lui fortificate, toți ochii erau îndreptați asupra lui – sau cel puțin asupra acelei litiere prețioase care se presupunea că îl transportă, sau asupra unei jonci-dragon în care, după cum se auzise, s-ar afla el. Baldachine pluteau ca niște covoare zburătoare peste capetele unor procesiuni lungi, flamuri și steguleț fluturau în vânt și câmpuri întregi de stindarde și lănci se unduiau peste poduri și prin străzile de paradă și aleile care jubilau.

Numai și numai în Jehol multe legi care priveau venirea și plecarea Stăpânului păreau a nu fi în vigoare. Aici, Qianlong venea și pleca la fel de neobservat și de nestăvilit precum aurora, amurgul sau lăsarea nopții. Iar prezența lui era percepută ca fiind indubitabilă și conștientizată ca fapt împlinit abia când era vestită în pieț cum era cea a Corurilor Cicadelor.

Această sosire era legată de fiecare dată de un alt semn spectaculos. În anii trecuți, unul dintre aceste semne fusese inaugurarea unui lac artificial, ornamentat cu insuliț de lotus purpurii, al cărui mal a fost ascuns, în timpul lucrărilor care s-au întins pe multe luni a unui mare număr de săpători de iazuri, de grădinari și de tehnicieni hidraulici, îndărătul unei cortine extensibile, înaltă cât un turn, pictată cu reproducerea peisajului sălbatic original.

Sub fasciculele de lumină ale focurilor de artificii, această cortină se risipise apoi în flăcări ce ajungeau aparent sus până la stele. Fulgii de văpaie care cădeau pe pământ legănându-se trebuiau să dezvăluie şi să lumineze transformarea realizată de Sublim a unei sălbăticii pline de spini într-un peisaj cu un lac care oglindea stelele şi revărsatul zorilor şi grădini riverane nemaivăzute.

Într-un alt an fusese o cascadă în culorile roşu-aurii ale dinastiei. Alimentată de un rezervor ascuns în munţi, începea, la un semn al Împăratului care trona nevăzut la Jehol, să ţâşnească vijelios, luminată de o serie de făclii pâlpâitoare colorate, dintr-un perete abrupt care domina oraşul. Ţâşnea dintr-un perete de stâncă gol!, care nu fusese până atunci împodobit nici măcar de un izvoraş gâlgâitor sau de un pârâiaş de munte.

Iar de data aceasta, spuse Kiang, întorcându-se într-o dimineaţă dogoritoare de la o audienţă la acel mandarin pe care trebuia să-l consulte în toate chestiunile legate de străini, de data aceasta era reasamblarea de către oaspeţii englezi a ceasului astronomic, jucăria preferată a Împăratului, care fusese stabilită drept semn al sosirii Lui: drept semn al sosirii Lui.

Căci acest dar al Companiei Indiilor Orientale (care deschisese oricum neguţătorilor englezi două rute comerciale noi) nu se aflase într-o stare atât de bună şi nu funcţionase cu o precizie atât de mare – precum cea cu care începuse să se învârtă de curând sub mâinile maeştrilor englezi – nici măcar în ziua înmânării sale cu unsprezece ani în urmă.

•

Faptul că Împăratul vrea să lege sosirea lui în vară cu primul ton al cântecului de clopoţei al acestui ceas şi că stabileşte cu acest sunet începutul unui anotimp nou, spuse Kiang, este poate un semn de supremă favoare, destinată exclusiv oaspeţilor săi. Căci altfel decât senzaţia unei cascade sau a unui lac dezvăluit într-o dramă de foc şi o ploaie de cenuşă erau atracţiile şi comorile accesibile doar unui mic număr de iniţiaţi şi păzite în tezaure şi vistierii, care incitau toată atenţia Curţii – şi a poporului! – şi îi transpuneau pe toţi într-o stare de-a dreptul explozivă. Chiar un obiect cenuşiu al realităţii, care era ţinut sub cheie şi arătat numai rareori, putea fi astfel înălţat până în nemărginire, ba chiar în miraculos, înnobilând pe oricine se ocupa de el.

Un astronom din Tianjin, căruia i se dăduse în grijă supravegherea întreţinerii şi pazei ceasului astronomic ca supremă distincţie pentru viaţa lui de până atunci, propusese într-una dintre numeroasele şedinţe de pregătire a verii ca acest ceas să fie totuşi arătat timp de o zi în Piaţa Corurilor Cicadelor. Să li se prezinte locuitorilor Jeholului această minune ca dovadă că Stăpânul Celor Zece Mii de Ani dispunea nu numai începutul şi

sfârşitul timpului, ci şi măsurarea lui şi ritmul trecerii lui. Din anturajul Împăratului nu venise, ce-i drept, niciodată un răspuns la această propunere, iar de atunci se întâmplase adesea ca astronomul să nu mai poată dormi de teamă să nu fi căzut în dizgraţie.

Ceasul astronomic, luminat zi şi noapte de lampioane din sidef albe ca luna, se înălţa într-un loc fără ferestre rezervat exclusiv Împăratului, în întunericul *Pavilionului Timpului care Curge*.

Nicio rază de lumină nu avea voie să cadă şi să deterioreze splendoarea coloristică a personajelor sale sculptate sau turnate, care se roteau în jurul unui tron gol, nici să decoloreze veşmintele scânteietoare ale minusculelor păpuşi de curteni, platoşele roşii ale micilor războinici, coroanele de raze ale spiritelor bune şi rele, mantourile preţioase ale prinţeselor şi concubinelor, bivolii, lucrătorii de pe orezării, pescarii.

Micul tron din capătul de sus al acestei lucrări rămânea mereu gol, până ce Împăratul intra în pavilion şi punea pe vârful lumii figura sa proprie, de-abia puţin mai mare decât un deget, sau prin voia sa figura şi mai mică a unui domnitor îndepărtat. Peste o duzină de asemenea păpuşele de domnitori zăceau pregătite într-o casetă pe care numai Împăratul avea voie s-o deschidă, ca să pună apoi pe tron pe vreunul dintre stăpânii lumii pe care-l alegea de probă sau de amuzament, pentru ca universul să se mişte apoi în batjocură şi numai preţ de câteva rotaţii ale mecanismului doar în jurul acestui urmaş.

Puţinii care îl văzuseră vreodată pe Qianlong pierdut în gânduri în faţa jucăriei lui preferate – câteva dintre soţiile şi concubinele lui, gărzile de corp, îngrijitorii ceasului şi cameriştii, care aşteptau în aceste momente invizibili în întunericul pavilionului un cuvânt sau un semn al Sublimului – aveau senzaţia că vedeau un copil jucându-se; un copil care punea uneori chiar figura unui comandant suprem al unei armate duşmane sau a unei căpetenii de nomazi revoluţionari în vârful rotitor al ceasului, pentru a vedea pe această maşină a timpului cât de ridicolă, de grotescă şi aidoma unei himere părea orice altă fiinţă omenească pe acest tron, în jurul căruia nu se învârtea numai Zhongguo, Imperiul de Mijloc, ci se roteau cerul şi pământul.

Uneori, câte un martor al acestor ore umplute de zgomotele mecanice felurite ale angrenajului avea impresia că Invincibilul şi-ar fi văzut toţi adversarii sau duşmanii doar ca pe nişte figurine de joc pe discurile rotative ale ceasului său astronomic, cărora le ceda pentru câteva clipe locul său în centrul cosmosului, înainte de a-i distruge.

•

Oaspeţii englezi au cerut în prima perioadă după sosirea lor la Jehol permisiunea să meargă o dată pe săptămână într-o călătorie de după-amiază care se asemăna cu un pelerinaj la locul unde era îngropat Balder. Plecau atunci călare la *Ceasul solar al lui Balder*, aşa cum numise Cox mormântul încă de la prima lor vizită şi legase în taină de asta gândul că Balder Bradshaw rămânea prezent în interiorul ceasului.

Cox se alătura acestor vizite din respect pentru camarazii lui, dar o făcea fără tragere de inimă, întrucât aceste drumuri îi aminteau de mormântul lui Abigail în Highgate. Abia când mormântul lui Balder începu treptat să se estompeze rămânând un simplu monument, care, datorită asemănării cu un ceas solar, te făcea să-i uiţi destinaţia propriu-zisă, a fost şi Cox dispus să uite că sub stânca ascuţită, ce se înălţa ca acul unui ceas, unul dintre cei mai buni ceasornicari ai lui îşi aştepta învierea. Învierea: aşa, în orice caz, se spunea în rugăciunile lui Lockwood, pe care acesta tot le mai murmura în faţa mormântului, plângând uneori.

După ce oaspeţii englezi au încheiat într-o zi de iulie cu furtună pregătirile şi punerea în ordine a atelierului şi au vrut, în sfârşit, după instalarea ceasului astronomic care le răpise mult timp, să-şi reia lucrul pentru a termina ceasul dogoritor, Kiang le-a transmis că Sublimul jongla din nou cu alte intenţii. Oaspeţii englezi să lase deocamdată orice muncă deoparte şi să aştepte un semn al Împăratului.

Tot aşteptând, aşteptând şi iar aşteptând semnul împărătesc se făcu august. Iar Cox şi asociaţii lui au început să se deprindă cu gândul că Împăratul prefera să-şi petreacă orele de răgaz cu jucăria lui veche şi care-şi dovedise valoarea, decât cu rezultatele celor mai recente experimente mecanice.

Dar după începutul unei ploi de zile întregi, care cădea susurând monoton, şi a unui vânt blând, mirosind a răşină de pin, a levănţică şi a flori de lotus, a sosit acea dimineaţă care a schimbat tot, în care nu numai Cox, ci şi Merlin au fost treziţi la o oră în care ultimele stele încă mai erau pe firmamentul dinspre vest, în timp ce la est vârfurile rotunde şi cele ascuţite ale munţilor din jurul Jeholului se înălţau ca nişte siluete întunecate, decupate cu foarfeca, proiectate pe primele nuanţe de roşu şi violet ale zilei care se apropia. Noaptea trecuse.

— Stăpânul Celor Zece Mii de Ani, le şopti Kiang în ureche celor care dormeau, vrea să le prezinte acum, la această oră, maeştrilor din Anglia un plan, o dorinţă – nu o poruncă, nu o comandă, o dorinţă.

Împăratul nu poruncea. El dorea. Doar era vară. Iar vara niciun aspect al vieţii nu trebuia să semene cu viaţa din Oraşul Interzis şi cu restul anului mai răcoros, mai umbros. În Jehol nu existau porunci.

Cox se îmbrăcă rapid, neliniştit. Ştia că Împăratul scria pe la această oră poezii sau citea sau îşi desăvârşea iscusinţele caligrafice, dar nu cunoştea altele dintre obiceiurile din zori ale lui Qianlong, care erau trecute strict sub tăcere. Se temea deja de vreo decizie dezastruoasă, de vreun capriciu ciudat al Atotputernicului, când, alături de Merlin şi însoţit de gardieni şi eunuci care ţineau umbrele foarte mari de ploaie, îl urmă pe Kiang prin coridoare, săli, pieţe şi grădini înconjurate de ziduri.

Deruta lui s-a amplificat când drumul a început să ducă, în ciuda ploii torenţiale, în jos spre malul râului şi la un banc de nisip. Acolo era întinsă o velă albă în genul acelor acoperişuri pliante simple pe care le foloseau săpătorii de iazuri şi constructorii de fântâni în zilele caniculare. De pe marginile velei cădeau pârâiaşe de apă de ploaie ca nişte şiraguri de perle. Ceaţa care se ridica din râu învăluia acest adăpost şi făcea ca silueta ştearsă, aproape delicată, care şedea acolo pe o pernă, înfăşurată într-o pelerină gri, şi privea în sus spre grupul ce cobora poticnindu-se taluzul de la malul apei să pară straniu de îndepărtată, dar nu era nicio îndoială: acolo şedea Împăratul.

Era singur de tot. Poate că existau paznici şi gărzi de corp care îl apărau acoperiţi de tufişuri şi desiş, camuflaţi perfect, dar ochiul liber zicea: Stăpânul Celor Zece Mii de Ani şedea singur la râul fierbinte.

Zâmbea. El zâmbea, cu toate că putea fi pedepsit cu moartea cel care îl privea pe Împărat în ochi în timpul unei audienţe chiar şi pe durata unei respiraţii. El zâmbea şi le făcu semn celor sosiţi să-şi desprindă fruntea de pe nisipul ud al malului şi să se ridice din genunchi. Să-şi pună pe umeri pelerinele gri de mătase pregătite anume şi să ia loc pe pernele aranjate în faţa lui în triunghi: Kiang la mijloc, Merlin în dreapta lui, Cox la stânga – numai englezii şi traducătorul lor! Toţi ceilalţi să se retragă în spatele perdelelor de apă care cădeau de pe marginea velei, să se facă nevăzuţi. Qianlong dorea să fie singur cu maeştrii din Anglia, pentru a le povesti despre ceasornice şi despre murmurul timpului.

Împăratul şedea cu ei aşa cum ar fi stat un păstor sau un pescar în jurul unui cuve dogoritoare în care ardeau înfundat cărbuni din lemn de pin şi două conuri din beţişoare parfumate ce emanau un miros fin, necunoscut; cel mai puternic om al lumii era înfăşurat, fără cel mai mic semn al rangului său şi nu altfel decât vizitatorii lui, numai într-o pelerină gri ca apa, gri ca plumbul, nevrând să se deosebească nici în atitudine, nici în îmbrăcăminte de ei, un bărbat zvelt, cu membrele delicate, dar cu siguranţă mai mic de statură decât oricare altul din acest cerc. Asta îl irită, ba chiar îl tulbură pe Cox mai mult decât fastul de la Curte şi decât tot ce cunoştea el din ceremonialul Oraşului Interzis: Împăratul Chinei nu ca stăpân aidoma unui

zeu, incomparabil cu vreun alt om, ci numai ca unul dintre mulţi. Un bărbat la malul râului, zâmbind sub o prelată de ploaie, care aşteptă răbdător până când cei trei vizitatori se aşezară speriaţi, atât de încet şi de precauţi ca şi cum ar fi fost în dureri, da, atât de neajutoraţi ca nişte răniţi.

Dacă Sublimul se putea transforma îndărătul unor aburi de ceaţă şi perdele de ploaie la râul fierbinte într-un om, un muritor, care de-abia mai putea fi deosebit de supuşii săi… atunci ce transformări ameninţau un ceasornicar din Londra sau pe traducătorul lui rămas fără grai?

Sau… sau la acest râu şi în această dimineaţă în care susura ploaia toţi cei prezenţi trebuiau să devină, cel puţin pe durata unei audienţe, cu adevărat asemănători, ba chiar egali între ei – egali conform legilor, valabile până la graniţele spaţiului, ale unui timp ce trecea în zbor, care suprima în final nu numai toate deosebirile dintre oameni, ci şi pe cele dintre natura organică şi anorganică şi orice lucru şi orice fiinţă ce căpătase vreodată formă sau avea să mai capete cândva?

Ce rămânea în definitiv chiar dintr-o stea, dintr-un astru înconjurat în zbor de planete, asteroizi, luni şi meteoriţi, a cărui lumină se aprinsese cu miliarde de ani în urmă? Şi ce din toate celelalte lumini cereşti, care vor mai răsări în eonii ce aveau să vină şi se vor sfărâma toate din nou pe parcursul neînduplecat al acestui timp într-o mulţime de particule fără nume – pietre de construcţie atomare, care puteau, într-un viitor inconceptibil şi sub presiunea unor forţe dincolo de orice putere de imaginaţie, să se coaguleze din nou în formaţiuni elementare, pentru ca apoi, treptat, să se umfle, rotindu-se, crescând, în forme de o mărime, o frumuseţe sau urâţenie nevăzute vreodată… Şi toate acestea numai pentru ca, după scurgerea sorocului existenţei lor, să se dezintegreze din nou în invizibilitate, în cele mai adânci tenebre?

Numai unul dintre bărbaţii adunaţi în jurul unei cuve fierbinţi avea libertatea de a zâmbi. Ceilalţi şedeau fără să scoată o vorbă, fără să răsufle de atâta veneraţie, la malul unui râu care curgea murmurând, de unde, în alte dimineţi, de astă dată însorite, Împăratul înmuia în apă peneluri de caligraf, pentru a scrie cu ele poezii pe pietrele netede. Cuvintele se evaporau sub soarele ce se ridica şi eliberau piatra din nou. Aşa scria Împăratul şi vedea cum dispărea orice scriere. Şi scria mai departe.

— Plouă, spuse acum Qianlong atât de încet, de parcă n-ar fi vrut să perturbe muzica apei ce curgea mărunt de pe prelată şi nici murmurul râului. Plouă.

•

Sublimul îşi chemase oaspeţii englezi în această dimineaţă la malul râului pentru a le prezenta o comandă, faţă de care toate lucrările de până acum –

în atelierele patriei lor, ca şi în Oraşul Interzis – apăreau doar ca exerciţii pregătitoare, exerciţii de digitaţie sau verificări ale aptitudinilor lor. Căci oricât de artistice şi de ingenios realizate ar fi fost corăbioara de argint, ceasul dogoritor sau alte automate şi mecanisme de ceasornic dedicate vitezelor alternante ale timpului pe care le inventaseră şi construiseră ei… ceea ce le prezentă acum Qianlong ca fiind dorinţa lui, nu, ca fiind visul lui devenit peremptoriu, era atât de incomensurabil şi totodată atât de familiar, ca şi cum în anii trecuţi el ar fi visat împreună, da!, împreună cu Alister Cox şi cu asociaţii lui; ca şi cum ar fi gândit împreună cu ei imposibilul, pentru a-l lăsa cândva să devină, dincolo de limitele oricărei raţiuni şi logici, realitate: un mecanism de ceasornic care putea să măsoare secundele, clipele, secolele şi mileniile, şi mai departe, eonii eternităţii, şi ale cărui roţi dinţate încă se vor mai roti atunci când constructorii lui şi toţi urmaşii lor şi urmaşii acestora vor fi dispărut iarăşi de mult de pe faţa pământului.

Un ceas care bătea dincolo de orice timp omenesc în spaţiul astral, fără a se opri vreodată, şi ale cărui limite constau numai în durata şi secretul materiei înseşi: căci chiar dacă metalele şi giuvaerele cele mai trainice şi preţioase din care trebuia să fie constituită o atare operă de artă se descompuneau cândva, în nişte epoci indicibil de îndepărtate, din nou în pulbere şi în cele mai mici componente volatile ale creaţiei, în acest fel n-ar fi pierit decât un *lucru*, nu însă principiul său fizic care trimitea dincolo de orice mărginire.

Dacă putea exista în genere un zgomot, spuse Qianlong, după ce tăcu atât de îndelung, încât Cox şi Merlin îl priviră întrebător pe Kiang, căutând un gest, un semn că trebuiau să se ridice şi să dispară… dacă putea exista un zgomot care să corespundă cel mai îndeaproape zborului timpului, atunci acesta era fără îndoială susurul uniform al ploii care unea cer şi pământ. Fiecare şnur de apă – un fir care cosea şi înnoda norii, firmamentul, cu grădinile şi râurile, oraşele şi mările şi cu întunericul pământului din care totul se înghesuia să ajungă spre lumină.

•

Cox nu se mai simţise niciodată atât de aproape de imensitatea şi manifestările de atotputernicie ale unui stăpân ca în această oră petrecută la malul râului. Generaţii de constructori de ceasornice şi automate, precum şi el însuşi visaseră, nu altfel decât o făcea acum acest Împărat, la maşinării care se mişcau la infinit, mai departe şi tot mai departe, fără să mai trebuiască să fie întoarse vreodată după un prim impuls: *Perpetuum mobile*.

Ceea ce se cerea acum de la el şi de la Merlin, după piesele de probă executate cu virtuozitate în Oraşul Interzis, îi preocupase ani de zile pe cei doi încă de la Londra, fără să se fi apropiat vreodată cu adevărat de o soluţie.

Dar în mod evident, trimişii şi informatorii lui Qianlong dăduseră şi ei în Europa peste acel zvon care circulase pe la Curţile continentului ahtiate după jucării şi simboluri preţioase ale statutului social, dar şi în rândul mecanicilor de precizie care roboteau la tot felul de curiozităţi, automate şi maşinării:

Dacă exista cineva care să poată fi considerat capabil de un triumf asupra imposibilităţii unui perpetuum mobile, aceştia erau maeştrii londonezi Jacob Merlin şi Alister Cox. Nici aceştia doi nu erau, ce-i drept, stăpânii timpului, însă nimeni nu-i egalase în măsurarea lui: astfel de aprecieri sau altele asemănătoare trebuie să fi adus informatorii lui Qianlong din Europa. Între timp, nu mai exista niciun astronom care să nu măsoare orbitele corpurilor cereşti şi dinamica universului cu ajutorul unor ceasuri din manufacturile lui Cox & Co. Şi nu exista nici un căpitan pe mare care să nu se bazeze în calcularea drumului său pe precizia unui ceas nautic din Londra, Liverpool sau Manchester. Aşadar, cine se gândea la imposibil dădea, chiar şi ca străin în Europa sau în lumea mecanicii, deja după puţine investigaţii peste numele Merlin şi Cox.

Înainte ca maestrul englez să-şi ia inima-n dinţi în susurul ploii, pentru a îndrăzni să-l întrebe pe Stăpânul Celor Zece Mii de Ani dacă imaginea unui mecanism de ceasornic care să meargă în vecii vecilor fusese cu adevărat motivul pentru care îi pusese pe el şi pe camarazii lui să vină tocmai din Anglia străbătând jumătate de lume până în Oraşul Interzis, Qianlong spuse:

— Mersul acestui ceas… este mersul acestui ceas pe care-l aud, oricând şi oriunde se face linişte. Mersul acestui ceas este cel care v-a adus la acest mal.

13.

Shuiyin,
mercur

Un ceas întru eternitate. Ceasul tuturor ceasurilor. Perpetuum mobile:

Existase vreodată un domn, un stăpân sau un împărat aidoma unui zeu, care să fi încercat să se transpună în capul şi în inima unuia dintre supuşii săi? Sau era cu adevărat posibil ca un ceasornicar şi constructor de automate din Anglia şi Împăratul Chinei, la o distanţă de el nu numai de o jumătate de mapamond, ci de un întreg univers, să fi formulat simultan acelaşi gând? Puteau deci acest Împărat şi acest ceasornicar englez să fie legaţi între ei, dincolo de oceane, spaţii lingvistice şi sisteme de gândire, prin ceva ca o afinitate sufletească? Legaţi, chiar dacă fiecare idee, fiecare lege şi fiecare rânduială ale acestei lumi păreau să-i despartă pe cei doi insurmontabil unul de altul?

Orice ar fi semnalat logica: Cox se simţi, începând cu acea dimineaţă de la râul fierbinte, înrudit cu Stăpânul Celor Zece Mii de Ani. Da, înrudit. Acest om părând ciudat de fragil, dar de fapt nemărginit de puternic, orice costume şi titluri imposibil de pronunţat purta el, visa în mod evident la lucruri asemănătoare ca el şi Merlin, visa la un ceas al cărui angrenaj să se învârtă într-un viitor fără limite şi măsură.

În comparaţie cu construirea unei asemenea opere, chiar şi ceasurile astronomice păreau nişte mărunţişuri mecanice, care, toate, se opreau la un moment dat şi necesitau un permanent aport de energie, un mecanism de întoarcere a ceasului cu cheia lui sau o slugă care trăgea zornăind iarăşi în sus de-un lanţ greutatea trasă la podea de gravitaţie.

Astfel de lucrări îşi pierdeau deja din nou sensul, de îndată ce-şi băteau primul ceas. Căci timpul trecea impasibil peste acest flecuşteţ copilăresc, ale cărui părţi şi roţi se înălţau pentru o clipă în praful ce plutea uşor spre sol, parcă îngheţate într-un prezent nepieritor, înainte să se dezintegreze în sfărâmături şi cioburi, şi deveneau mai mici, tot mai mici în decursul următoarelor milenii, pentru a se micşora în final la dimensiunea invizibilă a pietrelor de construcţie originare ale întregii materii.

Dar acest ceas. Dar acest ceas: chiar dacă părţile lui componente nu ar rezista mersului timpului, principiul lui de construcţie ajungea în eternitate,

căci acolo unde se învârteau roţile acestei opere, formele şi aspectele nu mai aveau importanţă şi nu domneau decât legile nepieritoare ale fizicii.

Vânt, apă, căldura soarelui, presiunea atmosferică, mişcările termometrice şi higrometrice… – Cox şi Merlin căutaseră la Manchester şi Londra ani de zile nişte surse de energie noi care să poată acţiona un ceasornic făcându-l să ticăie pe veci. Căci fusese indubitabil încă de la început că niciun arc şi niciun angrenaj întors de mâna omului sau pus în mişcare chiar de greutatea globului pământesc nu ar putea îndeplini o atare sarcină.

Cei doi experimentaseră la Southend-on-Sea chiar cu un ceas al mareelor, care să fie ţinut în mişcare numai prin alternanţa dintre flux şi reflux produsă de pendulul lunii. Dar chiar şi ţărmurile mărilor se asemănau adesea doar cu nişte linii care dispăreau, acoperite cu nisip sau scufundându-se în catastrofe tectonice, sub puterea covârşitoare a vulcanismului sau numai sub forţele stăruitoare, acţionând până la sfârşitul lumii ale eroziunii.

Inspirat de grămezile de gunoaie şi resturi emanând miasme la malul Tamisei şi de toate exalaţiile care se răspândeau ca o putoare insuportabilă prin puţurile de aerisire ale marilor abatoare şi care dovedeau că la fiecare tip de descompunere se elibera energie, o energie inepuizabilă, căci tot ce era pe lume începea să se descompună încă din prima clipă a existenţei sale – Merlin construise un motor cu gaz care transforma duhoarea în forţă motrice, putând să alimenteze un ceas o perioadă de timp mai îndelungată decât o făcuse vreodată o forţă de antrenare.

Însă, ca atâtea alte experimente ale lor, şi acesta fusese întrerupt şi până la urmă i se pusese capăt din cauza unei comenzi care ajunsese la oficiul de pe Shoe Lane într-un plic sigilat din hârtie velină, o ofertă irezistibilă care nu a putut fi deci refuzată. În definitiv, trebuiau plătite salariile giuvaergiilor, ale mecanicilor de precizie, apoi metalele în multe culori, maşinăriile şi chiriile… şi orice experiment, oricât de promiţător, nu ar fi putut să fie la început mult mai rentabil decât era un triumf gol, lipsit de valoare imediată, întrucât urma să aducă profit abia după trecerea anilor:

O lebădă de argint, care putea să-şi întindă gâtul, să dea din aripi şi chiar să scoată un fel de cântec trebuia livrată la Petersburg. O lebădă din argint cu ochii negri ca pana corbului din onix şlefuit. Ţarul era dispus să dea o avere pentru ea. O avere pentru o jucărie ridicolă, neînsemnată. Dar a fost executată.

La cimitirul din Highgate unde odihnea Abigail, Cox făcuse atunci, după îndepărtarea tuturor celorlalte ceasuri din casa lui, cele mai secrete experimente cu un angrenaj acţionat de căldura descompunerii organice şi

de gazele care se formau: un ceas băgat în piatra funerară a lui Abigail şi în jurul căruia creşteau trandafiri de Bourbon, un ceas nu mai mare decât o floare de ochiul-boului, trebuia să fie pus în mişcare de căldura pământului şi de procesele de descompunere care înaintau fără sunet acolo în adâncime şi să transmită un rest din viaţa fiicei lui pe un cadran.

Cox voia să citească în transformarea graţiei lui Abigail în pietrele de construcţie originare ale vieţii, în transformarea!, nu în descompunere, nu în putrezire, trecerea-n zbor a propriei lui vieţi. Chiar dacă în atelierele lui erau construite în continuare, ca şi până acum, cele mai preţioase automate, ceasuri de masă şi pendule, *Ceasul vieţii* lui Abigail trebuia să devină pentru Cox singurul măsurător al timpului care dădea însemnătate vieţii lui. Oricine îl întreba mirat despre acest ornament al mormântului primea ca răspuns că acest ceas era potrivit cu fiica unui orologier şi o podoabă mai demnă a ultimului ei loc de odihnă decât orice înger din piatră sau laur din fier forjat.

Dar nimeni – nici măcar Faye sau Merlin – nu aflase vreodată cu ce forţă motrice era legată această lucrare printr-un mănunchi de tuburi de sticlă şi cupru din cele mai fine, care ajungeau până în tenebrele pământului argilos din Highgate, pentru a alimenta un balans foarte delicat cu energie cinetică.

Merlin bănuise desigur ceva, dar nu întrebase niciodată. Şi când Cox stătea în faţa mormântului şi urmărea mersul târât al acului ceasornicului în piatră, simţise întotdeauna un fel de alinare. Doar era Abigail, erau molecule, pietre de construcţie minuscule, nepieritoare ale trupului ei, care puneau în mişcare această maşinărie, menţinând astfel vii amintirea vocii ei, căldura mâinilor ei şi strălucirea ochilor şi părului ei. Chiar dacă acele acestui ceasornic nu se vor învârti în veci în jurul unui ax cotit acţionat de pietrele de construcţie ale vieţii, exista totuşi speranţa să supravieţuiască constructorului său şi tot să mai bată zi de zi ora morţii lui Abigail cu un sunet delicat de clopoţel, atunci când cel mai mare mecanic şi constructor de automate din Anglia îşi va fi urmat deja fiica pe drumul ei afară din timp.

•

Nu numai Cox, ci şi Merlin se simţi ca eliberat când Stăpânul Celor Zece Mii de Ani le dădu noua comandă. Căci amândoi căutaseră permanent acel perpetuum mobile şi ţelul utopic al artei construirii ceasurilor fie în ascuns, precum Cox la Highgate, fie împotriva tuturor regulilor de afaceri pe cheltuială proprie, necalculabilă. Până şi preţurile care fuseseră oferite de câţiva aristocraţi nebuni şi, cu nişte decenii în urmă, chiar de Royal Academy pentru invenţia unui mecanism de ceasornic care să bată la nesfârşit n-ar fi putut în cel mai bun caz decât să acopere costurile cercetării de bază necesare. Dar acum…

Acum Împăratul Chinei le dăduse o comandă pentru a cărei îndeplinire mijloacele erau în mod clar nelimitate. Cine văzuse splendoarea elegantă chiar şi a unui singur dintre palatele Oraşului Interzis sau planul de construcţie al reşedinţei de vară de la Jehol crescută din sălbăticia mongolă sau linia crenelată gonind peste lanţuri muntoase şi prin savane şi deşerturi a Marelui Zid care apăra de veacuri China în faţa barbarilor – acela ştia şi că Stăpânul peste toate aceste minuni ale lumii era capabil şi dispus să plătească pentru realizarea visurilor sale preţuri inimaginabile: în aur, în timp, în munci grele… şi în vieţi omeneşti. În umbra oricărei minuni a lumii zăcea o groapă comună. Dar dacă un lucru pe lumea aceasta ar putea fi obţinut la un preţ, oricare ar fi acesta, atunci Împăratul Chinei l-ar căpăta.

Cox şi Merlin au început să scrie liste, calculaţii şi înşiruiri lungi de materiale, lucruri preţioase şi lucruri simple pe care le necesita construirea unui ceas pentru eternitate: mahon şi sticlă şlefuită, oţel, plumb, alamă, lingouri de platină, aur şi argint, baloane de sticlă, lanţuri aurite pentru pendul, diamante, rubine – şi mercur, mai cu seamă mercur, o sută nouăzeci de livre de mercur.

Pe parcursul lungii călătorii pe mare la bordul lui *Sirius*, Cox se oferise să furnizeze unor naturalişti din Oxford, care navigau spre Japonia pentru explorarea unor curenţi musonici din Asia, cele mai precise valori de presiune atmosferică obţinute prin măsurare care fuseseră vreodată adunate în timpul unor astfel de drumuri pe apă. Barometrele Cox & Co. nu ornau în definitiv doar mesele cu instrumente ale observatoarelor meteorologice ale Angliei, ci se numărau printre articolele de export cele mai râvnite ale manufacturii. Un barometru permitea la urma urmei ceva ca o privire în viitor, atunci când făcea posibil ca din urcarea şi coborârea coloanei de mercur să se tragă concluzii despre mersul norilor, forţa vântului şi pericolele de furtună care ameninţau.

Şi în timp ce coloanele cu valorile măsurate şi notate de cinci ori pe zi deveneau tot mai lungi, Cox reluă cu Merlin o idee pe care, când se aflau în Anglia în căutarea unor forţe adecvate ale naturii pentru acţionarea unui ceas, chiar dacă niciunul n-o respinsese din cauză că era prea costisitoare, prea scumpă şi plină de obstacole mecanice, totuşi o lăsaseră deoparte:

Presiunea atmosferică! Presiunea atmosferică ce creştea şi scădea, punând o suprafaţă de argint viu în mişcare, ca forţă motrice a unui mecanism de ceasornic. Căci diferenţe de presiune cauzate de condiţiile climaterice sau locale ale vremii vor exista atât timp cât un scut atmosferic va feri pământul de meteoriţi şi alte proiectile din spaţiul cosmic, atât timp cât mase de nori vor naviga prin azurul acestui scut, atât timp cât musonul uda şi făcea rodnice continente întregi, iar alizeul umfla pânzele vaselor de

comerţ şi pe ale celor de război. Dacă globul pământesc îşi pierdea acest scut, însemna că venise sfârşitul lumii şi al timpului pământesc. Atunci nu vor mai fi de măsurat nici an, nici secundă. Dar până atunci…

Până atunci, un ceas care-şi lua energia din diferenţele de presiune ale aerului putea să subdivizeze istoria omenirii în paşi mari şi mici de tot şi să indice când începea o viaţă, o epocă şi când se termina o alta.

Cox îşi amintea cu entuziasm de acea după-amiază la bordul lui *Sirius*, în care pânzele ridicate peste orizont ale unui velier cu trei catarge care zbura pur şi simplu dovediseră până la urmă că era totuşi vorba de un vas britanic de război şi nu de un corsar, un vas de piraţi sau o navă-amiral a unei flote duşmane; stătuse cu Merlin pe dunetă la soare şi calculase cu aproximaţie de cât mercur era nevoie pentru a putea acţiona un sistem de greutăţi şi astfel o roată propulsoare.

Calculul a arătat că o schimbare a vremii care făcea ca presiunea atmosferică să crească sau să scadă chiar şi cu o singură unitate de măsură putea să acţioneze un mecanism de ceasornic timp de peste şaizeci de ore. Şi cât de des – de nenumărate ori – avea loc o asemenea alternanţă de presiune în cursul unei singure zile! Primul matelot tocmai exclamase în acea după-amiază că velierul îndepărtat nu naviga sub pavilionul cu cap de mort, ci sub culorile englezeşti. Cox îşi amintea că exact atunci el pronunţase nişte cifre şi trăsese respectivele concluzii şi că Merlin se ridicase, se apropiase de el şi îl îmbrăţişase pentru prima şi singura dată în viaţa lor.

Timonierul, în al cărui câmp vizual se aflau cei doi pasageri nebuni, puse acest gest de fericire în seama uşurării pe care o simţiseră probabil amândoi la semnalul de încetare a alarmei dat de primul matelot; schimbă apoi cursul navei, la ordinul căpitanului, cu două linii la babord, întrucât un desenator care însoţea cercetătorii din Oxford voia să aibă un unghi vizual mai bun asupra unei cete de delfini care dansau în apele de la proră ale lui *Sirius*.

•

O sută nouăzeci de livre de mercur… Faptul că ceasornicarii englezi aveau voie să pretindă pentru automatele lor jefuirea unor întregi trezorerii ale Oraşului Interzis nu le mai era nou furnizorilor lor. Dar mercur! Însuşi Kiang a trebuit să caute în dicţionarele sale chiar şi numai pentru a traduce această pretenţie şi a fost uimit că materia primă cerută avea acelaşi nume cu o planetă: *mercury*. Lumina iernii. Pentru astronomii Curţii, acest corp ceresc era numai o stea fără lumină, neagră ca marea într-o noapte fără lună, şi domnea peste un întuneric hibernal glacial.

Kiang nu a îndrăznit să exprime prima idee care i-a venit despre locul unde se putea găsi o sursă pentru acest element. Ar fi propus astfel exploatarea unui sanctuar: căci împreună cu palatele imperiale din Jehol

fusese edificat în anii de construcţie a reşedinţei de vară şi un pavilion al cărui acoperiş se boltea ca un cer înstelat din abanos peste un fel de peisaj de jucărie, o machetă – ridicată din granit, bazalt, marmură, cristale de stâncă şi nisip de cuarţ – a lui Zhongguo, Imperiul Chinez. Acest model, a cărui suprafaţă la bază îl făcea pe Cox să se gândească la dimensiunea naosului Catedralei St. Paul din Londra, arăta reliefurile tuturor lanţurilor muntoase, câmpiilor rodnice, deşerturilor şi savanelor Imperiului, mările, lacurile şi râurile, toate oraşele şi fortăreţele… Iar graniţele sale făcute exact după măsură erau modificate şi iar modificate, extinse sau nou fortificate în funcţie de campaniile de cucerire, de catastrofe sau de alianţe politice de forţă.

Astfel, graniţele mergeau spre un punct cardinal sau spre un altul, se mai şi retrăgeau din zone în jurul cărora se purtaseră lupte şi dădeau machetei aspectul unui organism, unei meduze, unei amibe care zăcea parcă respirând şi fără o formă determinată, în fâşiile înguste de lumină diurnă sau selenară care pătrundeau prin ferestrele aurite şi crestate ale pavilionului ca grătare de lumină, amintind de gradele de longitudine şi latitudine.

Şi aproape întreaga întindere a acestei lumi de jucărie era străbătută de Marele Zid, *Wan li Chang Cheng*, acest zid de apărare de zece mii de ori inimaginabil de lung; el ducea ba într-o direcţie, ba în alta, în funcţie de fapte militare şi cu nenumărate sinuozităţi, de parcă această construcţie, cea mai mare a omenirii, ar trebui să mai îndeplinească pe lângă multe alte funcţii şi pe aceea de a umple cu semnificaţie numele pe care i-l dăduse poporul: „Marele Dragon”, care apăra şi totodată stăpânea fără milă în incomensurabilitatea sa Imperiul de Mijloc.

Acest dragon înfulecase armate întregi de pietrari, zidari, cărăuşi, dulgheri, cărămidari şi pe alţii care, în secolele cât a durat construcţia, muriseră de epuizare, de boli, de foame şi de la loviturile încasate. Milioane de oase, se zicea, odihneau adânc în interiorul acestui zid şi îi măreau, ca fibre de armare, elasticitatea şi rezistenţa.

Inserate în acest Imperiu, străbătut de Marele Dragon şi acoperit cu un cer înstelat din lemn de abanos presărat cu perle provenite din scoicile râurilor, scânteiau marile fluvii ale Chinei – Huang He, Fluviul Galben, Lan Chang Jiang, Fluviul Lung, care era consemnat ca Yangtzekiang pe globurile pământeşti din Occident, Meigong He, Mekongul, Heilong Jiang, Fluviul Dragonului Negru, şi Zhu Jiang, Fluviul Perlelor, care forma cu întortocherea lui labirintică de afluenţi o reţea de ape în care era prins întregul Imperiu, fiind accesibil cu vaporul, cu bacul şi cu pluta.

Acesta şi alte fluvii şi râuri lungi de mii de kilometri în lumea reală şerpuiau sub cerul de abanos al pavilionului din munţii cei mai înalţi, acoperiţi cu gheţari din sidef, spre Marea Galbenă şi Marea Chinei de Sud şi de Est. Însă luciul de argint al apei, care părea să reflecte lumina unui soare ce stătea invizibil pe cerul negru, nu provenea de la unde dulci sau sărate, ci numai de la chintale de argint viu, cu care maeştrii care construiseră modelul inundaseră albiile fluviilor şi râurilor, bazinele marine şi lacurile. Strălucirea care conferea acestui Imperiu farmecul era strălucirea mercurului.

•

În mod ciudat, Aram Lockwood a fost cel care şi-a amintit, atunci când au discutat şi au întocmit liste cu materialele necesare pentru împlinirea fanteziilor celor mai recente ale Împăratului, de prima vizitare a modelului imperial. Însoţiţi de un grup de funcţionari suspicioşi ai serviciilor secrete şi de câţiva meşteşugari de artă şi cioplitori în piatră care contribuiseră la realizarea acestui peisaj, englezii colindaseră cu traducătorul lor pe o căldură caniculară ore întregi de-a lungul graniţei acestui Imperiu, care era atât de întins, încât un călător uimit aşa cum era Merlin (care deja o luase înaintea camarazilor să-i când se dusese la un zid de apărare îndepărtat) a ajuns sub aerul înăbuşitor în afara razei auditive.

Unul dintre funcţionari a fugit după el şi i-a făcut semn politicos să rămână cu grupul. Căci fie că se aflau la graniţele realităţii sau numai la cele ale machetei ei – nici aici, nici acolo, nu avea nimeni voie să se deplaseze după bunul-plac.

Lockwood nu manifestase interes în timpul acestei vizitări pentru nimic altceva în afara fluviilor şi a apelor de mercur. Ele păreau a fi, în acest peisaj scânteietor, singurul element mobil, o licărire enigmatică, metalică ce tremura de-abia perceptibil sub paşii respectuoşi ai vizitatorilor.

Lockwood se gândi cu înfiorare la acea dimineaţă în care, în atelierul de la Londra, îi trecuse o pisică printre picioare şi îl făcuse să cadă. Voise să ducă atunci la bancul de lucru un balon de sticlă plin cu mercur, care trebuia montat în marele barometru al farului St. Catherine de pe Isle of Wight… şi nu reuşise să-şi ţină echilibrul nici făcând un pas de fandare.

Printre nenumărate cioburi în care se tăie la picioare, la mâini şi chiar la frunte, în clinchetul din clipa următoare se împrăştiaseră biluţe de mercur în toate direcţiile, o pradă ce sclipea, spre care porniră la vânătoare nu numai o mâţă, ci chiar trei… şi nu doar mâţe:

Abigail, pe-atunci o copiliţă de trei ani, care îi fermeca mereu până şi pe mecanicii de precizie şi pe giuvaergiii manufacturii făcându-i să-şi întrerupă munca, încercase în zadar până la împiedicarea şi căderea lui Lockwood să

prindă una din pisici, dar se mulţumise apoi, după o primă sperietură din cauza prăbuşirii lui Lockwood, cu biluţele de argint mai uşor de prins; tocmai voia să bage una în gură, când Cox, care urmărise incidentul nefericit de la masa lui de desen, se năpusti cu un ţipăt de groază asupra fetei lui. Aceasta începu să plângă atunci când el îi dădu peste mânuţa pe care deja o dusese la gură, ca să-i cadă mercurul pe jos.

•

Shuiyin: în timpul vizitei sub cerul de abanos al pavilionului, Lockwood auzi pentru prima oară numele chinezesc al mercurului, căci la întrebarea lui Merlin despre luciul fluviilor, râurilor şi lacurilor, Kiang şoptise de mai multe ori cuvântul, în timp ce frunzărea febril pagini înţesate de cuvinte englezeşti mâzgălite pe ele: *Shuiyin. Shuiyin*.

Lockwood parcă auzi din nou în urechi hohotele lui Abigail şi nu îndrăzni să-l privească pe Cox, care stătea sprijinit la o oarecare distanţă de marginea acestei lumi machetate, cufundat în contemplarea reflexelor de lumină pe valurile Yangtzeiangului.

Dar când, nişte zile mai târziu, în timp ce se discuta dimineaţă despre materialele pentru perpetuum mobile, veni vorba şi despre procurarea mercurului, iar Kiang nu îndrăzni să pronunţe sursa care se afla cel mai la îndemână, Aram Lockwood spuse:

— Fluviile, râurile! Marea Chinei de Sud. Ce e cu peisajul de păpuşi din Pavilionul Negru? Să desecăm Imperiul.

14.

Zhong,
ceasul

Mai mult decât orice altă perturbare pricinuită de aceşti mecanici de precizie din Anglia în ordinea seculară a Curţii, îi revolta pe mandarini, pe generali, pe maeştrii de ceremonie şi chiar şi pe meseriaşii care se îndeletniceau cu îngrijirea şi întreţinerea zidăriei, a acoperişurilor aurite în formă de cioc sau a podelelor lăcuite, că sub influenţa străinilor secau unele dintre marile fluvii ale Chinei:

Huang He, Lan Chang Jiang şi chiar Heilong Jiang, Fluviul Dragonului Negru, considerat a fi legătura directă dintre zei, demoni şi oameni – toate deveneau pe zi ce trecea mai înguste şi nivelul lor scădea. Valurile lor argintii, mai mult bănuite decât efectiv vizibile, erau luate în vaze de sticlă şi duse de eunuci din Pavilionul Negru pe insula englezilor înconjurată de frunze de lotus plutitoare. Împăratul încuviinţase – ceea ce li se părea de neconceput până şi celor mai inteligenţi şi înţelegători dintre supuşi – ca fluviile, râurile şi lacurile de mercur să fie deviate spre o maşinărie pe care Curtea începu s-o urască: o maşinărie care urma să indice drumul din tot ce însemna ordine în atemporalitate!

Macheta Imperiului părea să se transforme prin scăderea apei marilor lui fluvii într-o profetizare plastică, ameninţătoare: cu lumina de argint în curs de dispariţie a rizomului său din vine de apă făcut exact pe măsură pălea şi strălucirea munţilor, oraşelor şi fortăreţelor realizate din alabastru, grafit, nisip de cuarţ şi lemn de arbore-de-fier. Chiar şi sticlirea calotelor de gheaţă pe munţii cei mai înalţi – în Pavilionul Negru neridicându-se mai sus decât nişte muşuroaie de furnici – şi oglinzile mărilor riscau să orbească.

Şi totuşi, la început nu îndrăzni nimeni să exprime nici măcar ţinându-şi mâna la gură ceea ce credeau cei care văzuseră cum în acest pavilion un fluviu se transforma într-un pârâu, un râu într-un fir de argint, iar lacurile deveneau cratere goale: străinii îl vrăjiseră pe Sublim sau îi făcuseră farmece cu instrumentele şi uneltele lor fine ca acul?

Sublimul încuviinţă ca acolo unde râuri din mercur decoraseră mai-nainte macheta Imperiului său să fie presărate acum şpanuri de argint ca substitut, pilituri care nu erau capabile să producă nici măcar pe departe acea impresie de viu pe care o producea metalul lichid de care se abuza

pentru construirea unei maşinării inutile. Sublimul încuviinţă ca cele mai puternice şi sfinte fluvii să fie duse ca material pentru ideile delirante ale câtorva străini fără grai în locuinţa lor şi la bancurile lor de lucru, pe care se îngrămădeau aur, platină, diamante şi cele mai preţioase nestemate şi cristale.

Nu au prea avut vreun efect puţinele voci liniştitoare ale iniţiaţilor care aminteau de faptul că şpanurile de argint erau presărate numai până ce avea să sosească în sfârşit un transport cu mercur nou a cărui livrare din Shanghai fusese întârziată. Pacea estivală era ameninţată, ba chiar batjocorită de aceşti străini. Ceea ce-i făceau englezii Sublimului era vrăjitorie – sau un blestem care poate că nu avea cum să fie spălat decât cu sângele lor.

•

Dar Cox, Merlin, Lockwood şi nici măcar Kiang nu bănuiau nimic din furtuna de gânduri rele care se ridica tăcută şi neobservată îndărătul chipurilor stoice, ori de câte ori apărea unul dintre ei şi cerea un serviciu sau o favoare.

Din faptul că Împăratul însuşi fusese cel care poruncise să li se aducă englezilor mercurul din Pavilionul Negru, pentru ca munca la *Ceasul atemporal* (aşa botezase Sublimul cel mai recent proiect în prezenţa a doi mandarini, într-un moment de foarte bună dispoziţie) să poată începe fără întârziere, Cox conchise că el şi asociaţii lui nu avuseseră niciodată trecere mai mare pe lângă Împăratul decât în aceste zile de vară târzie.

Însă pe străzile şi uliţele Jeholului luminate de aurul acoperişurilor, oamenii îşi aminteau acum pe ici, pe colo, în locuri ascunse sau şuşotind în spatele unor evantaie scumpe din pergament de antilopă pe care erau scrise poezii, de *Jocul ochilor* – o maximă din calendar de pe vremea dinastiei Tang, care putea fi găsită în scriere caligrafică în cărţile de protocol ale unor maeştri de ceremonie. În una dintre aceste zile, maxima a apărut chiar ca mâzgălitură roşie ca sângele pe un zid al palatului. (Autorul nu a putut fi însă descoperit nici după mai multe săptămâni de investigaţii ale serviciilor secrete şi torturarea mai multor suspecţi, dintre care doi nu au supravieţuit interogatoriului.)

Chiar şi un Împărat, aşa apăru scris într-o dimineaţă cenuşie după o noapte de furtuni cu acest scris sângeriu şi în semne mari cât figurile unui joc de umbre pe peretele din spate, aurit, al Pavilionului Acalmiei:

Chiar şi un Împărat
vorbeşte numai cu o voce,
vede numai cu doi ochi,

aude numai cu două urechi.

Curtea lui, în schimb,
vorbește și șoptește
cu mii de voci,
vede cu mii de ochi,
aude cu mii de urechi
și face cu mii de mâini
ceea ce o mulțime de ochi
nu vede,
când toate pleoapele se închid
în fața
a ceea ce trebuie făcut.

În zilele însorite, Cox se simțea pentru prima dată de la sosirea sa în împărăția lui Qianlong aproape senin în atelierul din *Pavilionul Celor Patru Punți*, străbătut parcă în dans de reflexele de lumină pe unduirile heleșteului:

Împăratul le punea la dispoziție toate mijloacele pentru ca o fantezie mecanică în zadar visată în atâtea ateliere ale Europei să poată deveni realitate. Deja primele încercări cu o serie de baloane de sticlă formate artistic, pe care suflătorii în sticlă din provincia Anhui le livraseră după indicațiile lui, demonstrau cum chiar un singur vas din acestea umplute cu mercur putea furniza energie din abundență prin diferențele de presiune de pe parcursul unei zile. Această abundență apăruse chiar ca o problemă în primele schițe și calcule ale construcției: căci cum se putea evita ruperea până la urmă a unui lanț pe care această forță statornică îl întindea și de care era prinsă o greutate din alamă sau aur care era trasă în sus mult, tot mai mult?

Merlin, a fost Jacob Merlin, virtuozul în toate problemele de mecanică și de înnobilare artistică a tuturor părților ei, cel care a inventat în decurs de numai o săptămână un mecanism de descărcare prin care roata de armare aluneca din îmbucarea zimților când tensiunea devenea prea mare – și roata era adusă încet iarăși înapoi la coroanele dințate care continuau să susure pe parcursul mersului în gol, când, în trecerea-n zbor a timpului și atrasă de gravitație, greutatea cădea din nou jos: cădea la pământ, din al cărui întuneric de piatră totul creștea mereu înspre mersul aștrilor, înspre sclipirea stelelor, înspre lumină.

Jacob Merlin. De când îl îmbrățișase pe Cox la bordul lui *Sirius* în ziua presupusului atac al piraților, îi punea uneori maestrului său mâna pe braț,

o dată chiar pe umăr, când voia să-i arate admiraţia lui sau că era în mod special de acord cu ceva. Iar Cox, care era considerat chiar şi de către prietenii cei mai apropiaţi şi şefii de echipă privilegiaţi dintre aurarii şi argintarii manufacturilor sale ca intangibil, care se sfia uneori până şi să strângă mâna întinsă de un oaspete sau chiar de cineva din cadrul înaltei aristocraţii care-i comanda o lucrare, nu dădea la o parte mâna lui Merlin, ci stătea nemişcat preţ de câteva bătăi de inimă, atât timp cât încă mai simţea căldura palmei lui Merlin prin hainele sale.

De parcă acest atelier inundat de lumină din mijlocul unui heleşteu mare plin cu lotuşi aflat adânc în interiorul Chinei ar fi fost singurul loc posibil pentru realizarea ideii că mercurul dilatat şi mişcat prin urcarea şi coborârea presiunii atmosferice ar putea acţiona o roată, iar roata un ax cotit, iar axul cotit angrenajul unui ceas – Cox simţi munca la Ceasul atemporal ca fiind uşoară, uşoară ca fulgul, aproape ca un joc în care totul putea fi câştigat şi nimic nu putea fi pierdut.

Nu numai ideile şi calculele pentru construcţie, ci şi materialele cele mai diferite se îmbinau cap la cap şi între ele, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, nimic altceva decât că pur şi simplu venise *timpul*, timpul în care transpunerea unui principiu căutat multă vreme în zadar se grăbea atât de năvalnic să ajungă în lume, ca un embrion, un copil… nu, nu, era mai frumos, mai irezistibil: căci spre deosebire de naşterea unui om, realizarea unei idei mecanice era inteligibilă, controlabilă în întreaga-i diversitate, şi nu era o enigmă, un miracol ca un copil care, de fapt, odată cu prima-i respiraţie începea deja să moară.

Acest ceas, dimpotrivă. Acest ceas avea numai o direcţie de mers, şi cine voia să transforme clipele măsurate de el în bătăi de ore sau de secunde, acela o pornea deja cu mult înaintea morţii lui pe drumul spre eternitate.

Reductoare, melci şi roţi de împiedicare, o casetă a arcului şi încă una, opritoare ale ancorelor şi arborilor şi o carcasă din sticlă aproape etanşă, octogonală, pentru a proteja de praful care măcina tot, diamante şi rubine montate în platină, la ale căror suprafeţe frecarea distrugătoare dintre părţile mobile trebuia să se diminueze până la a deveni neglijabilă… Chiar dacă nu toate reflecţiile sale puteau fi legate de părţi ale construcţiei, lui Cox tot i se părea uneori că părţile confecţionate din lemn, sticlă, cele mai diverse metale şi pietre preţioase nu s-ar mişca aşa ca într-un proces mecanic, ci ca într-un laborator alchimic, s-ar învârti una în jurul alteia şi la sfârşit s-ar armoniza între ele într-un vârtej organic, din care cândva trebuiau să se rostogolească tinereţea ineluctabil nepieritoare, piatra înţelepţilor sau eternitatea ca nişte pietriş de râu pus în mişcare de-un curent extrem de puternic şi ireversibil.

•

Într-un triumf neexprimat în legătură cu potrivirea propriilor lui dorinţe şi fantasme cu visurile Împăratului Chinei, Cox nu îşi dădu seama că în jurul lui totul devenise mai întunecat şi mai tăcut, deşi zilele tot mai erau lungi şi adesea de o căldură estivală, în schimb diversitatea ciripitului păsărilor scăzuse.

Dintre vocile şuşotite ale Curţii, care se porniseră la fel de neobservat precum primii curenţi blânzi de aer şi primele adieri de vânt dinaintea unei vijelii, voci pe care nici măcar Kiang nu le putea auzi, unele cereau deja alungarea acestor vrăjitori din Occident, ba chiar moartea lor. Aceste blestemate nasuri lungi doar se deghizaseră ca bijutieri şi giuvaergii, dar în realitate erau spioni dotaţi cu puteri magice, duşmani ai Imperiului, care puteau să zăpăcească până şi sufletul şi inima Împăratului iubit de poporul său şi de Cer.

Chiar dacă oamenii lui de încredere de la Curte se fereau să-l pună la curent pe Kiang cu anumite zvonuri şi bănuieli, traducătorul care cu câteva săptămâni în urmă mai era vesel şi vorbăreţ deveni acum monosilabic sub apăsarea presimţirilor lui. Se scula în fiecare dimineaţă primul şi le dădea în şoaptă eunucilor indicaţii despre pregătirea micului dejun sau despre sarcinile de îndeplinit în acea zi, dar nu răspundea la niciuna dintre întrebările îngrijorate ale lui Merlin sau Cox despre dispoziţia lui probabil stricată de ceva şi deci cu siguranţă trecătoare.

Abia când Merlin îi prezentă planul construirii Ceasului atmosferic atemporal, pornind de la ideea că Kiang ar transmite tot ce se întâmpla şi tot ce se vorbea în atelier mai departe în birourile serviciului secret şi voind să-i comunice astfel o reuşită, o veste importantă, tocmai Kiang, umbra lor zgârcită la vorbă, atotprezentă, a fost cel care, cu o patimă încă neauzită vreodată la el, a vrut să-i prevină pe ceasornicarii englezi în legătură cu ceea ce erau pe cale să creeze:

Sinucidere! Era sinucidere să construieşti un ceasornic pentru eternitate, un ceas care-şi bătea orele din interiorul timpului în atemporalitate. Oare englezii nu ştiau că Stăpânul Celor Zece Mii de Ani nu dispunea numai asupra timpului, ci *era* timpul, da, *era* însuşi timpul? Că deci nu numai viaţa lui Qianlong, ci şi orice timp începea cu el… şi se termina cu el? Toate măsurile de lungime, suprafaţă şi volum, toate numele, toate legendele despre crearea lumii, toate adevărurile ştiinţifice şi filosofice cu care erau explicate, măsurate, numite sau înnobilate realităţile acestei lumi trebuiau redeterminate după moartea unui Stăpân al Celor Zece Mii de Ani, redefinite, nou-povestite. Căci sfârşitul unui Împărat al Chinei era sfârşitul lumii.

Iar un ceas, aşa cum voiau să-l creeze englezii tocmai aici, în liniştea palatului de vară, un ceas care avea să-l întreacă pe acest Împărat, să se învârtă dincolo de zilele lui, făcându-l să apară până la urmă chiar şi pe el ca simplu figurant al unui mers supraordonat al timpului, trebuia să fie pesemne legat de pretenţia de a fi mai durabil, mai mare decât el însuşi! Mai durabil decât Stăpânul Timpului, care scădea astfel la dimensiunea unui om, unul din mulţi. Şi toate peste care dispunea el, tot ce poseda, tot ce îl bucura sau tot ce îndrăgea se prefăceau prin această vrăjitorie în obiecte fără valoare duse de undele unui fluviu simulat ca prin şpanuri de argint.

Credeau cu adevărat oaspeţii englezi că Sublimul sau Curtea lui ar accepta o atare înjosire, o atare fărădelege?

•

În timp ce Joseph Kiang se înfierbânta, cuprins de un sentiment confuz de frică şi revoltă, Cox privea florile de lotus spulberate de vânt în faţa ferestrei lui. Rafale haotice de vânt, care încreţeau din toate direcţiile oglinda heleşteului, mânau sute de petale în culoarea ciclamelor şi a trandafirilor-de-iarnă ca pe nişte flote de jucărie peste apa care până cu puţin înainte fusese netedă ca oglinda şi le lăsau să eşueze în locuri nisipoase de la mal, în faţa unor bariere de netrecut din rădăcini adânc înfipte în sol şi obiecte duse de apă.

Acolo unde se îngrămădeau frunzele, un copil care se juca ar fi putut cu siguranţă să audă strigătele navigatorilor naufragiaţi cu bărcile lor din frunze de lotus, voci firave ale unora pierduţi fără speranţă de salvare sub velele micuţe care pocneau, şi care încercau să se apere de hoţii obiectelor aduse de apă la ţărm: gândaci cu carapace grea puşi pe atac, libelule gonind într-un zbor razant şi peşti decorativi miopi, care confundau o sămânţă ce plutea în zbor dintr-un cer de ploaie cu o insectă lipsită de griji, încercau s-o înhaţe într-un salt temerar şi cădeau apoi direct în gurile deschise ale unor peşti răpitori imposibil de învins care pândeau chiar sub suprafaţa apei.

Kiang vorbea şi vorbea.

Dar Cox nu auzea decât glasurile firave şi strigătele ascuţite, zadarnice de ajutor ale navigatorilor eşuaţi cu vasele lor din flori de lotus, luptând pentru viaţa lor, pe care Abigail i-ar fi văzut şi auzit cu siguranţă aici.

•

Acum vara se îndrepta totuşi spre sfârşit. Odată cu instalarea unor vânturi vijelioase din nord-est şi cu colorarea frunzişului, au început să apară aproape zilnic soli din Oraşul Interzis cu veşti care păreau a fi legate de o plecare în scurtă vreme şi de anunţarea toamnei.

Eunucii au făcut în una din aceste zile, o zi ploioasă, focul nu numai în camerele de zi, ci pentru prima oară şi în atelier. Dar cu toate că în faţa

strungurilor devenea sufocant de cald, când după o aversă puternică soarele a pătruns totuşi din nou printre nori, reflectându-se cu o sclipire orbitoare pe suprafaţa heleşteului măturată de frunze, lui Cox începu să-i fie frig. Presiunea atmosferică ce urca în salturi şi cădea iarăşi în alternanţa de perioade însorite şi averse reci bruşte ale acestei zile produsese în baloanele de sticlă ale suflătorilor din Anhui o mişcare ce-i întări definitiv convingerea că dispunea, cu această dinamică, de eventual singura acţionare posibilă a unui mecanism de ceasornic care, odată pus în funcţiune, nu s-ar mai opri niciodată.

Dar inventatorul cuprins de vechea sa tristeţe se gândea în aceste zile la opera sa – cel puţin atunci când vorbea în faţa lui Merlin şi a lui Lockwood despre ea – doar rareori cu numele dat de Împărat, Ceasul atemporal, ci cu o poreclă sau un nume de alint, cu care Merlin încercase în zadar să-şi înveselească maestrul: *Clox*[6].

Clox. Exista o legătură mai evidentă a unui cuvânt format după bătaia orologiului cu numele constructorului acestui ceas unic, incomparabil?

Şaptezeci de rubine, aşa socotise Merlin, trebuiau montate în această lucrare şi peste cincizeci de diamante şi safire. Carcasa din sticlă crown, în care trebuia gravat Wan li Chang Cheng, Marele Zid, zidul inimaginabil de lung, reprezentat ca dragon mat, echipat cu creneluri şi foişoare de foc, nu trebuia să ascundă nimic, aşa ca alte carcase de ceas (care de cele mai multe ori camuflau doar stângăcia modului edificării lor), ci trebuia să facă vizibile toate secretele construcţiei sale, trebuia să *arate* tot:

Baloanele elegante, umplute cu mercur, suspensiile cardanice argintate, greutăţile şi braţele oscilante aurite, opritoare cizelate cu ghirlande din frunze de lotus şi bambus şi roţi de clichet din alamă periată fin ca o pânză de păianjen…

Iar în soclul din granit tibetan negru ca noaptea pe care se afla coloana octogonală, înaltă cât un stat de om, şlefuitorii de sticlă trebuiau să graveze o poezie pe care Împăratul abia avea s-o scrie într-una din dimineţile următoare – cuvinte încă nicicând rostite, nicicând auzite despre timpul de construire a acestui ceas, cuvinte care odată cu bătaia primei ore a acestei opere aveau să se preschimbe în prezent şi în trecut: poezia viitorului.

Peste gravură se va turna platină pentru a produce astfel impresia unei scrieri care fusese trasată în întuneric cu un penel de caligraf înmuiat în lumina lunii.

Fără a necesita lucrări de întreţinere, fără lubrifianţi, lăsate numai în seama lor însele şi ferite prin învelişul lor de sticlă octogonal chiar şi de

[6] *Clock* – ceas (în engl.) (N. tr.).

şlefuitul eroziv al prafului, roţile dinţate ale acestui ceas se vor roti până în viitorul cel mai îndepărtat; se vor învârti mai departe şi tot mai departe prin eoni, până într-un timp în care ceea ce păruse încă a fi mare, important şi invincibil se va descompune în pietrele sale originare de construcţie, în vreme ce principiul acestei opere îşi păstra până la sfârşitul necunoscut al tuturor şi a tot – chiar şi al oamenilor celor mai iubiţi, a tot ce este senzaţie de siguranţă, a tot ce este spaţiu, ba chiar al timpului însuşi – validitatea şi deci şi frumuseţea.

15.

Jing gao,
o avertizare

Atotputernicul poruncise verii să nu se sfârşească. Şi vara a ascultat: cu toate că o burniţă fină nu se oprea uneori zile-n şir, iar lumina devenită plumburie în filtrarea ei prin norii joşi lua strălucirea până şi acoperişurilor aurite ale Jeholului. Şi cu toate că acea alee de ginkgo lungă, unind între ele şapte pavilioane, care trebuia să reproducă în viziunea celor ce-o proiectaseră drumul şerpuit al unui dragon, începuse să-şi piardă deja galbenul tomnatic de şofran, şi alţi copaci care crescuseră odată cu zidurile din Jehol aveau deja coroanele golaşe. Şi cu toate că albastrul închis, amintind de întunericul nopţii, al cerului mongol se mai ivea doar rareori ca nişte dungi înguste sau ca pete ce se risipeau printre norii ce treceau. Acuareliştii găsiseră deja în trei zile ocazia să picteze cu degetele înţepenite de frig bambusul care scânteia de la acele de brumă. Văsuleţele pentru amestecarea culorilor erau ţinute atunci peste flăcările lumânărilor, pentru ca apa să nu îngheţe.

Dar în ciuda numeroşilor curieri din Oraşul Interzis nu au mai fost şi alte indicii că Stăpânul Celor Zece Mii de Ani ar pune să fie anunţată toamna şi că în grajduri, arhive, arsenale şi colecţii de ceasuri s-ar putea începe în fine pregătirile pentru întoarcerea în inima Imperiului. Chiar dacă grădinile de distracţie zăceau reci în ceaţă şi cultivatorii de trandafiri se tupilau înghesuiţi în faţa tufişurilor ofilite, care mai erau împodobite doar de măceşe mucegăite… era şi rămânea vară. Căci Stăpânul Celor Zece Mii de Ani nu permitea timpului să treacă:

Aici la Jehol, în reşedinţa de vară, în care exista doar un singur anotimp, trebuia încheiată opera maeştrilor englezi. Abia după aceea avea voie să înceapă un nou anotimp. Căci la Beijing, aşa îi spuseseră englezii unuia dintre marii secretari ai Împăratului, care venise în atelier însoţit de peste o duzină de funcţionari pentru a întocmi un plan al desfăşurării timpului, la Beijing ar trebui să fie luată de la capăt o mare parte a muncii – prea echilibrată, prea fină şi prea greu de transportat era lucrarea, ca un munte, ca un lac sau ca un nor, spuseseră ei, şi de aceea trebuia încheiată aici şi acum sau altminteri abia în vara anului următor. Sau, şi aceasta era desigur o posibilitate: puteau să descompună ceasul din nou în părţile lui

componente şi să transporte părţile pentru a fi din nou montate în Oraşul Interzis. Dar asta ar corespunde nu numai unei risipe enorme de timp, ci de-a dreptul unui mers îndărăt al timpului şi unui nou început.

•

Chiar dacă în afara funcţionarilor niciun locuitor al Jeholului nu văzuse vreodată *monstrul*, ştia între timp oricine întreba că această vară nesfârşită trebuia neapărat să aibă de-a face cu maşinăria care creştea sub mâinile şi instrumentele englezilor, devenind pe zi ce trecea mai înspăimântătoare în Pavilionul Celor Patru Punţi, ca o fantomă care nu putea fi stăpânită de niciun preot, nicio formulă magică şi niciun descântec.

Dar întrucât odată cu dimensiunea tot mai mare, mai strălucitoare a acestui ceas părea să crească şi bucuria Împăratului pentru mecanismul său exotic, roţile sale dinţate, lanţurile şi cilindrii de sticlă lucind de la mercur, Curtea nu îndrăznea nici măcar să-şi mai şuşotească gândurile. Cât de uşor putea să fie distrusă viaţa unuia care-şi şoptise gândurile – prin relatarea unui ascultător despre care el presupusese că avea aceleaşi idei şi care putea să ateste chiar în aceeaşi zi în faţa unui ofiţer ceea ce tocmai auzise –, în schimb cariera martorului să capete avânt, ajungând sus de tot, într-o reflexie a luminii imperiale.

De când serviciile secrete interogaseră suspecţii mâzgăliturilor de pe zidul acelui Pavilion al Acalmiei, torturaseră pe doi dintre ei până la moarte şi astfel, fără a ispăşi, încălcaseră legea după care orice jurisdicţie, toate pedepsele şi verdictele trebuiau amânate până la întoarcerea în Oraşul Interzis, o persoană care îşi şoptise gândurile şi căzuse astfel în dizgraţie nu putea nici măcar să spere la o amânare a chinurilor sau a execuţiei sale. Din anturajul Împăratului nu venise niciun semn care să fie în contradicţie cu noua situaţie.

Qianlong era într-un ritual care dura două zile, pe parcursul căruia vizitase cu mare alai trei temple închinate zeităţilor unei naturi epuizate de lumina şi de lungimea zilelor de vară; trecuse şi pe la Pavilionul Celor Patru Punţi, dar nu intrase în atelier, ci pusese să-i fie relatat, ba de-a dreptul *cântat* printr-un cântec straniu de către un informator tot ce se vedea la bancurile de lucru şi ce răspundeau oaspeţii englezi la întrebările strigate din prag spre interiorul pavilionului.

Vara dura, dar se făcu mai frig. Multe dintre pavilioanele şi locuinţele construite pentru o vreme plină de zăpuşeală şi de ore de soare nu aveau sisteme de încălzire, iar în depozite era lipsă chiar de pături şi blănuri. Cine nu asuda din cauza muncii sale îngheţa. În locuinţele mandarinilor duduiau noapte de noapte cuptoare verticale şi împrejmuiri de hornuri forjate ca

nişte guri de dragon larg deschise. Însă această vară blestemată nu se sfârşea.

De parcă ar fi fost întemniţaţi de atmosfera ostilă, oaspeţii englezi nu-şi mai părăseau pavilionul decât atunci când un ritual dedicat răsăritului sau apusului unor constelaţii sezoniere sau o serbare în cinstea unei zeităţi a râului cerea prezenţa lor. De când îşi începuseră lucrarea cea mai recentă, englezii erau invitaţi şi la astfel de ceremonii, însă percepeau acest privilegiu ca pe o îndatorire perturbatoare. Căci în realitate, munca la noua lor lucrare ce înainta într-un ritm de-a dreptul halucinant era cea care nu-l lăsa slobod pe niciunul dintre ei.

Ca şi cum bucuria, ba chiar entuziasmul Împăratului ar fi cuprins pe fiecare dintre ei în chip diferit, Cox, Merlin şi însuşi Lockwood petreceau nopţi fără somn cu gândul la un mecanism căruia îi mai spuneau acum doar *Ceasul* – spre deosebire de poreclele folosite înainte, însă mai ales spre deosebire de numeroasele denumiri fantomatice pe care Curtea le atribuise obiectului ce creştea în atelierul lor.

Ceasul. Oare această maşinărie monstruoasă – bazându-se pe mişcarea unui metal lichid, letal, asemănătoare cu o respiraţie şi produsă forţat prin greutatea aerului, o mişcare putând să evoce cu mersul său infinit cel puţin o intuiţie a eternităţii – mai avea ceva comun cu zornăitoarele cutii simpliste care doar băteau orele, trezeau din somn un om adormit sau făceau ca un clopoţel să sune?

Împăratul încercase într-o dimineaţă în zori să aştearnă pe hârtie o poezie despre această operă (acest secret Qianlong avea să-l dezvăluie într-una din zilele următoare în faţa unui mare secretar, care scria pe o listă dorinţele lui referitoare la maşinărie):

Îşi pierduse deci jumătate de dimineaţă cu această încercare şi în cele din urmă arsese într-o cuvă cu jar caligrafia pictată pe hârtie de orez: munca oaspeţilor englezi nu trebuia, nu avea voie cu niciun preţ să fie tulburată. Însă exact asta se putea întâmpla, dacă o poezie – fie şi poezia unui Atotputernic – voia să transforme în limbaj, prin cuvinte greşite, lipsite de vigoare, o creaţie pe cale de devenire.

•

Kiang era în continuare singurul din Pavilionul Celor Patru Punţi care rămânea convins că acest ceas putea deveni o ameninţare pentru constructorii lui, nu numai din cauza toxicităţii nucleului său de mercur în greutate de câteva chintale. Oaspeţii englezi nu dăduseră crezare avertizării lui, ci o desconsideraseră, presupunând că traducătorul voia doar ca lucrul să fie întrerupt pentru a lăsa suita imperială (şi deci şi pe el) să revină în sfârşit acasă, în luxul mult aşteptat al Oraşului Interzis.

Zilele erau însă pline de semne rele: un câine mic şi tont, căţeluşul de la palat al unui acuarelist trimis de Sublim în atelier pentru documentarea lucrărilor, murise în chinuri: căţelul fugise după nişte biluţe de mercur împrăştiate dintr-un cilindru de sticlă care plesnise (ca într-o repetare nefastă a acelui incident nefericit petrecut la construirea unui barometru în Shoe Lane), înghiţise câteva şi urlase de durere până ce murise două zile mai târziu. Pictorul, şi el eunuc, care iubise căţelul ca pe un copil şi făcuse totul ca să-l salveze, aruncă vina pierderii lui asupra magicienilor englezi: aceştia i-ar fi intoxicat căţeluşul iubit cu otrava maşinăriei lor.

Chiar dacă un pictor care se bucura de încrederea Preaînaltului era suficient de puternic ca să-i facă rău oricui de la Curte, de astă dată strălucirea ceasului păru mai tare decât orice vorbărie răuvoitoare. De la Primul Secretariat veni doar porunca de a i se dărui acuarelistului un alt căţel din seria de pui fătaţi odată cu acel puiandru (pentru care un guvernator de provincie manciurian ceru o avere, până i se spuse că era pentru Curte). Nu, chiar şi mercurul foarte otrăvitor era un pericol mai mic, mult mai mic, în comparaţie cu adevărata ameninţare care pornea de la angrenajul acestui ceas.

•

— Eşti atât de tăcut, îi spuse Cox traducătorului în seara unei zile în care munca fusese deosebit de satisfăcătoare. Acesta stătuse mut toată după-amiaza şi răspunsese şi la două întrebări despre numele chinezesc al unei piese mecanice de construcţie doar cu: „nu ştiu, n-o ştiu, o să mă interesez”. Ce ai pe suflet?

Cox, taciturnul Master Cox, despre care asociaţii lui aveau în aceste zile uneori impresia că munca la acest ceas îl trezea la o nouă viaţă, taciturnul Cox nu întrebase până acum pe niciunul din ei şi nici pe Kiang ce aveau eventual pe suflet.

Ca şi cum nu ar fi aşteptat decât această întrebare care să rupă o vrajă, Kiang spuse încet, dar fără să ezite:

— Voi tot nu înţelegeţi ce faceţi. Lucrarea voastră vă poate ucide. Nu ştiţi ce faceţi. Vă va ucide.

Deşi Kiang aproape că şoptise, la bancurile de lucru ale camarazilor se făcu atât de linişte ca după vorbele unui maestru de ceremonie sau ale unui mandarin, care poruncise linişte. Şi chiar când Kiang începu să reia avertizarea lui repetată mereu deja cu săptămâni în urmă legată de Ceasul atemporal, într-un monolog neîntrerupt de nicio întrebare, bâzâitul unei muşte de toamnă obosite, care căuta deja un refugiu în faţa gerului ce urma să vină, păru mai tare decât cuvintele lui cu care îi conjura:

Oaspeţii englezi tot mai credeau că-i împlinesc Sublimului o mare dorinţă, când în realitate înşurubau şi decupau, tăiau cu ferăstrăul şi şlefuiau la moartea lor, spuse Kiang. Un Ceas atemporal pentru Stăpânul Celor Zece Mii de Ani voiau ei să construiască. Tot nu pricepuseră de ce era legat Qianlong cu o astfel de pasiune de ceasornice şi de toate instrumentele care măsurau timpul? Tot nu ştiau că Împăratul era singurul în Imperiul lui aproape nemărginit care avea voie să se *joace* cu ceasuri, cu timpul? Cine voia fie şi numai să se gândească la un astfel de ceas trebuia să ştie că se ridica peste Stăpân dacă crea o copie mecanică a puterii lui asupra timpului. Dar peste Stăpânul Celor Zece Mii de Ani nu avea voie să se ridice nimeni şi nimic, niciodată, poate cu excepţia soarelui, dar cu siguranţă nu un om în viaţă.

Cine era pe cale să se avânte în astfel de înălţimi, spuse Kiang, va recunoaşte cândva că acolo sus, sus de tot, era loc numai pentru Cel Unic iar pe oricare altul nu-l putea aştepta decât moartea. Constructorii unei maşinării ca aceea care se ridica în Pavilionul Celor Patru Punţi la dimensiuni tot mai mari se puteau baza pe un singur rezultat sigur al strădaniilor lor: că odată cu încheierea ei şi cu ultima ei manevrare venise şi ultima lor oră. Căci Stăpânul peste China şi lume trebuia să fie singur cu mersul timpului său, singur de tot, pentru a-şi putea extinde în conformitate cu o sarcină a Cerului puterea până în arealele stelelor şi ale tuturor luminilor. Triumfuri de acest fel erau însă şi rămâneau de neîmpărţit.

Kiang se apropiase de coloana octogonală de sticlă, în care lucrarea Ceasului atemporal trebuia să fie ferită de orice curent de aer şi zgârietură pricinuită de praf, însă păru să contemple mai puţin mecanismul, cât propria lui imagine în oglindă.

•

Ce tot vorbea ăsta? Ce tot zicea traducătorul? Cine tăia cu ferăstrăul şi înşuruba la moartea sa?

— Nu crezi nici tu asta, îi spuse Merlin şi îi aruncă lui Kiang, ca şi cum ar fi fost o reacţie la o glumă, o roată dinţată din alamă pe care tocmai o scosese din menghină, atât de brusc, încât Kiang, deşi întinse din reflex mâna după ea, nu putu să prindă roata care căzu pe jos.

Ce tot vorbea ăsta?

Nu văzuse Kiang că Împăratul inspectase munca lor de trei ori, de trei ori!, de când începuseră să lucreze în acest atelier la ceas, odată cu o suită mare şi solemnă, odată cu una mai mică, şi apoi şi mai mică, şi chiar pusese întrebări; întrebări ale unui colecţionar entuziast, întrebări ale unui constructor de ceasornice, pe care chiar el, Kiang, le tradusese în genunchi. Nu pricepuse traducătorul că Împăratul prelungea vara săptămână după

săptămână, ba chiar cu nişte luni, pentru a aştepta şi a sprijini încheierea unei minuni mecanice încă neconstruite vreodată?

Faptul că nu era voie să priveşti Împăratul nici în ochi, nici în faţă, în timp ce întreba şi vorbea, ar fi trebuit să facă în fond ca orice spunea să rămână cu atât mai clar în memorie. Însă Kiang uitase în mod evident că spusese chiar el plin de respect şi de admiraţie: Qianlong nu a adresat încă niciodată o întrebare unui meşteşugar şi nici măcar nu s-a apropiat vreodată de un loc în care se execută o lucrare, de un atelier. În schimb, de atelierul oaspeţilor englezi se tot apropiase!

Ce prostii vorbea traducătorul!

Un stăpân, chiar de-ar fi el zeu, care îşi organiza planurile proprii după munca a trei ceasornicari din Anglia şi stabilea inima şi capul Împărăţiei lui ca fiind în această perioadă în Mongolia, să-i alunge la sfârşit din timp, să le facă rău, să-i omoare tocmai pe constructorii acestei minuni, cărora le arătase deja până acum atâtea semne ale mulţumirii lui?

Nu vorbea din Kiang mai degrabă teama că ar putea fi el însuşi cel care devenea superfluu şi îşi pierdea astfel rostul existenţei? Nu adusese Împăratul deja la ultima lui vizită un cartograf italian, care ascultase atent în suita lui, corectând însă de mai multe ori traducerea lui Kiang şi tălmăcind chiar el la un semn al Împăratului unul dintre răspunsurile lui Cox în limba Sublimului?

Şi cine să întreţină în definitiv acest ceas, spuse Merlin, dacă constructorii trebuiau să moară după ce-şi terminau munca? Cine să potrivească din nou chestia asta după un transport lung, după drumul înapoi la Beijing, după un cutremur, o furtună cu oscilaţii barometrice sau pur şi simplu o mică pană ridicolă?

— Acest ceas, întrerupse Cox discursul furios al lui Merlin, acest ceas nu trebuie să fie întreţinut de nimeni şi potrivit de nimeni. Îl construim în aşa fel încât nu mai are nevoie de oameni. De nici un singur om. Nici de noi.

— Nici de noi, chiar aşa? întrebă Merlin. Cu atât mai bine. Atotputernicul va fi mulţumit. Iar noi… noi ne punem înapoi şurubelniţele, cleştii şi ciocanele în cutiile cu instrumente şi navigăm ca oameni bogaţi spre Londra, stând în hamace pe puntea superioară a lui *Sirius*. De ce să vrea angajatorul nostru ca vreunul din noi să dispară? Unde s-a mai văzut ca un ceasornicar să fie trimis pe lumea cealaltă pentru că şi-a îndeplinit sarcina şi a făcut ca o lucrare comandată să funcţioneze înainte de timp şi pentru toate timpurile?

Kiang se întoarse cu spatele la Merlin, închise ochii şi clătină din cap, ca unul care nu voia să creadă că un om era chiar atât de incapabil să priceapă ceea ce doar era la mintea cocoşului şi clar ca lumina zilei.

Lockwood, care stătea aplecat peste un lanţ de alamă, pentru a cizela pe fiecare dintre verigile lui într-o succesiune care se repeta la nesfârşit alfa şi omega alfabetului grecesc, păru a nu fi sigur dacă tocmai auzise o simplă polemică sau efectiv avertismentul în faţa unui pericol de moarte. Îl privi pe Cox întrebător, cu gura deschisă. Dar Cox nu rosti niciun cuvânt.

•

În dimineaţa următoare începu să cadă prima zăpadă în fulgi mari şi şterse în câteva minute urmele potcoavelor lăsate în noroi de doi mesageri călare şi escorta lor, care duceau suluri scrise în tolbe din piele sigilate în Oraşul Interzis. În Pavilionul Celor Patru Punţi se lucra ca în oricare altă zi. În cuvele dogoritoare fierbeau perle de tămâie, care fuseseră aduse din Beijing de curieri ca dar din partea unei delegaţii arabe şi apoi date englezilor ca o altă dovadă de favoare împărătească. Nu se auzeau decât trosnetul jarului, cântatul tămâiei clocotitoare şi zgomotele înăbuşite ale muncii de mecanică fină.

În astfel de zile, în care nu trebuiau purtate discuţii cu furnizorii sau meşterii ori traduse liste de materiale, Kiang nici nu venea la atelier, ci aştepta să fie nevoie de el, ocupându-şi în cele două camere ale lui timpul cu lectura sau cu pictatul bambusului.

— Ăsta vrea să bage frica în noi sau chiar e convins de prostiile pe care le debitează? întrebă Merlin după o tăcere lungă la bancul său de lucru, în care roata dinţată pe care i-o aruncase în ajun lui Kiang şi care îi căzuse acestuia pe jos stătea acum într-o cutie de şpanuri plină cu piese rebut. Ce tot vorbeşte ăsta? Propriul nostru ceasornic să ne bată ceasul morţii?

— Poate are dreptate, spuse Cox.
— Poate are dreptate? Aiurezi? întrebă Merlin.
— Poate, spuse Cox.

•

În zilele următoare nu a mai vorbit nimeni în atelier despre avertizarea lui Kiang. Cum serviciile traducătorului nu erau nici în continuare necesare în acest stadiu al lucrului, apărea numai pentru pregătirea meselor şi dispărea apoi în camerele lui sau făcea plimbări de ore întregi în grădinile şi parcurile golaşe, care, fără ziduri şi garduri, de-abia puteau fi acum distinse de zona sălbatică. Sau mergea citind printre pavilioanele şi palatele reşedinţei de vară, de pe ale cărei acoperişuri picura apă de la zăpada care se topea. Curând, zăpadă nu a mai rămas decât pe vârfurile rotunde ale celor mai înalte coline.

Mandarinii credeau că văd cu o claritate ameninţătoare cum curierii – în număr tot mai mare începând cu săptămânile trecute – care soseau pe cai

epuizaţi din Oraşul Interzis şi părăseau din nou Jeholul după cel mult o noapte nu purtau, ce-i drept, în coburii, tolbele şi tocurile lor de piele strălucirea, dar desigur influenţa şi puterea Beijingului, spre a face din reşedinţa de vară centrul Imperiului pentru o perioadă de timp incertă.

Toate documentele, epistolele, ordinele şi dispoziţiile aveau ca dată şi loc de emitere o zi de vară în Jehol. Firește, nici această vară nu avea să fie veşnică. Nu avea voie, nu putea să fie veşnică, firește. Dar încă părea fără sfârşit. Timpul stătea în loc.

16.

Jing Ke,
clipa

Pavilioanele şi palatele reşedinţei de vară zăceau înzăpezite şi îngheţate de ger în acalmie, când Stăpânul Celor Zece Mii de Ani o porni pe jos pe-un drum aşa cum nu-l străbătuse încă niciun stăpân al Imperiului de Mijloc înaintea lui:

Qianlong petrecuse în această dimineaţă de iarnă, în care aerul era înţesat cu sclipirile unor minuscule cristale de gheaţă, transformate de soarele rece în fulgere de ace, ore neobişnuit de lungi în patul lui care plutea atârnând de funii de mătase şi respinsese fără vorbă fiecare document, cerere şi petiţie care i se prezentase: nicio favorizare. Nicio facilitate fiscală. Nicio promovare, aprobare, elogiere. Şi nicio graţiere. Moartea şi toate evenimentele vieţii trebuiau în această zi fie să-şi urmeze cursul orb, nedirijat de nicio decizie supremă, fie să se menţină în statutul deţinut de fiecare dintre ele în parte.

După ce se dăduse jos din patul ca o plută legănată şi respinsese doi eunuci care i se oferiseră ca de obicei drept reazem sau taburet la chemarea pe ton scăzut a unui şambelan, Stăpânul Celor Zece Mii de Ani nu mai voia să piardă nici o singură clipă cu cereri şi petiţii. Şi nu a răbdat nici să fie ajutat la îmbrăcat, şi nici ca secretarii, garda de corp, paznicii sau luptătorii să-l însoţească, înconjurându-l cu acel cordon strict rânduit, scutul uman impenetrabil obişnuit, atunci când a părăsit pavilionul.

Numai după una dintre iubitele lui trimisese şi îi poruncise să-l aştepte la *Pavilionul Scrisului Norilor*. Într-o zi geroasă ca aceasta se desprindeau din bazinul inundat cu apă fierbinte de râu, care zăcea ca o oglindă fumegândă, montată în jad, în faţa acestui pavilion, într-o succesiune continuă aburi ce luau forma unor linii, cercuri şi norişori, amintind într-adevăr de semne grafice care se volatilizau şi fiind interpretate în mod corespunzător de astrologi în anumite zile ale anului astrologie.

Singur. Singur de tot. Împăratul părăsise singur pavilionul, locul cel mai bine păzit, cel mai sigur de pe această lume. Fără gardă de corp, fără pază. Desigur, ceva mai târziu şi, tot aşa, în următoarele două zile în care nu căzu deloc zăpadă, ci numai chiciura făcea să sclipească pătura de nea, se văzu cât de călcată în picioare era această pătură lucioasă în latura ferită de vânt a

pavilionului – strivită de cizmele unor luptători înarmaţi şi bine camuflaţi, care urmăreau din ascunzătorile lor, în care ofiţerii şi funcţionarii cei mai înalţi le comandaseră să se ducă, cu o uimire incredulă drumul Atotputernicului:

Sublimul singur ca orice om care se plimba, un drumeţ în zăpadă. Cine-l vedea din depărtare păşind greoi nu ar fi observat nimic, nimic din numeroşii ochi care urmăreau din acoperire cu o vigilenţă extremă drumul lui, nimic din numeroşii apărători ascunşi în spatele tufişurilor şi zidurilor, care stăteau tremurând în ascunzătoarea lor şi încercau înfricoşaţi să rămână nevăzuţi. Ceea ce se vedea efectiv era numai un bărbat înfăşurat în blănuri, care se îndrepta singur prin albul vast şi imaculat al curţilor, spre semnele de abur măturate de vânt peste Pavilionul Scrisului Norilor.

•

În umbra densă a unui pin-umbrelă care se înălţa la jumătate de drum şi se îndoia sub povara sa de zăpadă, îl aştepta într-o capă din blană de samur o femeie în jurul feţei căreia dansau aburii respiraţiei. Suflul ei cristalizat părea ca o reproducere delicată sau un citat din scrisul norilor purtat de vânt peste apa fierbinte a râului: An. Aici respira, aici aştepta cea mai gingaşă şi dulce dintre toate femeile iubite, gingaşe şi dulci ale Împăratului.

Chiar dacă în acele ore ale dimineţii în care era bine dispus şi scria poezii, Stăpânul Lumii căuta mereu expresia cea mai potrivită, *gingaşă* şi *dulce* rămâneau cele două cuvinte pe care le folosea cel mai des când se gândea la această femeie-copil, când compunea un vers despre ea sau o mângâia pe obraji chiar sub ochii unor martori; o făcea atât de grijuliu, de parcă ar fi trebuit înaintea fiecărui cuvânt pe care i-l adresa să verifice mai întâi dacă această fiinţă era reală şi palpabilă şi nu doar o apariţie suprapământească ce avea să se dizolve, să se evapore din nou sub o privire avidă şi cu atât mai mult sub orice atingere: Gingaşa mea. Dulceaţa mea. Frumoasa mea.

Lui An nu-i făcea plăcere să audă aceste nume de alint şi nici altele la fel de uzate, dar nu uita niciodată să-i surâdă ca răspuns. Împăratul o eliberase de îndatorirea îngenuncherii, atunci când o chema la el. Ei îi îngăduise chiar să-şi lase privirea – acea privire interzisă sub pedeapsa capitală –, direct în ochii lui, care erau de un gri ce amintea de feldspat, în adâncimea căruia deveneau vizibile acele enclave de culoarea mării albastre care nu fuseseră încă descoperite de niciuna dintre celelalte femei ale Sublimului. Şi îi îngăduise să-i urmărească cu buricul arătătorului ei conturul buzelor, care puteau formula în orice moment un verdict despre destinul şi viitorul nu numai ale oricăruia dintre supuşii săi, ci ale întregii lumi, până ce un fior de plăcere îl făcea să scoată un chicotit ascuţit care suna straniu, ba chiar nebunesc.

An îl respecta şi îl admira pe acest bărbat care o ridicase atât de sus peste toate celelalte femei ale Imperiului. Îi era recunoscătoare şi nu făcea niciodată din teamă, ci mereu doar din recunoştinţă, orice îi cerea el. Dar nu îl iubea.

•

Qianlong îşi lăsase urmele de paşi în zăpadă, călcând ca după o sfoară întinsă ce trasa direcţia, şi se opri la o oarecare distanţă de acea mică suită care o însoţise pe An la locul de întâlnire şi care acum se aruncă în zăpadă în faţa Stăpânului Lumii. Dar el le strigă, nu, le spuse cu jumătate de voce, ca un om aflat într-un monolog, să dispară cu toţii, şi îi şterse pe toţi afară din imaginea albă şi înzăpezită cu un singur gest făcut în treacăt: toţi, toţi să dispară în afara uneia, cea gingaşă, cea dulce, cu care câteva bătăi de inimă mai târziu rămase aparent singur în această zi de iarnă.

În hainele lor de blană, cei doi se îndreptau unul spre celălalt ca două animale cu blană prin albul acesta întins, vast. Nici ochii numeroşi, nici urechile ascunse în scânteierea cristalelor de zăpadă nu puteau să vadă, nu puteau să audă dacă cei doi se miroseau unul pe altul, se adulmecau reciproc, dacă se atingeau, îşi şopteau ceva sau îşi şuşoteau saluturi şi nume de alint în glasuri ininteligibile de animal.

Fără sunet se apropiau unul de altul. Şi apoi Stăpânul Orizonturilor îşi întoarse în treacăt fata de la iubita lui încotoşmănată şi îşi continuă drumul, lăsându-şi urmele paşilor în zăpada neatinsă. Iar An îl urmă ca într-un ritual adesea repetat, uneori chiar şi în zăpadă, la acea distanţă prevăzută de trei lungimi ale corpului ei, care era consemnată într-un *Catalog al Paşilor* şi rămânea lege până şi pentru soţiile şi concubinele Sublimului. Doar Împăratul putea să micşoreze această distanţă după vrerea şi dispoziţia lui.

Dacă Qianlong îi spusese în treacăt preaiubitei lui ţinta drumului lor comun nu putea fi auzit de niciun observator, în schimb se putea vedea încotro se îndrepta perechea: spre Ceasul atemporal. Voiau să ajungă la Pavilionul Celor Patru Punţi. Scrisul Norilor se afla în drum spre casa oaspeţilor englezi. Urechile invizibile şi ochii invizibili îi urmăreau vrăjiţi pe cei doi şi vedeau din acoperiri mereu noi, din ascunzători mereu noi spectacolul nemaiauzit:

Împăratul pe jos. Împăratul ca un ţăran pe drum spre câmpul său înzăpezit, acompaniat numai de o femeie, o concubină, pentru care paşii lui în zăpadă erau niţel prea mari şi de aceea îl urma uneori nesigur, poticnindu-se.

Ascunderea! Repede, capetele, armele să fie făcute invizibile îndărătul unor nămeţi de zăpadă sau unei proeminenţe de zid, îndărătul unui trunchi de copac, al unui desiş: chiar dacă trecătorul se oprea, înălţa capul şi asculta

atent când un strat de zăpadă îşi pierdea sub soarele dimineţii echilibrul şi cădea foşnind de pe ramuri, nu era voie să bănuiască nimic despre apărătorii lui, a căror prezenţă vigilentă, gata de luptă trebuia ascunsă în acest alb pleşuv numai din cauză că atenţia Sublimului era îndreptată spre iubita lui mai mult decât spre orice altceva. Încălzindu-se de la drumul prin zăpada adâncă, ea îşi dădu pe spate gluga de blană, şi părul ei lung îi căzu pe umeri în cascade negre cu scânteieri metalice.

Râsese? Ea tocmai râsese? Da-da, aproape toţi apărătorii ascunşi şi înfricoşaţi o auziseră râzând. Se împiedicase în urmele de picior lăsate de Împărat, şi acesta se întorsese după ea ca orice muritor după femeia lui, ca orice bărbat, orice ţăran, iar ea, din pasul ei greşit, căzuse râzând în braţele lui.

Urmăriţi de atâtea priviri şi totuşi fiind în aparenţă o pereche singuratică în peisajul înzăpezit dintre pavilioane şi palate, cei doi înaintau acum călcând apăsat spre casa oaspeţilor englezi. Numai un pescăruş care plana peste palatul de vară sau un şoim care se menţinea pe loc în aer bătând din aripi ar fi putut să-şi dea seama cum perechea era însoţită în fiecare pas al drumului ei de un alai care luneca fără zgomot încoace şi-ncolo, se furişa, uneori chiar se târa din ascunzătoare în ascunzătoare.

Dispăreţi, spusese Împăratul, dispăreţi. Însă asta trebuia să însemne pentru mandarinul care răspundea cu viaţa lui pentru siguranţa Preaînaltului: Dispăreţi din ochii mei! Iar Sublimul n-avea decât să se întoarcă acum în cele patru zări, că nu vedea nicăieri vreo urmă, nicăieri vreo figură care să-l deranjeze şi în nicio direcţie altceva decât un peisaj de iarnă pustiu, o arhitectură îngropată în zăpadă, totul îngheţat bocnă.

Şi nu se auzeau nici pescăruşi, nici şoimi, ci numai ţipătul sfâşiind liniştea al unei ciori înfometate şi susurul râului fierbinte, care avea malurile verzi chiar în iarna cea mai grea şi făcea ca şi în zilele de ger năprasnic să înflorească flori violete şi purpurii de mlaştină.

•

În tabloul unei perechi solitare aflate într-un peisaj pleşuv de iarnă, însoţită de o suită ascunsă, părea să se clarifice într-un chip pictural ceea ce devenise în săptămânile trecute un fapt enigmatic şi incontestabil. Oricând şi oriunde venise vorba despre Ceasul atemporal – fie că fusese adus în discuţie de un mandarin, îngrijorat că era o vrăjitorie demonică, fie că fusese invocat ca un miracol de eunucii cărora li se încredinţase întreţinerea carilonurilor şi a automatelor –, Împăratul voia să rămână de fiecare dată singur cu această lucrare, într-un soi de monolog. Nu voia să audă nici verdicte, nici păreri sau expertize despre o mecanică ce-i atingea propria

existenţă ca nicio alta, căci această maşinărie părea să devină tot mai mult semnul şi simbolul vieţii lui:

Ea stătea peste timpurile muritorilor aşa ca Stăpânul Celor Zece Mii de Ani. Îşi bătea orele dincolo de toate limitele zilei şi anilor, fără a avea nevoie de nimeni care să-i prelungească mersul, după epuizarea tuturor rezervelor, cu noi perioade de mişcare. Şi dacă înceta cândva să bată într-un viitor incomprehensibil, atunci nu era atins sfârşitul duratei vieţii ei, ci sfârşitul timpului.

Ca şi cum Qianlong ar fi vrut ca acel spaţiu vid al veneraţiei, cinstirii şi fricii, care-i înconjura după legile Curţii tronul, apariţia şi oricare dintre paşii lui, să se formeze şi în jurul lucrării englezilor, a acceptat treptat, în timpul vizitelor lui în Pavilionul Celor Patru Punţi, un număr din ce în ce mai mic de însoţitori, până ce, în această zi de iarnă, a mai lăsat să se bucure de acest privilegiu doar un singur om: Frumoasa. Gingaşa. An.

Împăratul vizitase de trei ori Pavilionul Celor Patru Punţi şi, de parcă fiecare dintre aceste vizite nu ar fi fost deja în sine îndeajuns de uluitoare, Sublimul le-a mai şi vorbit magicienilor englezi ca unor membri ai familiei lui. A pus întrebări şi a îngăduit ca cei întrebaţi să răspundă stând în picioare, şi nu zăcând în praf în faţa lui, şi nu îngenuncheaţi. Numai chipul şi l-a ferit, căci nu a ridicat nici pentru oaspeţii englezi interdicţia de a-l privi în ochi pe Fiul Cerului.

Deja la a doua vizită a arătat cu unul dintre gesturile lui neglijente şi care totuşi nu trebuiau trecute pentru nimic în lume cu vederea că voia să fie singur cu acest ceasornic. Toţi, absolut toţi, chiar şi constructorii maşinăriei, să părăsească încăperea în care se înălţa această coloană octogonală de sticlă, înainte ca el să intre. Ceasul să-l aştepte pe Stăpânul Celor Zece Mii de Ani atât de singur cum nu-l aştepta altminteri decât una dintre femeile lui.

Cât timp mai dura? Cât mai lipsea până la desăvârşirea lui?

După a treia vizită, această întrebare, care nu fusese pusă încă la niciunul dintre mecanismele create la Curte de Cox şi asociaţii lui, a fost transmisă de către un secretar îmbrăcat de sus până jos în roşu mandarin, împreună cu un dar al Sublimului, un melc mare cât pumnul, din aur în aliaj cu cupru. În interpretarea lui Kiang, un simbol al bogăţiei şi fericirii. Căci numai cine putea savura luxul încetinelii se putea legăna în visul de a poseda cel mai de preţ dintre bunurile omeneşte posibile: timpul.

Deci cât mai lipsea?

Englezii spuseră: Puţine săptămâni de lucru.

Câte săptămâni? Secretarul reveni chiar în aceeaşi zi cu întrebarea despre numărul lor. Prin poarta casei rămasă deschisă se auzea gâfâitul cărătorilor litierei lui. Răspunsul era în mod clar urgent.

Şase. Poate numai cinci, dacă cilindrii de sticlă cei noi, lipiţi împreună, pentru inima de mercur a ceasului ar fi livraţi conform promisiunii. Dar este posibil ca, având în vedere situaţia actuală produsă de zăpezi, promisiunea să nu aibă cum să fie ţinută.

Ba da. Va fi ţinută. Orice promisiune care fusese făcută unui trimis al Împăratului, spuse secretarul – insistând de astă dată că aştepta un răspuns clar –, oricare dintre aceste promisiuni, fără excepţie, ar fi ţinută chiar şi dacă zăpada ar fi înaltă cât casa şi dacă fluvii cu apa ajunsă la cota maximă ar transforma uscatul într-o mare şi munţii în insule.

•

Nici Cox, nici Merlin sau Lockwood nu au văzut sau bănuit ceva despre perechea care se îndrepta greoi în această dimineaţă spre pavilion: a patra vizită a Stăpânului peste continente şi mări.

Kiang pusese ca masa să fie strânsă din nou după micul dejun, iar cei doi servitori ai casei care, ca în fiecare dimineaţă, gătiseră şi serviseră într-o supunere mută, dispăruseră iarăşi de mult. O alta dintre zilele scurte, febrile de lucru părea să-şi reia cursul netulburat. Lui Cox nu-i plăcea să lucreze la lumina lampioanelor şi a lumânărilor de ceară şi de aceea anunţa mereu încă înainte de apusul soarelui că lucrul se terminase. Opera era în pragul încheierii ei şi deja de pe-acum abia mai putea fi deosebită de acea imagine pe care Cox o prinsese ca schiţă a proiectului lângă o coală de hârtie pictată în tuş cu litere chinezeşti, pe peretele estic al atelierului.

Vizitele anterioare ale Împăratului fuseseră anunţate de fiecare dată de un mesager al Marelui Secretariat şi aşteptate apoi cu înfrigurare. Însă acum, oaspeţii englezi şedeau aplecaţi în tăcere peste munca lor – cilindrii de sticlă necesitau o montură nouă –, când un curent glacial de aer din coridor semnală că uşa fusese deschisă sau fusese împinsă de o pală de vânt. Capul aurit de dragon, care bătea la poarta casei înaintea fiecărei vizite, rămăsese nemişcat. Curentul de aer mătură câteva foi de pe masa de desen a lui Cox, şi Kiang alergă la uşă scoţând o exclamaţie cu glas destul de scăzut, pentru ca apoi să tacă atât de brusc, încât oaspeţii englezi ridicară capetele.

Numai Cox putea să zărească de la scaunul lui pragul uşii dintre coridor şi atelier, dar acolo văzu doar picioarele lui Kiang: de parcă traducătorul, în graba lui de a închide uşa sau de a împiedica un oaspete nepoftit să deranjeze lucrul, ar fi căzut de-a lungul podelei. Restul corpului său era probabil întins spre poarta casei, dar zăcea nevăzut în lumina crepusculară a coridorului.

•

De când Kiang rostise pentru a doua oară avertismentul că un constructor al unui Ceas atemporal s-ar ridica precum un nelegiuit deasupra Stăpânului

Celor Zece Mii de Ani şi şi-ar atinge, odată cu încheierea lucrării sale, şi propriul sfârşit, Cox şi camarazii lui nu mai vorbiseră despre această ameninţare. Merlin făcea, ce-i drept, uneori haz pe socoteala geloziei curtenilor care putea fi mai degrabă intuită, decât efectiv percepută sau resimţită în Pavilionul Celor Patru Punţi, dar văzu în ea cel mult pericolul unei bârfe răuvoitoare uşor de anihilat.

Dar să fie atacaţi oaspeţii Împăratului în interiorul zidurilor reşedinţei de vară? O astfel de fărădelege, spusese Merlin, doar ar trebui să-i facă pe nenumăraţi membri ai Curţii să se teamă că vor muri pe parcursul investigaţiilor serviciilor secrete sub tortură – dacă, în conformitate cu legile verii, nu aici în Jehol, atunci cândva în temniţele din Beijing.

Cox, cu toate că şi el uitase aparent avertismentul lui Kiang, era însă în sinea lui tot mai ferm convins, cu fiecare nouă zi de muncă ce-i apropia mai mult de încheierea operei lor, că traducătorul avea dreptate: Împăratul prefera încă de pe-acum să fie singur cu ceasornicul său. Şi ce ar mai putea să vrea un stăpân peste timp sau un angajator de la un constructor de automate după o operă precum aceasta?

Această coloană de sticlă era tot ceea ce putea să dea mai bun arta ceasornicarilor acum şi cu certitudine încă mult timp de-acum înainte, tot ceea ce visaseră de-o viaţă Cox şi alţii ca el şi la ceea ce încă se visa în alte locuri ale acestei lumi unde nu se ştia nimic despre triumful de la Jehol: perpetuum mobile. Dacă se inventase şi construise vreodată o lucrare mecanică ce-şi merita acest nume, atunci era această coloană care sclipea ca un altar într-o încăpere laterală a atelierului, după ce avusese loc ultima vizită a Împăratului şi la o indicaţie a lui.

Chiar dacă fizicienii Angliei şi Chinei adunaţi la un loc puteau să ridice obiecţia că această coloană nu conţinea un sistem închis în sine care, odată pus în mişcare, să meargă singur din forţă proprie mai departe şi tot mai departe, ci era dependent de urcarea şi coborârea presiunii atmosferice ca de o greutate pe care o trăgeai în sus şi deci nu merita să fie numit un vis – ei trebuiau să ştie totuşi la fel de bine precum Cox că nişte sisteme închise perfect nu puteau exista în această lume şi de aceea rămâneau pentru mâinile omeneşti la fel de intangibile ca şi tronul unui zeu.

Însă acest ceas, care putea să măsoare şi să arate fiecare oră a vieţii şi morţii constructorilor lui şi urmaşilor lor până în viitorul cel mai îndepărtat fără niciun alt aport omenesc, era mai aproape de toate minunile mecanice imaginate vreodată decât orice altă operă a omului realizată înainte. Şi, comparată cu durata trecătoare a vieţii organice, durabilitatea sa era mai aproape de o reprezentare a eternităţii decât toţi eroii şi sfinţii care astăzi

erau divinizaţi şi mâine aruncaţi de pe soclu, sfărâmaţi cu târnăcoape sau distruşi prin ardere ca într-o minge de foc.

Dar chiar dacă acest ceas îi ameninţa viaţa şi în cele din urmă i-o revendica, Cox voia şi trebuia să-l desăvârşească, fără a mai vorbi odată cu asociaţii lui despre pericol. Încercase în săptămânile trecute să-şi domolească mereu bănuielile cu ideea că, dacă exista într-adevăr un pericol, acesta îl privea doar pe el singur, nu pe Merlin, nici pe Lockwood. În definitiv, nici după opiniile unui spion nu putea să pară vreunul dintre ei capabil să construiască un ceas ca acesta – şi de aceea niciunul nu ar deranja un stăpân peste timp în pretenţia sa de unic proprietar. Dar pentru el amândoi erau indispensabili; fără ei, visul maestrului lor nu putea fi împlinit. Atunci, de ce să-i neliniştească pe asistenţii lui cu presimţiri în a căror justificare ei oricum nu credeau?

Ceasul. Ceasul *lui*: lucrarea trebuia încheiată cu orice preţ. Nu numai pentru că prin el ceva mult timp doar visat devenea în fine realitate, şi nici pentru că asta corespundea cu voinţa Împăratului Chinei, ci pentru că la numeroasele doruri care legau această coloană de sticlă cu constructorul ei, în Jehol, unde timpul devenise mai lent şi tot mai stătea pe loc, se adăugase încă o speranţă, una mai mare:

În vreme ce, în Pavilionul Celor Patru Punţi, el făcea cu camarazii săi ultimii paşi spre ţintă, la celălalt capăt al lumii, într-o cameră lambrisată de pe Shoe Lane londoneză, iubita sa Faye, cufundată în muţenie din cauza morţii lui Abigail, urma să găsească din nou drumul spre vorbire, drumul spre el, să se regăsească pe sine. Ca într-un mecanism cuplat sincronic, fiecare arc, fiecare şurub învârtit în Pavilionul Celor Patru Punţi aveau să-i aducă înapoi o silabă, apoi un cuvânt, apoi o propoziţie, pe care le va pronunţa mai întâi în şoaptă, apoi atât de clar şi de distinct ca pe fiecare dintre nenumăratele nume de alint cu care ea îl fericise cu infinit de mult timp în urmă, un timp niciodată uitat.

Alister Cox credea că se află în legătură cu îndepărtata lui soţie prin maşinăria şi mai cu seamă prin cilindrii – realizaţi de suflători anonimi în sticlă din Anhui – acestui ceas la care nivelul argintului viu provenit din cele mai mari fluvii ale Chinei creştea şi scădea imperceptibil pe parcursul unei zile ca o inimă cuprinsă de neliniştile iubirii. El chiar începu, când se lăsa cu totul în voia ascultării atente şi entuziaste a zgomotelor funcţionării mecanice de probă, să audă în şuşotirile angrenajului cum Faye îşi întrerupea tăcerea, îi auzea atât de limpede vocea, încât se pregătea să-i răspundă, când ea întreba ceva, şi să-i pună o întrebare grăbită atunci când nu voia ca ea să amuţească din nou. Merlin şi Lockwood înălţau uneori miraţi privirea de pe bancul lor de lucru: maestrul vorbea de unul singur.

•

Cox se ridicase de pe scaun, îndreptându-se spre valul de curent rece de la uşă, pentru a vedea ce era cu Kiang, care în mod evident se prăbuşise la podea, având picioarele încă nemişcate în prag. Vederea Împăratului îl izbi ca o lovitură şi îl făcu să cadă în genunchi:

Cu zăpadă pe cizmele brodate, cu cristale de gheaţă pe haina împodobită cu perle şi croită din blana unui leopard al zăpezilor şi pe căciula din aceeaşi blană, Qianlog trecu tăcut pragul. Cox nici nu mai văzu că iubita lui îl urma cu una-două respiraţii mai târziu. El îşi lăsase capul în jos şi închisese ochii, pentru a nu se face vinovat de vreuna dintre privirile interzise.

Şi Merlin şi Lockwood căzuseră în genunchi, apoi se aplecaseră mai adânc, lipindu-şi fruntea de sol şi simţind o dată în plus şpanurile rezultate din munca acelei zile. Căci chiar dacă la vizitele trecute ale Fiului Cerului li se îngăduise, spre indignarea însoţitorilor lui, să se ridice şi să răspundă din picioare la întrebările lui – şi chiar dacă la malul râului fierbinte îi tratase ca pe nişte camarazi –, această clemenţă şi oricare altele erau valabile doar pe moment. Ceea ce ieri fusese încă un privilegiu invidiat, revoltător putea astăzi să fie o greşeală fatală, periclitându-ţi viaţa. În întâlnirea cu Stăpânul Lumii nu exista un precedent pe care să te poţi bizui.

Cox auzea acum glasul sumbru, domol al Împăratului şi, după câteva bătăi de inimă în care domnise liniştea, pe Kiang:

— Ridicaţi-vă. Nu aveţi de ce să vă temeţi.

Cox se ridică şovăitor, cu capul plecat şi ochii tot închişi. Nu ştia dacă Merlin şi Lockwood făceau la fel ca el şi nu văzu nici cine se îndrepta spre el când, după încă nişte vorbe ale Împăratului, Kiang spuse din depărtarea coridorului, cu o voce tremurândă şi zăcând încă în mod cert pe jos în coridorul rece ca gheaţa:

— Maestre Cox, deschideţi ochii. Fiul Cerului vrea să vă vadă ochii.

Încă înainte să înţeleagă Cox dacă asta însemna să-şi ţină capul plecat şi doar să deschidă ochii sau dacă Împăratul poruncise într-adevăr că oaspetele englez să-l privească, simţi o mireasmă minunat de aromată, un parfum care nu mai adiase până acum spre el de la nicio însoţitoare, nici chiar a celor mai bogaţi seniori care-i comandaseră vreodată o lucrare. O aromă care făcu să se înfiripe în el imaginea unei grădini în care o adiere blândă amesteca parfumuri de flori şi le purta afară într-un pustiu inodor şi incolor.

Ochii închişi îi permiteau să mai fie singur cu sine chiar şi în prezenţa Împăratului preţ de cel puţin câteva secunde, şi astfel auzi şi pârâiaşul care izvora gâlgâind din această aromă variată, un mic şuvoi şerpuind de-a lungul grădinii. Şi apoi o văzu pe Abigail. Abigail stătea pe vine la apa mică, arunca

aşchii de lemn în vălurele şi le transforma astfel în vapoare, în peşti, spiriduşi în primejdie, cine ştie. Se juca. Şi lângă ea şedea Faye.

Cox era atât de tulburat de mireasma care-l înconjura, încât voia să rămână unde era, chiar împotriva voinţei Stăpânului Lumii. Să rămână pe veci protejat de ochii săi închişi, în spatele unei perdele prin care pulsa propriul sânge, îndărătul căreia totul putea fi imaginat şi visat, fără a fi contrazis de vederea realităţii.

Şi deodată, mâini mătăsoase i-au atins sprâncenele, atât de grijuliu, de parcă ar fi trebuit desenat conturul lor şi verificată linia lor, înainte ca aceste mâini să se lase conduse de linia sprâncenelor şi să alunece peste tâmplele lui şi buricele parfumate ale degetelor să treacă peste pleoapele lui închise, aşa cum atingi chipul morţilor, pentru a le închide ochii.

Dar aceste mâini… aceste mâini voiau să-l aducă înapoi din întunericul lui, înapoi la viaţă. Aceste mâini, aceste degete trebuiau, conform voinţei Împăratului, să-i deschidă ochii. Nici nu i-au atins bine pleoapele, uşor ca un sărut, că el s-a şi supus – şi a deschis în fine ochii. Şi l-a văzut în faţa lui nu pe Împărat, ci faţa radioasă a lui An, femeia cea mai de neatins, cea mai interzisă a Imperiului. Era interzis să-i atingi nu numai mâna, ci chiar şi tivul rochiilor, şi cu atât mai mult erau interzise toate gândurile la care îl putea ispiti frumuseţea ei pe un admirator. Când apărea An la primiri ceremoniale alături de Suprem împreună cu câteva dintre soţiile şi concubinele sale, ghicitorii de gânduri şi cititorii expresiilor feţei trebuiau să se cufunde în fiecare chip întors spre An. Ceea ce citeau acolo putea să-l coste pe un admirator secret al Frumoasei, al Gingaşei funcţia şi să-l trimită în temniţă sau pe eşafod.

•

An îşi lăsase braţele în jos, dar tot mai stătea atât de aproape în faţa lui Cox, încât acesta rămase captiv în imaginea şi mireasma ei, în timp ce Qianlong îi făcu semn lui Kiang ca el şi ceilalţi doi englezi să se ridice şi să i-o ia înainte în camera de alături, în care îl aştepta coloana octogonală. Acolo urma să se răspundă la câteva întrebări. Împăratul păşi îndărătul lui An şi îşi puse mâinile ca într-un joc de copii peste ochii ei sau ca şi cum ar fi vrut să-l elibereze pe Cox de acea vrajă sub care ajunsese văzând-o.

Dar Cox era departe de tot. El îşi zărea acum şi cu ochii deschişi grădina. Numai că acum acolo şedea lângă apă şi An împreună cu Faye şi Abigail. Fiecare atât de intens dorită, atât de iubită şi atât de intangibilă ca şi celelalte două. Şi apoi puse stăpânire pe el ceva, o emoţie zguduitoare pe care poate că o mai percepuse atunci când se născuse Abigail sau când se aflase el pentru prima dată în braţele lui Faye. Simţi că acest unic moment în faţa Împăratului şi a iubitei lui nu mai aparţinea de vreun timp, ci era fără

început şi fără sfârşit, cu mult mai scurt decât licărirea unui meteorit şi totuşi de-o bogăţie precum eternitatea: imposibil de măsurat de vreun ceasornic, aparent fără întindere, ca un punct pâlpâind pe firmament, la miliarde de ani depărtare.

Poate că orice om avea parte de o atare lumină, dar ea nu putea fi reţinută niciodată şi de nimeni, ci rătăcea pe deasupra capetelor şi inimilor, se oprea pentru o clipă nemăsurabilă, apoi rătăcea mai departe. Şi cine spera că această pâlpâire, această lucire ar rămâne pentru totdeauna legată de o iubită, de o fiinţă extrem de dragă, urma în realitate numai un drum labirintic. Iar ceea ce găsea la capăt era cenuşă.

Dar oare nu oricine era luminat pentru o clipă magică de o asemenea scânteie era legat pentru o pulsaţie a eternităţii ca pe vecie de un alt om? Legat şi cuprins de certitudinea că tot ce merita în viaţa omenească numele de iubire se împlinise. Tot, gândi Cox, tot.

Şi brusc simţi preaplinul acestei clipe ca pe chintesenţa timpului, iar înăuntrul său, parcă închisă într-un chihlimbar, prezenţa iubitei sale mute şi iubitei sale moarte împreună cu dorul său de femeia aceasta intangibilă, inaccesibilă care şedea în faţa lui în lumina iernii şi surâdea. Şi ceea ce-l cuprinse acum era mai puternic decât orice lege, mai puternic decât orice teamă de un stăpân şi chiar decât frica de moarte.

Deci căzu, sub ochii iubitei acelui bărbat care pretindea că este Stăpân peste cer şi pământ, o a doua oară în genunchi şi nu îşi dădu seama că plângea.

17.

Gu Du Qiu Bai,
Invincibilul

Putea un dor nepotolit, copleşitor… puteau nişte lacrimi să-l pună pe fugă pe comandantul suprem al unei armate de cinci sute de mii de oameni, o sută cincizeci de mii de călăreţi şi şapte sute de nave de război?

Când, tot în genunchi fiind, Cox deschise ochii, îi mai văzu doar pe camarazii săi îngrijoraţi în faţa lui şi la o distanţă respectuoasă pe Joseph Kiang. Şi pentru traducător lacrimile erau în mod evident ceva de care trebuia să te fereşti ca de fier lichid. Împăratul dispăruse, iar de iubita lui mai amintea numai un rest eteric din acea mireasmă care îl răpise pe Cox prin timpuri şi spaţii şi îl cufundase adânc în dorurile şi amintirile sale.

Nimic? Cox chiar nu sesizase nimic din ceea ce se petrecuse sub ochii lui? Împăratul se întorsese iară o vorbă, spuse Merlin, şi plecase afară în zăpadă, fără a mai arunca o privire asupra coloanei din încăperea alăturată. Şi nici nu pusese vreo întrebare, aşa cum anunţase. Frumoasa în blană chiar a vrut, când l-a urmat tăcută, să închidă poarta casei după ea ca o fetiţă cuminte, dar vântul a suflat între timp câteva braţe de zăpadă peste prag. Aşa că a renunţat, pentru a nu-şi pierde stăpânul, şi a dispărut în urmele lăsate de Atotputernic.

În primele săptămâni după această vizită nu a mai venit vreun alt semn din cercul cel mai intim al puterii. Au fost săptămâni de moină blândă, în care de pe lanţurile muntoase susurau la vale pâraie formate din apa provenită de la dezgheţ, care au făcut ca temperatura râului fierbinte să scadă şi toate scrierile din aburi şi nori să devină tot mai mici. Nu au venit mandarini, nu au venit secretari, nu au venit nici veşti cu sigiliul imperial sau unul dintre acele chestionare despre Ceasul atemporal care trebuiau completate de fiecare dată în genunchi.

Qianlong părea să fi dispărut din nou şi pentru oaspeţii lui din Anglia urâţi şi invidiaţi de Curte în acele depărtări intangibile în care, nefiind niciodată vizibil nici pentru restul supuşilor săi, adesea doar se presupunea că se află, precum o zeitate în care se putea crede, însă pentru a cărei existenţă stăteau chezăşie numai splendoarea templelor şi palatelor şi preoţi nemiloşi.

Între timp, Cox nu mai avea niciun dubiu că profeţiile lui Kiang aveau să se împlinească de îndată ce se va fi executat ultima operaţiune la ceas. Angajatorul lui îi va face să dispară pe el şi poate şi pe asociaţii lui, întrucât lângă această lucrare nu era loc pentru muritori. Dar tăcu: nicio vorbă despre asta lui Merlin şi Lockwood, care nu înţelegeau de ce maestrul, după atâtea luni de muncă intensă, concentrată asupra câştigului de timp, voia acum să aducă ici o îmbunătăţire superfluă şi să pună colo un ornament nou.

Împodobiri? De ce aceste amânări? Doar era gata ceasul. Sau ca şi gata. Faptul că după ultima lui vizită, după îngenuncherea maestrului în faţa curtenei în blană, Sublimul nu mai apăru însemna, desigur, că se convinsese de mult că dorinţa lui era pe cale de a se împlini în aşa fel încât să-i aducă satisfacţie şi că mai aştepta doar vestea finisării ceasului. Şi tocmai acum, Alister Cox începu să tândălească.

— Penelopa, îi spuse Merlin lui Cox într-una dintre aceste zile la micul dejun, îţi aminteşti de Penelopa?

În primul an al muncii lor comune, Cox şi Merlin construiseră un ceas mare de masă, greu de vreo sută de kilograme, fiind modelul aurit al unui război de ţesut, la comanda moştenitoarei unei manufacturi scoţiene de textile din Edinburgh. Numiseră automatul după Penelopa, prinţesa de neînduplecat din Sparta şi soţia credincioasă a peregrinului necredincios Odiseu. Penelopa ţesuse şi tot ţesuse la un linţoliu pentru socrul ei Laertes spre a-şi ţine departe peţitorii care, în anii în care bărbatul ei îşi croia drum prin sânge în Troia şi în alte depărtări şi mai mari, o asaltau, pentru a-l urma pe eroul dat dispărut pe tronul Ithacăi… şi în patul soţiei lui.

Timp, spusese Penelopa, îi trebuie timp. Va lua o decizie abia când acest linţoliu va fi gata. Însă în taină, îşi desfăcea din nou noapte de noapte munca zilei, spre a câştiga timp, nu: spre a-l face să stea pe loc… până ce o servitoare, care a fost spânzurată mai târziu pentru asta, a trădat-o.

În ticăitul opritorului său şi cu mişcări sacadate, automatul din Edinburgh scotea din interiorul său un covor ţesut din fire de cupru, aur şi argint, un chilim sclipitor gata la fiecare lună plină, dar apoi înghiţit, destrămat din nou de războiul de ţesut fir după fir, şi dispărând cu totul până la următoarea lună nouă. Şi munca automată a ţesutului începea din nou.

— Vrei să iei exemplu de la Penelopa noastră? îl mai întrebă Merlin o dată pe Cox.

Cox insistase, în timp ce lăsa să se răcească supa din muguri de bambus servită într-un bol de porţelan aproape transparent, să înlocuiască rubine din arhipelagul malaiezian folosite ca pietre fixe de moară cu diamante din Imperiul Khmer. Şi înşirase o serie de roţi dinţate despre care nu era convins că vor rezista nici măcar primelor două secole viitoare, gândindu-se

să le înlocuiască cu aliaje ale căror duritate şi elasticitate corespundeau celor ale oţelului de Damasc.

Împăratul va avea desigur înţelegere chiar dacă astfel timpul de lucru trebuia prelungit încă puţin în viitor. Oare nu se convinsese cu propriii ochi că încheierea lucrării nu mai putea fi ţinută în loc de nimic şi era doar o chestiune de timp, un timp care nu era precis determinabil, dar în orice caz scurt? Drumul spre ţel ducea oricum prin zone neumblate vreodată ale mecanicii.

Dar, oricare or fi fost argumentele: aidoma reginei din Ithaca asaltate de peţitorii ei, Cox nu putea nici să oprească timpul, nici să tergiverseze încheierea lucrului până la un moment nebulos sau la nesfârşit. Şi, cine ştie, poate că acum Kiang juca într-adevăr rolul servitoarei trădătoare şi colporta serviciului secret faptul oricum de netăgăduit că maestrul englez sabota încheierea propriei lui lucrări.

•

Jehol era deja considerat atât în cercurile militare, cât şi în cele diplomatice drept noua capitală a Imperiului, când în primele zile de primăvară apăru pe neaşteptate în Pavilionul Celor Patru Punţi un trimis al Împăratului, în faţa căruia trebuiau acum enumerate în fine motivele tergiversării lucrării – şi puse pe hârtie de Kiang:

Nişte funcţionări de probă care nu decurseseră deloc lin, ci nearmonios ar fi dus la necesitatea, dictă Cox sub privirile uimite ale camarazilor săi, de a înlocui materiale neaşteptat de fragile cu unele mai trainice. Şi cilindrii de sticlă trebuiau schimbaţi, pentru a mări astfel suprafaţa mercurului. Şi, în fine, anumite piese mai expuse la uzură trebuiau fabricate din materiale de o duritate a căror rezistenţă l-ar bucura pe Stăpânul Celor Zece Mii de Ani până departe, departe în viitor. Însă întrucât o astfel de lucrare nu mai fusese construită încă niciodată, trebuiseră avute în vedere şi experienţe încă niciodată făcute şi uneori calea pe care o luaseră fusese chiar greşită. Căci, deşi Ceasul atemporal funcţiona deja în aceste zile aşa cum indicau planurile de construcţie, constructorii lui trebuiau să ia măsuri şi pentru un viitor atât de îndepărtat, încât numai un nemuritor putea avea parte de el.

Însă acum, asta arăta vizita trimisului, era de-ajuns. Acum trebuia să fie de-ajuns. Din partea Împăratului nu mai veni un alt semn, şi asociaţii lui Cox se îndoiau deja când stăteau la masă şi la strunguri dacă toate cele de care-şi aminteau se petrecuseră cu adevărat: vizitele Preaînaltului, numeroasele dovezi ale favorurilor lui, apariţia lui într-o dimineaţă de iarnă, în care, însoţit numai de o femeie, poate că deschisese poarta unui atelier chiar cu mâinile proprii… un Împărat care-şi folosea propriile mâini!

Fusese asta realitate? Sau nişte demnitari ai Curţii negri de gelozie, plini de ură jucaseră un joc urât cu ei şi îi făcuseră să creadă că se aflau faţă în faţă cu Stăpânul Celor Zece Mii de Ani, cu îndepărtatul, cu intangibilul, în vreme ce de fapt le vorbise şi le pusese întrebări doar un actor sau un funcţionar deghizat?

Un actor? Ce idee! Nimeni nu ar îndrăzni, spuse Kiang, nimeni în întreaga lume stăpânită de China nu ar îndrăzni vreodată să-l maimuţărească pe Fiul Cerului, nici măcar într-un monolog, singur cu sine şi undeva în ascuns, nici măcar singur şi departe pe mare sau singur şi departe în deşert… Nu, nimeni nu se putea gândi nici măcar să *joace* un astfel de rol. Ce se întâmplase se întâmplase. Dar acum… acum cu certitudine nu un actor, ci Împăratul însuşi cerea împlinirea unei promisiuni. Îşi întinsese răbdarea dincolo de timpuri şi anotimpuri şi pentru aceasta oprise vara, ba însăşi trecerea timpului. Dar acum semnele dovedeau că şi această vară cu culorile ei de toamnă, cu un ger de crăpau pietrele şi cu furtunile ei de zăpadă îşi va afla sfârşitul:

Din Yunnan venise un convoi de cincizeci şi doi de elefanţi, care trebuiau încărcaţi cu poverile retragerii din timpul care se oprise în loc. În cercurile cele mai tainice din jurul Împăratului se impuseseră în mod evident acei sfătuitori care voiau să separe finisarea monstrului în Pavilionul Celor Patru Punţi de durata şederii şi de captivitatea Curţii la Jehol.

Păi n-aveau decât să rămână magicienii englezi în Mongolia, în timp ce Împăratul îşi vedea de drum nestânjenit de termene revoltătoare de livrare! Acest ceas blestemat n-avea decât să fie cărat neterminat de un elefant sau să putrezească în Jehol sau să înceapă odată să meargă – el nu trebuia şi nu putea să mai împiedice viaţa la Curte. Şi apoi elefanţii: oare generalii nu-i procuraseră astfel Împăratului o jucărie nouă, monstruoasă, încă nevăzută vreodată pe câmpurile de luptă voite de el? În drum spre Beijing se va dovedi dacă aceşti uriaşi puteau îi încadraţi uşor, aşa cum promiseseră *mahout*-ii care îi conduceau, în formaţiunile de luptă imperiale şi confereau trupelor Stăpânului Orizonturilor un nou aspect, inspirând spaimă, zdrobind totul în picioare, fiind de neînvins.

Aşadar, Curtea se va întoarce la Beijing pe spinarea acestor elefanţi şi a mii de cai şi de cămile cu două cocoaşe, în litiere şi într-o caravană nesfârşită de trăsuri, căruţe cu coviltir şi vehicule pentru transport de marfă şi va repune în drepturi Oraşul Interzis, care fusese părăsit atât de multă, prea multă vreme. Timpul trebuia şi urma să-şi reia cursul.

•

Perpetuum mobile: fără a rosti vreun cuvânt despre asta, Cox începu să se întrebe în aceste zile dacă în final va fi într-adevăr pregătit ca, pentru realizarea năzuinţei lui seculare, realizarea visurilor lui!, să pună-n pericol

întoarcerea în Anglia, viaţa lui şi pe cea a camarazilor lui. Putea, trebuia să accepte moartea pentru o operă care era singura din tot ceea ce dusese vreodată la bun sfârşit care merita să fie numită *opera vieţii*?

Zilele deveniseră mai lungi. În parcuri mai vedeai doar pe ici, pe colo presărate insuliţe de zăpadă, şi prin dârele de aburi care se ridicau de la malul râului pătrundeau necontenit ţipetele răguşite ale pescăruşilor, care se revoltau pe concurenţa trezită la viaţă a mierlelor, când Cox, după o noapte fără somn, le expuse camarazilor să-i acea idee salvatoare care îl eliberă de întrebarea despre preţul visurilor sale.

Era cea mai simplă rezolvare a unei probleme pe care nici Merlin, nici Lockwood n-o resimţiseră vreodată ca pericol. Totuşi le plăcu ce propuse maestrul:

A: Un mâner rotativ din cristal de stâncă pentru deschiderea coloanei octogonale.
B: Un con şlefuit din sticlă de plumb pentru blocarea sau eliberarea fluxului de mercur.
C: Un ac de rulment din osmiu aurit.
D: O tijă filetată din oţel de Damasc zincat.
E: Un inel de reglare din platină.

Aceste cinci piese suplimentare de construcţie, aşezate pe mătase într-o casetă din lemn de *Brosimum guianense*, spuse Cox, trebuiau să-i fie transmise Împăratului împreună cu nişte instrucţiuni scrise de Kiang caligrafic şi cu ştirea încheierii marii lucrări.

Abia cu aceste cinci piese-cheie, montate la locurile corecte, putea fi pus ceasornicul în funcţiune. Şi astfel, numai Stăpânul Lumii, acum el însuşi un constructor de ceasuri, acum el însuşi un maşinist, putea fi considerat cel care a înfăptuit minunea; el şi nimeni altul. Iar cei câţiva mecanici din Anglia care-i dăduseră o mână de ajutor puteau să se întoarcă nestingheriţi şi în bună pace acasă în Anglia.

— Să ne întoarcem acasă? întrebă Merlin. Oare să nu mai fie nimic altceva de făcut aici pentru noi?

— Ce ne mai rămâne de făcut după o lucrare ca aceasta? zise Cox.

— Un ceas solar, spuse Lockwood, un ceas de nisip. Sau un ceas de apă?

Era pentru prima oară de când se aflau la Curtea imperială când oaspeţii englezi, după ce Merlin începu să chicotească, izbucniră în râs. Un ceas de apă! Dar de ce nu şi un ceas cu aburi pentru determinarea consistenţei ideale a ouălor moi pentru micul dejun?

Kiang nu înţelegea ce-o fi fost de râs în această discuţie, drept care nici nu zâmbi. Cox îl rugase în ajun să verifice dacă se adeverea acel zvon venit la Jehol odată cu convoiul elefanţilor: un vapor al Companiei Olandeze a Indiilor Orientale nimerit într-un taifun fusese remorcat în portul de la Qinhuangdao şi trebuia căptuşit cu plumb şi recondiţionat în săptămânile următoare, înainte de a porni din nou în larg cu încărcătura sa din porţelanuri, ceaiuri şi mătăsuri în direcţia Rotterdam.

Un vapor!

Sirius, cu care veniseră de-o veşnicie în acest Imperiu, mai naviga încă în volte prin cine ştie ce mări şi putea fi împiedicat de cine ştie ce furtuni şi moluște care îi rodeau lemnul să transporte acasă trei ceasornicari. Şi apoi: la Qinhuangdao se putea ajunge mai uşor şi mai repede decât la Hangzhou.

— *Orion*, întrerupse Kiang râsetele, vaporul este *Orion* şi se află deja pentru a treia oară la Qinhuangdao. Căpitanul vorbeşte mandarina şi este considerat un prieten al ţării.

— Şi noi? zise Merlin. Noi nu suntem prieteni ai ţării?

Dar lui Kiang nu-i venea să zâmbească nici la această întrebare: nu, cine voia să-i facă Împăratului farmece cu o jucărie inutilă şi să-l vrăjească cu o coloană otrăvitoare de mercur nu era un prieten al acestei ţări.

•

Maestrul Alister Cox şi camarazii săi nu aveau să afle niciodată ce spusese Qianlong despre acea casetă preţioasă din lemn de *Brosimum guianense* care îi fusese înmânată la doar patru săptămâni mai târziu din Pavilionul Celor Patru Punţi împreună cu un text caligrafic nu deosebit de reuşit, în care se putea citi în cinci paragrafe cum trebuiau scoase aceste părţi din patul lor de mătase şi unde să fie montate, pentru ca Ceasul Atemporal să-şi înceapă mersul şi să poată deveni un monument al vieţii imperiale.

Nimeni altul în afara Stăpânului Timpului, scria în instrucţiunile sigilate, nu avea voie să pună în mişcare o lucrare ca aceasta. Căci viaţa căreia această maşinărie urma să-i bată ritmul până la stingerea stelelor nu era viaţa unui muritor, ci cea a unui zeu.

•

Chiar şi intriganţii cei mai înverşunaţi s-au îmblânzit când au aflat pe căi ocolite la câteva zile după această înmânare că Sublimul era mulţumit cu coloana octogonală şi avea de gând să dea ordin ca oaspeţii englezi să fie escortaţi la o epavă olandeză care urma să fie căptuşită cu plumb şi dotată cu catarge noi în docurile de la Qinhuangdao, pentru a putea naviga spre Occident. Morţi sau vii: important era numai ca aceşti şamani blestemaţi să dispară din Imperiul de Mijloc. Pentru a şterge de pe faţa pământului opera lor şi tot ce rămânea în urma lor s-or găsi cu siguranţă încă destule ocazii.

•

Şi astfel, într-o strălucitoare zi de primăvară timpurie, trei englezi au plecat din oraş călare pe nişte cai frumoşi, spre Marea Chinei de Sud, păziţi de şase călăreţi înarmaţi, care nu ştiau nimic despre diamantele cusute în eşarfe de mătase, cu care călătorii au fost recompensaţi de un trezorier, care şi-a putut ascunde doar cu greu furia.

Cox lăsase în lăzi zăvorâte desenele cu construcţia ceasului său şi toate instrumentele, împreună cu resturile materialului preţios de construcţie consemnate pe liste din hârtie de orez, apoi le recomandase şi asociaţilor lui să pornească la drum cu bagaj uşor. Mai mult de o livră de diamante scânteietoare, şlefuite în formă de trandafir pentru fiecare dintre ei era o avere suficientă pentru un drum care, pavat cu astfel de pietre, putea să ducă departe în viitor.

În timp ce calul său înainta în trap egal prin ţinutul acum fără zăpadă, în care totul înflorea, Cox îşi şoptea din când în când cuvinte şi propoziţii cu care Faye îl va întâmpina: Faye va vorbi. Ea va rosti numele lui şi îi va striga, da, va striga, cât de mult îl iubea. Lucrarea cu inima de mercur îi readusese limbajul de la celălalt capăt al lumii în Shoe Lane; fiecare bătaie a opritorului, fiecare învârtire a unei roţi dinţate îi aduseseră un cuvânt înapoi în camera ei, în care perdelele deschise fluturau acum în adierea proaspătă de vânt.

Joseph Kiang, care trebuia să acompanieze pentru o ultimă dată oaspeţii Împăratului pe lungul lor drum până la docurile din Qinhuangdao, rămânea din când în când în urmă, pentru a nu trebui să asculte monologul smintit al maestrului. Alister Cox vorbea de iubire. El chicotea. Râdea.

Jehol dispăruse de mult îndărătul lanţurilor line ale munţilor, peste care înainta în viteză o masă de nori albi. Oraşul era gata de plecare. Cu toate că venea vara, Curtea se pregătea pentru întoarcerea în adevărata inimă a Imperiului, aşa, de parcă timpul şi-ar fi inversat direcţia şi ar fi curs acum, aidoma unui râu care se temea de dizolvarea lui şi de vărsarea lui în mare, înapoi într-o regiune promiţătoare a izvorârii.

•

În a patra zi după plecarea oaspeţilor englezi, o zi închinată Împăratului de Jad Yu Huang, zeitatea supremă domnind nestăpânit peste toţi zeii, Pavilionul Celor Patru Punţi era înconjurat de un cordon triplu de gardieni, o pădure din lănci, ace scânteietoare îndreptate spre nori, gata să apere până şi cerul.

Stăpânul Celor Zece Mii de Ani voia să stea în interiorul pavilionului singur cu acel obiect, acea jucărie sau acel monstru enigmatic, pe care magicienii englezi îl luaseră din univers şi îl puseseră în lume. Soarele

dimineţii pătrundea în fâşii late prin fereastră şi făcea să strălucească coloana octogonală, de parcă nu ar fi fost alcătuită din metal, din sticlă şi din mercur, ci din lumină pură.

Qianlong trăsese scaunul maestrului Alister Cox lângă obiectul strălucitor, deschisese caseta din lemn de *Brosimum guianense* cu cele cinci piese-cheie şi privea lucrurile delicate cu care această operă putea fi pusă în funcţiune, îşi văzu imaginea în oglindă pe soclul negru din granit şlefuit, în care urma să fie dăltuită o poezie pe care avea s-o scrie cândva la o oră matinală, şi să fie turnată în platină. Dar poate… poate era mai bine ca această piatră tibetană să rămână pentru totdeauna nescrisă, neagră, sclipitoare, goală: numai o amintire a tot ce era vreodată posibil. Şi rămânea posibil.

Nici textul caligrafiat pe care traducătorul îl scrisese stângaci cu pensula, cinci instrucţiuni pentru stăpânirea maşinăriei, nu-i mai trebuia lui Qianlong: îl arsese într-o cupă de jad în orele dinaintea răsăritului soarelui, după ce-l citise iarăşi şi iarăşi. Urma să păstreze în memoria lui ca pe-un secret neîmpărtăşit fiecare dintre cei cinci paşi, atâta timp cât putea să gândească şi să-şi amintească.

Dar dacă punea acum în mişcare această lucrare care urma să bată mai departe şi mai departe şi mai departe, nu devenea atunci mersul timpului, pentru toţi cei deja născuţi şi încă nenăscuţi din epocile cele mai îndepărtate, în mod neîndoielnic descifrabil de pe un evantai din scale gradate… şi irevocabil? Şi mai putea dispune atunci un Stăpân peste Cei Zece Mii de Ani numai după vrerea sa asupra timpului – sau era purtat de fluxul lui ca oricare dintre supuşii săi fără de nume?

•

Când Împăratul luă conul din sticlă de plumb din patul său de mătase, cu care, conform ultimei dintre cele cinci instrucţiuni, putea să pună în mişcare fluxul de argint viu între cilindrii ceasului sau să-l oprească, a fost deodată de parcă încă una dintre moştenirile maestrului englez ar fi pus stăpânire asupra lui, un suflu rece venind de la strungurile goale şi trecând uşor peste el.

Şi astfel Qianlong, Stăpânul Orizonturilor, Invincibilul, se opri cu un mic frison şi puse apoi conul de sticlă cu grijă la loc în adâncitura de mătase.

În final

Deşi cuvântul „roman” de pe coperta acestei cărţi ar trebui să facă superfluă o atare observaţie finală, aş spune totuşi, din precauţie, următoarele:

Producătorul de ceasornice şi constructorul istoric de automate, ale cărui lucrări fantastice pot fi văzute nu numai în muzeele unor palate din Europa, ci şi în pavilioanele Oraşului Interzis din Beijing şi care mi-au bătut acolo ritmul în inima povestirii mele, se numea James Cox şi nu, ca în roman, Alister Cox.

James Cox nu a fost niciodată în China. El nu a construit ceasuri după ideile împăratului chinez şi nici nu a avut o soţie pe nume Faye ori o fiică pe nume Abigail.

Cu asociatul şi companionul său istoric Joseph Merlin nu a fost James Cox nici prieten, nici nu a plecat vreodată în călătorie cu el. Singurul dintre ceasurile descrise de mine la care cei doi au lucrat într-adevăr împreună a fost *Perpetual Motion* atmosferic, construit după principii barometrice. O creaţie care s-a apropiat mai mult ca oricare alta de visul irealizabil al mecanicii despre un perpetuum mobile. Toate celelalte modele de ceasornice din această povestire sunt inventate.

Desigur, la fel ca urmaşii pe care i-am evocat aici, şi oamenii care au servit drept model personajelor mele au iubit, au suferit, şi-au făcut griji pentru cei dragi lor ori s-au mâhnit din cauza lor. Dar ce au simţit şi au gândit ei, ce şi-au dorit şi de ce s-au temut, am putut eventual doar să presupun sau să născocesc, însă niciodată să afirm.

Cel care le-a comandat lui Cox şi Merlin executarea aparatelor, împăratul chinez istoric, născut în anul 1711 şi decedat în 1799, care purta numele erei *Qianlong* (ceea ce ar putea fi tradus aproximativ prin „Plenitudine Suprapământească”), se numea de fapt *Aixinjueluo Hongli* şi a fost cinstit până la urcarea lui pe tron ca *Prinţul Bao*.

Qianlong a fost al patrulea împărat al dinastiei Qing şi singurul suveran al Chinei care a renunţat de bunăvoie la tron după nişte decenii de putere. A avut patruzeci şi una de soţii şi peste trei mii de concubine, însă conform listelor păstrate nu a fost niciuna printre ele cu numele de An. Qianlong a colecţionat în exces opere de artă şi ceasuri, dar nu a vorbit niciodată cu vreun producător englez de ceasuri.

Producătorii de ceasuri şi constructorii de automate din zilele noastre ar putea obiecta că nişte construcţii mecanice ca acelea descrise de mine nu ar fi putut niciodată să fie inventate şi realizate nici chiar de patru meşteri înzestraţi, susţinuţi de un împărat, în intervalul de timp pus de mine la dispoziţia lor. Aşa este.

Însă personajele acestui roman, printre ele Alister Cox, preaiubita sa soţie mută Faye şi fiica sa Abigail, camarazii săi Jacob Merlin, Aram Lockwood şi nefericitul Balder Bradshaw, ba chiar traducătorul Joseph Kiang (care poartă numele unuia dintre prietenii mei chinezi de la Viena), concubina feciorelnică An şi Qianlong însuşi, atotputernicul împărat al Chinei şi Stăpânul Celor Zece Mii de Ani, nu sunt oameni ai zilelor noastre.

Le mulţumesc prietenilor mei Roy Fox, Joseph Kiang, Manfred Wakolbinger şi Zhang Ye: lui Roy Fox pentru cercetarea sa londoneză în legătură cu viaţa lui James Cox, lui Joseph pentru că m-a ghidat prin Pavilionul Ceasurilor din Oraşul Interzis, lui Manfred pentru întrebările şi sfaturile sale pe drumul spre un sfârşit bun al istoriei mele şi lui Ye pentru că m-a însoţit în Huangshan (Muntele Galben). În călătoria făcută în aceşti munţi s-a înfiripat o discuţie care a dus în cele din urmă la născocirea unei ţări. Şi această ţară îşi împărtăşeşte numele cu realitatea: China.

Viena, ianuarie 2016

C.R.

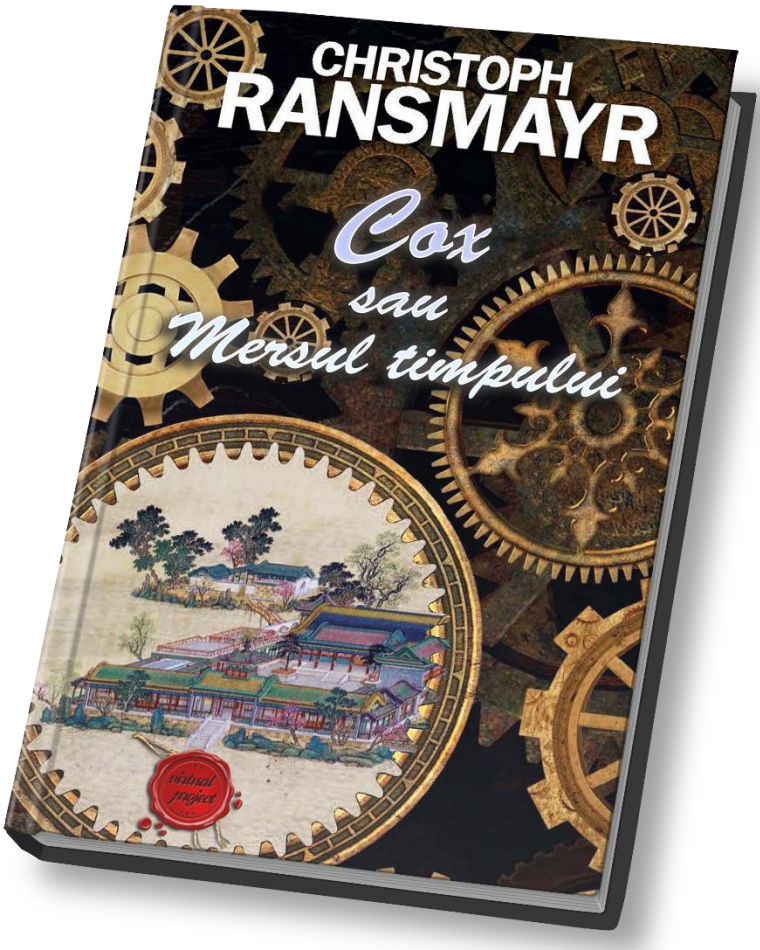

virtual-project.eu